

Els fons personals d'actors. Estudi de cas: el fons Assumpció Casals i Rovira (1896-1975)

Com citar aquest treball:

ISART MARGARIT, Rosa M. (2016). *Els fons personals d'actors. Estudi de cas: el fons Assumpció Casals i Rovira (1896-1975)* (Treball final de Màster-TFM, no publicat). Universitat de Barcelona (Facultat de Biblioteconomia i Documentació), Barcelona.

Drets d'autor / llicència Creative Commons

Reconeixement (Attribution)—No Comercial (NonCommercial)—SenseObraDerivada (No Derivs): CC BY-NC-ND

Permesa només la descàrrega de l'obra, i compartir el document sempre que se'n reconegui l'autoria. No es permet l'ús amb finalitat comercial. No es permeten les modificacions d'aquest treball ni l'obra derivada.

Els fons personals d'actors. Estudi de cas: el fons Assumpció Casals i Rovira (1896-1975)

Rosa Maria ISART i MARGARIT (NIUB 88244774)

Treball Final de Màster (TFM)

Màster de Biblioteques i Col·leccions Patrimonials (Universitat de Barcelona)

Tutora: Dra. Núria Jornet

Coordinador TFM: Dr. Ángel Borrego

Barcelona, setembre del 2016

Darrera actualització: 04/09/2016

Extensió: 178 pàgines

Volum aprox.: 5,87 MB (pdf)

Resum executiu

Aquest treball, centrat en els fons personals, té quatre parts ben diferenciades: **1)** una introducció que inclou apunts històrics sobre l'actualitat dels fons personals, un marc conceptual i un estat de la qüestió de les publicacions sobre fons personals i més concretament dels fons personals dels actors o actrius, **2)** una panoràmica de com apareixen en el web 2.0 els fons personals d'actors/actrius (s'observa el tractament donat en línia, les tipologies institucionals habituals de custòdia, la difusió i el nivell de detall o de digitalització que podem obtenir-hi), tot culminant amb una presentació i enumeració no exhaustiva de fons personals d'actors i actrius existents bàsicament als arxius i biblioteques de Catalunya, **3)** un estudi aprofundit d'un fons d'actor, concretament el de l'actriu catalana Assumpció Casals (1896-1975), a través d'un tractament arxivístic no integral del fons, constituït per la creació del "Registre d'autoritat" i de la "Descripció a nivell de fons" (NODAC). Finalment, com a quarta part, trobem **4)** unes conclusions, bibliografia, annexos i un índex bàsic de noms.

Completen el treball uns annexos: tot un seguit d'aportacions biogràfiques a la figura de l'actriu Assumpció Casals (un esquema generacional, i un esquema de cercles d'amistats o companys de feina o sectorials; també una llista de les obres de teatre que va fer) que reforcen la informació que aporta el Registre d'autoritat i la Descripció a nivell de fons, a l'hora que demostren la importància que va tenir, que no té i que ha de tenir Assumpció Casals en la història del teatre català.

Cal destacar que, paral·lelament, el treball ha creat *ex novo*, una teorització, tot un seguit de jerarquies dintre del món dels *fons personals escènics* (o sigui, tots aquells fons relacionables amb la realització d'activitats bàsicament professionals dintre del món de les arts escèniques, que de fet constitueixen les anomenades *professions del teatre*). Tot això s'explica, a més, amb un recolzament a través d'esquemes, per facilitar-ne la comprensió, tant al lector gens vinculat al món del teatre com al que sí té un substrat de coneixements o pràctica teatrals (com poden ser la interpretació, la dramaturgia, la producció executiva, o bé l'administració/gestió teatral).

Resum breu i paraules clau

CAT/

Resum: Els fons personal d'un actor pot constituir una entitat unitària i autònoma però també està vinculat a moltes vicissituds i entitats amb les què es relaciona el seu productor (família, periodistes, crítics, entitats sindicals, teatres, festivals, fotògrafs professionals, fans o seguidors, premsa rosa, etc.). Aproximem-nos a la problemàtica d'aquests singulars fons personals, en especial amb l'aportació d'una proposta de quadre de classificació. Per altra banda, a on tenim a Catalunya fons d'actors o actrius? Focalitzem, finalment, la nostra atenció en la figura de l'actriu del 1900 català Assumpció (Asunción) Casals (Barcelona, 1896-1975), artista de teatre i de cinema que es casà amb el tenor i actor Josep Goula (Josep Riera Goula, mort el 1977), amb qui va compartir escenaris i exili (per exemple, a Mèxic). En aquest sentit, fem-ne l'anàlisi de les vicissituds que passà el seu fons —actualment al Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques de l'Institut del Teatre de Barcelona—, del contingut del fons i concretem una biografia i un tractament arxivístic del fons, d'aquesta contemporània equiparable per qualitat i quantitat a la importància de Margarida Xirgu (1888-1969), Tórtola Valencia (1882-1955), Raquel Meller (1888-1962) o d'Elena Jordi (1882-1945), a la Catalunya modernista que encetava el segle XX.

Paraules clau: fons personals, actor, actriu, intèrprets, arts escèniques, teatre català, història del teatre, Assumpció Casals, modernisme, cinema mut, cinema postguerra, exili català, quadre de classificació, NODAC, ISAD(G), Barcelona, Mèxic, 1900, 1930, 1950, Enric Borràs, Josep Santpere, Mario Cabré, José Goula.

Resum breu i paraules clau

ESP/

Resumen: El fondo personal de un actor puede constituir una entidad unitaria y autónoma pero también está sujeto a muchas vicisitudes y entidades con las que se relaciona el productor (familia, periodistas, críticos, entidades sindicales, teatros, festivales, fotógrafos profesionales, fans o seguidores, prensa rosa, etc.). Se propone una aproximación a la problemática de estos singulares fondos personales, en especial con la aportación de una propuesta de cuadro de clasificación. Por otra parte, dónde se hallan en Catalunya fondos actorales? Se focaliza, finalmente, en la figura de la actriz del 1900 catalán Assumpció (Asunción) Casals (Barcelona, 1896-1975), artista de teatro y de cine que contrajo matrimonio con el tenor y actor José Goula (Josep Riera Goula, fallecido en 1977), con quien compartió escenarios y exilio (por ejemplo, en México). En este sentido, se analizan las vicisitudes que sufrió el fondo —actualmente en el Centro de Documentación y Museo de las Artes Escénicas del Institut del Teatre de Barcelona—, del contenido del fondo y se articula una biografía y un tratamiento archivístico del fondo, de esta contemporánea equiparable por calidad y cantidad a la importancia de Margarida Xirgu (1888-1969), Tórtola Valencia (1882-1955), Raquel Meller (1888-1962) o de Elena Jordi (1882-1945), en la Catalunya modernista que abría el siglo XX.

Palabras clave: fondos personales, actor, actriz, intérpretes, arte escénico, teatro catalán, historia del teatro, Assumpció Casals, modernismo, cine mudo, cine posguerra, exilio catalán, cuadro de clasificación, NODAC, ISAD(G), Barcelona, México, 1900, 1930, 1950, Enric Borràs, Josep Santpere, Mario Cabré, José Goula.

Resum breu i paraules clau

ENGL/

Abstract: Although an actor's personal archive may constitute a single independent entity in itself, it is closely related to the many vicissitudes and entities its creator has been involved with (relatives, journalists, critics, trade unions, theatres, festivals, professional photographers, fans or followers, gossip magazines, etc.). Let's approach the difficulty of handling such unique personal archives, eventually coming up with a proposal for a classification scheme. What's more, where in Catalonia can we find actors' archives? Finally, let's focus our attention on a figure of the Catalan 1900s: the actress Assumpció (Asunción) Casals (Barcelona, 1896-1975), a theatre and cinema performer who married the actor and tenor Josep Goula (Josep Riera Goula, died in 1977), with whom she would share the stage and exile (for example, in Mexico). Accordingly, let's assess the trials and tribulations that her archives –presently kept at the Institut del Teatre de Barcelona¹— went through; let's examine its contents in order to put together a biography and a classification scheme for the archives of this contemporary of Margarida Xirgu (1888-1969), Tórtola Valencia (1882-1955), Raquel Meller (1888-1962) or Elena Jordi (1882-1945), an equal to all of them in the importance, quality and quantity of her work in the Modernist Catalonia at the dawn of the 20th century.

Keywords: personal papers, actor, actress, performers, performing arts, Catalan Theatre, History of theatre, Assumpció Casals, Modernism, silent films, Post-war Cinema, Catalan exile, classification scheme, NODAC, ISAD(G), Barcelona, Mexico, 1900, 1930, 1950, Enric Borràs, Josep Santpere, Mario Cabré, José Goula.

¹ More info: <http://www.cdmae.cat/coneix-nos/>.

Agraïments

La relació amb diverses institucions, professionals de la documentació o de l'arxivística, i amb persones de la professió teatral han estat motiu de satisfacció i fan lògicament ben llarga la llista d'**agraïments**. Per altra banda, també ha constituït una grata alegria saber que hi ha força documentació així com fons personals o institucionals —en especial el fons Mario Cabré que custodia la família Gas, fora de Barcelona— relacionables amb aquesta gran actriu de llarga carrera, que va defensar ben sincerament els actors i els autors teatrals.

A Núria Jornet (medievalista, arxivera i professora, Facultat de Biblioteconomia i Documentació UB), per ser la meva tutora amb gran paciència, i pel mètode i coneixements que a través d'ella he adquirit. A continuació: Maria Elvira (arxivera i professora esplèndida que m'ha transmès la passió pels Fons Personals, Facultat de Biblioteconomia i Documentació UB), Ciro Llueca (Centre de Documentació, Filmoteca de Catalunya, 2014-2015), Palmira González López (historiadora del cinema; emèrita Universitat de Barcelona), Pedro Rueda (Facultat de Biblioteconomia i Documentació UB), Jesús Gascón (Facultat de Biblioteconomia i Documentació UB), Mario Gas (i Mario Cabré) (director i actor), Anna Valls (Museu de les Arts Escèniques, MAE), Neus Garriga (Museu de les Arts Escèniques, MAE), Enric Pla Salvador (actor i director), Ricard Salvat (catedràtic teatral i home de teatre), Francesc Foguet (investigador i professor teatral), Anna Fors (Filmoteca de Catalunya; Fons Personals), Noemí Maya (Filmoteca de Catalunya), Marta Salla (Filmoteca de Catalunya; bibliotecària), Laura Moré, Montse Juan-Muns (Biblioteca UNED, Nou Barris, Barcelona), Maica López (Biblioteca UNED, Nou Barris, Barcelona), Mireia Roig (Biblioteca UNED, Nou Barris, Barcelona), Gemma Roig Morgadas (còmplice cultural), Carles Toldrà (humanista i il·lustrador vigatà), Carme Tierz (periodista cultural), Sergio Vila San-Juán (escriptor i periodista), Sílvia N. Gómez Rodríguez (bibliotecària), Anabel de la Paz (bibliotecària), Mònica Arnau Fernández, Laura Vilchez, Mercè Lleixà (actriu), Eva Saumell (actriu), Josep Maria Pou (actor i director), Sílvia Pons (traductora), Coralina Colom (actriu, pedagoga i investigadora de la veu), Pere Planella (director i professor teatral), Anaïs Schaaff (guionista), Àngels Moll (actriu), Isabel Campi (Fundació Història del Disseny-FHD, presidència), Estel Adell, Joan Ramon Aromí (Nordest.cat), Montserrat Carreras García (cap Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona), Nati Vilanova (Biblioteca Fages de Climent, Figueres), Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu, AADPC, Todocoleccion.net, Ebay.com. A tots els (professionals dels) arxius i biblioteques que m'han aportat informació, mencionats en seu dels annexos. I a tota la gent (importantíssima) que considero que formen part de la meua família.

Llista d'abreviacions

a/e	adreça electrònica
AHCB	Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
ANC	Arxiu Nacional de Catalunya
BC	Biblioteca de Catalunya
bibl.	bibliografia
c.	al voltant de (circa)
CÀNTIC	Catàleg d'Autoritats de Noms i Títols de Catalunya
CCUC	Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya
dir.	director
EADAG	Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual
ed.	edició
docs.	documents
FACiR	Fons Assumpció Casals i Rovira
FP:	fons personal/s
doi	Digital Object Identifier
ICA	International Council on Archives, www.ica.org
IEC	Institut d'Estudis Catalans
ISAAR (CPF)	International Standard Archival Authority Record (for Corporate Bodies, Persons and Families); Norma internacional sobre els Registres d'autoritat d'arxius, relatius a entitats, persones i famílies
ISAD(G)	International Standard Archival Description (General); Norma Internacional General de Descripció Arxivística
MAE	Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (Barcelona)
n.	(any de) naixement
NODAC	Norma de Descripció Arxivística de Catalunya
p.	pàgina o pàgines
pseud.	Pseudònim
QdC	Quadre de classificació
R.	Registre
RA	Registre d'Autoritat
RESAD	Real Escuela Superior de Arte Dramático
SAC	Sistema d'Arxius de Catalunya
TFM	Treball final de Màster
UAB	Universitat Autònoma de Barcelona
UB	Universitat de Barcelona
v.	vegeu
VIAF	Virtual International Authority File (registre virtual internacional d'autoritat)
vol.	volum

SUMARI

1	Introducció.....	16
1.1	Els temps actuals i els fons personals.....	16
1.2	Motivació, objectius i metodologia del treball.....	18
2	Marc conceptual.....	25
2.1	Fons públics, fons privats, fons personal.....	25
2.2	Delimitació terminològica.....	27
2.3	Els fons privats escènics.....	28
2.4	Els fons personals escènics.....	30
2.5	Els fons personals dels artistes escènics.....	31
2.6	Els fons personals d'actors/actrius.....	33
3	Els estudis sobre fons privats i personals: l'estat de la qüestió.....	37
4	Els fons personals dels actors/actrius.....	44
4.1	Contingut dels fons personals d'actors/actrius.....	44
4.2	Problemàtica dels fons personals d'actors/actrius.....	50
4.3	Proposta de quadre de classificació per als fons personals d'actors/actrius.....	52
4.4	Ubicació geogràfica i institucional de fons personals d'actors/actrius a Catalunya....	59
4.4.1	Fons personals d'actors/actrius: una ullada prèvia al món.....	59

4.4.2 Fons personals d'actors/actrius: una ullada prèvia a Espanya.....	68
4.4.3 Fons personals d'actors/actrius a Catalunya.....	71
5 Estudi de cas: el fons de l'actriu catalana Assumpció Casals i Rovira. Tractament arxivístic del fons.....	95
5.1 Registre d'autoritat.....	96
5.2 Descripció a nivell de fons (NODAC).....	115
6 Il·lustracions.....	130
7 Conclusions.....	135
7.1 Conclusions sobre els fons personals d'actors/actrius.....	135
7.2. Possibles línies d'investigació a partir d'aquest treball.....	139
8 Bibliografia i recursos electrònics sobre fons personals.....	142
8.1 Bibliografia consultada	142
8.2 Recursos electrònics sobre fons personals.....	157
9 Annexos.....	164
Annex 1. Enquadrament generacional d'Assumpció Casals.....	164
Annex 2. Enquadrament vital d'Assumpció Casals	167
(Noms de familiars, amics, coneguts, companys de feina, dramaturgs que va interpretar, fans, fotògrafs que la van retratar, periodistes que van parlar d'ella, etc.).....	167
Annex 3. Obres representades per Assumpció Casals.....	168
Annex 4: Llista d'arxius i biblioteques col·laboradors + preguntes formulades.....	170
10 Índex bàsic onomàstic.....	174
11 Dades sobre l'autora i la directora del treball acadèmic.....	177

1 Introducció

1 Introducció

1.1 Els temps actuals i els fons personals

Tot i l'actual època de crisi (crisis diverses, múltiples, complexes, ordenades i desordenades, juxtaposades o connexes), el món del teatre i el món dels arxius continua actiu, com la majoria de sectors de la realitat. En aquest sentit, en el món del teatre hem assistit, per exemple, el primer semestre del 2016, a diversos fets destacats, mentre se succeeixen les estrenes a la cartellera teatral: el trasllat de la seu de la Sala Beckett (i Obrador Internacional de Dramatúrgia) cap al barri de Poblenou, a la inauguració del nou centre a Barcelona (c/ Còrsega, 409) d'ESART (Escola Superior Universitària d'Arts Escèniques, Música i Imatge) el 7 de març d'enguany. Prèviament, del 27 d'octubre del 2015 al 27 de març del 2016, el Palau Robert al Passeig de Gràcia barceloní ha acollit l'exposició *Actrius catalanes del segle XX*.

En l'àmbit dels arxius, els anys 2015-2016, la cessió de fons personals ha adquirit gran protagonisme tot continuant, de fet una tendència encetada fa uns anys, ben possiblement moltes vegades a causa de la impossibilitat econòmica, material i tècnica de custodiar documentació personal des de l'esfera (familiars i hereus) del propi productor.

Tot aportant quatre pinzellades, el **2015** va estar un any en què al Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (MAE) van arribar els fons de l'actriu (i directora teatral) prematurament malaguanyada Rosa Novell (1953-2015), i de la Companyia Vol Ras (teatre gestual; en actiu els anys 1980-2015); i en què es continuava catalogant i descrivint el fons empresarial (activitat 1978-2007, inclou 172 produccions escèniques i més de 25.000 documents)² teatral de la (macro) Companyia La Fura dels Baus, arribat el 2014 al MAE. El 2015 (març) la Fundació Història del Disseny rebia el fons personal de l'interiorista i ebenista Jordi Vilanova (1925-1998),³ el juliol va entrar el fons (arxiu literari i personal) de Montserrat Abelló a la Biblioteca de Catalunya. Fora del nostre país, als EUA, el setembre del 2015 comprovàvem que la Biblioteca del Congrés estatunidenc⁴ (The Library of Congress,

² Així ho recorda la Memòria anual del MAE de l'any 2014: <http://www.cdmae.cat/memoria-2014/> [Consulta: 10 març 2016].

³ Notícia a: <http://www.historiadeldisseny.org/2015/03/arxiu-del-dissenyador-jordi-vilanova-1925-1998/> [Consulta: 4 juny 2016].

⁴ La Library of Congress té una interessant enciclopèdia escènica digital al seu web, la Performing Arts Encyclopedia, en seu de Col·leccions Digitals i Serveis: <https://www.loc.gov/performingarts/> [Consulta: 14 maig 2016].

Washington) adquiria⁵ l'arxiu personal del còmic Jerry Lewis; el 1998 ja s'havia encarregat de fer-ho amb el fons de la gran pionera de la dansa contemporània Martha Graham.⁶ El desembre del 2015 els mitjans periodístics es feien ressò de la cessió en dipòsit —amb polèmica inclosa, per les troballes als nous Encants de Barcelona— del fons personal del pintor Albert Ràfols-Casamada (1923-2009) a la Biblioteca de Catalunya. Aquest mateix mes, el Centre de Lectura de Reus rebia⁷ el fons de Ramon Amigó, que va ser president de l'entitat.

L'any següent, el **2016**, està vivint, per exemple, la cessió dels fons personals del dissenyador industrial André Ricard (Barcelona, 1929)⁸ i, per altra banda, del decorador Ramon Rigol⁹ (1892-1977) al Centre de Documentació del Museu del Disseny de Barcelona. També, el fons empresarial de l'especialitzada en arts escèniques Llibreria-Arxiu Teatral Millà (fundada el 1901; tancament comercial el 2015 de la botiga mítica del carrer de Sant Pau, tot tocant al Liceu) reposa des de fa poc a la Biblioteca de Catalunya. L'abril del 2016 el fons (documental; *sic*)¹⁰ del director i guionista català Jaime Camino (1936-2015) és objecte de donació a la Filmoteca de Catalunya, amb la intervenció (acte de signatura) del nou Conseller de Cultura (Santi Vila, successor de Ferran Mascarell). Aquest mateix mes, es traslladava¹¹ el fons de l'arquitecte Jaume Móra (1961-2006) a l'Arxiu Comarcal del Vallès Occidental, a Terrassa. El maig del 2016 els mitjans es feien ressò de la cessió dels fons de dos mestres locals (Jaume Soler i Daniel, Anna Soler i Daniel) a l'Arxiu Municipal de Navàs.¹² El juliol del 2016, el Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques encetava el projecte col·laboratiu *Te'n recordes?*¹³ per identificar imatges (en especial, els protagonistes teatrals) del seu extens fons: en la marató inaugural, per exemple, es posaven a disposició dels ciutadans apassionats pel teatre i dels erudits teatrals fotografies del fons personal de Josep Santpere. Allí on no 'parlava' el propi fons personal, provava de fer-ho la *memòria teatral col·lectiva*.

⁵ Vegeu-ne la notícia al web de la institució, a: <https://www.loc.gov/today/pr/2015/15-159.html>. [Consulta: 14 maig 2016].

⁶ Vegeu-ne la notícia al web de la institució, a: <https://www.loc.gov/today/pr/1998/98-064.html>. [Consulta: 14 maig 2016].

⁷ Notícia a: <http://reusdigital.cat/noticies/reus/la-biblioteca-del-centre-de-lectura-rep-el-fons-personal-de-ramon-amigo> [Consulta: 27 agost 2016].

⁸ Vegeu *El Punt-Avui*, 11/02/2016.

⁹ Nota de premsa del 13/04/2016. És destacable la relació de Rigol amb el Cercle Artístic de Barcelona que el 1919 li concedí la medalla d'or. Després de la guerra civil va estar molt vinculat amb l'Escola del Treball de la Diputació de Barcelona. Enric Puig i Busquets, dissenyador d'interiors, que n'havia estat alumne, va fer efectiva la donació després de custodiar el fons i conservar-lo durant gairebé quaranta anys.

¹⁰ Els mitjans parlaven de cessió del 'fons documental': http://www.ara.cat/cultura/Filmoteca-documental-director-Jaime-Camino_0_1556844404.html.

¹¹ Notícia a: <http://xac.gencat.cat/ca/detalls/Article/Anatomia-dun-Trasllat-el-cas-del-fons-de-larquitecte-Jaume-Mora> i a <https://www.facebook.com/arxiucomarcalvallesoccidental/posts/510149019168616>. [Consulta: 14 maig 2016].

¹² Vegeu-ne la notícia a: <http://www.regio7.cat/bages/2016/05/10/navas-rep-fons-dos-destacats/360780.html>. [Consulta: 14 juliol 2016].

¹³ Crònica social a: <https://www.facebook.com/MaeArtsEsceniques/posts/1050133998373435> i tutorial de participació a: <https://www.youtube.com/watch?v=A4K-N3LIWVI&list=PL6CCCF0F4591E3FB3&index=1>.

1.2 Motivació, objectius i metodologia del treball

Com hem anat referint a les línies superiors, avui dia els fons personals podríem assenyalar que estan relativament de moda, que constitueixen un objecte d'estudi que rep una important atenció i que, per efectes de la crisi (dificultats econòmiques en suportar-ne la preservació i en l'organització dels documents que l'integren) ben abundantment comencen a arribar a les entitats públiques o privades que emparen el nostre patrimoni cultural (documental i bibliogràfic). També, des de la literatura arxivística es té més present aquesta tipologia de fons —com veurem a l'estat de la qüestió— i les entitats (arxius, biblioteques, museus i centres de documentació, fundacions culturals i associacions, ajuntaments) són més conscients de la importància d'aquests fons per a la definició de la nostra història cultural i social, definint fins i tot—i cada vegada més— polítiques de captació i agregació, i plans estratègics per a aquest àmbit. El MAE, per exemple, ens indicà el gener del 2016 que sí que hi ha un ànim d'ampliar els fons personals que posseeixen, en especial els de personalitats importants vinculables als períodes històrics dels quals tenen menys documentació.

En aquest context, cal explicar la causa o **motivació** del present treball. No sabem ben bé quina edat teníem quan vam veure la posada en escena d'*Antaviana*, de Pere Calders, que la companyia Dagoll Dagom va oferir a Barcelona. No sabem quina causa fou la que va fixar aquesta obra a la nostra memòria. No creiem pas que fos la repetició constant que es feia de la paraula “antaviana”. Recordem una lluna gran i magnífica. I sensacions intenses i màgiques. Tal vegada ben encertadament sempre s'articulen defenses aferrissades del teatre a les escoles i de la potenciació de la visita dels escolars als recintes teatrals professionals. Hi ha un alt grau de raó. En som un testimoni, del poder benefactor de les sortides culturals. Estimem (i ens han ajudat a estimar) el teatre des de ben petits. Tot i això, de ben segur l'admiració per l'art del teatre la va accentuar el fet de topar-nos interpretativament amb **Josep Maria Flotats** (Barcelona, 1939; actualment amb 76 anys) i la seva recreació del personatge del Cyrano (Teatre Poliorama, 1984-1985) i el fet de topar-nos intel·lectualment amb l'home de teatre i catedràtic **Ricard Salvat** (Tortosa, 1934-Barcelona, 2009). El teatre té un grau d'imprescindible a qualsevol societat: li aporta ànima, li aporta cultura, li aporta cohesió social.

A partir d'aquí, l'admiració sentida per l'art (i la valentia, l'esforç, la memòria, la disciplina) de l'interpret han acabat derivant en què, en el segon any de Màster de Biblioteques i

Col·leccions Patrimonials (Universitat de Barcelona), hàgim pres la decisió de tractar un tema ben interessant, els fons personals, i concretament des de la perspectiva de l'activitat interpretativa, l'art de la interpretació.

Finalment, cal concloure que també tenim subjacent, en les motivacions, un alt interès en contribuir a evitar la pèrdua d'aspectes de la història, de la memòria, i del patrimoni documental del teatre català; també, ben concretament, el de l'actriu de solidesa demostrada i demostrable que constitueix Assumpció Casals.

Així doncs, els **objectius** d'aquest Treball final de Màster (TFM) són:

- apropar la història de les arts escèniques a la disciplina arxivística,
- identificar i classificar les principals tipologies documentals que acostumen a integrar els fons personals d'actors/actrius,
- establir les principals problemàtiques d'aquesta mena de fons personals,
- localitzar (bàsicament, a arxius i biblioteques) fons personals d'actors/actrius a Catalunya,
- mostrar, fora de la geografia catalana, alguns fons personals d'actors que custodien institucions espanyoles o d'àmbit extrapeninsular, i com es presenten (en línia),
- proposar un quadre de classificació general, per als fons personals d'actors i per extensió, per a la resta de les professions del teatre,
- introduir una descripció arxivística bàsica del fons concret de l'actriu catalana Assumpció Casals (Barcelona 1896-1975), a partir de la normativa catalana (NODAC),
- contribuir a la difusió del fons Assumpció Casals (abreujat, FACiR), de la seva persona i reivindicar la seva vàlua professional,
- contribuir a la sensibilització per part de la societat i dels governants de la importància de la feina dels actors i dels seus documents personals i professionals,
- donar visibilitat a la vida d'una dona que constituí un personatge públic del segle XX.

La **metodologia** emprada, d'acord amb un procediment inductiu, que ens portarà del concret al general, de les unitats documentals simples a propostes de classificació general, a l'establiment de patrons, ha consistit en:

- una cerca inicial de llibres i articles existents sobre fons privats i, en concret, sobre els fons personals,
- una consulta i valoració de documentació personal d'actors i actrius (total: 10), a través de l'estudi de fons (parcialment o total) digitalitzats i d'inventaris, procedents del MAE (fons Josep Santpere,¹⁴ fons Enric Borràs,¹⁵ fons Assumpció Casals,¹⁶ fons Rosa Novell, fons Enric Guitart, fons Tórtola Valencia, fons Mary Santpere), de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona (fons Enric Borràs,¹⁷ fons Jaume Borràs, fons Joaquim Grífol)¹⁸ i de la Filmoteca de Catalunya¹⁹ (fons Domènec Ceret). Pel que fa al fons de l'actriu Assumpció Casals, s'ha aprofundit al màxim en quin tipus de documents poden formar un fons d'actor, tot fent-ne el registre²⁰ (retrospectiu), amb la consulta de pràcticament tot el fons, en el marc d'un conveni de pràctiques curriculars, de tres mesos (novembre i desembre del 2015, gener del 2016; 85 h) al Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (MAE), de Barcelona,
- la creació del "Registre d'autoritat" i de la "Descripció a nivell de fons" del Fons FACiR, tot seguint les normatives corresponents (respectivament, ISAAR (CPF) i NODAC); ambdós documents van tenir un recolzament, a l'hora d'encarar la redacció de la biografia del productor, d'una llarga bibliografia que, simultàniament, també va permetre la creació d'uns mapes mentals amb el programari lliure *Mindomo*, per visualitzar gràficament els contemporanis (contextualització generacional) i els coneguts (arbre de la vida) d'Assumpció Casals,
- la creació d'una llista inicial força extensa de les obres de teatre que va representar Assumpció Casals, per ajudar a ampliar la seva biografia i el repertori interpretat,
- una proposta de quadre de classificació específic per als fons no només d'actors, sinó per a la generalitat de les *professions del teatre*; s'ha estructurat a partir del quadre

¹⁴ [http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f\[relation_conformsTo_facet\]\[\]=Fons+Josep+Santpere](http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f[relation_conformsTo_facet][]=Fons+Josep+Santpere).

¹⁵ [http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f\[relation_conformsTo_facet\]\[\]=Fons+Enric+Borr%C3%A0s](http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f[relation_conformsTo_facet][]=Fons+Enric+Borr%C3%A0s).

¹⁶ [http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f\[relation_conformsTo_facet\]\[\]=Fons+Assumpci%C3%B3+Casals&locale=ca](http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f[relation_conformsTo_facet][]=Fons+Assumpci%C3%B3+Casals&locale=ca).

¹⁷ Actualment (juliol del 2016), informa la cap de l'Arxiu (Montserrat Carreras), l'inventari està en fase de revisió.

¹⁸ Actor amateur.

¹⁹ Tot i que la filmoteca té més aviat fons personals de directors de cinema, s'ha consultat un *fons d'un actor* que sí té al seu patrimoni cultural, a fi de poder donar exemples de la documentació dels actors que no són de l'àmbit teatral sinó del món del cinema.

²⁰ Aquest treball no inclou aquest registre per manca d'espai i perquè està en fase de revisió final, de verificació i de localització d'algunes unitats documentals per part del MAE. En tot cas, a petició, el facilitaríem i és consultable; també estarà disponible a Internet en seu dels fons personals del MAE ("inventari Fons Assumpció Casals").

general de classificació defensat per l'arxivera i professora Maria Elvira, amb algunes modificacions a causa de l'especificitat de l'activitat escènica,

- una recerca en línia de pàgines descriptives de fons personals d'actors/actrius (rastreig per Internet per a l'obtenció d'exemples) per tenir una visió inicial general del tractament que donen les institucions als fons personals al web 2.0. En la investigació a l'àmbit mundial s'ha partit d'un directori de LIBER (Associació de Biblioteques de Recerca Europees; llista de membres consultables en línia)²¹ i dels enllaços proposats al web de l'Associació d'Arxivers de Catalunya. En l'àmbit espanyol, s'ha partit de CENSO-GUÍA DE ARCHIVOS DE ESPAÑA Y DE IBEROAMÉRICA,²² que no pas de PARES-Portal de Archivos Españoles perquè la cerca avançada no permet la consulta per fons ni quadre de fons. En l'àmbit català, s'ha estudiat el portal DIRECTORI D'ARXIVS DE CATALUNYA²³ de la Generalitat de Catalunya (de cada entitat, accés a la pàgina web i, a continuació, al quadre de fons i, tot seguit, a la secció de fons personals),

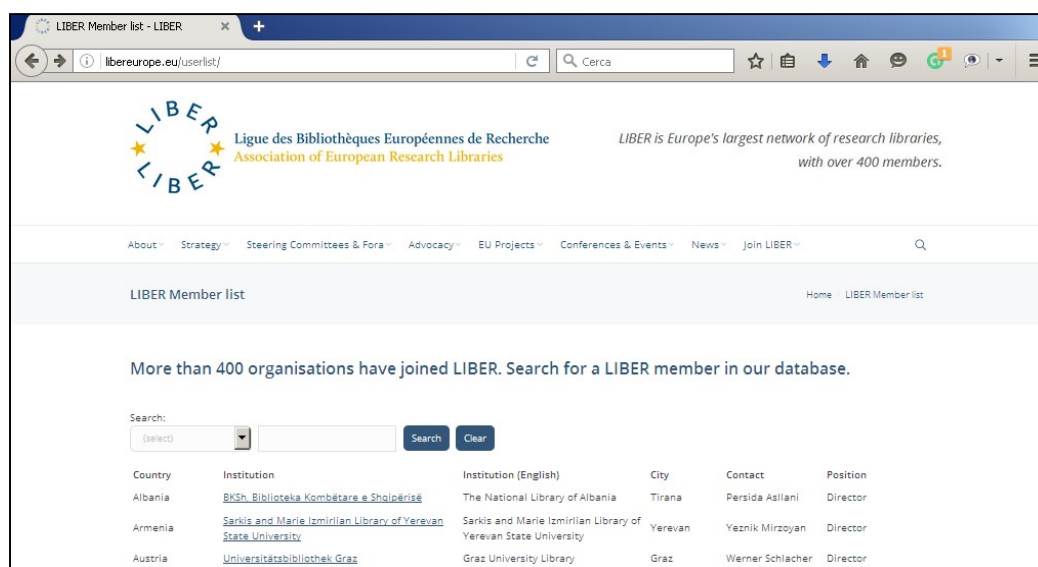

Figura 1. Pàgina inicial de la *Member List* de LIBER, Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche / Association of European Research Libraries. <http://libereurope.eu/userlist/>

²¹ <http://libereurope.eu/userlist/> (la llista inclou més de 400 institucions tot i que se n'ha fet una exploració aleatòria de 30 entitats i d'àmbit europeu). [Consulta: juny 2016].

²² <http://censoarchivos.mcu.es/CensoGuia/portada.htm>. Consulta per nivell de descripció (*fondo*). [Consulta: juny 2016].

²³ Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya>serveis>bases de dades>arxius>Arxius de Catalunya. O bé, directament: <http://arxius.cultura.gencat.cat/cercadors/Directori>.

Figura 2. Pàgina de resultats a *Censo-Guía de Archivos de España e Iberoamérica*.

Figura 3. Pàgina de resultats a Arxius de Catalunya (<http://arxius.cultura.gencat.cat/cercadors/Directori>).

Figura 4. Arxius de Catalunya. Accés (zona esquerra de la pantalla) als Quadres de fons.

- una presa de contacte, via correu electrònic, amb una llista²⁴ prou representativa d'*institucions de la memòria catalanes (bàsicament arxius i biblioteques especialitzades, públiques i universitàries; els museus, fundacions culturals i associacions, teatres, cineclubs, centres d'estudis o acadèmies formatives, casals de teatre amateur, etc. no han estat consultats per problemes d'espai), per saber si al seu patrimoni documental hi constava algun fons personal d'actor (professional o bé amateur) o, en defecte, d'altres professionals de l'escena o en defecte, de professionals no escènics que van realitzar paral·lelament (i curiosa) activitats escèniques. La petició d'informació²⁵ es va fer primerament als arxius el juny i, en un segon moment, a les biblioteques el juliol del 2016; no es va insistir si la institució no contestava o contestava incorrectament perquè aquest treball no buscava l'exhaustivitat ,*
- un establiment per comarques, de quins fons personals d'actors o actrius (o fons relacionables) es poden trobar a Catalunya,
- una formulació de conclusions i un suggeriment de futures línies de treball.

²⁴ Vegeu els arxius i biblioteques que han contestat el nostre formulari, a l'*Annex 4*. També s'hi informa dels continguts preguntats. La missiva enviada per correu electrònic permet una idea inicial suficient però un posterior treball podria contribuir a ampliar els nostres resultats sobre fons personals a Catalunya i, més concretament, fons personals d'actors/actrius a Catalunya. O fins i tot a fer-ne una llista exhaustiva.

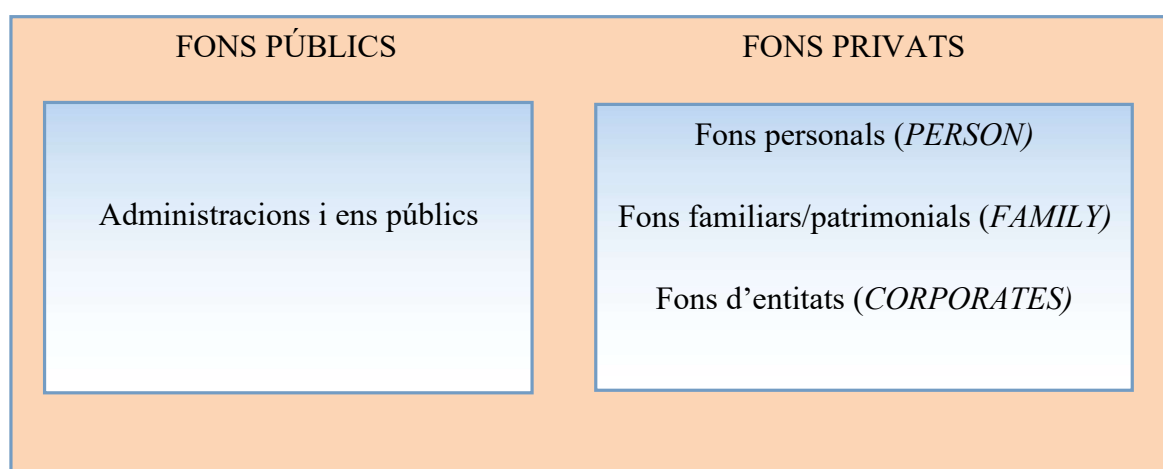
²⁵ La idea era contrastar la informació facilitada pel web Arxius de Catalunya amb la que donaven en persona els arxius i biblioteques. S'ha comprovat que el portal de la Generalitat no està prou actualitzat: els arxius acostumaven a indicar que tenien més fons que no pas els que constaven en línia.

2 Marc conceptual

2 Marc conceptual

2.1 Fons públics, fons privats, fons personal

Tradicionalment, la doctrina integra els fons personals en la categoria de *fons/arxius privats*; hi conviuen, paral·lelament, d'altres tipologies segons el seu productor: fons familiars i fons d'entitats. Constitueixen mons ben diferenciables dels de les administracions públiques.

Esquema 1. Fons públics i fons privats.

La definició de *fons personal* podem extraure-la de l'article d'Elvira, Andreu i Cruellas (2003, p. 231), titulat "La documentació personal com a eina docent: ensenyar i aprendre amb els fons personals":

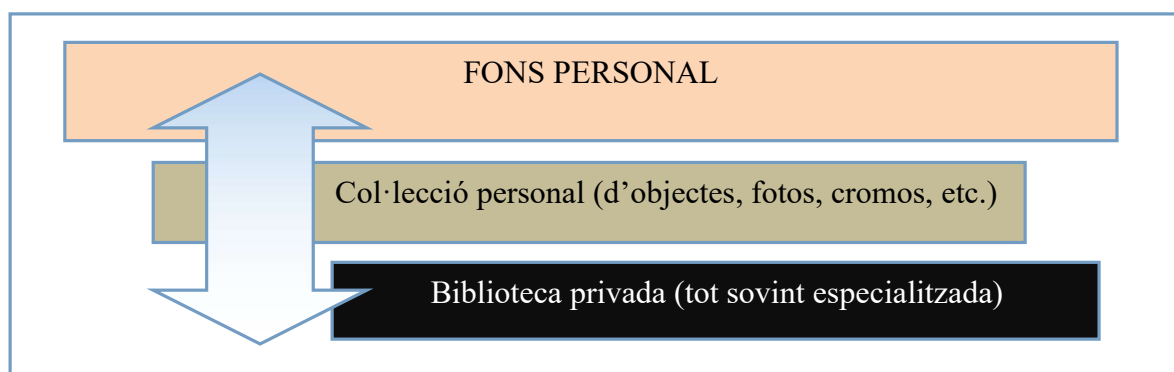
«Els fons personals es poden definir com els conjunts orgànics de documents de qualsevol tipologia i en qualsevol suport, produïts, rebuts o reunits per una persona física en el decurs de la seva vida i en l'exercici de les seves activitats i funcions».

Per la seva banda, Fernández Trabal (2009, p. 19-24), Cap de l'àrea de Fons Històrics de l'Arxiu Nacional de Catalunya, a "Els arxius personals i patrimonials"²⁶ assenyala: «[...] Els

²⁶ En principi, disponible íntegrament en línia a: <http://www.raco.cat/index.php/Dovella/article/viewFile/201271/268815> [Consulta: 20 maig 2016].

fons privats han deixat d'ésser contemplats com a simples apèndixs o satèl·lits dels fons públics i són valorats pels seus valors específics i les seves aportacions úniques. [...]». Més endavant indica: «[...] A diferència dels arxius familiars i patrimonials, basats principalment en la documentació relacionada amb l'administració dels béns i menys en la de caràcter públic, els arxius personals tenen com a nucli central la documentació generada en el curs de l'activitat pública, professional i associativa d'una persona i, molt especialment, la seva obra creativa damunt qualsevol classe de suport. [...]». I també: «[...] Pel que fa a l'abast cronològic, tenint en compte els condicionaments que han marcat la conservació dels fons documentals a través del temps, pocs fons personals ens han pervingut anteriors al segle XIX, encara que podem trobar els elements propis d'aquests fons en els cronològicament previs de caràcter familiar i patrimonial. Els fons personals es produeixen i conserven quan es consolida l'autonomia de l'individu com a conseqüència del triomf del liberalisme polític. [...]».

Com raona Fernández Trabal, els primers fons personals són vinculables a la idea d'existència i de preservació dels arxius dels escriptors, després a la preservació dels arxius dels polítics; finalment s'hi incorpora la sensibilitat per preservar els dels artistes i professions tècniques. Cal, finalment, tenir present la distinció entre *fons personal* i *col·lecció* (personal), com bé assenyalen Boadas, Fernández, Masachs, Planas i Rovira (2000, p. 300): «Es consideren col·leccions els conjunts documentals que no tenen caràcter orgànic, aplegats per una persona o organització amb finalitat expressa. Sovint es troben col·leccions formant part dels arxius privats». Com s'apunta, doncs, moltes vegades el fons personal inclou també una o diverses col·leccions i la biblioteca personal (de vegades sectorial, especialitzada) del productor.

Esquema 2. Fons personal i variables adscribibles.

Per als fons personals, afortunadament, tenim a Internet una *Guia de lectura* (pdf descarregable), feta amb motiu de la conferència “Els documents personals, què fer-ne?”, a càrrec de Maria Elvira Silleras, en el marc dels Seminaris de l’Aula Jordi Rubió i Balaguer (2009-2010) impulsats des de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona. La guia ens apropa a la bibliografia existent més destacable²⁷ i a tot un seguit de pàgines web.

Per altra banda, amb ànim de contribuir a aquesta conscienciació i tractament dels documents personals, vegeu:

- organització: des de la Library of Congress se suggereix com encetar un Projecte d’Arxiu Personal,²⁸ un Arxiu Personal Digital (*Personal Archiving*) i com preservar els materials personals digitals.²⁹ A l’àmbit català, vegeu les tipologies documentals i com classificar els documents a l’article — mencionat abans — en línia “La documentació personal com a eina docent: ensenyar i aprendre amb els fons personals” (Elvira et al., 2003)³⁰,
- control i accés: Estivill (2008a) aporta models per al control i accés a fons personals i col·leccions d’arxiu, orientat a les biblioteques.

2.2 Delimitació terminològica

A l’hora de cercar informació sobre els fons personals, hem detectat un problema greu de variabilitat terminològica. En efecte, tot sovint *fons personal* ve substituït per altres denominacions: *arxiu personal*, *documentació personal*, *fons documental*, *col·lecció especial*, *col·lecció personal*, *documentació musical* (en el cas de fons personal d’un músic), *donació*, *llegat*, *fons patrimonial*, *arxiu patrimonial*, *col·lecció singular*, etc. En seu del seu Treball

²⁷ Descarregueu-vos: http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/22502/1/arxius_personals.pdf. i consulteu el projecte a <http://www.ub.edu/biblio/aula-jordi-rubio-i-balaguer/aula-jordi-rubio-i-balaguer-curs-2009-2010.html>. [Consulta: 25 maig 2016].

²⁸ <http://blogs.loc.gov/digitalpreservation/2016/05/how-to-begin-a-personal-archiving-project/>. [Consulta: 25 maig 2016].

²⁹ <http://www.digitalpreservation.gov/personalarchiving/>. [Consulta: 25 maig 2016].

³⁰ <http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/55210/1/560127.pdf>. [Consulta: 25 maig 2016].

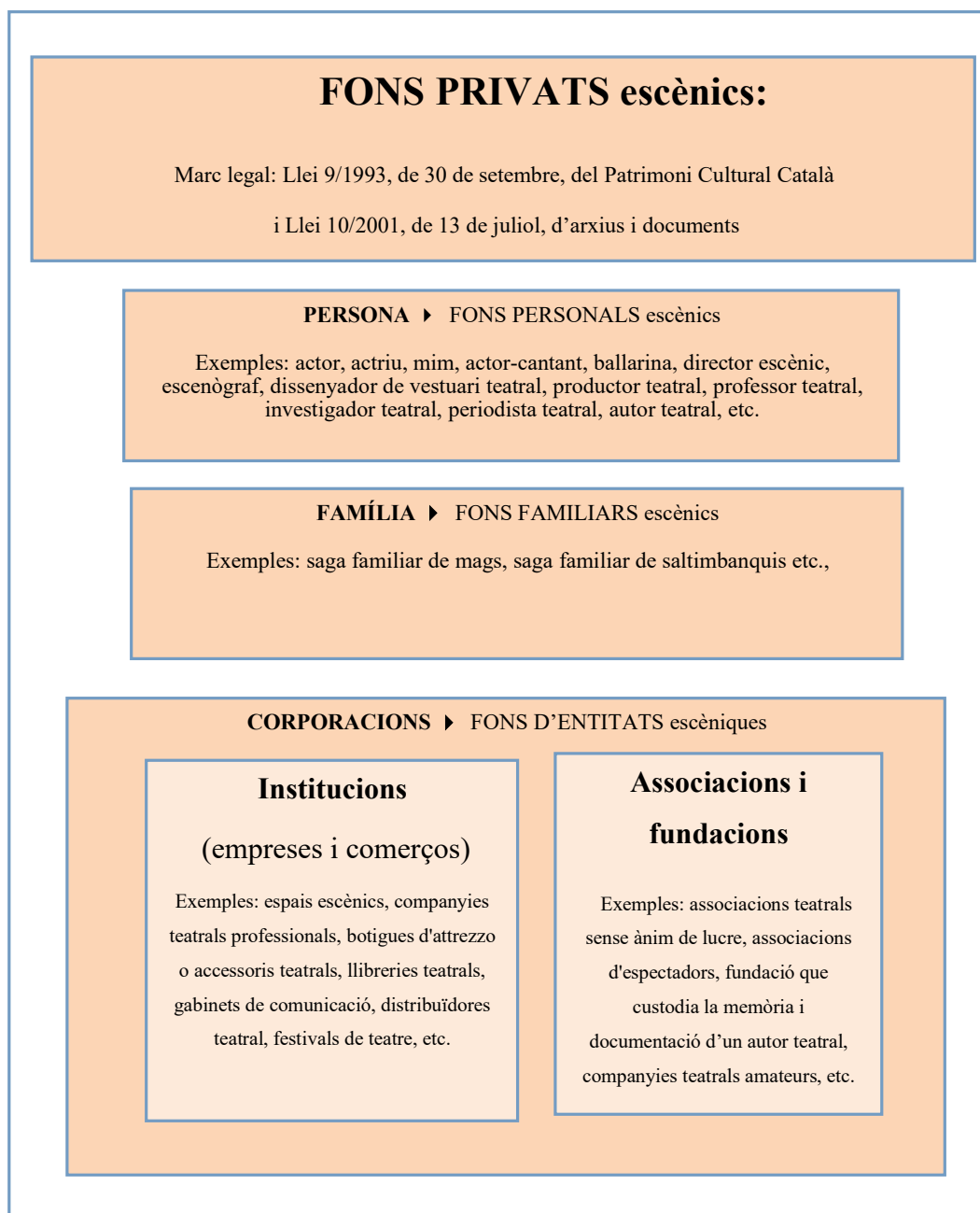
final de Màster³¹ “La visibilitat dels fons personals i les col·leccions especials a les biblioteques universitàries”, Moré (2014) ja ho havia detectat i criticat.

Ben possiblement aquest fet es deu a que la matèria és relativament nova i la terminologia ha fluctuat, fins a la més consensuada i actual (“*fons personal*” o, abreujat, FP). En tot cas, caldria des d’aquestes pàgines animar els arxivers, documentalistes, bibliotecaris, becaris, periodistes, etc. a la utilització exclusivament i única del terme *fons personal*, no només per un criteri unificador i clarificador, sinó també per facilitar la troballa a les bases de dades i catàlegs. Seria bo, doncs, procedir també a la rectificació i substitució a les fonts escrites i digitals, en la mesura del possible, de les terminologies antigues, obsoletes, inexactes o curioses.

2.3 Els fons privats escènics

En la mesura en què qualsevol tipus de fons privat sigui vinculable a una activitat escènica (tant se val si artística o més aviat tècnica) direm que constitueix un *fons privat escènic*. A dintre d’aquesta classificació hi trobem els *fons personals escènics* que tenen l’especificitat, com bé indica el complement, que el fons només el produeix una única persona.

³¹ Màster de Biblioteques i Col·leccions Patrimonials, convocatòria de juny del 2014. Laura Moré treballa actualment (juny del 2016) a la Universitat de Girona, Biblioteca. Procés Tècnic.

Esquema 3. Tipologies de fons privats. Exemples dintre del món de les activitats escèniques.

2.4 Els fons personals escènics

Dintre dels fons privats, aquells que agrupen la documentació produïda per una persona en les seves activitats professionals hem vist que són denominables *fons personals*. En la mesura en què aquesta persona té una activitat escènica podem denominar tots aquests fons com a *fons personals escènics*. En definitiva, doncs, es fa referència a totes les professions³² que neixen al voltant del teatre, i que es vinculen als diferents moments que viu un muntatge teatral: la creació d'una obra, la preparació de la posada en escena, el moment efímer i intens de la representació teatral (idea de presència a escena o a platea), i el període post-obra (fase de crítiques, comentaris, documentació històrica, cròniques socials, etc.). El protagonista (productor del fons) serà, en tot cas, sempre una sola persona.

Podem doncs establir una llista d'aquestes *professions del teatre*:

- professions de la fase creativa: escriptors de teatre o creadors escènics, dramaturgs i adaptadors teatrals, compositors de música per a l'escena, dissenyadors de llums, dissenyadors de vestuari (o figurinistes), compositors musicals, dissenyadors de so (ambientació sonora), traductors teatrals, escenògrafs, coreògrafs, directors del moviment escènic,...

- professions de la fase preparativa (gestió, organització, desenvolupament): productors executius de l'obra, promotors de l'obra, programadors de recintes escènics, directors de festivals, directors de gabinets privats de comunicació, productors (o mecenes) teatrals, professors de dicció, professors d'especialitzacions teatrals, entrenadors teatrals, proveïdors teatrals, propietaris d'establiments comercials amb utilitat teatral, constructors d'escenografies dissenyades,...

- professions de la fase presencial o fàctica: directors escènics, directors musicals, directors tècnics, ajudants de direcció, **artistes (actor, actor-cantant, ballari, etc.)**, caracteritzadors, regidors, apuntadors, tècnics teatrals, acomodadors, taquillers.

- professions de la fase postproducció o paraproducció: fotògrafs escènics, crítics de teatre, historiadors del teatre, periodistes teatrals, col·leccionistes d'objectes teatrals, fans teatrals, distribuïdors teatrals, presidents i membres d'associacions d'espectadors, professors d'història del teatre,...

³² A títol anecdòtic, recordem la tesi doctoral *El lenguaje de los oficios teatrales: Glosario de voces de la práctica teatral en el siglo XIX*, de Guillermo Abad Canós, de l'any 2015. Ofereix, a la tercera part, un glosari de veus de la pràctica teatral en el segle XIX. En línia a: <http://roderic.uv.es/handle/10550/50510> [Consulta: 15 agost 2016].

2.5 Els fons personals dels artistes escènics

Dintre dels fons personals escènics, hi ha una branca específica: la de l'activitat de la interpretació. Es podrà portar a terme aquesta activitat interpretativa des del món del teatre o bé des del món del cinema o la televisió, com bé indiquen Juncosa i Romaguera (2000), però en tot cas cal una actuació creïble (idea de *versemblança*). L'acte interpretatiu en la convenció que constitueix el fet teatral i l'escenari el pot fer un actor (idea del *teatre de text* i de la *literatura dramàtica*, idea de text memoritzat) però també un ballarí (idea de dansa, de dansa-teatre), un actor que no es recolza en el text (idea del teatre de gest, o fins i tot del teatre físic), un manipulador d'objectes (un titellaire, un ventríloc, per exemple), un actor-cantant (ens remet al món de l'òpera, de la sarsuela, del teatre musical, tal vegada fins i tot als joglars que transmetien l'obra dels trobadors,...). Valorem, doncs, que hi ha un concepte d'*artista* va més enllà de la idea d'*actor* o *actriu*: constitueix una jerarquia superior que al mateix temps l'engloba.

Podrem denominar tot aquest seguit de fons personals (o sigui, els relacionats amb la actuació artística-escènica) com a *fons personals dels artistes escènics*.

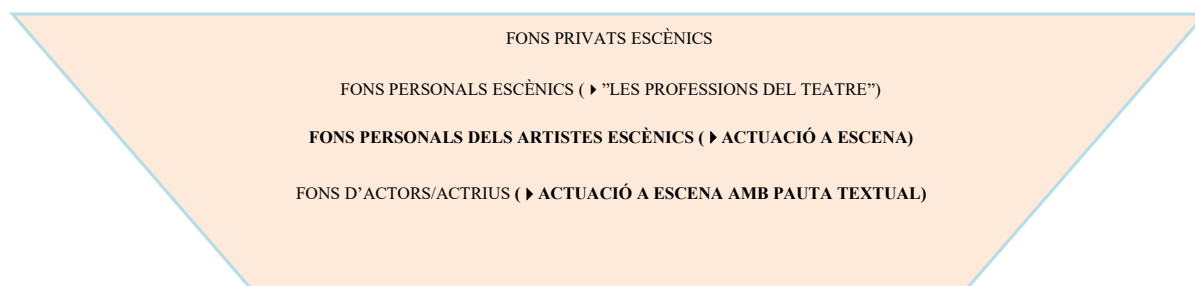
En realitat, doncs, ens estem movent en el camp d'unes definicions conceptuals principals: *artista, intèrpret, actor*. S'ha comprovat, sense ànim de fer-ne un aprofundiment ja que no és l'objecte d'aquest treball, que la doctrina no s'acaba de posar d'acord en establir-ne els seus continguts. **Patrice Pavis** (2014, p. 333-334) explica què és un **artista escènic**. S'entén com a *performer* si bé en el seu sentit ampli: aquest terme anglès s'empra per assenyalar la diferència amb el terme *actor*, considerat massa exclusiu de l'intèrpret del teatre parlat³³. *Performer*, en canvi, ho és també el cantant, el ballarí o el mim, o sigui, aquell artista occidental o oriental capaç de fer (*to perform*) en un escenari destinat a l'espectacle. El *performer* fa sempre una proesa (una *performance*) vocal, gestual o instrumental, per oposició a la interpretació i a la representació mimètica del paper per part de l'actor. En canvi, per exemple, Manuel Gómez García (1998, p. 63) amplia l'abast del terme: «El concepte d'artista tendeix a perdre l'abast restrictiu que va tenir antigament, i abasta als escenògrafs, experts en il·luminació, maquilladors, tècnics de so, directors, dissenyadors de vestuari i altres professionals».

³³ Recordem que existeix una Teoria dels nivells de l'existència del personatge (Pavis, 2014, p. 30) relacionable, ben interessant, en el marc dels conceptes d'*actants* i *actors*. En efecte, hi ha un nivell, el de la posada en escena (Nivell IV), en el que els personatges-actors són interpretats per un o diversos actors professionals. Constitueix un nivell diferent, exterior al del personatge.

Finalment, tancant les anàlisis conceptuals, *intèrpret* sí que acostuma, de manera generalitzada, a entendre's com a sinònim d'"actor" (en aquest sentit: Gómez García, 1998, p. 425; Ladj, 1998, p. 94).

No voldríem tancar aquest apartat del treball sense indicar els possibles perfils que pot tenir un productor d'un **fons personal d'artista escènic**; obtenim aquesta llista (no exhaustiva) de professions:

- l'actor (l'actor de teatre que, de fet, també pot fer cinema),
- el mim o el pantomim (en el camp del teatre gestual),
- el titellaire (marionetista si treballa amb els titelles de fil),
- el ventríloc,
- el joglar i el rapsoda,
- el rondallaire o contacontes (*cuentista, cuentacuentos, storyteller*),
- el pallasso (i el subtipus *clown*),
- l'artista de circ,
- el mag,
- el cantant de teatre musical, de sarsuela, d'òpera (preferiblement, de l'escenificada),
- el *showman*, l'improvisador escènic, el monologuista, l'humorista
- el ballarí i el coreògraf (de dansa, o de dansa-teatre, o de teatre)
- el *performer* en sentit estricte, i el subjecte que fa *happenings* (provocació-participació),
- el figurant professional i habitual.

Esquema 4. Jerarquia dels fons dels artistes escènics o 'performers' en sentit ampli.

2.6 Els fons personals d'actors/actrius

Curiosament l'adjectiu "actoral" existeix en la llengua espanyola, amb el significat de «propi o característic de l'actor», a tenor de la Real Academia Española (RAE), si bé la paraula no existeix al Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC), que només aporta, per fer referència a l'activitat dels actors i les actrius el terme «interpretatiu». Hauríem desitjat poder referir-nos als fons personals dels actors i actrius com a *fons personals actorals* per tal d'incloure els dos sexes, però vista la normativa lingüística, els denominarem *fons personals d'actors/actrius*, per poder-los diferenciar de la categoria creada anterior i superior (*fons personals d'artistes escènics*). Aquí, el productor del fons tot i que participa del procés interpretatiu constitueix un subjecte que en especial interpreta *teatre de text* o un guió cinematogràfic. Tot i això, estem convençuts que les fronteres seran sempre difícils d'establir.³⁴ A la definició clàssica de César Oliva (2005, p. 40), sobre què és un *actor* («[...] El actor contemporáneo representará sucesivamente varias transmutaciones o metamorfosis de un mismo personaje o de diversos personajes. Para que esto quede de manifiesto, el actor se investirá también de los atributos de sus personajes respectivos: máscaras, vestimentas, pelucas... Preferentemente, este acto de la transformación formará parte de la ceremonia, por lo que deberá realizarse a la vista del público.[...]») , nosaltres, doncs, li hem afegit el fet de la presència d'un text teatral. Val a dir que la bibliografia³⁵ sobre l'*actor* és abundant, si bé

³⁴ Així, pot passar que un actor interpreti moltes sarsueles i llavors ja se l'hagi de catalogar d'actor-cantant; o bé que un actor faci teatre experimental que l'apropa al teatre sense text i també potser a la dansa-teatre, etc. Constitueix un showman un actor? Les variables i la casuística, així com les opinions personals o doctrinals, són ben infinites.

³⁵ Sobre l'actor, han escrit, per exemple: Diderot, Stanislavski, André Villiers (*L'acteur comique*, París: Presses Universitaires de France, D.L.1987), Jacqueline Nacache (*El actor de cine*, Barcelona: Paidós, 2006), Peter Brook,...

tampoc no és moment, en seu d'aquest treball, de començar a fer-ne tot un seguiment ni un resum de continguts i teories.

Al llibre *El món del teatre* de J. Castells i À. Zamora (2002, p. 25) també es fa referència a què entenem per actor i, a més, a la seva gran importància, dintre del que anomenem *l'equip artístic*:

«[...] L'element clau d'una representació és l'actor, o distribuir els papers entre ells és una de les feines més delicades a l'hora d'engegar la representació d'una obra. Es tracta de crear la correspondència entre les característiques dels personatges i les qualitats tècniques i personals dels actors. L'espectador espera que allò que diu i fa un personatge sigui versemblant. Això vol dir que ens puguem creure l'edat, els estats d'ànim, les reaccions davant els problemes que ha d'afrontar un personatge.[...]». I més endavant (2002, p. 52-53), es diu: «[...] Sense la presència de l'actor, el teatre no passa de ser una idea sense cos. [...]».

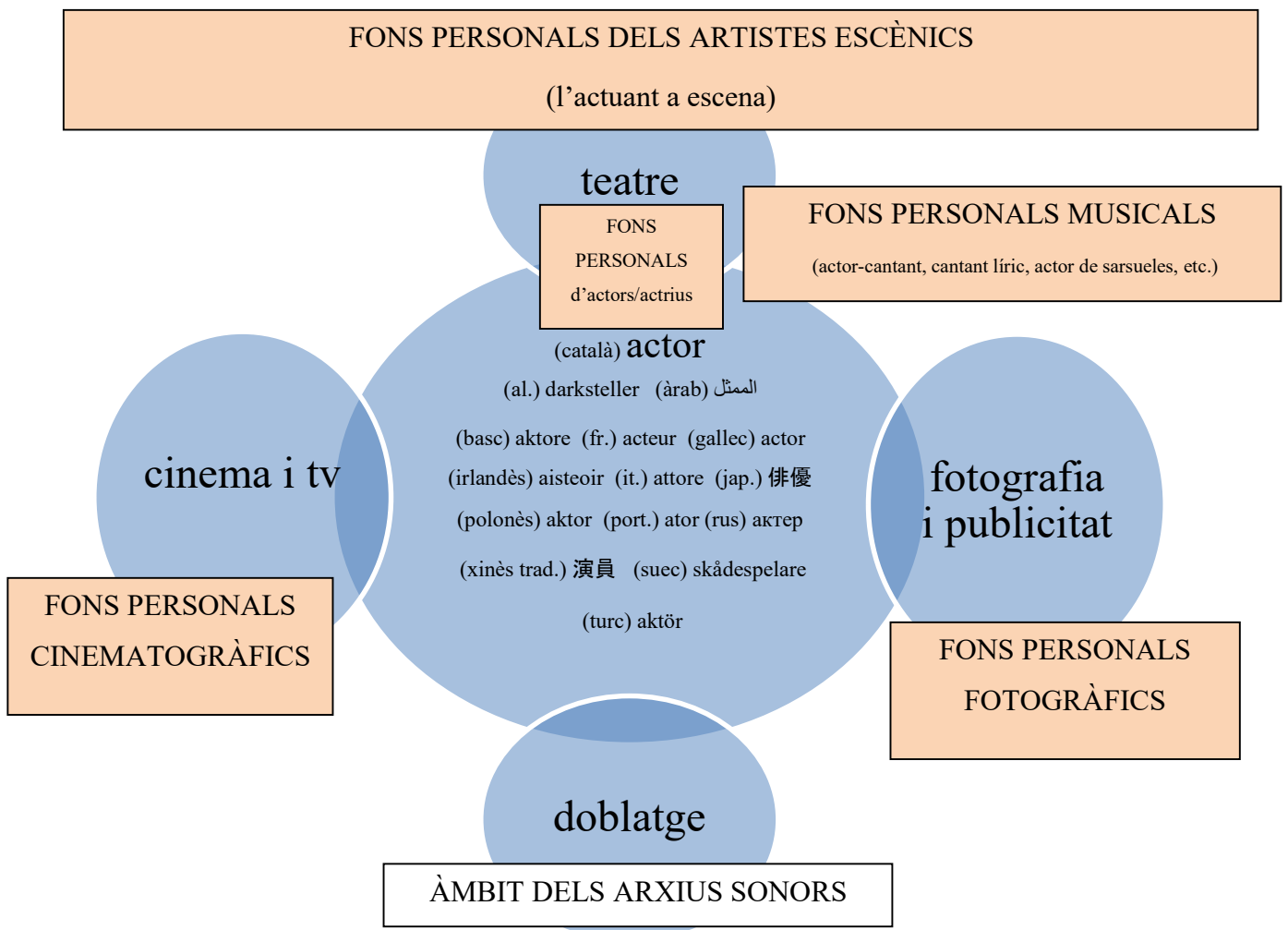
Els actors/actrius acostumen a treballar en quatre grans camps de la indústria cultural: teatre (*stage actor*), cinema o/i televisió (*screen actor*), fotografia i publicitat, i en doblatge. De tal manera, el seu fons personal, en funció de en quins camps ha tingut més activitat professional, poden vincular-se a diferents camps de la realitat cultural. Això explica, per exemple, que un fons d'un actor pugui ubicar-se en un arxiu cinematogràfic que no pas en un arxiu o biblioteca teatral: va actuar a molts films i la seva documentació ha acabat a una institució relacionable, del sector.

D'aquí, doncs, que es pugui dir que el fons personal d'un actor participa o és englobable (vegeu *Esquema 5* immediat) en uns determinats grans blocs arxivístics: en *fons personals escènics*³⁶ (un actor que ha fet molt teatre) o/i en *fons personals cinematogràfics*³⁷ (un actor que ha fet molt cinema). Dintre dels fons personals escènics, la subcategoria *fons personals d'artistes escènics* que, recordem, implica la idea d'interpretació extensament considerada (cantant-actor, actor de sarsueles, ballarí, rapsoda, etc.) més enllà del concepte d'actor/actriu,

³⁶ En sentit estricta, *fons personals interpretatius escènics*.

³⁷ En sentit estricta, *fons personals interpretatius cinematogràfics*.

permet vincular el fons d'un intèrpret al món de la música³⁸ i, així doncs, a la denominació *fons personals musicals*. Finalment, el fons personal de l'actor que ha fet tot sovint de model o publicitat, de tal manera que ha portat a terme activitats amb un resultat de fotografies artístiques i professionals, es podria adscriure als *fons personals fotogràfics*.

Esquema 5. Contigüitats dels fons personals dels actors.

³⁸ Reafirma aquesta teoria nostra l'article *El cens IFMUC dels fons musicals de Catalunya*. Dintre dels fons musicals catalans, Gregori hi inclou el fons de la ballarina Tórtola Valencia (2015, p. 147) que té la Biblioteca de Catalunya.

3 Els estudis sobre fons privats i personals.

Estat de la qüestió

3 Els estudis sobre fons privats i personals: l'estat de la qüestió

Abans d'endinsar-nos en aquest treball, cal precisar quina ha estat fins a avui dia la bibliografia publicada (*background, literature review*) sobre, primerament, *fons privats*; en segon lloc, sobre la subcategoria *fons personals* i, en tercer lloc, sobre **fons personals d'actors/actrius**. Val a dir que, de fet, en general hi ha pocs materials publicats; especialment si acotem la cerca a l'àmbit de les arts de la interpretació a escena, els resultats obtinguts són encara més minsos. També cal apuntar que pràcticament no hem trobat cap seguiment històric o valoració crítica de tot allò publicat sobre fons personals, a cap article o llibre. Estivill (2008a) sí fa un seguiment històric i bibliogràfic dels fons personals a les biblioteques, a *Bid, textos universitaris de biblioteconomia i documentació*.

Perspectiva de publicacions sobre fons privats

Anys setanta. Des de que va aparèixer l'article de Suzanne D'Huart (1974) sobre els fons privats als arxius nacionals i, poc després, la seva proposta metodològica (1980) per als fons privats i també des de la publicació d'"Appraisal of Current Private Papers and Collection Development" a *Midwestern Archivist* (Berkeley, 1981), els llibres o els articles sobre fons privats han anat entrant en la nostra doctrina arxivística, si bé amb calma i comptagotes: Seton feia referència el 1984 a la conservació i administració dels arxius privats. Hildesheimer estudiava com es tracten els fons personals, familiars i patrimonials el 1990.

També s'ha aprofundit en aspectes pràctics: Boadas et al. (2000), Casellas, Codern i Piqué (2000), Castán i Taulé (2000), Mastropiero (2006). O bé del règim jurídic (Carrasco, 2000) o d'aspectes ètics (Ketelaar, 2001). O bé s'ha remarcat la importància de la coneixença i respecte a les imposicions o límits legals, en especial en matèria de la propietat intel·lectual (Orós, 2004), del dret a la intimitat (Rucio Zamorano, 2006), o bé de la protecció de dades personals (Marzo, 2009; Rebollo, 2014).

Tot continuant endinsant-nos en els fons privats, cal apuntar quines han estat les diverses subclassificacions que s'han descrit o tractat. Adroer i Gifre (1989) analitzaven els arxius privats i arxius patrimonials, també per exemple Fonts (2009) en relació a l'Arxiu Històric de Moià, o Belmonte (2011) en relació a la regió de Múrcia o bé Paredes (2011) sobre l'Arxiu Històric d'Astúries; en l'àmbit francès ho feia Ducrot (1992). Han tractat també els fons

personals i/o familiars: Gallego (1993), Torres (1993), Casellas (2000), Persia i Ainaud (2001), Fernández Trabal (2009), Tarter Fonts (2009), González Alcaide (2010), Belmonte (2011).

Menys abundantament, s'han estudiat els fons d'entitats, o sigui els fons empresarials, d'associacions o de comerços. S'ha fet, per exemple, sobre els fons sindicals (Mota, 2010).

Perspectiva de publicacions sobre fons personals

Força autors han teoritzat sobre els *fons personals*: Arriaga (1996), Prada (utilitat dels fons personals per a l'estudi de la història, 1999; també Viñes, 2006; o bé per a l'antropologia: Lombrana i Ojeda, 2013), Espinosa (2000, metodologia de la planificació), Hobbs (2001), Dupriez (2002), Elvira (2003), Bravo (2006), Galiana (2006), Carreras i Elvira (2006), Gudayol (2006), Balsinde (2006), Escobedo (2006), Bravo (2006), Latorre (2006), Martín-Palomino (2006), Rosell (2006), Cox (2008), López Varea (2008), Montero (2008), De Huerta (2009), Lee (2011), López Varea (2011; fons personals i universitats espanyoles), Santos (2011), Paredes (2011), Cagigas (2012), Irurita (2012; Navarra), Barrio (2013), Marcilloux (2013), Hawkins (2013), López Ortega (2014), Moré (fons personals i biblioteques universitàries, 2014), Delgado (2014). Fins i tot, s'ha explicat amb detall el procés del tractament integral d'un fons personal, en l'àmbit de l'ensenyament universitari (Elvira et al., 2003).

S'han estudiat professions amb activitats més tècniques o formals que no pas artístiques: els fons de científics (Archives Nationales de París, 1995; Terreu, 2013), els fons de personalitats vinculades al món de la política (Notarianni, 1997, Conte, 2011; Segura, 2012; Gómez Rodríguez, 2016), l'advocacia (Girona, 2005), l'educació (Cucuzza, 2007), la religió (Herrera, 1996), la medicina (Cabello, 2011), la lingüística (Del Álamo, 2011), l'arqueologia (Reyes, 2006; González Alonso, 2008), o també al periodisme (Torruella, 2004). La literatura ha estat ben representada: Galiana, 2004; Botrel, 2006; Eslava, 2008; González Tura, 2008; Simón, 2008; Rubio, 2013; Verdager, 2015; Vilchez, 2016.³⁹

Si ens desplacem al camp artístic o més lúdic, les activitats vinculables (arquitectura⁴⁰, pintura, arts gràfiques, fotografia, música, esports,...) han estat mitjanament objecte d'atenció des del prisma arxivístic dels fons personals. S'han anat treballant els fons personals en la seva extremadíssima diversitat, d'acord amb els diferents àmbits d'activitat de la persona. Així

³⁹ El protagonista i productor del fons estudiat per Laura Vilchez (2016), Guillermo Díaz-Plaja (Reial Acadèmia de Bones Lletres, Barcelona), val a dir que va ser director de l'Institut del Teatre. Vegeu detalls a bibl.

⁴⁰ Pel que fa a la matèria de l'arquitectura, la revista *Lligall* en feu diverses anàlisis en seu d'un dels seus exemplars anuals, el núm. 25, de l'any 2006, si bé lluny de la matèria dels fons personals.

doncs, s'han relacionat fons personals amb esports (Solà, 2011-2012), fons personals i cal·ligrafia (Del Olmo, 2011), fons personals i direcció cinematogràfica (Sancho, 2013, en relació al fons del director de cinema Ricardo Muñoz Suay, València 1917-1997), fons personals i música (Ruiz Pérez, 2008; Frontera, 2010; Zaldua, 2010; Lozano, 2012, en relació a la composició musical per a sarsueles), fons personals i arts plàstiques (Aguer, 2009, que va estudiar el pintor universal Dalí; Tirado, 2009, en relació a l'arxiu personal del pintor Godofredo Ortega Muñoz), fons personals i fotografia.⁴¹

Perspectiva de publicacions sobre fons personals d'actors/actrius

En l'àmbit que ens interessa, el de l'**activitat professional de l'actor/actriu** (actors i actrius, tant si es tracta d'un exercici funcional vinculat al teatre o en el món paral·lel del cinema), hem identificat a la literatura arxivística poquíssims autors que hagin fet aportacions en aquest sentit. De tal manera, també s'ha obert la cerca a altres professions del món del teatre; tot amb ànim de trobar articles i estudis interessants (o no). Finalment, feta la prospecció, esdevenen remarcables: Parra, 1995 (estudi del fons de la companyia teatral alcoiana La Cazuela); Torruella, 2004 (article que vincula el fons Ramon Ribera,⁴² director del *Diari de Sabadell*, de *Teatralia* i dramaturg, a la narració de la història del teatre a Sabadell); Valls, 2009 (article de presentació dels fons patrimonials escènics del MAE, Museu de les Arts Escèniques); Escobar, 2013 (investigació sobre els arxius dels teatres històrics de Barcelona); Arnau, 2015 (estudi del fons de l'escriptor teatral amateur Marian Amat); i, finalment, De la Paz, 2016 (estudi del fons Lluís Pasqual, director teatral, que custodia la Biblioteca-Arxiu del Teatre Lliure, de Barcelona). Des de Colòmbia, esdevé mencionable l'article de l'any 2015 "Apuntes de construcción: fondo documental Isadora Aguirre", en *Anales de literatura chilena*, sobre l'autora teatral xilena Isidora Aguirre Tupper (Santiago, Xile, 1919-2011).

Cap estudi o article ha posat com a protagonista un (o algun destacat) intèrpret de l'escena; tampoc cap estudi s'ha endinsat de manera genèrica en l'especificitat dels fons personals generats pels actors/actrius, si bé, com hem vist, hi ha estudis que han tractat els fons d'arxius d'autors teatrals o de directors de teatre —per tant força propers, i constitutius de les que hem anomenat les 'professions del teatre'.

⁴¹ Document audiovisual de 60 minuts en què el Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) mostra quins processos han seguit per netejar i classificar tot l'arxiu personal del fotògraf Xavier Miserachs, més de 80.000 documents de lliure accés a la Consulta. <http://www.cma.cat/tv3/alacarta/tria33/a-xmi-la-historia-de-com-sha-treballat-larxiu-xavier-miserachs/video/5564088/>. [Consulta: 8 març 2016].

⁴² Sabadell, 1884-1957. Apunts biogràfics bàsics a: <http://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0055372.xml>. [Consulta: 15 agost 2016].

A continuació, en fem una succinta ressenya de cadascuna, de les aportacions mencionades:

PARRA VERDÚ (1995) fa una aproximació arxivística a la història de l'agrupació teatral alcoiana La Cazuela no només a través d'una ponència a les I Jornadas Internacionales sobre Historia Contemporánea y Nuevas Fuentes sinó també a través del llibre *La Cazuela, compañía de teatro estable en la sociedad alcoyana*.

TORRUELLA (2004, p. 200), des de l'Arxiu Històric de Sabadell, remarca del fons Ramon Ribera i Llobet l'«especial interès per a la col·lectivitat». L'aportació històrica i visual al món del teatre és important. Periodista i impressor, Ribera va ser també poeta i autor teatral, i va fundar la revista *Teatralia* (1915). El fons, de 28 capsos, inclou uns interessantíssims grups documentals sobre les agrupacions dramàtiques o companyies teatrals. Els programes de mà que integren les carpetes es remunten a l'any 1884. El fons inclou correspondència (per exemple, amb Compañía de Gramófono-Odeón, 1932-1952) i moltes imatges d'actors.

VALLS PASOLA (2009, p. 18-20), a la revista *Ítem*, del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (<http://www.cobdc.org>), enceta la seva contribució tot recordant les funcions del Museu de les Arts Escèniques (MAE), de preservació dels fons bibliogràfics, museístics i d'arxiu, de suport a la docència i a la recerca, i de facilitació d'informació sobre les arts escèniques catalanes. A continuació, detalla els fons patrimonials d'arts escèniques (llibres, fotografies, fons personals i d'entitats, col·leccions escenogràfiques, cartells, programes de mà, dossiers teatrals, indumentària, titelles i marionetes, objectes d'art) que té l'entitat, potentment difosos per Internet a través del projecte relativament nou però ja consolidat Escena Digital (<http://collecciones.cdmae.cat/>). La prioritització de les noves tecnologies i difusió via Internet s'explica en especial per la manca d'un espai físic museístic permanent. Altres projectes del MAE són la Base de dades d'espectacles estrenats a Catalunya i la recopilació d'audiovisuals escènics (Memòria audiovisual de les Arts Escèniques a Catalunya). Finalment, Valls remarca la necessitat rotunda d'una plataforma digital que garanteixi la preservació i actualització automàtica dels formats.

ESCOBAR SOCÍAS (2013, p. 181-206) ofereix un extracte del Treball final de Màster⁴³ en arxivística i gestió de documents —dirigit per Xavier Tarraubella i Mirabet— a l'article “Aproximació a l'estudi arxivístic dels fons històrics dels teatres de Barcelona” a la revista *Lligall*, núm. 36. El treball s'estructura en 8 parts (1. Introducció, 2. Presentació històrica, 3.

⁴³ La versió més llarga o TFM es troba íntegrament a Internet: <http://ddd.uab.cat/record/137455>. [Consulta: 25 maig 2016].

Presentació dels fons analitzats, 4. Definició dels fons de teatres i identificació del productor, 5. Conservació i custòdia dels fons dels teatres, 6. Quadre de classificació: recull de les principals sèries, 7. Valor primari i secundari de la documentació: noves fonts per a la recerca, i 8. Consideracions finals). Escobar estudia en profunditat sis fons documentals⁴⁴ —a l'article, s'aporten dades bàsiques—: Fons Teatre Circ Barcelonès del MAE⁴⁵, Fons El Molino del Centre de Documentació Històrico-Social Ateneu Enciclopèdic Popular, Fons El Molino del MAE, Fons Teatre de Catalunya-Eldorado de la Biblioteca Nacional de Catalunya, Fons Teatre Romea del Teatre Romea, i Fons Teatre Romea del MAE, per a continuació extreure conclusions i oferir propostes arxivístiques.

ARNAU FERNÁNDEZ (2015) analitza el fons personal de l'autor de teatre i poeta Marian Amat i Carbó (Barcelona, 1883-1945; veí del barri de Sants i altament vinculat al centre cultural i social Orfeo de Sants), un autor força desconegut i autodidacte. El fons el posseïa la vídua (Alice Keefer) del nét (Pere Pujol i Amat, 1931-2013, doctor de professió) de Marian Amat. De la documentació (1903-1964), amb un total de 372 unitats documentals (290 documents, 23 fotos, 59 postals), en destaca l'abundant correspondència i la producció literària tant en vers com en prosa; d'obres obres teatrals, n'hi ha moltes d'inèdites. La part més important de l'estudi és la descripció normalitzada a diferents nivells -fons, grup de sèries, sèrie, unitat documental composta i unitat documental simple- que s'ha elaborat aplicant la *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC)*. El treball també fa el Registre d'autoritat corresponent, d'acord amb la ISAAR (CPF).

L'Equipo Fondo **ISIDORA AGUIRRE** (2015) recupera la memòria (i el fons personal) de la dramaturga, guionista i dona compromesa políticament i social Isidora Aguirre. Tres arxivers i dues investigadores — la idea d'*equip multidisciplinar* esdevé sempre imprescindible — van començar el juliol del 2014 a organitzar el fons (67 capsos, 9,2 m lineals), a través del filtre de deu categories a l'inventari (documents personals, literatura, teatre, traduccions i adaptacions, docència, bibliografia crítica, dibuixos-pintura-il·lustracions, entrevistes, guions-llibrets de cinema-ràdio-tv, música i lletra).

DE LA PAZ GONZÁLEZ (2016) en el seu TFM titulat “El fons Lluís Pasqual de la Biblioteca del Teatre Lliure” estudia, primerament, el context institucional (aspectes del Teatre Lliure com ara la història, l'edifici, la filosofia del teatre, la gestió, les funcions que s'hi

⁴⁴ En realitat, 4 productors de fons, dos dels quals tenien documentació a dos institucions de custòdia simultàniament.

⁴⁵ MAE, Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques, de Barcelona.

desenvolupen). A continuació, s'endinsa en l'anàlisi del productor del fons, oferint amb detall la seva biografia i la relació de direccions escèniques fetes (teatre, òpera). Posteriorment, estudia el fons personal (NODAC a nivell de fons). Explica les intervencions efectuades (conservació i preservació dels cartells de l'època polonesa, de les fotografies, etc.) i clou el treball amb l'apartat de conclusions i annexos (per exemple, la ISDIAH Teatre Lliure).

4 Els fons personals dels actors/actrius

4 Els fons personals dels actors/actrius

4.1 Contingut dels fons personals d'actors/actrius

Per tal d'establir les tipologies documentals habituals que podem trobar al fons personal d'un actor o actriu, s'han estudiat diversos fons digitalitzats (parcialment o total, disponibles en línia) o bé s'han consultat inventaris d'aquesta tipologia de fons.

Aquesta tasca s'ha concentrat en investigar els continguts de 10 fons personals:

Un primer bloc de fons són els custodiats pel Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (MAE):

- [fons Josep Santpere](#): consulta en línia del fons,
- [fons Enric Borràs](#): consulta en línia del fons,
- [fons Assumpció Casals](#): consulta física de la totalitat del fons,⁴⁶
- [fons Rosa Novell](#): consulta d'inventari provisional en pdf i [consulta en línia del fons](#), i
- [fons Enric Guitart](#): descàrrega de l'inventari en pdf,
- [fons Tórtola Valencia](#) (constitueix un *fons d'artista escènic*): consulta en línia del fons,
- [fons Mary Santpere](#): descàrrega de l'inventari en pdf.

Un segon bloc, de l'**Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona**:

- fons Enric Borràs,
- fons Jaume Borràs, i
- fons Joaquim Grífol;

tots tres a través d'inventari en pdf facilitat per la institució.

Finalment, per tenir un exemple d'un actor especialment actiu en el camp del cinema, s'ha consultat el repositori de la **Filmoteca de Catalunya**:

- fons Domènec Ceret, NODAC a nivell de fons i exemples de documentació personal i professional a <http://repositori.filmoteca.cat/handle/11091/9>.

La llista de documents que podem trobar al fons d'un actor/actriu és ben variada i alguns dels integrants admeten un altre destí final (a la llista que ve a continuació, s'ha indicat amb >*Museu* o bé >*Biblioteca*), si se separen del fons personal específic. En efecte, amb això

⁴⁶ El fons de l'actriu Assumpció Casals ha constituït una excepció, ja que s'ha consultat físicament, tot veient-ne cada una de les unitats documentals (o compostes) que l'integren, amb la finalitat de tenir una aproximació directa i exhaustiva a un fons d'actor/actriu.

volem dir que per polítiques o cojuntures institucionals i protocols interns de l'entitat es pot donar un cas de separació d'algunes tipologies (indumentària, fotos, etc.) o de la biblioteca personal o de col·leccions personals del que seria 'el fons personal en sí', més enllà de la pura separació física per raons de conservació i preservació dintre del mateix recinte. És el cas, per exemple, dels productors **Ignasi Iglésias** (dramaturg; fons a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, biblioteca personal a la Biblioteca Pública Ignasi Iglésias-Can Fabra), **Victòria dels Àngels** (cantant; fons a l'Arxiu Nacional de Catalunya, indumentària al Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques-MAE, guitarres de la seva col·lecció al Museu de la Música,...), **Enric Borràs** (actor; part del fons al MAE, part del fons a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona), **Ferran Soldevila** (escriptor; part de la biblioteca personal a la [Biblioteca Pública Ferran Soldevila](#), i documentació personal a l'[Institut d'Estudis Catalans](#) i a l'Arxiu Nacional de Catalunya), o bé de **Josep Sancho Marraco** (organista; fons a la Fundacio Maurí i partitures a la Biblioteca de Catalunya).

A partir de l'extrapolació dels fons consultats, obtenim , doncs, unes Tipologies dels fons dels actors/actrius (ordenació alfabètica, dintre de temàtiques o tipologies):

Biblioteca personal (no és habitual)(especialitzada?) >Biblioteca

Col·leccions personals de l'actor/actriu (afeccions, passions, fetitxes, idolatries)

Document administratiu (full de nòmina)

Documentació (agenda d'assajos i/o representacions)

Documentació (àlbum de retalls de premsa: notícies, cròniques, crítiques)

Documentació (carnets personals)

Documentació (carnets professionals)

Documentació (cartellera de l'època)

Documentació (contracte fundacional de companyia teatral)

Documentació (contracte o comprovants de lloguer de sala d'assaig o estrena)

Documentació (correspondència enviada)

Documentació (correspondència rebuda)

Documentació (currículum de l'actor)

Documentació (dades sobre l'espai escènic en què s'actuarà)

Documentació (dades tècniques sobre l'obra a fer)

Documentació (dedicatòries rebudes)
Documentació (documents associatius)
Documentació (dossier de premsa o de presentació de l'obra)
Documentació (dossier de temporada teatral en un teatre)
Documentació (entrades)
Documentació (entrevistes concedides, publicades)
Documentació (escaleta d'actuacions, pautes de regidoria)
Documentació (factura d'estada a hotel)
Documentació (felicitacions a l'actor/actriu)
Documentació (guió o novel·la cinematogràfica)
Documentació (informació de gira)
Documentació (informació sobre obres o autors a representar)
Documentació (invitacions)
Documentació (llibre de signatures per rebuda d'homenatge)
Documentació (llista de materials cedits per a exposició)
Documentació (llista amb resum d'escenes o descripció de quadres)
Documentació (lletes d'actors participants o directors de projectes compartits)
Documentació (marxandatge: cartell promocional)
Documentació (memòries o apunts autobiogràfics)
Documentació (menú de restaurant o celebració)
Documentació (nomenament)
Documentació (obra teatral a interpretar: llibret, manuscrit, mecanografiat, fotocòpies,...)
Documentació (originals de revistes professionals o sectorials) >Biblioteca
Documentació (partitures musicals, de cançons)
Documentació (pla pedagògic o d'ensenyament que tutoritza l'actor)
Documentació (postals nadalenques)
Documentació (*press book* de film, materials per als mitjans)
Documentació (pressupostos per a la realització d'un projecte)
Documentació (programa d'actes commemoratius o de festes majors)
Documentació (programa de l'espectacle, obra de teatre o cinema)
Documentació (programa o pauta radiofònica)
Documentació (quadern amb indicacions de direcció)

Documentació (rebuts, fulls de liquidació)

Documentació (recordatori de defunció)

Documentació (recordatori: llibre de signatures de condol)

Documentació (targeta de seu social)

Documentació (targetes de presentació)

Documentació (títol honorífic)

Documentació (títol/diploma d'assistència o estudis cursats)

Documentació (títol/diploma de rebuda d'homenatge)

Documentació administrativa (contracte de treball)

Documentació administrativa (tràmits de drets d'autor)

Documentació administrativa (tràmits de subvencions o petició d'ajuts)

Documentació administrativa (tràmits funeraris)

Documentació audiovisual (vídeos únics, d'assajos, prèvies, estrenes, *making of*) >Museu

Documentació audiovisual (còpies per a distribució comercial del teatre gravat o film)

Documentació sonora (àudios d'assajos, proves de dicció, falques publicitàries, etc.)

Documentació sonora (gravacions privades o robades, o *making of*)

Documentació sonora aliena (bagatge cultural personal o recursos professionals de l'actor)

Figurí (còpia)

Figurí (original) >Museu

Fotografia (negatius fotogràfics)

Fotografia⁴⁷ (positiu fotogràfic; ambientació o escenari sense actors)

Fotografia (positiu fotogràfic; assistència a actes socials)

Fotografia (positiu fotogràfic; detalls d'attrezzo a escena: mobiliari, decoració, caracterització dels actors)

Fotografia (positiu fotogràfic; foto fixa de muntatge cinematogràfic)

Fotografia (positiu fotogràfic; foto informal, de la companyia teatral)

Fotografia (positiu fotogràfic; foto oficial o d'estudi de la companyia teatral)

Fotografia (positiu fotogràfic; foto vida privada o familiar)

Fotografia (positiu fotogràfic; retrat artístic d'altres artistes)

Fotografia (positiu fotogràfic; retrat artístic de l'interpret)

⁴⁷ En les fotografies, seria bo instaurar un **llenguatge controlat**, d'acord amb els tipus de pla del fet audiovisual (pla mitjà, pla mig curt, pla detall, etc.). Ajudaria a saber en registres i catàlegs, abans de la consulta *in situ* de la foto, quina possible informació podrà donar la imatge. El llibre *Manual de documentació audiovisual en ràdio i televisió* (vegeu bibl.) pot ajudar a desenvolupar-ho.

Fotografia (positiu fotogràfic; retrat artístic de l'interpret, foto dedicada autògrafa)

Fotografia (positiu fotogràfic; retrat en moment d'actuació)

Indumentària (00 genèric/no especificada) >Museu

Indumentària (armilla)

Indumentària (bati)

Indumentària (brial)

Indumentària (brusa)

Indumentària (calça baixos)

Indumentària (calçó)

Indumentària (camisa)

Indumentària (capa)

Indumentària (casaca)

Indumentària (diplodó, túnica grega)

Indumentària (faldilla)

Indumentària (faldó)

Indumentària (frac)

Indumentària (gel·laba, *chilaba*)

Indumentària (jaqué)

Indumentària (jaqueta)

Indumentària (leotards)

Indumentària (levita)

Indumentària (pijama)

Indumentària (roba interior)

Indumentària (túnica)

Indumentària (xal)

Objecte de reconeixement social (premi rebut)

Objecte escènic (attrezzo) >Museu

Objectes de marxandatge (promoció de l'obra)

Objecte personal >Museu

Peça d'art (caricatura original)

Peça d'art (esbós escenogràfic) >Museu

Peça d'art (escultura) >Museu

Peça d'art (pictòrica) > Museu

Peça d'art pròpia (obra artística o literària feta per l'actor) > Museu

Peça tècnica (teatrí⁴⁸ o escenari en miniatura) > Museu

En línies generals, però, podem concloure, que els fons d'actors tenen bàsicament i amb molta freqüència aquestes tipologies de documents (de més a menys quantitat):

- en primer lloc, fotografies, programes de l'acte artístic, i retalls de premsa (crítiques o cròniques socials o notícies o anuncis inserits en premsa),
- en segon lloc, textos teatrals i guions cinematogràfics (fotocòpies o anàlegs) de les obres en què han participat,
- en tercer lloc, indumentària de treball i objectes procedents de les posades en escena o dels desplaçaments que han fet amb motiu artístic.

Cal puntualitzar que, normalment, els actors no acumulen biblioteques personals especialitzades escèniques; constitueix una característica més aviat d'altres *fons personals escènics*, amb activitat més tècnica que no pas artística: és el cas dels directors teatrals (p.e., Lluís Pasqual, Ricard Salvat), dels escenògrafs, o bé dels figurinistes (p.e., Teresa Sil). També s'ha observat en el cas dels escriptors (Benet i Jornet, Joan Guasp).

Cal també indicar que un problema que anirà consolidant-se és que des de fa poc tot sovint l'actor ha passat a conservar molta documentació personal i professional en format digital i suports magnètics o bé a la xarxa i al núvol. Constitueix un grau de dificultat de localització, lectura i conservació (problema de migració de formats, per exemple) de les unitats documentals del fons personal.

Cal, finalment, apuntar que hem observat que els fons d'actors/actrius: acostumen a contenir força documentació de companys de feina (altres actors). De tal manera, un fons personal d'un actor concret podria incloure una interessantíssima documentació d'altres artistes (per exemple, així succeeix amb el fons Tórtola Valencia).

⁴⁸ No ho confonguem amb "castellet": els petits escenaris per a espectacles de titelles.

4.2 Problemàtica dels fons personals d'actors/actrius

Inicialment i *a priori*, val a dir que tradicionalment es conserven més fons personals de professions escèniques tècniques (directors teatrals, escenògrafs, etc.) que no pas d'intèrprets de l'escena i del cel·luloide. La causa podria radicar en l'hàbit organitzador i recopilador o compilador dels directors —i per extensió, d'altres integrants tècnics— versus la mítica forma efímera (artística) i instantània que constitueix l'acte interpretatiu (així doncs, l'activitat o art de la interpretació).

Els fons personals d'actors/actrius presenten diverses problemàtiques. Podem diferenciar dos moments, les problemàtiques en els *fons en fase de constitució* i en els *fons ja constituïts*, amb un volum considerable.

a) En els fons en fase de constitució:

Cal dir que la feina de l'actor tot sovint esdevé infravalorada, amb la qual cosa els documents del seu arxiu personal pateixen aquesta tendència o descàndid, i així doncs, acaben per no guardar-se. També, un cop ens endinsem en l'activitat interpretativa en sí, podem afirmar que normalment, en l'àmbit de la recreació escènica i cinematogràfica s'atorga més valor al **resultat artístic** que al fet del procés creatiu i tècnic de construcció del discurs artístic: esdevé més important la posada en escena i l'obra fílmica resultant que no pas totes les passes que ha calgut fer per a la consecució dels fets (creació, discussió artística, audicions, assajos, producció, residències tècniques, decisions de vestuari, difusió). Per altra banda, més enllà del fet concret de la creació d'una posada en escena o de l'obra fílmica, cal considerar que els documents que acumulen els actors durant tota la seva carrera professional tot sovint es vinculen a molt emissors (família, periodistes, crítics, investigadors, entitats sindicals, teatres, festivals, promotors, representants, productors executius, fotògrafs professionals, fans o seguidors, premsa rosa, etc.), no a una única entitat (ni ciutat, si tenim presents els famosos *bolos* o gires teatrals): aquest fet pot dificultar la constitució i creixença del fons personal d'un artista de la interpretació —a diferència del que pot passar amb els fons personals d'autors teatrals, tot sovint caracteritzats per un cert estaticisme pel fet de romandre o néixer els papers quasi sempre al domicili del creador de literatura. També el fet que tot sovint els documents d'actor constitueixen **material efímer** (díptics de l'obra, propaganda, entrades, targetes d'invitació, etc.) pot predisposar a la no conservació i a no donar-los prou valor.

La passió dels seguidors i admiradors, en el cas d'actors d'alta fama i/o bon catxet, pot derivar també en un ànim depredador, que no fa altra cosa que disgregar o esguerrar el fons personal que encara no ha entrat a una entitat pública o privada de custòdia. També hom (representants artístics, coneguts, actors enemistats amb el productor del fons, tècnics sense escrúpols, etc.) pot alterar el volum del fons, *fer volar* documents de l'actor (fotografies, fotografies dedicades, peces d'indumentària, etc.) de cert valor (econòmic, social, o fetitxista) en un moment d'accessibilitat a aquesta documentació personal.

Greus problemes d'ego personal, de no superació de les crítiques, o de no acceptació de la vellesa, també poden derivar en l'automutilació del fons personal per part del propi productor: l'intèrpret destrueix la part que exhibeix la seva decadència física o aquells discursos francament negatius de la seva activitat interpretativa passada.

b) En els fons ja constituïts:

En el moment de **localització** de fons personals d'actors/actrius una dificultat important la constitueix el fet que, per circumstàncies de la vida, poden acabar ben lluny de les categoria magna que per excel·lència i definició els hauria d'acollir, conservar i custodiar (valorem que són els arxius municipals de lloc de residència o de naixement del productor del fons, així com els arxius teatrals). De tal manera, poden acabar *reposant* a biblioteques, espais escènics (teatres públics, teatres privats o sales *off*), fundacions culturals, seus d'associacions (veïnals, etc.), universitats, centres de formació teatral o, directament, en immobles particulars. Aquest últim cas constitueix un episodi trist de la nostra història arxivística: tot sovint l'*alea iacta est*, o sigui, serà una sort que el fons personal acabi ben conservat i guardat, a banda que conservi la seva integritat.⁴⁹

Recapitulant, són doncs aspectes importants l'**elecció del lloc on reposarà el fons** però també el grau de preservació i de **difusió** que *podrà arribar a oferir* l'entitat per garantir un fons visible i accessible. Ambdós aspectes acaben per fer sorgir eternes rivalitats entre institucions de custòdia dels fons personals (Arxiu Nacional de Catalunya *versus* Biblioteca de Catalunya, etc.)

⁴⁹ Ens ve ràpidament al cap, per exemple, el cas del Fons Nicanor Vázquez i Ubach (pintor i dibuixant, Barcelona, 1861-1930), conservat en armaris al domicili dels seus vellíssims descendents. O el de l'autor teatral de prolífica representació a l'àmbit amateur Lluís Coquard: des de la seva mort, l'agost del 2009, no sabem què haurà passat amb tota la seva documentació personal i professional, que ell guardava al seu pis de Barcelona.

Si hom vol consultar els fons personals d'actors/actrius, la **disgregació⁵⁰ dels materials d'un mateix fons** pot afegir un grau afegit de dificultat (per exemple, recordem el fons personal⁵¹ de la soprano i cantant d'òpera catalana Victòria dels Àngels, 1923-2005, que és multicèfal:⁵² una part és (i es difon des de) a la Fundació homònima, una part a l'Arxiu Nacional de Catalunya (Fons ANC1-746 / Victoria de los Ángeles), la indumentària és al MAE, les seves guitarres són al Museu de la Música, i moltes de les partitures de la seva biblioteca personal són a l'Escola Superior de Música, ESMUC, de Barcelona), tot i que és una dificultat predicable de molts altres tipus de fons personals.

4.3 Proposta de quadre de classificació per als fons personals d'actors/actrius

Un cop analitzats els diversos fons personals d'actors i les grans tipologies de documentació que integren, podem oferir una proposta de quadre de classificació (i de denominació d'unitats documentals) per als fons d'actors i actrius; per extensió, també per als *fons personals dels artistes escènics* (idea de l'actuant a escena, més enllà de l'actor: cantant-actor, actor de sarsueles, ballarí, etc.) i per a la categoria superior global que constitueixen els *fons personals escènics*, relacionables amb les activitats vinculades a l'exercici de les (professions de les) arts escèniques.

El punt de partida ha estat el Quadre de Classificació General de Fons Personals de la Professora Maria Elvira i Silleras, amb unes mínimes adaptacions,⁵³

Les modificacions (adaptacions al cas concret) s'han portat a terme en aquests àmbits:

A- IDENTIFICACIÓ I DRETS / DEURES SOCIALS: s'incorpora una secció de "reconeixement social", que hi inclou a més la secció "estudis crítics sobre el productor".

⁵⁰ Es fa referència a l'acció de separar, desunir.

⁵¹ Existeix un interessantíssim reportatge de 60 minuts sobre el seus documents a: *Brava, Victòria!*, programa Sense ficció, Cromosoma, amb coproducció, entre d'altres, de Televisió de Catalunya (TV3) <http://www.ccma.cat/tv3/alacarta/sense-ficcio/brava-victoria/video/3838030/> [Consulta: 8 març 2016].

⁵² Vegeu també el punt 4.1. *Contingut dels fons personals d'actors/actrius*, que planteja aquesta problemàtica, exemples de disgregació.

⁵³ S'han consensuat amb ella en dues sessions de despatx.

E- TREBALL / CREACIONS O PARTICIPACIONS ESCÈNIQUES: s'incorpora dintre de "Treball" la idea de "creació o participació escènica", perquè tot sovint els actors i actrius treballen sense que se'ls contracti o fins i tot ni remuneri la feina feta. Aquesta secció evita la pèrdua d'informació sobre les seves activitats professionals que no han tingut un règim laboral, o sigui, que no esdevé possible incloure a la secció "Treball". Tot sovint l'actor o actriu fa tasques de treball no declarades, fora de la legalitat, més aviat per decisió dels contractants — que recerquen abaratir costos, evitar el pagament de quotes de seguretat social i d'impostos, en detriment de la bona jubilació de l'intèrpret escènic. S'adopta un criteri cronològic (compartiments per dècades vitals del productor del fons), i un subcriteri alfabètic, per nom de les obres en què s'ha participat (aquesta decisió evita les duplicacions quan una obra es representa a diferents espais escènics durant un mateix període).

Es diferencia entre "Treball contractual" i "treball no contractual", segons si s'ha treballat en règim legal i contractual o bé precàriament. S'afegeix el concepte, secció, "Projectes de treball" per als casos de produccions que no han arribat a pujar a l'escenari.

H- OCI (CREACIÓ NO TEATRAL I ESBARJO): s'hi deixa constància de l'existència d'una possible biblioteca personal (especialitzada), fruit d'un determinat col·leccionisme bibliogràfic. A través d'una llista prèvia, per exemple, a una possible separació d'aquest grups de llibres del gruix principal (o estricte) del fons.

Les 8 classes que proposa aquest quadre de classificació que, a continuació tindrà un desenvolupament amb detall, són:

GRANS CLASSES DOCUMENTALS

- A- IDENTIFICACIÓ I DRETS / DEURES SOCIALS
- B- RELACIONS FAMILIARS I SOCIALS / CORRESPONDÈNCIA
- C- SALUT
- D- FORMACIÓ I EDUCACIÓ
- E- TREBALL / CREACIONS O PARTICIPACIONS ESCÈNIQUES

F- ECONOMIA

G- ACCIÓ COMUNITÀRIA I SOCIAL

H- OCI (CREACIÓ NO TEATRAL I ESBARJO)

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ Elvira-Isart, PER ALS FONS PERSONALS ESCÈNICS

(per a les professions del teatre, que inclou els actors/actrius)

A- IDENTIFICACIÓ I DRETS/DEURES SOCIALS

A1 Identificació general

A2 Identificació sectorial

A3 Drets i deures socials

A3.1 Eleccions

A3.1.1 Eleccions locals o municipals

A3.1.2 Eleccions autonòmiques (parlament autonòmic)

A3.1.3 Eleccions generals (corts generals)

A3.1.4 Eleccions supraestatal (parlament europeu)

A3.2 Jurat popular

A3.3 Servei militar (o servei social)

A3.4 Assumptes legals

A4 Reconeixement social

A4.1 Premsa i crítiques

A4.1.1 Inicials

A4.1.2 Joventut (18-29 anys)

A4.1.3 30-39 anys

A4.1.4 40-49 anys

A4.1.5 50-59 anys

A4.1.6 60-69 anys

A4.1.7 Vellesa i darrera època

A4.2 Exposicions en què apareix o és protagonista

A4.3 Premis i homenatges

A4.4 Estudis sobre el productor

A4.4.1 Estudis autòctons catalans

A4.4.2 Estudis espanyols i estrangers

A4.4.3 Altres aportacions menors

A5 Necrologia (notícies o elogis al difunt)

B- RELACIONS FAMILIARS I SOCIALS / CORRESPONDENCIA

B1 Familiars

- B1.1 Cònjuges o parelles
- B1.2 1r grau: pares, sogres, fills, gendres, nores
- B1.3 2n grau: avis, germans, cunyats, néts
- B1.4 3r grau: besavis, oncles, nebots, besnéts
- B1.5 4t grau: cosins

B2 Amics

- B2.1 Cognom, nom de l'Amic 1 (...) (*cognom, nom; ordenació alfabètica pel cognom*)
- B2.2 Cognom, nom de l'Amic 2 (...) (*i així successivament*)

B3 Coneguts (*mateix esquema que a B2 Amics*)

B4 Col·legues de professió (*mateix esquema que a B2 Amics*)

B5 Animals de companyia (*es poden desglossar, si es vol o n'hi ha diversos*) (*mateix esquema que a B2 Amics*)

C- SALUT

C1 Documentació identificativa

C2 Dossiers mèdics

- C2.1 Profilaxi (o prevenció)
- C2.2 Teràpia (o curació)
 - C2.2.1 Patologies (malalties)
 - C2.2.2 Traumatismes (accidents)

C3 Intervencions voluntàries

C4 Donació d'òrgans i últimes voluntats

D- FORMACIÓ I EDUCACIÓ

D1 Ensenyament de règim general

- D1.1 Educació preescolar (dels 3 als 5 anys aprox.)
 - D1.1.1 Documentació administrativa
 - D1.1.2 Documents d'estudi (apunts, etc.)
 - D1.1.3 Qualificacions i títols
- D1.2 Educació primària o elemental (dels 6 als 11 anys aprox.)
 - D1.2.1 Documentació administrativa
 - D1.2.2 Documents d'estudi (apunts, etc.)
 - D1.2.3 Qualificacions i títols

D1.3. Educació secundària (dels 12 als 16 anys aprox.)

D1.3.1 Documentació administrativa

D1.3.2 Documents d'estudi (apunts, etc.)

D1.3.3 Qualificacions i títols

D2 Ensenyament de règim especial

D2.1 Arts (art dramàtic, música, dansa, disseny,...)

D2.2 Idiomes

D2.3 Altres règims especials (carrera militar, religiosa, esportiva)

D3 Educació terciària o superior (formació professional; universitària de grau, màster o doctorat)

D3.1 Documentació administrativa

D3.2 Documents d'estudi (apunts, etc.)

D3.3 Qualificacions i títols

D4 Ensenyaments no reglats

D5 Educació d'adults, de reciclatge i sènior

E- **TREBALL / CREACIONS O PARTICIPACIONS ESCÈNIQUES** *(Els títols de les obres sempre van en cursiva)*

E1 Treball contractual

E1.1 Infantesa i vocacions

E1.2 Joventut (18-29 anys)

E1.2 títol obra 1 *(si se sap)* *(ordenació alfabètica, tot considerant també els articles i preposicions)*

E1.2 títol obra 2 *(i així successivament)*

E1.2 ZZ Obres sense identificar ni datar

E1.3 Maduresa *(mateix esquema que a E1.2 Joventut)*

E1.3.1 Període vital dels 30-39 anys

E1.3.2 Període vital dels 40-49 anys

E1.3.3 Període vital dels 50-59 anys

E1.3.4 Període vital dels 60-69 anys

E1.4 Vellesa *(mateix esquema que a E1.2 Joventut)*

E1.5 Jubilació *(mateix esquema que a E1.2 Joventut)*

(A cada obra se li pot donar un alt grau de detall si té molta documentació de les fases creació-assajos-exhibició i gira:)

Exemple: E1.2.1 títol obra. 001 CREA

E1.2.1 títol obra. 002 PROGRESS

E1.2.1 títol obra . 003 EXH/GIRA

Exemple concret: E1.2 *El preu de l'hermosura*. 001 CREA.

E1.2 *El preu de l'hermosura*. 003 EXH.

(Si l'obra s'ha fet diverses vegades, anys, temporades, es pot indicar amb entre parèntesi l'any al davant del títol).

Exemple concret: E1.2 (1917) *Maria Rosa*

E1.2 (1919) *Maria Rosa*

(Cada obra incorpora si hi ha hagut relació laboral, al final de la documentació artística, informació concreta laboral, amb aquestes seccions: Accés a la feina i formalització contractual, Activitat laboral, Formació contínua, Finalització contractual, Atur, Informació ministerial periòdica.)

E1.2 títol obra. 100 Accés a la feina i formalització

E1.2 títol obra. 200 Activitat laboral

E1.2 títol obra. 300 Formació contínua dins del treball

E1.2 títol obra. 400 Finalització contractual

E1.2 títol obra. 500 Atur

E1.2 títol obra. 600 Informació ministerial periòdica

E2 Treball no contractual *(mateix esquema que a Treball contractual, excepte E1.5 Jubilació; tampoc incorpora els apartats d'informació concreta laboral)*

E3 Projectes de treball (negociats, o que no han pujat a escena) *(mateix esquema que a Treball contractual, excepte E1.5 Jubilació; tampoc incorpora els apartats d'informació concreta laboral)*

F- ECONOMIA

F1 Béns mobles i immobles (contractes vinculables, inventaris, testaments, etc.)

F2 Obligacions fiscals (declaracions de renda, etc.)

F3 Previsió personal (assegurança de vida, etc.)

F4 Béns mobles.

F4.1 Estalvis i inversions

F4.2 Objectes

F4.2.1 Objectes quotidians

F4.2.2 Objectes valuosos

F4.3 Vehicles

F5 Béns immobles

F5.1 Residència habitual

F5.1.1 Administració (organització i gestió)

F5.1.2 Subministraments (aigua, gas, llum, tel., Internet,...)

F5.1.3 Mobles i electrodomèstics

F5.1.4 Obres i reparacions

F5.2 Segona residència

F5.2.1 Administració (organització i gestió)

F5.2.2 Subministraments (aigua, gas, llum, tel., Internet,...)

F5.2.3 Obres i reparacions

F5.3 Altres béns immobles (*si n'hi ha més d'un, es pot aplicar el mateix esquema que a la Residència habitual*)

G- ACCIÓ COMUNITÀRIA I SOCIAL

G1 Actuació social local

G2 Militància política

G3 Afiliació sindical

G4 Voluntariat

G5 Pràctiques religioses

H- OCI (CREACIÓ NO TEATRAL I ESBARJO)

H1 Oci creatiu

H1.1 Creació intel·lectual (no escènica)

H1.2 Creació artística o artesana (no escènica)

H2 Oci actiu

H2.1 Viatges i estades

H2.2 Pràctica d'esports

H2.3 Actuacions o participacions (no escèniques, no professionals) (*per descart, tot allò que no consta a E. Obres creades/participacions escèniques*)

H2.4 Col·leccionisme

H2.4.1 Objectes naturals (minerals, plantes, fòssils, ossos, etc.)

H2.4.2 Objectes artificials o manufacturats (estampes, segells, còmics, llibre antic, llibres d'artista, etc.)

H2.4.3 Biblioteca personal del productor (els llibres o en defecte una llista testimonial)

H2.5 Jocs i passatemps (jocs de taula, trencaclosques, etc.)

H3 Oci passiu (receptor d'estímuls)

H3.1. Assistència a actes (culturals, socials) i a competicions

H3.2. Visita a exposicions i monuments (*no confoneu amb apartat A4.2; aquí no hi ha implicació expositiva*)

4.4 Ubicació geogràfica i institucional de fons personals d'actors/actrius a Catalunya

Prèviament a l'anàlisi de com estava tractat a Internet el fons FACiR, vam valorar que calia tenir una visió general sobre el volum d'informació, tractament i (manera de) difusió que es fa a Internet dels fons personals d'actors/actrius. Així es va fer, i s'ha aprofitat per deixar-ne constància escrita d'aquesta investigació ja que pot obrir nous camins de recerca.

Amb aquesta investigació del web 2.0, s'ha comprovat que els arxius, a nivell espanyol i català, pràcticament tenen pocs fons d'actors/actrius. Per altra banda, arreu no acostumen a estar totalment digitalitzats ni exhaustivament explicats (inventari complet, descripció a nivell de fons). Tot sovint es troben (quasi tots els) fons d'actors/actrius a biblioteques especialitzades (teatral). En tot cas, les biblioteques i museus, tant a nivell internacional com peninsular ibèric, van agafant protagonisme en la custòdia de fons personals, si bé normalment en tenen pocs o cap d'actors.

4.4.1 Fons personals d'actors/actrius: una ullada prèvia al món⁵⁴

S'observa, com es pot comprovar a continuació, que els arxius i museus estrangers tenen més quantitat de fons d'actors/actrius que no pas els espanyols i catalans. Les biblioteques universitàries i públiques també tenen un paper important en aquesta custòdia.

Alguns països visitats en línia han estat:

Canadà

Ottawa: Als arxius nacionals canadencs (Library and Archives of Canada, <http://www.bac-lac.gc.ca/>), en efectuar la cerca,⁵⁵ per la paraula “actor”, hi ha un resultat vinculant a 96 fons o col·leccions. La cerca per “actress” vincula a 24 fons o col·leccions. El web ofereix la

⁵⁴ A partir de la consulta del directori a LIBER (Association of European Research Libraries, <http://libereurope.eu/userlist/>) i dels enllaços que ofereix el web de l'Associació d'Arxivers (<http://www.arxiv.org/index.php/recursos/enllacos-d-interes>).

⁵⁵ Cercador als Arxius: <http://www.collectionscanada.gc.ca/lac-bac/search/arch>.

descripció a nivell de fons d'aquests personatges culturals històrics: Amelia Hall⁵⁶ (actriu britànico-canadenca; 1916-1984), Marigold Charlesworth i Jean Roberts,⁵⁷ Eva Langbord⁵⁸ (actriu i directora de càsting, nascuda a Toronto el 1910, que comença la seva carrera a Standard Theatre i Hart House), Allen Detlor,⁵⁹ Barry Shipman⁶⁰ (actor infantil i escriptor de westerns i melodrames, fill de l'actriu i directora Nell Shipman; 1912-1994), Thelma Savignac⁶¹ (actriu amateur i maquilladora, nascuda el 1909 a Toronto, que treballà 17 anys amb Welland Little Theatre Players), Barbara Chilcott⁶² (actriu molt destacada, canadenca, dels anys 1950-1960; 1923-).

Quebec

El cercador dels Arxius Nacionals del Quebec (Archives du Quebec,⁶³ <http://www.rdaq.qc.ca>) identifica (cerca simple,⁶⁴ paraula “actor” (*acteur*), consulta: 4 abril 2016) 39 fons sobre la matèria. Si el fons està descrit, a nivell de sèries o unitats documentals, incorpora (vegeu *Figura 6*) un diàleg de carpetes que poden anar-se obrint ramificadament. (Simultàniament, la

⁵⁶ Enllaç: http://collectionscanada.gc.ca/ourl/res.php?url_ver=Z39.88-2004&url_tim=2016-02-05T17%3A39%3A15Z&url_ctx_fmt=info%3Aofi%2Ffmt%3Akev%3Amtx%3Actx&rft_dat=102776&rft_id=info%3Asid%2Fcollectionscanada.gc.ca%3Apam&lang=eng. Més informació: http://mcmaster.ca/ua/alumni/125/POI_Bios/Hall_Bio.html, <http://www.imdb.com/name/nm0355298/>.

⁵⁷ Marigold Charlesworth (1926-2015; biografia a: <http://www.canadiantheatre.com/dict.pl?term=Charlesworth%2C%20Marigold>) i Jean Roberts (1926-2012; biografia a: <http://www.canadiantheatre.com/dict.pl?term=Roberts%2C%20Jean>) van treballar junts al teatre durant gairebé quaranta anys, i els seus documents d'arxiu documenten l'amplitud de les seves carreres entrelaçades., des dels seus inicis a Gran Bretanya fins a totes les etapes de la seva feina a Canadà fins a la seva jubilació el 1991. Enllaç: http://collectionscanada.gc.ca/pam_archives/index.php?fuseaction=genitem.displayItem&lang=eng&rec_nbr=181061&rec_nbr_list=188558,102776,181061,106781,102476,106649,190445,189455,1672230,616937.

⁵⁸ Enllaç: http://collectionscanada.gc.ca/pam_archives/index.php?fuseaction=genitem.displayItem&lang=eng&rec_nbr=106781&rec_nbr_list=188558,102776,181061,106781,102476,106649,190445,189455,1672230,616937.

⁵⁹ Incorporem la menció d'aquest fons com a exemple curiós. Allen Detlor, d'Ontario, fou un col·leccionista d'autògrafs, que el 1934 embarcà cap a Chicago amb motiu de l'Exposició Universal i per recopilar autògrafs. El seu fons incorpora, entre d'altres materials, correspondència amb l'actriu de cinema Mary Pickford i amb la ballarina exòtica Sally Rand. Enllaç: http://collectionscanada.gc.ca/pam_archives/index.php?fuseaction=genitem.displayItem&lang=eng&rec_nbr=102476&rec_nbr_list=188558,102776,181061,106781,102476,106649,190445,189455,1672230,616937.

⁶⁰ Enllaç: http://collectionscanada.gc.ca/pam_archives/index.php?fuseaction=genitem.displayItem&lang=eng&rec_nbr=188745&rec_nbr_list=102510,188745,102775,180880,105738,103551,3722555,103971,212522,98315.

⁶¹ Enllaç: http://collectionscanada.gc.ca/pam_archives/index.php?fuseaction=genitem.displayItem&lang=eng&rec_nbr=102775&rec_nbr_list=102510,188745,102775,180880,105738,103551,3722555,103971,212522,98315.

⁶² Biografia a: <http://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/barbara-chilcott/>. Enllaç: http://collectionscanada.gc.ca/pam_archives/index.php?fuseaction=genitem.displayItem&lang=eng&rec_nbr=212522&rec_nbr_list=102510,188745,102775,180880,105738,103551,3722555,103971,212522,98315.

⁶³ Estrictament, el nom oficial és Réseau de diffusion des archives du Québec. El lloc web ha estat creat per Réseau des archives du Québec (RAQ) amb la col·laboració de la Bibliothèque et Archives nationales du Québec (BanQ) <http://www.banq.qc.ca/>.

⁶⁴ Cercador: <http://www.rdaq.qc.ca/recherche/index.html>.

informació arxivística també es troba a la base de dades canadenca <http://archivescanada.accesstomemory.ca>). Entre els fons personals d'actors,⁶⁵ per exemple, custodia els de: René Provost (actor i director d'escena; 1903-1960), Henry Poitras (actor; Mont-real, 1896; va debutar al teatre Chanteclerc), Pierre Valcour⁶⁶ (actor, realitzador i productor; 1931-2012), Joseph Savard⁶⁷ (actor i director), Idola Saint-Jean⁶⁸ (actriu, periodista, educadora, feminista; 1880-1945).

Figura 5. Fons actor René Provost. Descripció a nivell de fons. <http://www.rdaq.qc.ca/recherche/index.html>

⁶⁵ No es pot oferir l'enllaç específic a cada fons perquè el web no té URL-seccions, només un genèric <http://www.rdaq.qc.ca/recherche/index.html>.

⁶⁶ Pierre Valcour, realitzador, nascut a Mont-real el 8 de juliol del 1931. Va estudiar a la Universitat de Mont-real fins al 1952. El 1954 es va casar amb Josée Leduc. Durant els anys 1950-1960 va exercir sobretot d'actor (*métier de comédien*), tant en teatre com en televisió. Més dades a: https://fr.wikipedia.org/wiki/Pierre_Valcour.

⁶⁷ Joseph Savard va néixer a la segona meitat del segle XIX. Actor i director de grups d'aficionats al teatre, va participar en representacions teatrals en què la recaptació es destinava a la Unió Tipogràfica del Quebec (Union Typographique de Québec) i al desenvolupament del talent artístic dels actors amateurs.

⁶⁸ Nascuda a Mont-real el 1880, va estudiar teatre a París amb el famós Coquelin (1841-1909). Des del 1922 va militar a favor del dret de vot femení; fundadora de l'Aliança Canadenca (Alliance Canadienne) per al vot de les dones del Quebec (1927).

Navigation dans le fonds Retour à la recherche Retour à la page d'accueil

- Fonds René Provost
 - Documents photographiques
 - Groupe de gens, ami(e)s de Guy Provost, en habits de soirée
 - Famille Provost et des ami(e)s devant une maison de bois située au 144 rue Kent à Hull
 - Jeanne Provost et Émile Genest
 - Fernandel et un groupe de gens, dont plusieurs membres de l'École d'art dramatique de Hull, à l'Ambassade de France à Ottawa
 - Élèves de l'École d'art dramatique de Hull en costumes de théâtre lors d'une fête de l'Halloween
 - Jeanne Provost, une autre dame, et deux garçons
 - Représentations de la pièce de théâtre Il faut que j'épouse ma femme" de A. Baribeau
 - Représentations de la pièce de théâtre "Mariage au téléphone"
 - Représentation de la pièce de théâtre "La Paix chez soi" de G. Courteline
 - Représentation de la pièce de théâtre "La Paix chez soi" de G. Courteline
 - Représentation de la pièce de théâtre "Mon bébé" de M. Hennequin

Fonds René Provost

Représentation de la pièce de théâtre "Mon bébé" de M. Hennequin

Dates :
19 février 1950

Genre de documents :
1 photographie(s)

Portée et contenu :
Pièce de théâtre, jouée à l'Auditorium de l'École technique de Hull, présentée par l'École d'art dramatique de Hull, avec les acteurs René Provost, Gérard Therrien, Jeanette Ouelette, Annette Moreau, Roger Plouffe, Edmond St-Amour, Mugette Seguin, Jeanine Guerette, Anne-Marie Hamon et J. Paul Van Bergen

Cote assigné par le centre d'archives :
P118,S1,D34

Numéro d'identification du fonds ou de la collection assigné par l'établissement :
P118

URL fonds :
Lien

Nom du centre d'archives :
BAnQ - Gatineau

Descripteur :
ART DRAMATIQUE; THEATRE

Figura 6. Fons actor René Provost. Descripció d'unitat documental fotogràfica. <http://www.rdaq.qc.ca/recherche/index.html>

ARCHIVES CANADA Canadian Archival Information Network / Réseau canadien d'information archivistique

HOME CONTACT US FRANÇAIS LOG IN ALSO VISIT CANADIAN COUNCIL OF ARCHIVES

Search BAnQ - Gatineau

BAnQ - Gatineau

Fonds P118 - Fonds René Provost

Other languages available

Title and statement of responsibility area	
Title proper	Fonds René Provost
Level of description	Fonds
Repository	BAnQ - Gatineau
Reference code	CA QUEBEC P118

Dates of creation area	
Date(s)	• 1910-1960 (Creation)

Physical description area	
Physical description	.08 mètre(s) linéaire(s) de document(s) textuel(s) 150 photographie(s)

Archival description area	
Name of creator	Provost, René, 1903-1966
Biographical history:	1903-1966

Holdings Quick search

- FONDS P118 - Fonds René Provost
 - SERIES S1 - Documents photographiques

Export

- Dublin Core 1.1 XML
- EAD 2002 XML

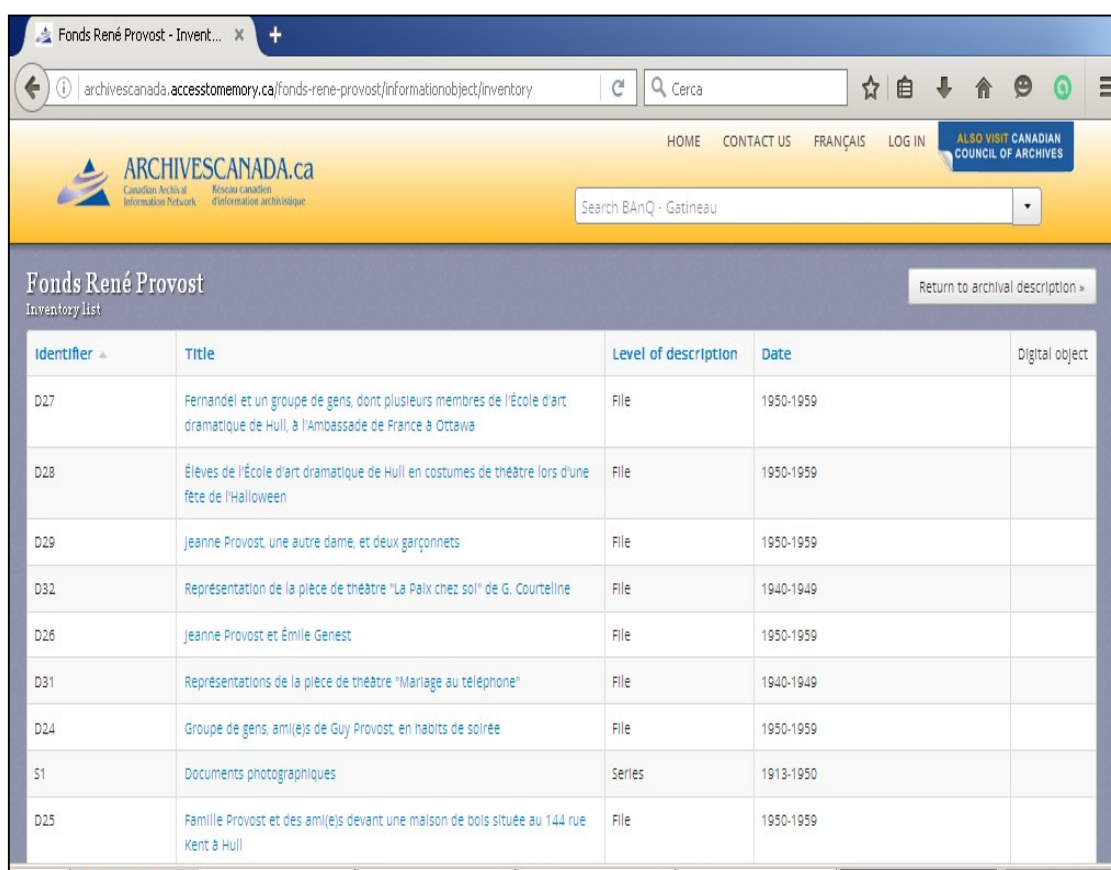
Related subjects

Théâtre

Related people and organizations

Provost, René, 1903-1966 (Creator)
École d'art dramatique de Hull (Subject)

Figura 7. Versió canadenca de la descripció del fons René Provost. Descripció a nivell de fons: <http://archivescanada.accesstomemory.ca/fonds-rene-provost> [consulta: 5 abril 2016].

Identifier	Title	Level of description	Date	Digital object
D27	Fernandel et un groupe de gens, dont plusieurs membres de l'École d'art dramatique de Hull, à l'Ambassade de France à Ottawa	File	1950-1959	
D28	Élèves de l'École d'art dramatique de Hull en costumes de théâtre lors d'une fête de l'Halloween	File	1950-1959	
D29	Jeanne Provost, une autre dame, et deux garçonnetts	File	1950-1959	
D32	Représentation de la pièce de théâtre "La Paix chez soi" de G. Courteline	File	1940-1949	
D26	Jeanne Provost et Émile Genest	File	1950-1959	
D31	Représentations de la pièce de théâtre "Mariage au téléphone"	File	1940-1949	
D24	Groupe de gens, ami(e)s de Guy Provost, en habits de soirée	File	1950-1959	
S1	Documents photographiques	Series	1913-1950	
D25	Famille Provost et des ami(e)s devant une maison de bois située au 144 rue Kent à Hull	File	1950-1959	

Figura 8. Versió canadenca de la descripció del fons René Provost. Inventari amb especificació d'existència o no de digitalització corresponent.

<http://archivescanada.accesstomemory.ca/fonds-rene-provost/informationobject/inventory> [consulta: 5 abril 2016].

Estats Units d'Amèrica (EUA)

Binghamton: La Biblioteca de la Universitat de Binghamton (Nova York), dintre de les seves col·leccions especials, incorpora el fons personal⁶⁹ ("The Max Reinhardt Archives & Library") de l'actor, productor i director d'escena austríac Max Reinhardt (1873-1943), amb més de 240.000 documents i 14.000 fotografies/negatius i una part de la seva biblioteca personal.

Boston: La Biblioteca Pública de Boston (Boston Public Library, BPL) inclou⁷⁰ dintre de les seves col·leccions especials (*special collections*) documentació d'actors o actrius, o bé col·leccions formades per intèrprets. Per exemple, es fa menció de: Bertram E. Adams (mag),

⁶⁹ Descripció (178 p.) en pdf descarregable a: http://www.binghamton.edu/libraries/special-collections/researchandcollections/findingaids/reinhardt_FA.pdf. Unitats documentals (digitalitzades o no) a [Max Reinhardt Digital Archives](http://www.binghamton.edu/libraries/special-collections/researchandcollections/digitalarchives/).

⁷⁰ Vegeu: <http://www.bpl.org/research/special/collections.htm>. [Consulta: 1 abril 2016].

Fred Allen (còmic criat a Boston; 1894-1956), Charlotte Cushman⁷¹ (actriu bostoniana cèlebre; 1816-1876), John Gibbs Gilbert (actor i manager bostonià; 1810-1889), Rebekah Hobbs (membre fundacional de Theater-Guild-American Theater Society; 1902-1982), Mary Shaw (actriu i sufragista).

Gran Bretanya

Harvard: La Harvard Library ofereix amb OASIS (Online Archival Search Information System)⁷² informació sobre els fons personals (*personal archives*) existents. Pel que fa a actors, per exemple, hi són presents: Anita Loos⁷³ (actriu, dramaturga; 1893-1981), John Martin-Harvey⁷⁴ (actor, productor, manager teatral; 1863-1944), Lorraine Huling Maynard⁷⁵ (actriu i autora; 1897-1971), Clara Morris⁷⁶ (actriu i autora; 1848-1925), Holly Near⁷⁷ (cantant, activista, actriu; 1967-1994), Elizabeth Smallwood Shields⁷⁸ (actriu, agent de premsa, *press agent*; 1862-1932), Carola Bell Williams⁷⁹ (actriu i escriptora de monòlegs; 1900-1982).

⁷¹ Les unitats documentals són a:

https://bpl.bibliocommons.com/search?commit=Search&display_quantity=25&page=1&q=Cushman%2C+Charlotte&se=catalog&search_category=keyword&submitsearch=go&t=keyword.

⁷² Vegeu: http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/advancedsearch?_collection=oasis. [Consulta: 31 març 2016].

⁷³ *Anita Loos papers*: http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/findingAidDisplay?_collection=oasis&inoid=1699&histno=3. Repositori: Harvard Theatre Collection, Houghton Library, Harvard College Library, Harvard University.

⁷⁴ Amb el títol de *Sir John Martin-Harvey speeches*, el fons personal es descriu a:

http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/findingAidDisplay?_collection=oasis&inoid=4001&histno=3. Repositori: Harvard Theatre Collection, Houghton Library, Harvard College Library, Harvard University.

⁷⁵ Amb el títol de *Diaries, 1867-1924*, la documentació personal es descriu a:

http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/findingAidDisplay?_collection=oasis&inoid=1282&histno=3. Repositori: Schlesinger Library, Radcliffe Institute.

⁷⁶ http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/findingAidDisplay?_collection=oasis&inoid=6305&histno=3. Repositori: Schlesinger Library, Radcliffe Institute.

⁷⁷ *Holly Near papers*: http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/findingAidDisplay?_collection=oasis&inoid=5666&histno=3. Repositori: Schlesinger Library, Radcliffe Institute.

⁷⁸ Amb el títol de *Papers, 1883-1969*, la documentació personal es descriu a:

http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/findingAidDisplay?_collection=oasis&inoid=6462&histno=3. Repositori: Schlesinger Library, Radcliffe Institute.

⁷⁹ Amb el títol de *Papers, 1908-1982*, la documentació personal es descriu a:

http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/findingAidDisplay?_collection=oasis&inoid=6662&histno=3. Repositori: Radcliffe College Archives, Schlesinger Library, Radcliffe Institute.

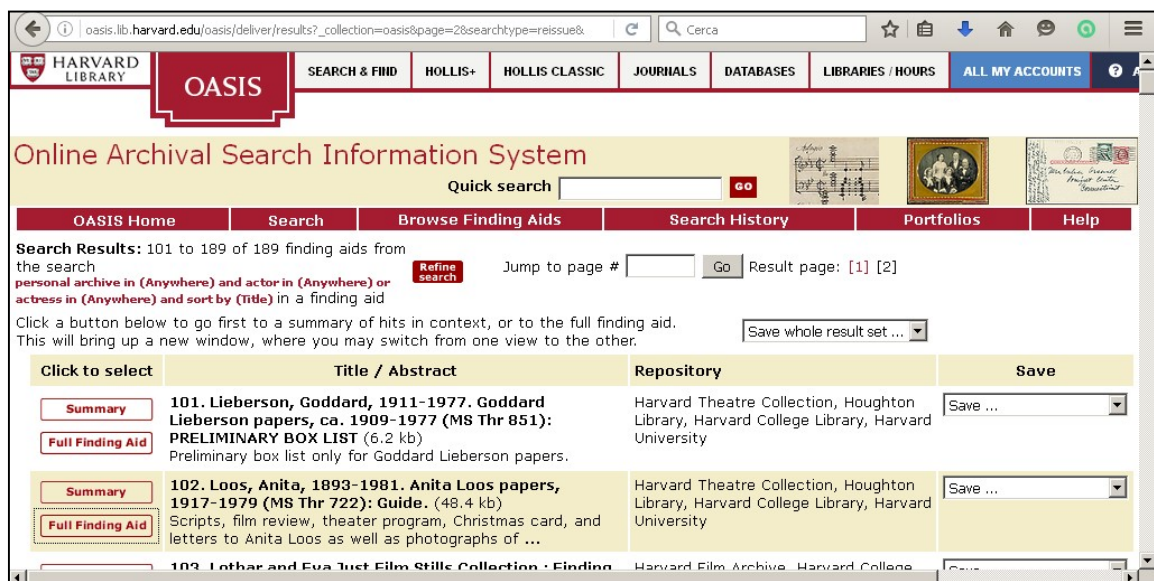

Figura 9. OASIS (Online Archival Search Information System).

Londres: El Victoria and Albert Museum londinenc, centrat en l'art i el disseny, ofereix una pàgina amb informació abundant sobre actors (<http://www.vam.ac.uk/page/a/actors/>), que explora les biografies d'algunes de les estrelles més importants de començaments del segle XX i que permet aprendre sobre el món de les bambolines dels artistes de teatre d'avui dia. Paral·lelament, en l'apartat Col·leccions, Theatre & Performance trobem (<http://www.vam.ac.uk/collections/theatre-performance>) un extens recurs sobre les arts escèniques al Regne Unit (registres i digitalitzacions en les matèries de teatre, dansa, òpera, circ, titelles, comèdia, teatre musical, vestuari, escenografia, la pantomima, popular música, etc.). La secció "Arxius de teatre i representacions" incorpora la llista (extensíssima)⁸⁰ de fons

⁸⁰ Fons i col·leccions que incorpora la secció: [Akram Khan Company Archive](#), 1974-2012, [Alhambra 'Mouli' Collection](#), 1902-1915, [Alfred Fagon, playwright, actor and poet, papers](#), 1966-1989, [Alice Delysia Archive](#), c.1889-1979, [Allan Aynesworth Collection](#), 1912-1955, [Andre Charlot Archive](#), 1822-2004, [Andrew Phillips Photographs](#), c.2000-2005, [Anne Ellis Gift - Cecil Roy Library](#), 1895-1972, [Anne Heaton and John Field Collection](#), 1808-1991, [Anton Dolin Cutting Books \(1\)](#), 1916-1944, [Anton Dolin Cutting Books \(2\)](#), 1926-1952, [Archive of Sandra Wells, Ventriloquist and Pantomime Artist](#), c.1934-1970, [Arts Council of Great Britain records](#), 1928-1997, [Arts Theatre and Unicorn Theatre](#), archive, 1902-1982, [Austen Hurgon Collection](#), 1902-1935, [Barry Jackson photographic collection](#), [Benesh Dance Notation Collection](#), c.1977-2010, [Bernard Delfont Limited Archive](#), 1950-1993, [Bernard Partidge Drawings Collection](#), 1861-1905, [Bertie Crewe, architect: architectural drawings of theatres](#), 1903-1914, [Beryl Hoare photograph album collection](#), 1914-1923, [Binnie Hale Press Scrapbooks](#), 1923-1940, [Black Mime Theatre, company records](#), 1984-1997, [Brian Rix Archive](#), 1942-2009, [C. Hayden Coffin Scrapbook Collection](#), 1912-1929, [Cal McCord Collection](#), 1924-1983, [Carlotta Addison scrapbooks](#), 1864-1899, [CD Power, architect: drawings](#), 1902-1985, [Cecil Roy Collection](#) 1895-1972, [Charles B. Cochran Collection](#), 1915-1950, [Cheek by Jowl, theatre company records](#), 1981-1999, [Christopher Fry, playwright: papers](#), 1902-2008, [Chris Ha/Harris Dance Photographs](#), 1976-1986, [Clemence Dane, playwright and novelist: papers](#), [Cliff Richard Scrapbooks](#), 1957-1961, [Collection of H M Tennent correspondence relating to the 1954 Parliamentary Debate](#), 1954, [Collection of Investment Proposals received by Philippe Carden](#), 1983-2005, [Collection of Ira Nowinski Photographs from the Glyndebourne Festival](#), 1986/1987, [Collection of material relating to French prisoners' theatricals at Portchester Castle](#), c.1810-1811, [Collection of New Scala Theatre Photographs](#), c.1910-1950s, [Collection of research material on Edith Evans](#), 1910s-1970s, [Collection relating to Harold Fielding's Cinderella](#), c.1958, [Papers relating to the Community Plays Archive and Database Project.](#), [Contemporary Dance Trust, archive](#), 1957-1998, [Cyrils Mills collection](#), 1905-1976, [David Cassidy Collection](#), 1972-1976, [David Cregan Archive](#) 1949-2014, [David Gahr Collection of Photographs](#), c.1960s-1970s, [Derek Smee Collection](#), 1950-1999, [Donald](#)

privats (personals, d'entitats, etc.) al museu (<http://www.vam.ac.uk/content/articles/t/archives-theatre-performance/>), per exemple: Alfred Fagon⁸¹ (actor, poeta, dramaturg; 1966-1989), Sandra Wells⁸² (ventríloqua i artista de pantomima; 1934-1970), Brian Rix⁸³ (actor; 1924-, actualment amb 92 anys d'edat), Vivien Leigh⁸⁴ (actriu; 1913-1967).

[Wolfitt Scrapbooks](#), 1921 – 1967, [Doreen Langton-Jones Scrapbooks](#), 1912–1928, [Douglas H. Jeffery Archive](#), 1930–2007, [Drury Lane Design Collection](#), 1888–1938, [Drury Lane Theatre Archive – New Renter's Trustees](#), 1812–1892, [Drury Lane Theatrical Fund Collection](#), 1775-1874, [Drury Lane Treasury Sheets](#), 1921–1927, [Edward Smith Willard Collection](#) 1859-1915, [Ekstrom Collection: Diaghilev and Stravinsky Foundation](#), 1902–1984, [Ellen Terry Collection](#), 1856–1976, [Elsie Griffin and Ivan Menzies, opera singers and actors: papers](#), 1905–2007, [Emile Littler Archive](#), 1890s–1960s, [Emlyn Williams Correspondence](#), 1964-1971, [English Stage Company / Royal Court Theatre, archive](#), 1934–2007, [Esme Wynne and Noel Coward Collection](#), 1921–1994, [Ethel and Murray Carrington scrapbooks](#), c.1910s–1920s, [Collection of letters to Edith Evans](#), [Everyman Theatre Collection](#), [Francis Lister Collection](#), 1920–1954, [Frank Matcham and Company, theatre architects, records](#), 1881–1972, [Felicia Fermin and Roy Lorraine Collection](#), c.1900s-1930s, [George Bernard Shaw Financial Papers](#), 1894 – 1920, [George Speaight Archive](#), early 19th century–20th century, [Gladys Calthrop Design Collection](#), 1980s-1950s, [Glastonbury Festival Archive: Crispin Aubrey Collection](#), ca.1981-ca.2011, [H.M. Tennent administrative papers](#), [Harley Granville Barker \(addition\) 1906-1939](#), [Harley Granville Barker 1906-1939](#), [Harry Relph \(Little Titch\) volumes](#), 1881–1974, [Henry Arthur Jones Collection](#), ca. 1840s–1931, [Herbert Beerbohm Tree and Family Collection](#), [Howard and Wyndham Ltd Collection](#), [Incorporated Stage Society](#), 1886-1939, [Ivor Novello Stage and Film Collection](#), [Kenneth Rea Papers on Director Training](#), [King's Head Theatre Archive](#), 1970-2010, [Sir Lawrence Tadmor](#) 1892-1900, [Jack Buchanan Collection](#), 1920s-1950s, [Jack Cole Scrapbook Collection](#), 1910s–1970s, [Jean Batters' material relating to Edith Evans and Dodie Smith](#), 1939-1986, [John Levitt Collection of Correspondence and Theatrical Memorabilia](#), 1816-1939, [John Stone Collection](#), 1944–1982, [Josie Rourke Collection](#), 1999–2011, [Larry Grayson Collection](#), 1923–1995, [Larry Turnbull Circus Scrapbooks and Audio Recordings](#), c.1930 –1980s, [Leacroft Archive](#), 1600–2003, [Live Aid / Band Aid Trust Collection](#), 1984-2005, [London Pavillion Ltd / Theatres Consolidated, theatre management companies, records](#), 1887-ca. 1950, [Lyric Theatre Hammersmith, Box Office Returns](#), 1964–1966, [Malcolm Chapman's Tony Hancock and British Comedy Collection](#), 1924-2011, [Maudie Edwards Archive](#), 1906–1991, [Marcus Stone Collection, 1811-2001](#), [Martita Hunt Collection](#), c.1910s -1960s, [Metropolitan Ballet Archive](#), 1947-1990, [Michael Benthall Collection](#), 1935-1973, [Michael Codron Ltd.: Financial Papers](#), 1958–1983, [Michael Harding Bequest, 1930s-2011](#), [Sir Michael Redgrave Archive](#), [1890]–1996, [Millicent Hodson and Kenneth Archer, Millie Howes, actress, and 'The Devil Bird'](#), theatre sketch: papers c.1840–c.1940, [Muriel Cole Collection of Theatre Reviews](#), 1967–1978, [Nancy Adam Bequest of Theatrical Notebooks and Scrapbooks](#), 1867-1950s, [Nora Nicholson Collection](#), 1879–1988, [Oliver Messel Collection](#), ca. 1700–1978, [Osiris Players Collection](#), 1920s-1980s, [Owen Hale Collection](#), 1970s–1980s, [Paines Plough Theatre Company, records](#), 1975–2008, [Papers of ACTC Theatrical and Cinematic, agents of Christopher Fry](#), 1930s–2002, [Patrick Robertson & Rosemary Vercoe Archive](#), 1950s–1980s, [Paul Barker's collection of Osiris material](#), [Paul Scofield Collection](#), 1922 – 2008, [Peter Brook Collection](#), 1883-2013, [Peter Cox Archive](#) 1980-ca. 1997, [Peter Noble Collection](#), 1943–1951, [Peter Streuli Archive](#), 1939–1978, [Philip Gibbons collection of William Squire materials](#), 1937–1989, [Questors Theatre Club Scrapbooks collection](#), 1925-1990, [Renaissance Theatre Company Archive](#), 1982-1993, [Richard Matthews Collection](#), 1920s-1970s, [Rita Bernard Archive](#), c.1940s–1950s, [Ronald Proyer collection relating to Laurence Olivier Biography](#), 1928-1974, [Ronnie Barker Collection](#), 1929-2005, [Round House and Open Space](#), theatre companies, records, 1962–1983, [Sally Jacobs Collection](#), stage designer, about 1966-1970, [Sean Kenny, film and stage production designer, architect: theatrical work and designs](#), 1959-1973, [Shared Experience Theatre Company Archive](#), 1976–2008, [Sir Ian McKellen, actor, papers](#), 1967–2007, [Small Archives Collection](#), ca. 1875–2006, [Sphinx Theatre Company \(formerly The Women's Theatre Group\)](#), archive, 1973–2005, [Stanley Holloway Archive](#), 1890–1994, [Sybil Thorndike and Lewis Casson Archive](#), 1865-1971, [Sibyl Ward Collection](#), 1915-1946, [Talawa Theatre Company](#), records, 1962–2007, [Temba Theatre Company and the Black Theatre Collection](#), records, 1973 - 1992, [Theatre Drury Lane Collection](#), 1783-1869, [Tiata Fahodzi Theatre Company Archive](#), 1998–2009, [Tom Taylor Collection](#), c.1950s–1980s, [Tom Heslewood Collection](#), 1868–1958, [Tom Kirby and Tom Kenneth Walls Collection](#), 1922–1985, [Tricycle Theatre](#), archive, 1972–2004, [Theatre Girls Club Archive](#), [Trixie Scales Archive](#), 1920–1970, [Unity Theatre](#), theatre company, records, 1932–2001, [Valentine Gross](#), 1700-1960s, [Vivien Leigh Archive](#), 1925-1967, [Whirligig Theatre Archive](#), 1969-2014, [William Archer Collection](#), 1868–1990, [Windmill Theatre Press and Marketing Material](#), c. 1940s-1960s, [Winifred Dolan Collection](#), c.1867–1958, [The Young Vic Theatre Company Archive](#), 1970-2005.

⁸¹ Accés al fons a: <http://archiveshub.ac.uk/data/gb71-thm/89> [Consulta: 16 abril 2016].

⁸² Accés al fons a: <http://archiveshub.ac.uk/data/gb71-thm/242> [Consulta: 16 abril 2016].

⁸³ Accés al fons a: <http://archiveshub.ac.uk/data/gb71-thm/373>. [Consulta: 16 abril 2016].

⁸⁴ Accés al fons a: <http://archiveshub.ac.uk/data/gb71-thm/89>. [Consulta: 16 abril 2016]. Vegeu vídeo sobre aquest fons personal a: <http://www.vam.ac.uk/content/videos/v/video-the-vivien-leigh-archive-at-the-v-and-a/>.

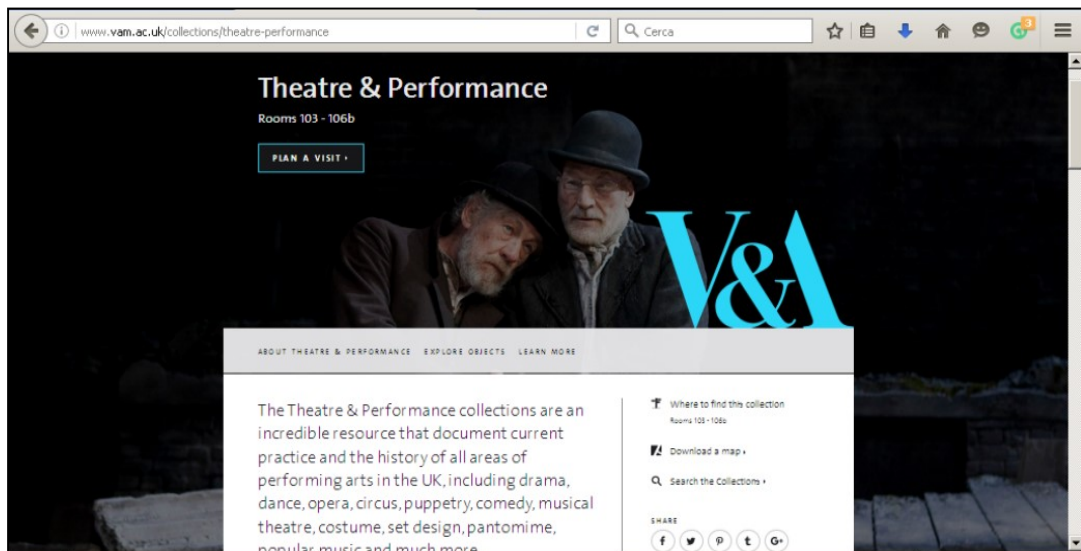

Figura 10. Victoria & Albert Museum. Col·lecció Theatre & Performance: <http://www.vam.ac.uk/collections/theatre-performance>.

Figura 11. Victoria & Albert Museum. Col·lecció Theatre & Performance. Fons personal de la ventriloqua i pantomima Sandra Wells. <http://archiveshub.ac.uk/data/gb71-thm/242>

Xile

La Biblioteca Digital de Xile (<http://www.bibliotecanacionaldigital.cl/>), a través de Memoria Chilena (<http://www.memoriachilena.cl>), incorpora informació sobre les Arts escèniques (18 ítems⁸⁵, consulta 31 març 2016; <http://www.memoriachilena.cl/602/w3-propertyvalue>

⁸⁵ Dels divuit ítems escènics, hi ha aquests protagonistes unipersonals o individuals: Alejandro Jodorowsky (actor, mim, realitzador cinematogràfic, creador de la psicomàgia; 1929-), Alfredo Castro (actor, director, fundador de la companyia Teatro

[137789.html](http://www.memoriachilena.cl/602/w3-propertyvalue-137789.html)) i sobre les Arts cinematogràfiques (18 ítems, consulta 31 març 2016), estructurada en sis apartats (presentació, documents, imatges, cronologia, bibliografia i enllaços), si bé documents i imatges no formen part del corresponent fons personal del subjecte destacat.

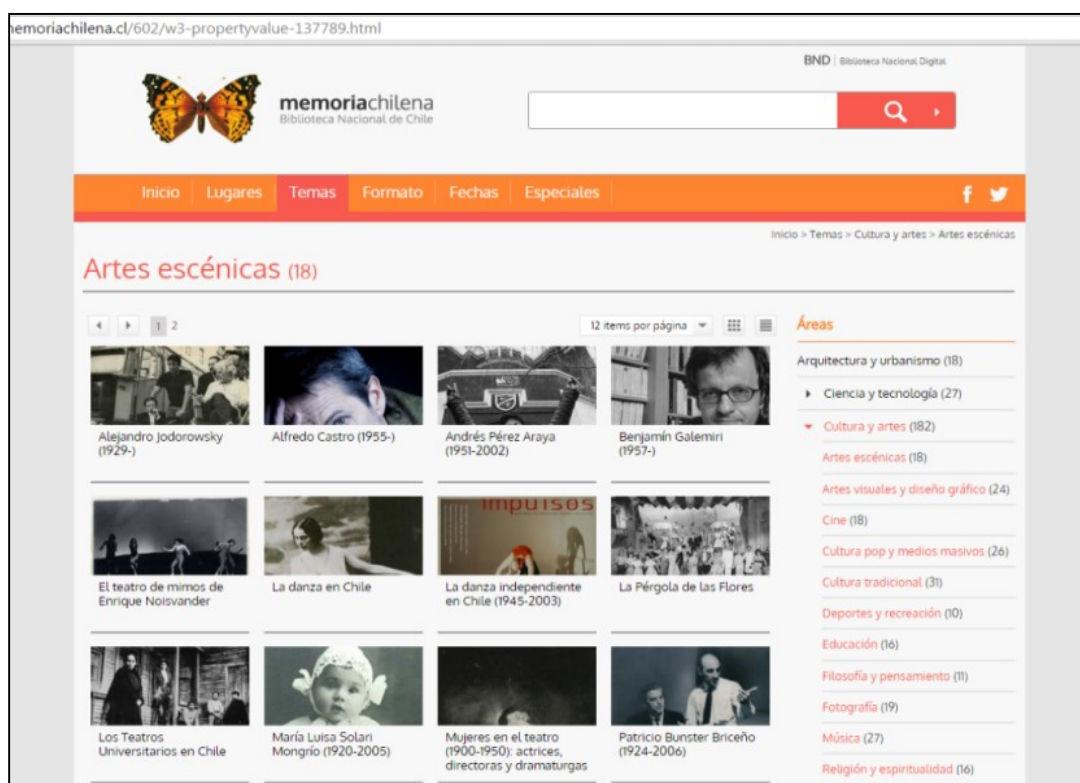

Figura 12. Memoria chilena. <http://www.memoriachilena.cl/602/w3-propertyvalue-137789.html>

4.4.2 Fons personals d'actors/actrius: una ullada prèvia a Espanya

Arxius

La prospectiva general sobre l'existència de fons personals (d'actors o actrius, i en defecte, d'altres professions del teatre) i el tractament arxivístic (en línia) rebut des de les institucions (o repositoris) en l'àmbit espanyol s'ha efectuat a partir de la navegació pel portal Censo-Guía

La Memoria; 1955-), Andrés Pérez Araya (director de teatre xilè; 1951-2002), Benjamín Galemiri (dramaturg xilè; 1957-), Enrique Noisvander (pantomim xilè; 1928-1990); *vegeu*, per la varietat de formats documentals, la secció "Documents", que incorpora programes de mà, cartells, retrats, diplomes: <http://www.memoriachilena.cl/602/w3-article-3711.html#documentos>), María Luisa Solari (ballarina i coreògrafa; 1920-2005), Patricio Bunster Briceño (coreògraf; 1924-2006). En l'apartat d'ítems cinematogràfics, destaquem: Pedro Sienna (actor i home multifacètic; 1893-1972).

de Archivos de España e Iberoamérica⁸⁶ (<https://censoarchivos.mcu.es>). Amb el criteri de cerca “fondo personal” i amb un nivell de descripció seleccionat concret (“fondo”), s'obtenien 1098 resultats. Alguns fons vam comprovar que tenien fitxa oberta però faltava emplenar (és el cas, per exemple, del Fons Rafael Uribe Uribe, <http://censoarchivos.mcu.es/CensoGuia/fondoDetail.htm?id=1406786>).

Figura 13. Censo-Guía de Archivos.

Tot valorant quines tipologies de fons personals obtenim a aquest recurs, s'han trobat, per exemple, fons vinculats a subjectes professionals com ara:

- arqueòlegs ([Fons] Antonio Sánchez Paredes),
- arquitectes (Fons Aníbal González Álvarez-Ossorio; [Fons Antonio] “Font de Bedoya”, arquitecte palencianà, <http://www.fundacionantoniofontdebedoya.es/>),
- biòlegs (Fons Marcos Jiménez de la Espada, zoòleg murcià i americanista),
- científics (“Archivo de” Isaac Peral, científic i marí murcià),
- diplomàtics (Fons Balbino Dávalos, diplomàtic, jurista i acadèmic mexicà),

⁸⁶ Val a dir que el CENSO-GUÍA té un gran problema de *soroll documental* perquè al cercar “fondo personal” apareixen resultats relatius al “personal” d’una empresa. (Es podria substituir aquesta paraula per la de “trabajadores” o alguna altra).

- enginyers (“Archivo personal de Federico Botella Hornos, enginyer de mines; Fons Emilio Herrera Linares, enginyer militar aeronàutic),
- escriptors (Fons Joan Alcover i Maspons, poeta i polític),
- escultors (Fons “Arxiu Personal” Pedro Sanjurjo “Pieycha”; Fons Antonio Navarro Santafé; “Museo Pérez Comendador-Leroux”, que inclou el fons de l’escultor extremeny Enrique Pérez Comendador i de la seva muller, la pintora francesa Madeleine Leroux Morel),
- historiadors (“Biblioteca Daniel Cosío Villegas”, historiador, sociòleg, polític i empresari cultural)
- historiadors de l'art (Col·lecció Santiago Sebastián, catedràtic),
- industrials (Fons Antonino Arias, sidrer),
- juristes ([Fons] Javier Malagón Barceló, jurista toledà i historiador del dret),
- mecenes (“Archivo de” José Lázaro Galdiano, financer navarrès, bibliòfil i col·leccionista d’art),
- metges (Pedro Laín Entralgo, metge i escriptor; Enrique González Luaces, metge),
- militars (Col·lecció [Ángel] González de Mendoza, tinent i conferenciant madrileny; “Archivo de” Valeriano Weyler y Nicolau, militar i senador; “Archivo de Miguel José de Azanza, militar i ministre; “Archivo personal” de Fermín Pescador, militar),
- periodistes (Carlos [Carles] Esplá Rizo, periodista alacantí i polític republicà),
- polítics o militants (Arxiu Arias, germans asturians; Fons Manuel Izquierdo; Fons Joaquín Maria López, polític i advocat; Niceto Alcalá-Zamora, polític i advocat; [Fons] Ruy Barbosa, polític, escriptor, traductor i jurista brasileny; [Fons] Francisco Fernández Ordóñez, ministre),
- religiosos ([Fons] José García Mora, mossèn, escriptor i teòleg),

En tot cas, la presència de fons personals d’actors/actrius es preveu nul·la o ínfima: consultats els primers 390 resultats (sobre el total de 1098), no es va trobar cap fons d’actor/actriu.

Biblioteques especialitzades teatrals

La Biblioteca de la Real Escuela Superior de Arte Dramático (RESAD) (<http://www.resad.es/biblioteca.htm>), no ofereix informació al web pel que fa a la matèria de fons personals de productors escènics. L'enllaç que proposa al catàleg de la Red de Bibliotecas de los Centros de Enseñanzas Artísticas Superiores de la Comunidad de Madrid tampoc aporta cap informació ni localitza fons personals.

Biblioteques universitàries, públiques i museus

Pel que fa a la institució magna museística teatral espanyola, que cal valorar que recau en el Museo Nacional del Teatro (MNT) d'Almagro (<http://museoteatro.mcu.es/>), no té cap secció que ofereixi informació sobre fons personals ni cap catàleg en línia que permeti obtenir descripcions a nivell de fons, inventaris descarregables o bé unitats documentals digitalitzades de fons vinculables a les arts escèniques

Es confirma la tendència a trobar fons (o biblioteques) personals a les universitats. Per exemple, la Biblioteca de la Universidad de Navarra conserva la biblioteca científica del professor Alain L. de Weck (1928-2013), científic suís que a la recta final de la seva vida va continuar la recerca científica a aquesta universitat. La Universitat Carlos III de Madrid conserva el fons personal⁸⁷ i la biblioteca de Joaquín Ruiz-Giménez, primer Defensor del Poble.

4.4.3 Fons personals d'actors/actrius a Catalunya

Arxius

Si acudim a Internet, als Arxius en línia de la Generalitat de Catalunya (<http://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/>) i activem una cerca simple, obtenim (consulta: 10 gener 2016) els següents resultats:

⁸⁷ Vegeu:

http://portal.uc3m.es/portal/page/portal/biblioteca/sobre_la_biblioteca/colecciones/nuestras_colecciones/colecciones_esp/ArquivoRuizGimenez. [Consulta: 20 juliol 2016].

actor:	341 fons documentals, 4694 unitats documentals
actriu:	40 fons documentals, 8119 unitats documentals

Des d'una **perspectiva de gènere**, inicialment, els fons d'actors/actrius caldria indicar que remetien a subjectes masculins tot i que, vistos els resultats, els fons femenins tindrien un volum superior, acumularien més documentació: tal vegada pel tarannà més metòdic, planificador, sensibilitzat, sentimental o historicista que podem en general atribuir al gènere femení.

Feta aquesta primera reflexió, ens endinsem ara en investigar quins fons personals vincula el Directori d'Arxius de Catalunya de la Generalitat (<http://arxius.cultura.gencat.cat/cercadors/Directori>) al món de les arts escèniques o dels actors/actrius. Hi havia diferents possibilitats d'efectuar la cerca. S'ha optat per fer-ho comarca a comarca, veure quins arxius existien. A continuació, s'ha accedit al Quadre de fons de cada arxiu (o en defecte si no es facilitava a arxius.cultura.gencat, es visitava directament la seva pàgina web oficial), tot posant la màxima atenció en l'apartat de fons personals, per extraure'n els que ens interessien (els d'actors/actrius o, en defecte, vinculables a les activitats escèniques, llavors anomenats *Fons relacionables*). Aquesta informació s'ha completat i contrastat amb l'específica que ha ofert cada arxiu que va rebre (i contestar) el qüestionari, sobre quants fons personals tenien i quants eren vinculables a una activitat escènica o específicament d'actors.

Val a dir que la informació sobre fons personals que faciliten en línia els arxius és ben precària: a la pàgina inicial no consta normalment la professió vinculada ni la cronologia, de tal manera que és una tasca ingent i minuciosa l'intentar destriar quin fons podria potencialment interessar l'investigador (teatral).⁸⁸

⁸⁸ Tot sovint esdevé impossible qualsevol preselecció, perquè els noms i cognoms del fons personal no tenen associada la professió de la persona o segment cronològic, o perquè el nom no enllaça a una NODAC descriptiva a nivell de fons. Vegeu-ne uns exemples criticables a: <http://www.selva.cat/arxiucomarca/fons.php> i http://xac.gencat.cat/ca/llista_arxius_comarcals/anoia/quadre_de_fons/ i tres exemples elogiabls a: <http://www.filmoteca.cat/web/biblioteca/fons-i-colleccions/arxius-personals> i <http://www.lloret.cat/seccions/arxiu-municipal/els-fons/100-fons-de-ladministracio-municipal/600-fons-personals> (de manera succinta, s'hi indica la professió). El MAE també especifica les professions, si la Consulta és a través de Col·leccions>Arxiu>Col·leccions singulars si be cal entrar a dintre de cada personatge (<http://www.cdmae.cat/portfolio-items/personal-i-institucional/>; exemple concret: <http://www.cdmae.cat/fons-ernest-serrahima/>), que no pas a través d'Escena Digital, subapartat Fons personals (exemple concret: [http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f\[relation_conformsTo_facet\]\[\]=Fons+Sigfrid+Burmam](http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f[relation_conformsTo_facet][]=Fons+Sigfrid+Burmam)).

Biblioteques especialitzades (teatral)

La secció arxiu del Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques ([MAE](#)), ubicat al recinte de l'Institut del Teatre (Barcelona), constitueix una entitat de referència obligada. Ofereix força informació al web pel que fa a la matèria de fons personals:

a) Des del seu catàleg Escena Digital (<http://colleccions.cdmae.cat/>), identifica els fons personals que tenen i permet accedir a les unitats documentals digitalitzades. El volum digitalitzat és considerable. Els 6 fons amb més unitats digitalitzades (setembre del 2016) són: el fons **Sigfrid Burmann** (2708 docs.; escenògraf, 1891-1980), el fons **Fabià Puigserver** (2322 docs.; escenògraf, 1938-1991), el fons **Pau Barceló** (2253 docs.; fotògraf teatral, 1910-1995), el fons Francesc **Soler i Rovirosa** (2247 docs.; pintor i escenògraf, 1836-1900), el fons **Tórtola Valencia** (1631 docs.; ballarina, 1882-1955), i el fons **Adrià Gual** (1533 docs.; dramaturg i escenògraf, 1872-1943). El primer actor que trobem a aquesta llista és **Franz Joham** (908 docs.; actor còmic, 1907-1991).

b) Per altra banda la pàgina oficial (<http://www.cdmae.cat/tag/fons-personals/>) accepta la recerca per paraula clau (etiqueta, *tag*) “fons personals” que permet accedir a notícies agrupades per aquest tema.

c) I, finalment, la ruta *Inici>Col.leccions>Col.leccions singulars* ens apropa a la pàgina de presentació conjunta de fons personals (i fons institucionals) (<http://www.cdmae.cat/portfolio-items/personal-i-institucional/>).

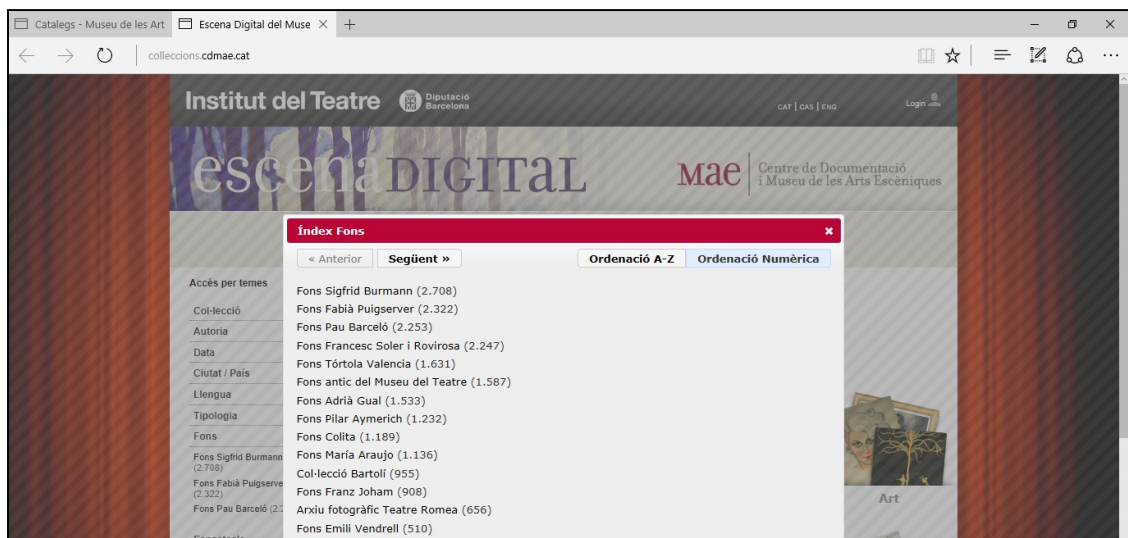

Figura 14. Escena Digital (museu virtual del MAE), secció fons personals: accés a fons amb unitats digitalitzades.

Figura 15. Secció específica que centralitza la informació de fons personals al web del MAE.

<http://www.cdmae.cat/portfolio-items/personal-i-institucional>

Biblioteques universitàries, públiques i museus A través de la confecció de la llista que segueix, hem comprovat com els fons personals van progressivament essent custodiats per aquest tipus d'entitats (així per exemple, la Biblioteca Central d'Igualada, la Biblioteca Pública Jaume Fuster de Barcelona, el Museu d'Art Contemporani de Barcelona, o bé la Biblioteca de la Universitat de Girona).

COMARQUES I ENTITATS CATALANES AMB FONTS PERSONALS D'ACTORS/ACTRIUS

Fons relacionables: corresponen a fons personals de les professions del teatre sempre que no siguin actors/actrius.

Comarca catalana	Poble o ciutat / entitat Fons personal/s d'actors que conserven
Alt Camp	<p>Valls / Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà: *Fons relacionables: Fons Joan Batalla h, 1904-1990 (inclou documentació sobre la col·lecció del Cinema Apolo de Valls, 1936-1939; també hi feien teatre). Col·lecció Mercadé (té cartells d'obres de teatre o col·leccions de fotografies d'actors; en revisió arxivística).</p>
Alt Empordà	<p>Castell d'Empúries / Arxiu Municipal de Castell d'Empúries: Fons Esteve Ripoll (1820-2008). Polític i alcalde (1983-1987), director, actor teatral i col·leccionista. De jove va dirigir el grup de teatre Esplais. Va interpretar diverses obres i després d'un llarg parèntesi, en que va continuar-hi en contacte, va reprendre la tasca de director. Cal destacar-ne l'estrena de l'obra <i>El Ferrer de tall</i> el 1981 amb motiu de la inauguració de la Sala Municipal. *Fons relacionables: Col·lecció Siseta Riera (inclou 13 cartells de teatre majoritàriament dels anys 1926).</p> <p>Figueres / Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà: *Fons relacionables: Fons Camil·la Lloret i Altafulla. Mestra de música i concertista durant els seus primers anys amb Xavier Cugat, amb el qual no va voler marxar a Amèrica. Fons (de complement) Antoni Montal i Mitjans⁸⁹ (1941-1997). Director teatral i escenògraf, de l'Agrupació Arlequín (Figueres). Montal va néixer i morir a Figueres (1932-1996). Va treballar a una agència de viatges i va fer nombrosos decorats. Molt vinculat al teatre, primer amb l'Elenc del Patronat de la Catequística (1951-1959) fins formar part de les agrupacions Marquina i Talia. Va participar com a actor a més de cinquanta obres i com a director a una vuitantena. A partir del 1959 l'agrupació va passar al Casino Menestral, va prendre el nom d'Agrupació Teatral Arlequín i la va dirigit entre 1960-1961. El lapsus de temps que és fora de Figueres, des del 1963 fins al 1972, l'activitat teatral es redueix, recupera Arlequín, i crea l'Elenc Juvenil. També va participar en la pel·lícula <i>El Museu Dalí tanca a les set</i>. La seva darrera gran obra va ser la direcció de <i>Canigó</i> al Teatre Municipal de Figueres el 1996, de Jacint Verdager amb decorats d'Eduard Bartolí. L'arxiu no disposa de la documentació físicament però té amb la família un acord de reprografia. Integrat (fotografies, retalls de premsa) dintre de les col·leccions esparses més àmplies de l'arxiu.</p> <p>Figueres / Biblioteca Pública Fages de Climent: Tenen fons relacionables amb les arts escèniques, de productors que han escrit teatre, p.e., Fons Carles Costa.</p> <p>Roses / Arxiu Municipal de Roses: *Fons relacionables: Fons Societat Unió Fraternal (SUF). En aquest fons hi hauria d'haver documentació, però malauradament no hi ha res. Fons Família Jofre Bonsoms. Programes de sessions de cinema anys 50. Fons Família Denclar. Biblioteca d'obres teatrals de la col·lecció de la <i>Il·lustració Catalana</i>, col. Lectura Popular, Biblioteca d'Autors Catalans i de <i>L'Escena Catalana</i>, ambdues de les dècades de 1910-1930. Arxiu Esteve Palou. De molt recent ingrés, encara sense codificar en el Quadre de Fons. Molts cartells d'obres teatrals representades a Roses. Anys 1970 i 1980.</p>

⁸⁹ Erika Serna, directora de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà (ACAIE), va oferir informació ben gentilment i detallada. Val a dir que la institució informa que disposen d'una petita col·lecció particular de 244 obres de teatre impreses des del 1846-1927, localitzable dins de Biblioteca Històrica de l'ACAIE, que són les peces de l'Arxiu més antigues.

Alt Penedès	Vilafranca del Penedès / Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès: *Fons relacionables: Fons d'associacions i fundacions: Filmografia Pel·licinesa, 1979-1982
Alt Urgell	
Alta Ribagorça	(Actualment s'està treballant amb l'objectiu de fixar un calendari per a la construcció i equipament de l'arxiu comarcal). Font: http://xac.gencat.cat/ca/llista_arxius_comarcals/alta_ribagorça/
Anoia	Igualada / Arxiu Comarcal de l'Anoia: *Fons relacionables: Fons Miquel Solà Dalmau (Igualada, 1908-1985). Poeta, traductor, dramaturg. L'any 1942, va estrenar les obres de teatre <i>¿Qué vale la vida?</i> i <i>Urge encontrar marido</i> . Va utilitzar els pseudònims de <i>Mas</i> i <i>Damià</i> . Fons d'institucions: Ràdio Igualada, 1950-1953. Fons d'associacions i fundacions: Alianza Cultural Bandera Negra, 1924-1960. Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, 1881/1936. Film Club Amateur del Club Natació Igualada / UNESCO, 1979-1996. Nou Cine Club, 1975-1977. Igualada / Biblioteca Central: *Fons relacionables: Fons Josep Romeu i Figueras (1917-2004) ⁹⁰ . Historiador i investigador del teatre medieval català.
Bages	Manresa / Arxiu Comarcal del Bages: *Fons relacionables: Fons Damià Rius i Vilella (1904-1983). Compositor, en especial per a cobla. Implicació amb el món de la dansa es va completar a través de l'esbart Dansaires Manresans. Fons comercials i d'empreses: Teatre Kursaal (espectacles Cabot), segle XX.
Baix Camp	Reus / Arxiu Comarcal del Baix Camp: *Fons relacionables: Fons comercials i d'empreses: Fons Teatre Fortuny, 1942-1979.
Baix Ebre	Tortosa / Arxiu Comarcal del Baix Ebre: *Fons relacionables: Fons d'institucions: Ràdio Tortosa, 1956-1991. Fons comercials i d'empreses: Cine Fèmina de Tortosa, 1943-1990.

⁹⁰ Vegeu: http://bibliotecavirtual.diba.cat/detall-fons-especial/-/detall/gdD7/FONS_ESPECIAL/348184/476330. [Consulta: 20 juliol 2016].

<p>Baix Empordà</p>	<p>Castell-Platja d'Aro / Arxiu Municipal de Castell-Platja d'Aro: Fons Xavier Sala i Costa "Xevi",⁹¹ 1960-2011 (Santa Cristina d'Aro, 1943). Il·lusionista i actor.</p> <p>La Bisbal d'Empordà / Arxiu Comarcal del Baix Empordà: Fons Sefa Ponsatí i París (fons en formació; només algunes imatges estan disponibles) (1950-1990). Programadora de mostres de cinema d'animació a Girona des del 1990. Cofundadora en múltiples iniciatives culturals: amb Miquel Porter de COCICA (Coordinadora Cinematogràfica de Catalunya), també de Drac Màgic (cooperativa d'iniciativa social fundada el 1970 dedicada fonamentalment a l'estudi i a la divulgació de la cultura audiovisual i la seva utilització en diverses activitats educatives, socials i culturals), o bé de Cinètic (associació cultural per a la difusió del cinema, creada el 1992). Fa d'actriu a la seva infantesa i joventut. De tal manera, actua al Foment Catòlic de La Bisbal (<i>pastorets</i>, durant uns anys). Als 17 anys arriba a Barcelona per estudiar-hi Belles Arts. En una segona estada a la capital, acaba participant a muntatges del Teatre Experimental Català (TEC) del Cercle Artístic de Sant Lluc (per exemple, a <i>Judicifícció de dret i raó a quatre encartats promogut per unes sabates</i> de Josep Rabasseda i Vicens Marí amb direcció de Josep Maria Minoves i, entre d'altres, interpretació de Nadala Batiste; o bé a <i>El retaule</i> d'Ingmar Bergman en versió de Joaquim Senties, amb direcció de Miquel Gimeno) i a altres propostes, com a <i>nô Semimaru</i> amb traducció/direcció del poeta vigatà Lluís Solà i música de Mestres Quadreny, presentada a L'Aliança del Poble Nou el 1966. El contacte amb Miquel Porter l'acaba decantant cap a la pràctica de l'art cinematogràfic.</p> <p>*Fons relacionables: Fons Francesc Pibernat. Inclou <i>La passió i mort de Nostre Senyor Jesucrist</i> (en cinc actes, d'autor desconegut; sense data concreta, però possiblement del S. XIX). Associació fotogràfica i cinematogràfica Contrallum de La Bisbal d'Empordà (1979-1983). Societat recreativa L'Aliança Bisbalenca (1955-1973). Cinemes Mundial i Olímpia de La Bisbal d'Empordà (1936-1938). Col·lecció de cartells i impresos Reigt-Massot (1900-1936). Col·lecció d'impresos d'associacions, entitats i particulars de la comarca (1882-2015).</p> <p>Palafrugell / Arxiu Municipal de Palafrugell: (sub)Fons Núria Vives i Parés. Actriu amateur⁹², llicenciada en ciències de l'educació i màster en teràpia psicomotriu. Cofundadora i directora del Centre de Pedagogia Corporal L'Eix de Palafrugell. Estudis de ballet clàssic amb Mercedes Ribera i de dansa contemporània amb Cesc Gelabert-Lydia Azzopardi, i Ramon Oller. Documentació seva al fons (de complement) del seu pare, en aquest mateix arxiu.</p> <p>*Fons relacionables: Fons (de complement) Josep Maria Vives i Sureda (1924-2007). Fuster, atleta, cineasta amateur. Es va traslladar a Palafrugell l'any 1934. La seva filla Núria Vives Parés fou actriu amateur. Fons Josep M. Avellí i Puig. Ebenista, afeccionat al teatre. Va fer decorats de teatre (<i>pastorets</i>). Ingress el 2014. El fons inclou obres de teatre. Fons Eulàlia Hortal (n. 1941). Va començar a ballar el 1947 a l'esbart d'Anglès sota la direcció del mestre folklorista Josep Me Figueres Anadón. La temporada 1955-1956 va ser seleccionada per anar a Amèrica amb els Coros y Danzas de Girona. L'any 1965, a partir del seu casament, es trasllada a viure a Palafrugell. Impulsora i fundadora de la Coral Mestre Sirés l'any 1978 i un any més tard de l'Esbart Mestre Sirés. Professora de danses tradicionals i de sardanes a partir de 1981. Impulsa i coreografia el ball del Bim Bam dels nans de Palafrugell l'any 1985. Participa conjuntament amb el mestre Josep Bargalló i Badia en la recerca i recuperació del Ball de la Morratxa de la Jonquera el 1995, de la Moixiganga a l'interior de l'església de Sant Martí de Palafrugell el</p>
---------------------	---

⁹¹ L'any 2012 es va signar el conveni entre l'Ajuntament de Castell-Platja d'Aro i Xavier Sala i Costa, de nom artístic "Xevi", per a la donació i autorització d'ús del seu fons documental personal. De caire polifacètic, va ser el primer il·lusionista de les comarques de Girona. Autor de llibres i articles de màgia, amb importància en el món de l'il·lusionisme internacional. Fou fundador de *Mags sense fronteres* i *Mans màgiques del món*, i també actor de cinema, organitzador de festivals de màgia, *Record Guinness* per la seva conducció amb cotxe i amb els ulls tapats. L'any 2002 va crear l'espai permanent El Gran Museu de la Màgia (la Casa Màgica de Santa Cristina d'Aro). Pel seu treball de promoció i difusió de l'art de la màgia, entre altres distincions, el 1985 la prestigiosa associació The Magic Circle d'Anglaterra va concedir-li *l'Estrella d'or*, el 2005 la Sociedad Española de Ilusionismo li va atorgar la *Medalla d'or*, i el 2011 va rebre la menció honorífica *Memorial Li-Chang*. Notícia (vídeo, 2'52'') a L'Informatiu Costa Brava, <http://tvcostabrava.xiptv.cat/l-informatiu-costa-brava/capitol/l-arxiu-municipal-de-castell-platja-d-aro-acull-el-fons-documental-del-mag-xevi> [Consulta: 7 abril 2016].

⁹² Existeix un article de Núria Sàbat sobre el teatre d'aficionats a Palafrugell que fa referència als grups, obres representades i que incorpora una llarga llista d'actors i actrius palafrugellencs. (*Estudis del Baix Empordà*, vol. 8, 1989, p. 155-220). Consultable a: <http://www.raco.cat/index.php/EBE/article/view/271505/359133>.

	<p>1997, del contrapàs llarg de l'empordà "El Divino" el 1998, i del ball del ram i del ciri d'Anglès el 2000. També conjuntament amb Josep Bargalló publica el llibre <i>Danses i costums del Baix Empordà</i> el 2005. El 2011 rep la Medalla del Mèrit de l'Obra del Ballet Popular i l'any 2013 rep el Premi Peix Fregit a Palafrugell. Ingress del fons el 2015.</p> <p>Col·lecció de cartells i programes de teatre i activitats culturals al Casal Parroquial de Josep Naya Deulofeu. 1935-1998.</p> <p>Fons Biblioteca Pública de Palafrugell. Col·lecció de cartells, programes i impresos (del Casal Popular, el Centre Fraternal i el Cine Teatre Victòria; 1895-1999).</p> <p>Santa Cristina d'Aro / Arxiu Municipal de Santa Cristina d'Aro: *Fons relacionables: Existeixen un conjunt de document (via donació R. M. Juncà), referits a l'entitat Agrupación Teatral "Germanor Cristinenca".</p>
<p>Baix Llobregat</p>	<p>Sant Feliu de Llobregat / Arxiu Comarcal del Baix Llobregat: *Fons relacionables: Cronista local i afeccionat al teatre amateur.</p> <p>Esparreguera / Arxiu Municipal d'Esparreguera: Fons Isabel Hipólito Pérez. Actriu amateur. Molt vinculada al món del teatre esparreguerí, va formar part durant molts anys de la companyia de teatre del Patronat Parroquial i de la Coral de La Passió d'Esparreguera. El fons inclou 186 cartells, de la cronologia 1940-2008.</p> <p>*Fons relacionables: Fons Societat Coral La Estrella.⁹³ Fundada el 1882 i en actiu fins a aprox. el 1951. S'hi feia teatre, ball, cinema, etc.</p>
<p>Baix Penedès</p>	<p>El Vendrell / Arxiu Comarcal del Baix Penedès (ACBP): Fons d'institucions: Ràdio el Vendrell, 1951-1991. Fons d'associacions i fundacions: Societat Cultural i Recreativa de Lleger, 1906-1992.</p> <p>Col·lecció de programes de cinema de l'ACBP, 1941-1966.</p>

⁹³ Notícia que recull el lliurament documental: <http://www.esparreguera.cat/actualitat/noticies/id/3411.html>.

<p>Barcelonès</p>	<p>Badalona / Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona: Fons Enric Borràs i Oriol (Badalona, 1863-Barcelona, 1957). Actor i director teatral. El fons inclou moltes obres teatrals senceres (<i>Cirurgia y corazón</i> de Martí Mesquida, <i>Boi el meravellós</i> de Casimir Giralt Bullich, <i>Astre caigut</i> de Josep Burgas, <i>L'arc de Sant Martí</i> de Trinitat Monegal, <i>La churrera</i> de López Brunach, etc.) o fragments que interpreta un personatge o actes concrets d'una obra (<i>La cena de las burlas</i> de Benavente, <i>Juan del Oro</i> de José Maria de Monteagudo, <i>De mala raza</i> d'Echegaray, <i>La Santa Hermandad</i> de Marquina, <i>El neguit del temps</i> de Miquel Ollé, etc.), a més tot sovint amb anotacions a mà. També hi són presents la poesia (de Joan Alcover, Ramon Castelltort, León Felipe, Angel Guimerà, Frederic Soler "Pitarra", Francisco Villaespesa, etc.), les revistes teatrals (<i>El Teatre Català</i>, <i>La Escena Catalana</i>), reculls de premsa, correspondència pròpia i de la vídua. Hi ha també documentació personal (il·lustratiu: declaració jurada sobre activitats polítiques, recordatori de defunció de l'actor) o de la companyia teatral (il·lustratiu: full de control de venda d'entrades, contracte fundacional, factura d'hotel, pressupost per a gira), testimonis de participació en homenatges, dedicatòries, invitacions, estampes religioses, figurins, programes d'actuacions, programes de ràdio, propaganda de disc enregistrat, àlbums amb escenografies, fulls de signatures de condol, diplomes, 30 discos del segle XX, i fotografies. Paral·lelament, també hi ha documentació al Museu de les Arts Escèniques (MAE) de Barcelona.</p> <p>Fons Jaume Borràs i Oriol (Badalona, 1875-Barcelona, 1949). Cessió feta per la filla, que incorpora obres de teatre, correspondència, programes, documentació de pel·lícules amb participació de l'actor, reculls de premsa (1917-1963). Paral·lelament, també hi ha documentació al Museu de les Arts Escèniques (MAE) de Barcelona.</p> <p>Fons Joaquim Grífol i Puig (Badalona, 1912-Mataró, 1949). Actor amateur, músic i escriptor. Apassionat per la sardana, va compondre temes destacats de cobles ben conegudes del Maresme i la Costa Brava. Va conrear el teatre (que també interpretava) i la poesia. El fons inclou programes d'actuacions, programes de Festes Majors, reculls de premsa, moltes partitures de sardanes, obres teatrals creades, fotografies. També, per exemple, un llibre de signatures dedicat a Grífol pel Casino de Badalona amb motiu de les seves noces d'argent en el teatre (1953).</p> <p>*Fons relacionats: Joan Argenté i Artigal (Badalona, 1931-2015). Advocat i poeta. Traductor teatral. El 1964 se li va estrenar l'obra teatral <i>Volem vi</i>, per EADAG. Col·lecció Ramon Mateu Creixell. Apuntador de la Cia. Terradas Casas.</p> <p>Badalona / Biblioteca Can Casacuberta: Una de les especialitzacions és la màgia.</p> <p>Barcelona / Arxiu Ateneu Barcelonès: *Fons relacionables: Fons Maria Luz Morales Godoy (1898-1980). Periodista. Va escriure algun assaig teatral (<i>Teatro de los niños</i>).</p> <p>Barcelona / Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB):⁹⁴ *Fons relacionables: Fons Avel·lí Artís i Balaguer (Vilafranca del Penedès, 1881-Mèxic, 1954). Dramaturg, periodista i editor. També hi ha una part de documentació al Centre de Documentació VINSEUM.⁹⁵ Fons Josep Artís i Balaguer (Vilafranca del Penedès, 1875-Barcelona, 1956). Historiador teatral i periodista. Germà del dramaturg Avel·lí Artís i Balaguer (1881-1954). Fons Prudenci Bertrana i Comte (Tordera, 1867-Barcelona, 1941). Escriptor i crític teatral. Documents i biblioteca personal a Girona (UdG, Biblioteca). Fons Raimon Casas i Pedrerol (Barcelona, 1862-1930). Mestre republicà, escriptor i periodista, autor de quadres de costums (<i>Lo tres de nou</i>, estrenada el 1901, etc.). Fons Francesc (de Paula) Curet i Payró (Barcelona, 1886-Tiana, 1972).</p>
-------------------	--

⁹⁴ Val a dir que l'AHCB no ha facilitat informació específica ☐ com sí han fet la majoria dels arxius consultats ☐ sobre quins fons podrien tenir contingut o relació amb les arts escèniques, només ha suggerit la cerca a l'investigador a partir de les dades obtingudes a Internet, o sigui des de l'extensa secció de fons privats, a través de la descàrrega, un a un, de cada inventari disponible en pdf:

http://w110.bcn.cat/portal/site/ArxiuHistoric/menuitem.3c6bd9ada7c74930cef7cef7a2ef8a0c/index0515.html?vgnextoid=242a692b13e7c210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&vgnnextchannel=242a692b13e7c210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&lang=ca_ES [Consulta: 1 agost 2016]. Sí que van informar que dintre dels seus fons personals, hi ha tres tipologies: els documentals, els orals i els gràfics.

⁹⁵ *Vegeu notícia a:* <http://www.vinseum.cat/?cat=Documentacio/Peca%20del%20mes/3/282/Avel&>. [Consulta: 9 agost 2016].

	<p>Historiador teatral.⁹⁶ Fons Josep Ferran i Torras (pseud. "Baldani" a la revista <i>Teatralia</i>, Barcelona, 1909, segons Josep Rodergas i Calmell). Crític d'art. Publicà sobre art i sobre teatre. Fons Ignasi Iglésias (Barcelona, 1871-1928). Autor teatral. Fons Agustí Massana i Pujol (Barcelona, 1855-1921). Negociant, col·leccionista, mecenes. Gravats sobre indumentària, també d'actrius. Fons Apel·les Mestres i Oñós (Barcelona, 1854-1936). Escriptor, dibuixant i músic.⁹⁷ La seva carrera teatral es va iniciar amb l'estrena, l'any 1883, de <i>La nit al bosc</i>, amb música de Josep Rodoreda. En total va estrenar una seixantena d'obres. També hi ha documentació a la BC. Fons Narcís Oller i Moragas (Valls, 1946-Barcelona, 1930). Escriptor. Fons Jaume Perich i Escala "El Perich" (Barcelona, 1941-Mataró, 1995). Humorista gràfic. Fons Josep Yxart i de Moragas (Tarragona, 1852-1895). Crític literari, historiador i traductor teatral.</p> <p>Fons d'empreses i cooperatives: Fons Estudi de Disseny Villuendas+Gómez</p> <p>Col·lecció de cartells AHCB. Col·lecció de dibuixos AHCB.</p> <p>Barcelona / Arxiu Històric del Poble Nou (AHPN): A través del seu arxiu multimèdia digital (http://fotos.arxiuhistoricpoblenou.cat), s'obté informació d'actors i actrius (actor Lluís Nonell 1926-1982, actriu Marta Padovan) si bé no han pogut facilitar més dades. La paraula "teatre" aporta més de 300 resultats (força cartells i fotografies de moments de representació) i inclou fotos de la nova seu de la Sala Beckett a aquest barri.</p> <p>Barcelona / Arxiu Municipal del Districte de Gràcia: *Fons relacionables: Fons Centre Moral i Instructiu de Gràcia. Anys 1939-1980. Col·lecció Club Excursionista de Gràcia. Incorpora alguna informació teatral, de sarsueles, programes de teatre, fotografies de dansa tradicional catalana, i el llibre de contractes de l'empresa teatral de Fernando Guerra.</p> <p>Barcelona / Arxiu Municipal del Districte de Sant Andreu: Fons Joan Termes Piera (1890-1960). Director, actor, autor teatral. Inclou obres teatrals (dates extremes: 1930-1956). Va formar part del Grup Joventut Ateneïsta de Sant Andreu de Palomar entre 1910 i 1915. Després el vinculem amb els grups Els Catalanistes, L'Eco de Catalunya i al Centre Cultural La Llum Andreuenca (La Rosa). Entre els anys 1934 i 1936 forma part del grup teatral de la Cooperativa de Consum L'Andreuenca. En finalitzar la guerra civil, continua les representacions teatrals ara al Cercle Cultural Español (Els Catalanistes) on l'any 1958 l'hi varen retre homenatge en complir-se les seves noces d'or amb el món del teatre. Les seves últimes representacions foren en 1959, al teatre de la Societat Coral La Lira (va ser-ne el seu director teatral). De ben gran, va actuar al Teatre Romea. A part de la seva faceta com actor, s'ha d'afegir la d'autor teatral, escrivint al llarg de la seva vida més de 37 obres (10 de les quals corresponen la donació rebuda per l'arxiu, la resta es donen per desaparegudes), algunes de les quals són sainets amb música del seu fill Miquel.</p>
<p>Barcelonès</p>	<p>Barcelona / Biblioteca de Catalunya (BC):⁹⁸ *Fons relacionables: Fons Lola Anglada (Barcelona, 1892-Tiana, 1984). Il·lustradora. Inclou obres de teatre. Fons Josep Maria Benet i Jornet (Barcelona, 1940). Autor teatral. La seva biblioteca personal és al MAE. Fons Xavier Benguerel i Llobet (Barcelona, 1905-1990). Escriptor. Fons Xavier Cugat i Mingall (Girona, 1900-Barcelona, 1990). Músic i dibuixant. Moltes col·laboracions a films de Hollywood com a director musical o creador de cançons des dels anys trenta.</p>

⁹⁶ El MAE també conserva documentació de Curet al seu arxiu. Vegeu:

[http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f\[relation_conformsTo_facet\]\[\]=Col%2%B7lecci%C3%B3+Francesc+Curet](http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f[relation_conformsTo_facet][]=Col%2%B7lecci%C3%B3+Francesc+Curet)

⁹⁷ Inventari descarregable a: [http://www110.bcn.cat/ArxiuHistoric/.../Mestres%20i%20Oñós,%20Apel·les%20\(5D.52\).pdf](http://www110.bcn.cat/ArxiuHistoric/.../Mestres%20i%20Oñós,%20Apel·les%20(5D.52).pdf). [Consulta: 4 agost 2016].

⁹⁸ Amb el nom de "**Patrimoni literari**" es coneix el projecte de col·laboració entre la Biblioteca de Catalunya i la Institució de les Lletres Catalanes (ILC) per promoure la recuperació de fons personals d'escriptors catalans i la seva conservació a la Biblioteca de Catalunya, així com per assessorar els autors en bones pràctiques en l'organització i conservació dels seus papers. Vegeu dossier descarregable a: <http://www.bnc.cat/Coneix-nos/Cooperacio-i-projectes>.

	<p>Fons Josep Feliu i Codina (Barcelona, 1845-Madrid, 1897). Escriptor. Fons Àngel Guimerà i Jorge (Santa Cruz de Tenerife, 1845-Barcelona 1924). Autor teatral.</p> <p>Fons Alfons Maseras i Galtés (1884-1939). Escriptor i traductor.</p> <p>Fons Apel·les Mestres i Oñós (Barcelona, 1854-1936). Escriptor, dibuixant i músic.⁹⁹ La seva carrera teatral es va iniciar amb l'estrena, l'any 1883, de <i>La nit al bosc</i>, amb música de Josep Rodoreda. En total va estrenar una seixantena d'obres. També hi ha documentació a l'AHCB.</p> <p>Fons Joaquim Pena (Barcelona, 1873-1944). Crític musical. Inclou documentació sobre el Liceu, Orfeó Granollerí i altres institucions musicals.</p> <p>Fons Joan Puig i Ferreter (La Selva del Camp, 1882-París, 1956). Autor teatral.</p> <p>Fons Frederic Pujulà i Vallès (Palamós, 1877-França, 1963). Autor teatral, periodista i esperantista.</p> <p>Fons Renart (família). Inclou obres de poesia i teatre.</p> <p>Fons Fons Anna Ricci i Giraudo (Barcelona, 1930-2001).¹⁰⁰ Mezzosoprano. Va començar la carrera de cantant l'any 1949. En l'àmbit teatral, va col·laborar per exemple amb Joan Brossa o Carles Santos. Entre els guardons rebuts, destaquen el Premi Nacional de Música (1998) i Premi Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1999). Inclou un fons sonor interessant: un conjunt de 76 cassets no editades (còpies domèstiques), enregistrades entre els anys 1960 i 1999, on Anna Ricci interpreta música sefardí, música medieval, compositors més avantguardistes com ara Manuel Valls, Josep Maria Mestres Quadreny, Joan Comelles o Andrés Lewin-Richter. En l'àmbit de la documentació personal i patrimonial, el fons inclou per exemple, dintre de la documentació laboral, modificacions de clàusules contractuals, el contracte de l'espectacle <i>Ressorgir</i> o un certificat de participació (1997) a la sèrie televisiva <i>Dones d'aigua</i> (TV3). Il·lustrativament, en l'àmbit de la documentació professional, hi ha programes de mà (òpera còmica <i>El giravolt de maig</i> d'Eduard Toldrà representada al Palau de la Música Catalana el 1958, òpera <i>Manon Lescaut</i> de Puccini feta al Liceu el 1959, etc.), retalls de premsa (tot sovint de diaris no identificables), invitacions, cartes d'agraïment (per exemple, la de Fernando Griffell per la participació al núm. 1 de la revista <i>Theatrum</i> de l'Escola de Teatre La Casona), una relació de les obres estrenades per Anna Ricci des del 1951 al 1999, relació d'estrenes amb esmenes manuscrites, diversos currículums, pressupostos de producció i de rodatge, etc. Ingress del fons a l'entitat el 2002.</p> <p>Fons Francesc Ubach Vinyeta (Tiana, 1843-Barcelona, 1913). Autor teatral i poeta.</p> <p>Fons Àngel Zúñiga (Navarra, 1911-el Prat de Llobregat, 1994). Periodista; documentació de cinema i teatre.</p> <p>Fons institucionals: Fons Teatre de Catalunya-El Dorado.</p> <p>Col·lecció teatral Joan Almirall i Forasté (Barcelona, 1855-1927). Periodista, editor i fabricant de paper. 4404 peces de teatre en català.</p> <p>Col·lecció teatral Rull. Col·lecció iniciada l'any 1908 per Jaume Rull i Jové (n. 1895) que conté més d'onze mil obres impreses i de mil cent peces manuscrites. També s'hi conserven fotografies, programes, revistes i obres de tema teatral. Recull gairebé totes les obres teatrals en català aparegudes des de 1750, amb alguns exemplars únics. Acompanya el fons un fitxer amb més de 15000 fitxes amb dades biogràfiques dels dramaturgs, impressors, empresaris de teatre, directors escènics, actors, compositors i músics de teatre líric, escenògrafs i altres professionals del teatre. Font: BC.</p> <p>Col·lecció teatral Santos ("Arxiu Teatral Santos"). Antoni Santos Antolí (València, 1914-Barcelona, 1986; autor teatral) reuní més de 10.000 obres de teatre, inèdites i publicades: partint d'un nucli inicial de 500 títols, el 1957, el 1958 integrà fons procedents dels Arxius López, Bonnín, Cruset i Manresa, i el 1960 d'altres dels Arxius Morera, Parramon i Pérez. Aquests arxius anaven destinats especialment a facilitar als grups de teatre amateur l'accés al repertori teatral, per mitjà de l'assessorament i el lloguer de les obres. Font: BC.</p>
--	---

⁹⁹ Inventari descarregable a: [http://www110.bcn.cat/ArxiuHistoric/.../Mestres%20i%20Oñós,%20Apel·les%20\(5D.52\).pdf](http://www110.bcn.cat/ArxiuHistoric/.../Mestres%20i%20Oñós,%20Apel·les%20(5D.52).pdf). [Consulta: 4 agost 2016].

¹⁰⁰ El fons és consultable a: <http://www.bnc.cat/Fons-i-col·leccions/Cerca-Fons-i-col·leccions/Ricci-Anna> i l'inventari (415 p., en pdf) descarregable. [Consulta: 4 agost 2016].

	<p>Barcelona / Biblioteca Jaume Fuster: Fons¹⁰¹ Gabriel Moll i Blanes "Biel Moll" (Capdepera, Mallorca, 1941-Barcelona, 2009).¹⁰² Actor de teatre i de cinema, dramaturg, programador i promotor teatral. Va treballar per al Festival d'Estiu de Barcelona (Grec), Teatre Lliure, Gran Teatre del Liceu. En el món del cinema, va participar a diversos films (<i>El último viaje</i> de José Antonio de la Loma, <i>El vicari d'Olot</i> de Ventura Pons, <i>El largo invierno</i> de Jaime Camino, <i>El coronel Macià</i> de Josep Maria Forn, etc.). El fons, de fet, el compon una col·lecció de pel·lícules, dipositades des de l'any 2009 a aquesta entitat, en un àrea separada a la secció general de cinema. A banda de les obres filmiques (<i>Ahi viene Martin Corona</i>, dir. Miguel Zacarías; <i>Adiós, Mimi Pompón</i>, dir. Luis Marquina; <i>Balarrasa</i>, dir. José Antonio Nieves Conde; <i>Bezness</i>, dir. Nouri Bouzid; <i>Bilbao</i>, dir. Bigas Luna; <i>Brutti, sporchi e cattivi</i> d'Ettore Scola; <i>Calabuch</i>, dir. Luis García Berlanga; <i>Paris, bajos fondos (Casque d'or)</i>, dir. Jacques Becker; <i>Iberia</i>, dir. Carlos Saura; etc.) hi ha una petita quantitat de dvds musicals, divulgatius i sèries televisives. Inicialment, el donatiu de la família consistia en 3015 dvds dels quals finalment van ser incorporats 1859 una vegada aplicats alguns filtres com el de duplicats o el de zona de visionat.</p> <p>Barcelona / Biblioteca Nou Barris: Fons especialitzat de circ. *Fons relacionables: Fons Jordi Elías i Campins. Historiador, crític de circ, editor de la revista <i>Circo</i> als anys 60. Donació feta per Joan Soler-Jové, cronista gràfic del circ i del pallasso Charlie Rivel.</p> <p>Barcelona (?) / domicili particular: *Fons relacionable: Fons Lluís Coquard i Sacristán (Barcelona, 1922-2009). Autor teatral molt representat en l'àmbit amateur; guionista, delineant. Fons conservat per la família (Encarna Coquard).</p> <p>Barcelona / domicili particular (Poblenou, Barcelona): *Fons relacionable: Fons Nicasi Camps i Pinós (Terrassa, 1931). Autor teatral molt representat en l'àmbit amateur.</p> <p>Barcelona / Escola Pia de Catalunya (Arxiu Provincial): Fons Wenceslau Ciuró i Sureda (Castellterçol, 1895-1978). Escolapi, mag i il·lusionista. Va practicar diverses modalitats: micromàgia, màgia de saló, etc. Va publicar llibres (<i>La prestidigitación al alcance de todos</i>, <i>Mnemotécnica teatral</i>, etc.)¹⁰³. Va fundar (1932) amb, entre altres, Areny de Plandolit, Emilio Deu, Carlos Bucheli, i Antonio Darder l'Agrupació Catalana d'Aficionats a l'Il·lusionisme (ACAI). El fons comprèn correspondència, diplomes, objectes de màgia, llibres publicats, fotografies.</p> <p>Barcelona / Facultat de Geografia i Història (UB), Biblioteca ("CRAI", Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació): *Fons relacionables: Fons Miquel Porter i Moix (Barcelona, 1930-Altafulla, Tarragonès, 2004). Professor i erudit cinematogràfic.¹⁰⁴</p> <p>Barcelona / Filmoteca de Catalunya (Biblioteca-Centre de Documentació): Fons Domènec Ceret (Sabadell, 1865-Barcelona, 1922). Actor i director cinematogràfic. El 1903 deixa la feina per dedicar-se al teatre. Primera incursió al cinema l'any 1912, amb el film <i>Mala raza</i> (dir. Fructuós Gelabert). Va treballar per a les productores Studio Films i Segre Films. Fons constituït per dues capsas, que incorporen documentació diversa i fotografies, que va arribar a la Filmoteca a través de Miquel Porter (COCICA, Coordinadora Cinematogràfica de Catalunya). En el contingut, hi trobem, per exemple: targetes de presentació, el press book del film <i>Pollo Tejada</i> (1916) i del film <i>Las joyas de la condesa</i> (c. 1916), contractes de treball, el guió-esborrany del film <i>A la pesca de los</i></p>
--	--

¹⁰¹ En realitat, aquest conjunt documental audiovisual constitueix una col·lecció personal. Pròpiament no parlariem de fons personal.

¹⁰² Vegeu-ne la seva biografia a: https://ca.wikipedia.org/wiki/Gabriel_Moll_Blanes i informació sobre el seu fons personal a: http://bibliotecavirtual.diba.cat/detall-fons-especial/-/detall/gdD7/FONS_ESPECIAL/346918/3692922 i a <http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/bibjaumefuster/ca/canal/fons-biel-moll>.

¹⁰³ Els llibres són accessibles, estan disponibles, per exemple, a la Biblioteca MAE: http://catalag.cdmae.cat/search/query?term_1=ciuro&theme=teatre. [Consulta: 4 març 2017]. També, Joan Florensa n'ha fet un estudi el 2015, consultable a la Biblioteca de Catalunya:

¹⁰⁴ Notícia de la presentació oficial del seu fons, a: http://www.ub.edu/web/ub/es/menu_cines/noticies/2014/10/031.html. [Consulta: 14 maig 2016].

	<p>45 millones (1916), el pressupost de la sèrie filmica <i>Cuentos baturros</i>, publicitat cinematogràfica, fotografies (film <i>Amor de pescadora</i>, film <i>Humanidad</i>, etc.), o bé novel·les cinematogràfiques (<i>Humanidad</i>).</p> <p>*Fons relacionables: Tots. Per ser d'activitats cinematogràfiques, des de diferent vessants però que poden de retruc oferir informació d'actors. En destaquem alguns: No el Fons Miquel Iglesias Bonns (Barcelona, 1915-2012), LL/75, sinó la Col·lecció Miquel Iglesias Bonns de retrats d'actors i actrius, LL/79. Col·lecció Henri Manuel (París, 1874-Neuilly-sur-Seine, 1947). Fotògraf parisenc. Va retratar molts artistes de cinema i teatre entre 1910-1930. La Filmoteca en té documentació (positius fotogràfics) procedent del realitzador i industrial Delmiro de Caralt.</p> <p>Barcelona / (web)Fundació Ricard Salvat: *Fons relacionables: Fons Ricard Salvat i Ferré (Tortosa, 1934-Barcelona, 2009). Director, professor, teòric i autor teatral. http://fundacioricardsalvat.org/fons-documental-2/.</p> <p>Barcelona / MACBA, Centre de Documentació: * Fons relacionables: Fons Joan Brossa (1919-1998). Poeta, dramaturg i artista plàstic. També tenen alguns fons que tenen documentació relacionable amb <i>performances</i> i accions.</p> <p>Barcelona / Mercat de les Flors: No tenen fons personals de dansa (es deriva cap al MAE).</p> <p>Barcelona / Museu de les Arts Escèniques - MAE (Biblioteca-Centre de Documentació): http://www.cdmae.cat/portfolio-items/personal-i-institucional/</p> <p>Fons Enric Borràs i Oriol (Badalona, 1863-Barcelona, 1957). Actor i director teatral. Fons especialment d'indumentària teatral.¹⁰⁵ Altres objectes en aquest fons: diplomes, fotografies, figurins (de Francesc Labarta), àlbums de premsa, medalles, alguns dibuixos i pintures. Paral·lelament, també hi ha documentació a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona.</p> <p>Fons Jaume Borràs i Oriol (Badalona, 1875-Barcelona, 1949). Fons sobretot d'indumentària. Paral·lelament, també hi ha documentació a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona.</p> <p>Fons Assumpció Casals i Rovira (Barcelona, 1896-1975). Actriu, empresària i professora teatral. Es va iniciar de ben jove en el món de la interpretació. Va ser primera actriu a la companyia d'Enric Borràs, integrant de la companyia de Josep Santpere i una de les actrius predilectes d'Àngel Guimerà (<i>Jesús que torna</i>, <i>Indíbil</i> i <i>Mandoni</i>, <i>L'ànima és meua</i>). A l'època de maduresa va treballar a la companyia de Mario Cabré. El seu fons (inventari descarregable al web del MAE, 20 p.) està fonamentalment integrat per fotografies (teatre, cinema), retalls de premsa, programes de mà de la seva vida professional i una interessant correspondència dels anys 1959-1968. Les fotografies són principalment professionals del temps de joventut i època adulta, retrats d'estudi que no tant moments de posades en escena, habitualment amb presentació com a targetes postals i en b/n; hi ha un baix percentatge de fotos de la vida privada i social de l'artista (com ara fotografies del/amb el seu marit, Josep R. Goula, tenor i actor) i cap text teatral.</p> <p>Fons Fons Enric Giménez i Lloberas (Barcelona, 1868-1939). Actor, dibuixant i escultor. Fill del també actor Manuel Giménez i Iroz. El fons inclou una gran quantitat de dibuixos i figurins, algunes fotos d'actors i actrius (Rosa Hernáez, etc.), algun retrat autografiat, fotos de l'actor caracteritzat (<i>L'auca del senyor Esteve</i> de Rusiñol, <i>Tardania</i> de Pous i Pagès, etc.), alguns programes de direccions escèniques de Giménez a l'Orfeó Gracienc (1930-1931). El MAE també conserva el fons de la seva filla, Aurora Giménez, cantant.</p> <p>Fons Enric Guitart i Matas (Barcelona, 1909-1999). Actor. Fill del també actor Enric Guitart i Soldevila. Va actuar a diverses companyies (d'Enric Borràs, de Maria Vila-Pius Daví,...) Va fer teatre però també força cinema, com per exemple: <i>El novio de mamá</i> (dir. Florián Rey), <i>Leyenda de feria</i> (dir. Juan de Orduña), <i>Vidas confusas</i> (dir. Jerónimo Mihura), <i>La forastera</i> (dir. Antonio Román), <i>Los atracadores</i> (dir. F. Rovira Beleta). El seu fons (inventari descarregable al web del MAE, 24 p.) inclou una gran quantitat de fotografies d'actors i actrius dedicades a Guitart (Estrellita Castro, Elvira Jofre, Pepita Fornés, Teresita Vinyals, Alady,...), fotos de l'actor caracteritzat (<i>Senda</i></p>
--	---

¹⁰⁵ Exemple d'indumentària: <http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:251278>. [Consulta: 12 agost 2016].

	<p><i>ignorada</i> amb Alicia Palacios, <i>Vidas confusas</i> amb Sara Montiel, etc.) o del seu pare actor, algunes fotos de la vida privada de l'actor, diplomes, retalls de premsa, programes de mà, correspondència, discos, diaris personals, carnets professionals i passaport. També inclou alguns textos per a l'escena (<i>Les mans d'Euridice, Las manos de Euridice</i>), algunes revistes (<i>Confidencias</i>) i manuscrits, com ara la ràdio-revista de Joaquim Montero. En planeres, es guarden alguns cartells, figurins, caricatures i esbossos escenogràfics. El fons encara no és accessible a Escena Digital.</p> <p>Fons Franz Joham (Graz, Àustria, 1907-Barcelona, 1991). Actor còmic i director artístic. Tàndem escènic amb Arthur Kaps (Els Vienesos, companyia de revista i opereta, establerta a Barcelona als anys quaranta). Va arribar a Espanya el 1942; adquirí la nacionalitat espanyola el 1949. El seu fons (inventari descarregable al web del MAE, 53 p.) inclou moltes fotografies, tant de la vida professional (al Teatro Mediolanum de Milà, Schumann Theater de Frankfurt, Scala de Berlín, etc.) com de la seva vida privada (instantànies a Roma, Nàpols, al Vesuvi, Udine, Verona, Weimar, etc.). Completen el fons programes de mà, textos teatrals mecanografiats, àlbums de premsa, algunes partitures, discos de vinil, dues peces d'indumentària (levites), i alguns objectes personals (trofeus esportius, placa d'agraïment, etc.).</p> <p>Fons Dolores Membrives Fernández "Lola Membrives" (Buenos Aires, 1888-1969). Actriu argentina de pares immigrants espanyols. Va debutar a Madrid el 1904. Peces, en especial, d'indumentària (túnica, ventall, vestits) i esbossos escenogràfics.¹⁰⁶</p> <p>Fons Rosa Novell i Clausells (Barcelona, 1952-2015). Actriu i directora teatral; llicenciada en Literatura Catalana Contemporània per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), on va fer teatre universitari. Algunes de les seves darreres participacions, com a actriu, van ser, per exemple: <i>La noche de Molly Bloom</i> de James Joyce/Sanchis Sinisterra (dir. Lurdes Barba, 2000), <i>Unes polaroids explícites</i> de Mark Ravenhill (dir. Josep Maria Mestres, 2001), <i>Fedra</i> de Jean Racine (dir. Joan Ollé, 2002), <i>Zona Cero</i> de Neil LaBute (dir. Mario Gas, 2004), <i>Casa i Jardí</i> d'Alan Ayckbourn (dir. Ferran Madico, 2005), <i>Mòbil</i> de Sergi Belbel (dir. Lluís Pasqual, 2006), <i>Sin noticias de Gurb</i> d'Eduardo Mendoza (dir. Rosa Novell, 2006) o <i>La dona justa</i> de Sándor Márai en una adaptació d'Eduardo Mendoza (dir. Fernando Bernués, 2010). També va fer cinema (<i>Dalí</i>, dir. Antoni Ribas; <i>El perquè de tot plegat</i>, dir. Ventura Pons; <i>Libertarias</i>, dir. Vicente Aranda; <i>Más allá del jardín</i>, dir. Pedro Olea,...). El seu fons (inventari descarregable al web del MAE, 17 p.) inclou, per exemple, documentació civil i acadèmica (apunts de classe, currículum, diplomes), textos teatrals, programes de mà, cartells, fragments de vídeo i dossiers d'obres representades (<i>La gavina</i> de Txékhov, 1979; <i>Hamlet</i> de Shakespeare, 1979; <i>El balcó</i> de Jean Genet, 1980; <i>La ronda</i> de Schnitzler, 1985; <i>La senyora de Sade</i> de Mishima, 1986; etc.), fitxes tècniques de muntatges (<i>Oh, els bons dies</i> de Beckett, 1984; <i>Restauració</i> de Mendoza, 1990; etc.), documentació administrativa de muntatges, fotografies de la seva vida professional (fotos d'estudi, fotos de rodatge,...), correspondència, premis.</p> <p>Fons Bartomeu Olsina (1916?-Barcelona, 1994)¹⁰⁷. Actor i professor de l'Institut del Teatre. El seu fons (inventari descarregable al web del MAE, 4 p.) inclou, per exemple, fotografies, cartells, retalls de premsa, programes de mà, dossiers, correspondència i invitacions.</p> <p>(sub)Fons Montserrat de Salvador i Deop (Tarragona, 1927-). Actriu. (Fons unit al del seu marit, Esteve Polls, director teatral). Des d'un punt de vista de gènere, creiem important desvincular la documentació de l'actriu Montserrat Salvador del que constitueix el fons del seu marit, el director teatral Esteve Polls. De tal manera, n'oferim informació personalitzada. Exiliada durant molt temps, va fer la carrera artística a França, Argentina i Colòmbia, abans de tornar l'any 1976 a Catalunya. A la nostra geografia va participar a diversos muntatges, com ara <i>Las arrecogias del beaterio de Santa Maria Egipcíaca</i> de José Martín Recuerda (dir. Adolfo Marsillach, 1977), <i>Fedra</i> de Racine (dir. Esteve Polls, 1984: vegeu crònica a <i>La Vanguardia</i>, 23 novembre 1984, p. 29), <i>Hamlet</i> de Shakespeare en versió de Terenci Moix (dir. Pere Planella, 1979-1980), <i>Medea</i> d'Eurípides/Sèneca (dir. Lluís Pasqual, 1981), <i>El roig i el blau</i> de Joan Oliver "Pere Quart" (dir. Montserrat Julió, 1985), <i>Un dia</i> de Mercè Rodoreda (dir. Calixto Bieito, 1993), <i>L'hora dels adéus</i> de Narcís Comadira (dir. Joan Ollé, 1995), <i>El pare</i> d'August Strindberg (dir. Pere Planella, 1996), <i>Cafè Dau al Set</i> de Vicenç Altaió (dir. Joan Anton Sánchez, 1998), <i>Plaça dels herois</i> de Thomas Bernhard (dir. Ariel García Valdés, 2000), etc. Va fer també cinema (<i>La ciutat cremada</i>, dir. Antoni Ribas; <i>Coto de caza</i>, dir. Jorge Grau; <i>La muerte de Mikel</i>, dir. Imanol Uribe; <i>La Moïos</i>, dir. Mireia Ros;</p>
--	---

¹⁰⁶ Vegeu [http://colleccions.cdmae.cat/catalog/?f\[relation_conformsTo_facet\]\[\]=Lola+Membrives](http://colleccions.cdmae.cat/catalog/?f[relation_conformsTo_facet][]=Lola+Membrives) [Consulta: 12 agost 2016.]

¹⁰⁷ Necrològica a *La Vanguardia*, 10 març 1994, p. 44.

	<p><i>Carícies</i>, dir. Ventura Pons; <i>Si te dicen que caí</i>, dir. Vicente Aranda,...). Membre d'Honor de l'Acadèmia de Cinema Català des del 2013. El fons (inventari conjunt descarregable al web del MAE, 24 p.), vinculable a ella, inclou, per exemple, fotografies personals (topogràfic E-363-16) i als teatres (Teatre Odeón, Buenos Aires; E 363-25; E-371-01), programes de mà (<i>L'hora dels adéus</i>, E 363-08; <i>Cafè Dau al Set</i>, E 365-05; <i>Las arrecogías (...)</i>, E 373-04; <i>Hamlet</i>, E 373-13, etc.), un conte dedicat a l'actriu (E 363-14), crítiques de muntatges teatrals (<i>Un dia</i>, E 363-31 i E 363-34), retalls de premsa (<i>El pare</i>, E 365-11; <i>Medea</i>, E 373-14), mecanoscrits i premsa de films (<i>Fuego eterno</i>, dir. José Ángel Rebolledo, 1985, E 368-02 i E 393-07, <i>La muerte de Mikel</i>, E 393-12), entrevistes (E 378-18), etc.</p> <p>Fons Josep Santpere i Pei (Barcelona, 1875-1939). Actor i empresari teatral. Habitualment conreà el vodevil, teatre còmic i la paròdia. El fons inclou especialment fotografies, per exemple: retrats autografiats dedicats a l'actor (d'Emili Vendrell, Pepe Alba, Josep Amich "Amichatis", del tenor Josep Palet, etc.), fotografies professionals (<i>Clavé</i> de Joaquim Montero, <i>El tec de Pasqua</i> d'Alfons Roure), algunes pendents d'identificar. També documentació de comptabilitat.</p> <p>Fons Maria Santpere i Hernáez "Mary Santpere" (1913-1992). Actriu, vedet i humorista, filla del també actor Josep Santpere. El seu fons (inventari descarregable al web del MAE, 17 p.) inclou fotografies de les seves participacions cinematogràfiques, com per exemple als films <i>Once pares de botas</i> (dir. F. Rovira Beleta), <i>Viviendo al revés</i> (dir. Ignacio F. Iquino), <i>El vicari d'Olot</i> (dir. Ventura Pons). També inclou força fotografies de la companyia teatral del seu pare, Josep Santpere, d'espectacles pendents d'identificar¹⁰⁸ o bé de posades en escena concretes (<i>Comèdia de guerra i d'amor</i> del vilafranquí Avel·lí Artís i Balaguer, <i>La borda</i> de Joaquim Montero i d'Amichatis, <i>La trata de blanques</i> de Bonice Charance en una traducció d'Amichatis, etc.), programes de mà, entrevistes i retalls de premsa, cartells, dibuixos i caricatures, col·leccions de revistes (<i>La Escena Catalana</i>, de la cronologia 1918-1935). Hi ha també indumentària de l'actriu, tot i que sovint pendent de vinculació a una obra concreta. Com a particularitat del fons, inclou moltes partitures (de cançons, tangos, xotis, sardanes,...) i discos de pedra (cuplets humorístics, recitacions de Josep Santpere, etc.).</p> <p>Fons Ernest Serrahima i Sant (1936-). Actor, doblador i director teatral; joier. La seva gran afició a la fotografia fa que el seu fons (inventari descarregable al web del MAE, 12 p.) incorpori una gran quantitat de material fotogràfic (216 rodets de negatius de 35 mm i unes 4000 còpies en paper) d'espectacles programats a es pais escènics de Barcelona (Teatre Romea, La Villarroel, Teatre Lliure, Teatre Regina, Lluïsos d'Horta, Sala La Cova del Drac, etc.) i a altres localitats (Restaurant Can Cortès de Sant Cugat del Vallès, Terrassa, Sitges, El Port de la Selva a l'Alt Empordà,...) que permeten recuperar moltes figures de la interpretació catalana ben conegudes o pendents de recuperació i reconeixement (Alfred Lucchetti, Rosa Morata¹⁰⁹, Paco Morán, Anna Lizaran, Josep Minguell, Muntsa Alcañiz, Joan Capri, Paquita Ferrándiz, etc.). Inclou alguns programes de mà i dossiers d'espectacles.</p> <p>Fons Amparo Soler Leal (Madrid, 1933-Barcelona, 2013). Actriu. Debutà en escena el 1948. Va treballar a la companyia del Teatro María Guerrero, també a la de Catalina Bárcena. El fons inclou fotografies, força medalles, premis escultòrics, una llibreta de telèfons, etc.</p> <p>Fons Margarida Xirgu i Subirà (Molins de Rei, 1888-Montevideo, Uruguai, 1969). Actriu catalanouruguiana. El fons inclou, per exemple: correspondència, medalles, fotografies personals i professionals de teatre (<i>La casa de Bernarda Alba</i>, de Lorca, a Mèxic; <i>Marianela</i> de Pérez Galdós) o de cinema (<i>Bodas de sangre</i>), programes de mà, retalls de premsa, documents d'activitat professional (conferències), documentació laboral (contractes, creació de la Escuela de Arte Dramático el 1949,...), diplomes, diversos passaports.</p> <p>*Fons relacionables: Tots. Per ser d'activitats escèniques, des de diferent vessants però que poden de retruc oferir informació d'actors.</p> <p>Cal destacar, però, com a <i>fons personals d'artistes escènics</i>, en aquest</p>
--	--

¹⁰⁸ En aquest sentit, ben elogiuable la iniciativa del MAE d'emprar la memòria popular per contribuir a la catalogació i identificació (Proposta Te'n recordes) de subjectes a les fotografies, en fotos de, per exemple, la Companyia Josep Santpere, de la Companyia Maria Vila-Pius Daví, de la Bella Dorita, d'Emili Vendrell, de Franz Joham, d'activitats i tallers fets a l'Institut del Teatre, de la Companyia IT-Dansa, etc.: http://escenadigital.institutdelteatre.cat/catalogacio_social.

¹⁰⁹ Sobre l'actriu Rosa Morata, vegeu: <http://www.imdb.com/name/nm0603140/>. [Consulta: 10 març 2017]. Colita la té retratada a *Que pagui sa tia* (de Dario Fo, Teatre Condal, 1984) accessible a Escena Digital: <http://escenadigital.institutdelteatre.cat/catalog/bdam:328278>.

	<p>cas no-actors): família Anglès (titellaires)¹¹⁰, fons Ingëborg (titellaire), fons Harry Vernon Tozer (titellaire; 1902-1999), Ezequiel Vigués “Didó” (titellaire; 1880-1960), fons Antonia Mercè Luque “La Argentina” (ballarina hispanoargentina; 1890-1936), fons Carmen Tórtola Valencia (ballarina; 1882-1955), fons Emili Vendrell i Ibars (tenor i intèrpret d'òperes i sarsueles; Barcelona, 1893-1962)¹¹¹.</p> <p>Cal destacar, com a fons pluripersonals (companyies teatrals), o sigui dintre dels <i>fons privats escènics</i>: cia. Foc Follet (titelles), cia. La Fura dels Baus (teatre tecnològic i macrocreacions), cia. Gelabert Azzopardi (dansa contemporània), cia. IT-Dansa (companyia de dansa de l'Institut del Teatre, amb direcció artística de Catherine Allard), cia. Germans Roca (màgia), cia. Teatre de l'Escorpí, cia. Els Vienesos/Los Vienesos (revista i opereta; <i>vegeu</i> fons F. Joham), cia. Maria Vila i Pius Daví (en actiu, c. 1920-1956), cia. Vol Ras (teatre gestual), fons Agrupació Dramàtica de Barcelona (ADB), fons Grup de Teatre Independent (GTI), cia. Paco Melgares.¹¹²</p> <p>Barcelona / Orfeo Català (Centre de Documentació): Fons Emili Vendrell i Ibars (Barcelona, 1893-1962). Tenor i intèrpret d'òperes i sarsueles.</p> <p>Barcelona / Teatre Lliure (Biblioteca): Fons Carlota Soldevila i Escandon (Barcelona, 1929-2005).¹¹³ Actriu i directora de teatre. Filla del dramaturg Carles Soldevila. Cofundadora de la companyia Els Joglars (1962). L'any 1965 va formar part de l'equip que va crear el grup de Teatre Independent (GTI); també va participar en la fundació del Teatre de l'Escorpí (amb Josep Montanyès, Guillem-Jordi Graells, Fabià Puigserver) el 1974. Entre 1971 i 1986, va ser professora d'expressió corporal a l'Institut del Teatre de Barcelona. Amb Fabià Puigserver, Pere Planella i Lluís Pasqual, fundadora del Teatre Lliure el 1976. El 1999 l'Ajuntament de Barcelona li va concedir la Medalla d'Or al Mèrit Artístic. Entre les seves participacions escèniques recordem, per exemple, <i>La cantant calba</i> de Ionesco (dir. Frederic Roda, 1959), <i>La senyora de Sade</i> de Mishima (dir. Jordi Mesalles, 1986), <i>La bona persona de Sezuan</i> de Bertolt Brecht (dir. Fabià Puigserver, 1988), <i>Els gegants de la muntanya</i> de Pirandello (dir. Xicu Masó, 1990), <i>El parc</i> de Botho Strauss (dir. Carme Portaceli, 1992), <i>El sarau</i> de Joan Brossa (dir. Hermann Bonnín, 1992). També va fer cinema: <i>Tic tac</i> (dir. Rosa Vergés), <i>Tomándote</i> (dir. Isabel Gardela), etc. El seu fons es compon de 10 capsos grans i 7 de menor tamany. Tot i que està pendent de tractament arxivístic, alguns dels continguts són: programes de mà o documentació diversa d'espectacles (<i>La Dorotea</i> de Lope de Vega, <i>El burgès gentilhome</i> de Molière, <i>La corrída</i> de John Richardson, etc.), mecanoscrits (<i>La senyora de Sade</i> de Mishima, <i>El caballero de Olmedo</i> de Lope de Vega,...), cartells (<i>Marat-Sade</i> de Peter Weiss, dir. Pere Planella; etc.), figurins, invitacions, retalls de premsa, correspondència (Pasqual Maragall, Lluís Homar, etc.), fotografies personals i professionals Com en el cas del fons Lluís Pasqual, el fons també inclou la biblioteca personal.</p> <p>*Fons relacionables: Fons Lluís Pasqual. Director teatral.</p> <p>Barcelona / Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona: *Fons relacionables: Fons Guillermo Díaz-Plaja (1909-1984). Escriptor. Fou Director de l'Institut del Teatre.</p> <p>Barcelona / Reial Acadèmia de Ciències i Art de Barcelona (RACAB):¹¹⁴ *Fons relacionables: Fons Vicente Joaquín Bastús i Carrera (1799-1873). Acadèmic i</p>
--	---

¹¹⁰ Cal recordar que el fons de titelles de Mariona Masgrau es conserva fora de Catalunya, al Centro Internacional del Títore de Tolosa (TIC). <http://www.topictolosa.com/es/fotos-marionetas/category/27-.html> [Consulta: 12 agost 2016].

¹¹¹ Fons Emili Vendrell i Ibars (Barcelona, 1893-1962) del MAE: el fons inclou, per exemple, documentació personal, moltíssims programes de mà, fotografies de l'artista personals (al camp de futbol del Barça, al sopar de Ràdio Barcelona a l'hotel Aricasa l'any 1954, en l'homenatge a Hipólito Lázaro a l'Orfeo Gracienc l'any 1959, etc.) i professionals (amb la Cobla Barcelona, caracteritzat per a les sarsueles *Doña Francisquita* o per a *El caserío*, en una salutació a escena a l'òpera còmica *El giravolt de maig*, etc.) però també d'altres personalitats (Enric Borràs, Conchita Oria, Joan Magriñà, del tenor Hipólito Lázaro, del compositor Jesús Guridi, del llibretista Guillermo Fernández-Shaw, de l'actor Josep Santpere, etc.). Algunes posades en escena estan pendents d'identificació. Inclou també un ex-libris de l'artista (topogràfic B 752-11), retalls de premsa i correspondència.

¹¹² <http://www.cdmae.cat/fons-la-companyia-paco-melgares/>.

¹¹³ Informació gentilment aportada per la bibliotecària Anabel de la Paz.

¹¹⁴

	científic. Va escriure un tractat de declamació i d'art dramàtic. ¹¹⁵ Sant Adrià de Besòs / Biblioteca Pública Sant Adrià: *Fons relacionables: Fons Joan Soler-Jové (1975-). Artista que dibuixa el món del circ.
Berguedà	Berga / Arxiu Comarcal del Berguedà: *Fons relacionables: Fons d'associacions i fundacions: Fons Agrupació Teatral La Farsa, 1940-2011. Fons Orfeó Berguedà, 1914-1991. Fons comercials i d'empreses: Ràdio Berga, 1986-1998
Cerdanya	Puigcerdà / Arxiu Comarcal de la Cerdanya: *Fons relacionables: Col·lecció Issi Fabra. Isidre Fabra (Puigcerdà, 1906-Olot, 1994). Compositor i director de diverses orquestres; actuà a teatres d'arreu del món. El fons inclou retrats d'artistes amb dedicatòries a Fabra.
Conca de Barberà	Poblet / Arxiu Tarradellas: Fons (parcial) Margarida Xirgu. ¹¹⁶
Garraf	Cubelles / Arxiu Municipal de Cubelles-Castell de Cubelles: Fons Josep Andreu i Lasserre "Charlie Rivel" (Cubelles, Garraf, 1896-Sant Pere Ribes, Garraf, 1983). Pallasso i actor a algunes pel·lícules, fill de la funàmbula occitana Marie Louise Lasserre i del trapezista Pere Andreu, nascut a Barcelona (barri d'Hostafrancs). Fons obert (es preveu algun increment en el futur); l'inventari dels anys 90 està actualment en fase de revisió. Una exposició permanent, des del març del 2006, instal·lada en una sala del Castell de Cubelles (Casal dels Marquesos d'Alfarràs, s. XVII) permet conèixer una part del vestuari de l'artista, premis, imatges d'actuacions i altres documents. *Fons relacionables: Fons Paulina Andreu i Busto "Paulina Schumann" (Barcelona, 1921). Pallassa i domadora eqüestre, filla de Charlie Rivel. Debutà al circ als sis anys. Treballa amb la família fins el 1945, en què es casà amb el director danès Albert Schumann i s'integra al circ del mateix nom com a funàmbula i acrobata eqüestre. Tancat el circ (1969), actuà per Europa com a parella artística de Rivel, el seu pare (1972-82). Ha rebut diversos guardons, com la Medalla d'Or de les Belles Arts del Ministeri de Cultura (2007) i el Premi Nacional de Circ de la Generalitat de Catalunya (2008). El conveni de donació es va signar el novembre del 2013. Fons obert (es preveuen increments periòdicament). El fons inclou indumentària (vestit eqüestre, torera amb pedreria,...), medalles, revistes, retalls de premsa, fotografies, programes de mà (The Royal Performance Bertram Mill Circus, Festival Mondial du Cirque-Palais des Sports, París; ...), cartells, 17 cintes de vídeo i un dvd, etc. Col·lecció d'obres de teatre del Centre Catequístic Parroquial. ¹¹⁷ Vilanova i la Geltrú / Arxiu Comarcal del Garraf: *Fons relacionables: Fons Ramon Ferrer Parera (1890-1930). Critic teatral. Fons Joan Rovirosa Nogués (cartells Teatre Apolo).
Garrigues	(Actualment, les administracions implicades en la gestió de l'Arxiu Comarcal de les Garrigues estan treballant amb l'objectiu de fixar un calendari per la construcció i equipament de l'arxiu comarcal). Font: http://xac.gencat.cat/ca/l/llista_arxius_comarcals/garrigues .

115

114 El Teatre Poliorama és propietat de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts (RACAB), però no ha estat mai gestionat per l'entitat, està en règim de lloguer. És un factor que fa descartar qualsevol fons relacionable amb les arts escèniques custodiat per la RACAB.

115 La seva fitxa és accessible a: <http://www.racab.es/es/academic/historics/numeraris-h/b/bastus>.

116 La directora, Montserrat Catalan, explica que el Fons Tarradellas inclou documents dels actors Margarida Xirgu, que fou delegada del Govern Català a l'exili a Montevideo (13 cartes i 1 retall de premsa), i d'Albert Boadella (35 cartes i 3 documents).

117 Explica Núria Jané que dins de la col·lecció s'hi troben els documents més antics teatrals que té l'Arxiu de Cubelles: dues obres manuscrites i una de mecanografiada de Remigi Juncà. Les obres són: *L'orfenet* (quadret en un acte, obra estrenada a l'Aliança de Cubelles el 5 d'abril del 1931), *L'àvia captaire* (quadret líric en un acte, estrenada a l'Aliança el 20 d'abril del 1930) i *Les germanetes* (representada a l'Aliança el 7 de setembre de 1930, per les nenes Maria Nogués i Ma. Josepa Vidal).

<p>Garrotxa</p>	<p>Olot / Biblioteca Pública d'Olot: *Fons relacionables: Joan Casulà i Vilanova (Olot, 1918-1997). Col·leccionista amateur de material bibliogràfic divers. gran afeccionat al teatre, col·leccionà llibrets de teatre (uns 3.000, de finals de s. XIX fins als anys 1970 aprox.).</p>
<p>Gironès</p>	<p>Girona / Arxiu Municipal de Girona: *Fons relacionables: Miquel de Palol i Felip (Girona, 1885-1965). Escriptor i poeta. Va escriure algunes peces teatrals dintre dels esquemes simbolistes (<i>Senyoreta Enigma</i>, 1920). Obres manuscrites: <i>Jueus I</i>, <i>Jueus II</i>, <i>Jueus III</i>, <i>Amor, enemigo amor</i>, <i>Els vençuts</i>, <i>Lo tercer amor</i>, <i>Cadenes</i>, <i>Senyoreta Enigma</i>, <i>Ès l'amor</i>, <i>Les petites tragèdies</i>, <i>El clavell roig</i>. Fons de l'Associació Gironina de Teatre (1989-2014). Fons Tripijoc (1978-1994).</p> <p>Girona / Biblioteca Universitat de Girona (UdG): *Fons relacionables: Fons Prudenci (i Aurora) Bertrana (1906-1973). Escriptor i crític teatral. Documents i biblioteca personal a Girona; més documentació a l'AHCB. Fons Tom Sharpe (en procés de catalogació) (Londres, 1928-Llafranc, 2013). Escriptor, fotògraf i professor. Va escriure obres de teatre contra l'apartheid en la seva etapa sud-africana. El fons n'inclou una d'inèdita.</p> <p>La Llagostera / Arxiu Municipal de La Llagostera: *Fons relacionables: Fons d'associacions i fundacions: Fons Casino Llagosterenc: conjunt de documentació generat per la societat cultural-recreativa Casino Llagosterenc en la gestió interna de la pròpia entitat, del cafè, del teatre, del cinema, de la sala de ball, de la Festa major i de la resta d'activitats que al llarg dels anys ha organitzat. Col·lecció Josep Blanch Vall-llosera. Josep Blanch Vall-llosera (Llagostera, 1929) es va iniciar en el món del teatre de ben jove quan, a començaments dels anys 1940, va participar en les vetllades teatrals organitzades per l'Auxili Social. Durant molts anys ha seguit vinculat als escenaris i ha estat un ferm suport de molts grups amateurs locals, fent d'apuntador i maquillador. Fons format per cartells de representacions teatrals de grups locals realitzades a Llagostera i a altres pobles veïns.</p> <p>Salt / Arxiu Municipal de Salt: *Fons relacionables: Fons Pau Masó (1924-2001). Flequer i col·leccionista de programes de mà i llibrets d'obres de teatre fetes durant la 2a República. Fons d'entitats i associacions: Fons companyia El Talleret de Salt.</p>
<p>Maresme</p>	<p>Malgrat de Mar / Arxiu Municipal de Malgrat de Mar (AMMM): *Fons relacionables: Fons del Cineclub Garbí (fund. 1970; dates de creació: 1968-2004)¹¹⁸ Fons Francesc Rossetti i Sánchez (1892-1978). Escriptor i polític. És autor de les obres de teatre <i>El natalici</i> i <i>El vestit nou de l'emperador</i>. El fons inclou la seva biblioteca personal. Fons de les germanes Torrell (Maria, 1890-1967; Carmen, 1886-1951). Inclou programes de representacions teatrals fetes per alumnes. També, per exemple, obres de teatre diverses (de 1905 a 19??). Inclou dues llibretes manuscrites: <i>La carta als reis</i>, de Josep M. Folch i Torres, i <i>Tres Milions</i>, interpretada per Margall, Vila, Cusell, Puigferrer, Bernat, Bofi, Carceller i Rosó (M06/1349/03). Cartells, cartes, de Josep M Folch i Torres, postals, etc. (M06/1352/08).</p> <p>El Masnou / Arxiu Municipal del Masnou: *Fons relacionables: Fons del Casino del Masnou (1860-1950). Fons del Casinet del Masnou (anys 1940-1950?).</p> <p>Mataró / Arxiu Comarcal del Maresme: Xaloc, grup de teatre del Casal Aliança (1969-1985) *Fons relacionables: Fons d'associacions i fundacions: Agrupació Coral La Valquiria (1956-1986) Cine-club Mataró (1950-1953) Film Ideal Club (1960-1984) Col·lecció de l'Associació d'Amics del Teatre (Mataró) (1940-1943)</p>

¹¹⁸ La NODAC es pot consultar a: <http://ammm.ajmalgrat.cat/viewer.vm?id=42126&lang=ca&view=global>. L'inventari a: <http://ammm.ajmalgrat.cat/viewer.vm?id=42127&lang=ca&view=global>.

	<p>Mataró / Museu-Arxiu de Santa Maria (Centre d'Estudis Locals de Mataró): La seva biblioteca té milers d'obres datades entre finals del segle XIX i el darrer quart del segle XX.</p> <p>Sant Andreu de Llavaneres / Arxiu Municipal de St. Andreu de LL: *Fons relacionats: Fons Coral Lo Fruit (1915-1919) Fons Coral Nova Germanor (1920-1960)</p> <p>Vilassar de Mar / Arxiu Municipal de Vilassar de Mar: *Fons relacionables: Fons FonoVilassar 78. Entitat de Vilassar de Mar dedicada a organitzar, participar i promoure qualsevol activitat relacionada amb la conservació, difusió i consolidació de la música popular i tradicional catalana. El fons d'àudio té més d'un miler de discos de corals antigues, òpera i sarsuela, música religiosa, ballables i, el més destacat, uns 550 discos de pedra de 78 rpm de sardanes i folklore català, el més antic de l'any 1902 i el més modern del 1950. Dins la donació també consten diversos aparells de música entre els quals destaca un gramòfon "La voz de su amo" del 1915; una col·lecció de discos de pedra de temàtica diversa; un gruix important de discos de vinil.</p>
Moianès	<p>Moià / Arxiu Històric de Moià: *Fons relacionables: Fons Francesc Viñas i Dordal (Moià, 1863-Barcelona, 1933). Tenor wagnerià. Fons d'associacions i fundacions: Ateneo Moyanés (1902).</p>
Montsià	<p>Amposta / Arxiu Comarcal del Montsià (i Arxiu Municipal d'Amposta; conveni de cogestió): *Fons relacionables: Fons Sebastià Juan Arbó (Sant Carles de la Ràpita, Montsià, 1902-Barcelona, 1984). Escriptor. Va conrear normalment la novel·la, però té alguna obra de teatre escrita: <i>La ciutat maleïda</i> (Barcelona: Llibreria Catalònia, 1935), <i>Despertar</i> (1936), <i>Nausica</i> (Barcelona: La Rosa dels Vents, 1937). Fons Adolf Ventas i Rodríguez (Amposta, 1919-2014). Saxofonista i compositor català. Va col·laborar amb l'orquestra del Teatre del Liceu.</p>
Noguera	<p>Balaguer / Arxiu Comarcal de la Noguera: *Fons relacionables: Fons d'institucions: Patronat municipal Ràdio Balaguer, 1981-1987. Fons d'associacions i fundacions: Ateneu de Balaguer, Cine Club, 1982-1987.</p>
Osona	<p>Centelles / Arxiu Municipal de Centelles: Documents de Francesc Plana Oró. Actor i director de teatre amateur (<i>Els meus records</i>, 1997, memòries, i <i>El ball del Pi</i>, 2000, obra de teatre). *Treball inèdit de la biblioteca de l'Arxiu.</p> <p>*Fons relacionables: Col·lecció Isidre Novellas (1922-2013). Actor secundari de cinema professional, guionista i director de cinema amateur. Recull històric d'actuacions del Grup Escènic Centelles, grup amateur, 1984-2001 (l'listat d'actors i tècnics, recull de cartells de les obres representades). *Treball inèdit de la biblioteca de l'Arxiu.</p> <p>Vic / Arxiu Comarcal d'Osona: *Fons relacionables: Fons d'associacions i fundacions: Associació Cultural l'Alou, 1975-1992. Fons comercials i d'empreses: Teatre Cinema Vigatà, 1923-1979.</p>
Pallars Jussà	<p>Tremp / Arxiu Comarcal del Pallars Jussà: *Fons relacionables: Fons Esteve Albert i Corp (Dosrius, Maresme, 1914-Andorra la Vella, 1995). Autor teatral, historiador, poeta i promotor cultural. Pagès, catalanista, anarquista i cristià. Com a escriptor, Albert produí més de seixanta muntatges escènics, sempre recuperant episodis de la història de Catalunya amb la màxima participació de la gent del territori. Encara es mantenen vius el <i>Retaule de Sant Ermengol</i> a la Seu d'Urgell i <i>Bandera de Catalunya</i> a Belleaire d'Empordà. Autor, per exemple, de</p>

	les obres teatrals <i>Ester, la professora de Geografia</i> (c. 1934) i <i>Els deixebles d'Emmaus</i> (c. 1952). A Arxiusenlínia consta que el seu fons té 8684 documents textuais i 1954 no textuais.
Pallars Sobirà	L'entitat disposa d'un arxiu en línia d'imatges, si bé sense NODAC a nivell de fons. ¹¹⁹ *Fons relacionables: Fons Casa Bonic. Alguna foto de teatre fet a Casa Agustí (amateurs?) i de Pastorets. ¹²⁰ Alguna foto sobre teatre, per exemple a: Fons Joan Blanco, Fons Palmira Cases, Fons Corbera, Fons Jaume Fortet, Fons Muniesa (també inclou escenes de Pastorets).
Pla d'Urgell	
Pla de l'Estany	Banyoles / Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany + Arxiu Municipal de Banyoles: Fons Miquel Blanch i Coll (1925-2000). Llibreter, escriptor (teatre, contes, poesia) i actor amateur. Fou un dels socis fundadors del Cinema Club de Banyoles. Fons Joan Olivas i Coll (1925-). Treballador de la banca i jubilat, escriptor teatral i actor amateur. L'any 2012 va rebre la Medalla d'Or de la Ciutat de Banyoles. *Fons relacionables: Frederic Corominas i Planellas (1910-2014). Professor i escriptor teatral. Fons teatral del Cercle de Catòlics de Banyoles, entitat fundada el 1883.
Priorat	
Ribera d'Ebre	Ribera d'Ebre / Arxiu Comarcal de la Ribera de l'Ebre: *Fons relacionables: Fons Carmel Biarnés i Biarnés (Ascó, 1929?-1992). Historiador i activista cultural-social. Alguna unitat documental relacionada amb el teatre popular (pastorets, moriscos i cristians). Fons del Grup instructiu-recreatiu de Vinebre (1928-1952). Fons que permet veure com es gestiona una sala de cinema a un entorn rural i els films que s'hi projectaven.
Ripollès	
Segarra	
Segrià	Lleida / Arxiu Històric de Lleida: *Fons relacionables: Fons Oscar Ribes, 1970-1989. Fotògraf. Lleida / Arxiu Municipal de Lleida: *Fons relacionables: Fons musical (personal) Lluís Carreras Esclusa (1892-1960). Compositor i pianista; formà part com a pianista d'un septet que acostumava a actuar al Teatre Victòria. Fons musical (personal) Manuel Giró Ribé (1848-1916). Compositor i organista, autor d'òperes.

¹¹⁹ Amb el cercador en línia, amb la paraula clau "teatre", es poden obtenir fotografies digitalitzades (9) de posades en escena (nivell amateur?) a aquesta geografia, <http://arxiudimatges.aneu.cat>. Si bé a través de la cerca per matèria (vegeu tots els temes a: <http://arxiudimatges.aneu.cat/temes.php>), concretament a través de "3.21.4 Teatre", s'obtenen 67 registres (fotos) sobre teatre: http://arxiudimatges.aneu.cat/temes_fitxes.php?tema=3.21.4. Sobre dansa, s'obtenen 55 registres, a través de "3.21.3 Dansa": http://arxiudimatges.aneu.cat/temes_fitxes.php?tema=3.21.3. Actualment no hi ha cap foto a l'apartat de circ, titelles, cinema. 8 registres a vestimenta.

¹²⁰ Per exemple, a aquesta pàgina: http://arxiudimatges.aneu.cat/fons_fitxes.php?pageNum_fonsfitxes=2&totalRows_fonsfitxes=71&fons=Casa%20Bonic.

Selva	<p>Arbúcies / Arxiu Històric Municipal d'Arbúcies: Fons Daniel Martí (Arbúcies, 1936-2016), actor amateur i historiador teatral local. Fons Martí Plana (Arbúcies, 1927), actor amateur i fotoperiodista. El seu fons fotogràfic inclou nombroses imatges dels grups teatrals amateurs d'Arbúcies. Autor del llibre autoeditat <i>El teatre a Arbúcies</i>. *Fons relacionables: Fons Ramon Ferrer Montplet (Mon Milda). Prolífic autor teatral local, en actiu els anys 1940-1950. Fons Fèlix Graells i Farró (Arbúcies, 1908-Torroella de Montgrí, 1999). Compositor de sardanes i d'alguna peça teatral. Fons Lluís Torres Bosch (Arbúcies, 1899-Barcelona, 1981). Compositor, sardanista, creador de música per al teatre (Centre Teatral d'Arbúcies, 1950-1960). Fons Rafael Vilà Barnils (Arbúcies, 1907-1988). Poeta, escriptor. Autor d'alguna obra de teatre.</p> <p>Lloret de Mar / Arxiu Municipal de Lloret de Mar: Fons Pere Codina i Mont (Lloret de Mar, 1880-Buenos Aires, 1952).¹²¹ Actor de teatre i de cinema, fill del sabater granollerenc Jaume Codina i de la lloretenca Cristina Mont i Sureda. El 1896 va començar a estudiar art dramàtic al conservatori Isabel II de Barcelona, on s'havia traslladat la família, formada pel matrimoni i set fills. Va debutar el 1899 amb 19 anys, i el 1904 el trobem actuant al Teatre Català (Teatre Romea). Després d'aquest inici professional, marxa a Madrid i s'incorpora a diverses companyies, amb les quals farà gires per Espanya, Amèrica Llatina i fins i tot Filipines. El 1925 es casa amb l'actriu Teresa Grau i Porta, amb qui va tenir un fill, Pere, el 1930. La seva carrera es desenvolupa principalment a l'Amèrica del Sud, on s'acaba assentant definitivament l'any 1945, concretament a Buenos Aires, tot i que va patir la primera fase de la Guerra Civil Espanyola a Barcelona. A la capital argentina es converteix en una de les principals figures de la interpretació teatral. També va treballar al cinema i a les primeres emissions televisives del país. Va morir el març del 1952 amb 71 anys. Les seves restes descansen al conegut cementiri de la Chacarita (Buenos Aires). La vídua de Pere Codina va lliurar la documentació a Joan Domènech i Moner, que va cedir-la a l'Ajuntament de Lloret. La documentació va ingressar al Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar (SAMLM) mitjançant l'ingrés ordinari 2008/22 de 25 d'abril provinent de l'antic recorregut expositiu de la casa-museu Can Font. El fons documental fa referència a l'activitat professional de Codina, a les seves actuacions i gires, sobretot per Amèrica Llatina. Hi ha un inventari, en suport paper, que es troba disponible a la biblioteca auxiliar de l'arxiu (l'inventari també es pot consultar a través d'una base de dades informàtica, i a través de la pàgina web de l'arxiu). Classificació, descripció i inventari inicial feta per Joaquim Daban (maig del 2000), amb una revisió i actualització posterior, de Jordi Padilla (març 2017). El fons inclou, per exemple: correspondència (carta de condol a la vídua de l'actor Enric Borràs, carta de Jacinto Benavente, carta del poeta i polític filipí Fernando María Guerrero, carta d'Àngel Guimerà, condol d'Alejandro Casona, etc.), documents d'activitat artística literària de l'actor (poesies), programes de mà (muntatges representats a: Teatro Municipal de Lima, Teatro Solís de Montevideo,...), reculls de premsa, fotografies personals o professionals de teatre (<i>Más fuerte que el amor</i> de Jacinto Benavente, <i>La venta de los gatos</i> dels germans Alvarez Quintero, <i>El mistic</i> i <i>El pati blau</i> de Santiago Rusiñol, <i>Terra baixa</i> d'Àngel Guimerà del 1904, <i>La morta</i> de Pompeu Crehuet,...) o de cinema (<i>Rosa de América</i>, dir. Alberto de Zabalía).</p> <p>*Fons relacionables: Fons Joaquim Arpí i Montero. Professional del món audiovisual. Dates del fons: 1980-1990. Producció audiovisual i fotografies de la productora SICASA. Fons Isidor Llorca i Riera/Televisió de Lloret. Productor cinematogràfic. Dates del fons: 1961-2012. El fons conté documentació sobre pel·lícules catalogades com a "S" amb participació i produïdes per Isidor Llorca, dels anys 1961 i 1977. També la producció audiovisual per a la televisió de Lloret (Canal 8, Miramar TV) des del 1985 fins l'actualitat. Fons Sebastià Ruscalleda i Gallart (Lloret de Mar, 1945). Enginyer i investigador. La seva donació principal és documentació vinculada a la sarsuela i òpera <i>Marina</i>, amb una aportació de gran valor com és un manuscrit original de la sarsuela escrita per F. Caprodón i E. Arrieta.</p> <p>Arxiu Comarcal de la Selva: *Fons relacionables: Fons d'associacions i fundacions:</p>
-------	--

¹²¹ NODAC a nivell de fons i inventari descarregable (pdf, 17 p.) a: <http://www.lloret.cat/seccions/arxiu-municipal/els-fons/100-fons-de-ladministracio-municipal/600-fons-personals>.

	<p>Cinema-Club Municipal, 1981-1982. Grup Teatral Els Druïdes.</p> <p>Sils / Arxiu Municipal de Sils: *Fons relacionables: Fons d'associacions: Societat Recreativa La Laguna (1947-1988).</p>
Solsonès	<p>Solsona / Arxiu Comarcal del Solsonès: *Fons relacionables: Fons d'associacions i fundacions: Agrupació Solsonina d'Art Dràmatic, 1948-1949. Centre Artístic Cultural de Solsonès, 1979-1982. Grup Rialles de Solsona, 1986-1989.</p>
Tarragonès	<p>Tarragona / Arxiu Comarcal del Tarragonès: *Fons relacionables: Fons d'associacions i fundacions: Cine-club cultural de Tarragona, 1952-1967 Fons comercials i d'empreses: Ràdio Tarragona, 1933-1982.</p>
Terra Alta	
Urgell	<p>Tàrraga / Arxiu Comarcal de l'Urgell: *Fons relacionables: Fons d'associacions i fundacions: Cine Club 'La Lloca' de Tàrraga, 1976-1980. Fundació Municipal Fira del Teatre al carrer de Tàrraga, 1981-2000. Societat Ateneu de Tàrraga, 1919-2005.</p>
Val d'Aran	
Vallès Occidental	<p>Cerdanyola del Vallès / Arxiu Municipal de Cerdanyola del Vallès: *Fons relacionables: Fons Rialles-Bambalina (1972-1995). Grup local de foment de l'espectacle infantil i juvenil.</p> <p>Cerdanyola del Vallès / Universitat Autònoma, Biblioteca d'Humanitats (UAB): *Fons relacionables: Fons Jordi Arbonès (1929-2001). Escriptor i traductor.¹²² Fons Lluís Capdevila (1895-1980). Escriptor. Fons Josep Pedreira (1917-2003). Escriptor i editor. Fons Rafael Tasis (1906-1966). Escriptor, llibreter, polític, activista cultural.</p> <p>Matadepera / Arxiu Municipal de Matadepera: *Fons relacionables: Fons Salvador Piferrer i Iter (1939-1992). Escriptor amateur d'àmbit local; va escriure contes i una obra de teatre.</p> <p>Ripollet / Biblioteca Pública de Ripollet: Per donar suport a les activitats emmarcades dins de la Campanya Escolar de dansa i teatre que organitza el PMC (Patronat Municipal de Cultura), i les realitzades per les diverses associacions i entitats locals vinculades a la dansa, ball, teatre i espectacles musicals per a infants, joves i adults, l'entitat adquireix material relacionat amb les arts escèniques des d'octubre del 2012.</p> <p>Sabadell / Arxiu Històric de Sabadell: Fons Joaquim Fau Crespi (Sabadell, 1920-1991). Locutor de ràdio i actor amateur. Fau va ser membre del grup de teatre Palestra, locutor de Ràdio Sabadell i director de Radio Juventud. El Diari de Sabadell (16 desembre 1992) li va fer una ressenya biogràfica; al fons Ricard Simó i Bach hi ha també un dossier biogràfic sobre ell. El fons va ingressar el desembre del 1995 i se'n va fer una descripció sumària; s'havia adquirit a l'antiquari l'Artística, de Sabadell. Està integrat per 11 àlbums de l'activitat del productor: esports, cacera, teatre, ràdio, etc. Aquests àlbums contenen programes, retalls de premsa, fotografies, textos</p>

¹²² El fons té un interessant i extens tractament (1198 registres), amb moltes digitalitzacions, a Internet. Vegeu-lo a l'UAB <http://ddd.uab.cat/collection/jarbones> o bé des del CCUC (http://ccuc.cbuc.cat/search*cat/i), que enllaça a Fons digitalitzat i a Inventari. [Consulta: 20 juliol 2016].

	<p>autògrafs... Actualment encara no és accessible en línia el seu quadre de classificació ni l'inventari al web de l'arxiu.</p> <p>*Fons relacionables: Fons Joan Balmes. Fotògraf. (Anys 20). Fons Francesc Casañas. Fotògraf. (Anys 40-50). Fons Joan Oliver i Sallarès (pseud. "Pere Quart"; 1922-1929). Escriptor. Fons Ramon Ribera i Llobet (1901-1956). Periodista, escriptor, col·leccionista i historiador del teatre a Sabadell. Fons Leandre Roure i Garriga (1917-1964). Periodista i escriptor. Fons Joventut de la Faràndula (1947-1961). Companyia teatral amateur. Fons Amics del Teatre (1927-1937). Associació promotora de teatre. Fons Radio Juventud de Sabadell (1955-1969). Conté guions de ràdio-teatre. (Les dates corresponen a la cronologia del fons i només als que estan inventariats).</p> <p>Sabadell / Biblioteca Els Safareigs: Una subsecció especial destacada és la de les arts escèniques, per la proximitat amb l'Èstruch (Fàbrica de Creació de les Arts en Viu) i el teatre Sant Vicenç, del barri.</p> <p>Terrassa / Arxiu Comarcal del Vallès Occidental - Arxiu Històric de Terrassa: *Fons relacionables: Col·lecció Cinema Teatre Principal. Alguns documents escadussers al finalitzar l'activitat cinematogràfica d'aquesta sala, 1971-2000. Fons <u>Agustí Fabra i Bofill</u>. Retalls de premsa amb notícies de cinematografia i alguns programes de cinema amateur, 1920-1969. Col·lecció Programes d'espectacles, 1874-1951. Fons <u>Rialles</u> (1971-1981). Fons <u>Retaule Artístic de Terrassa</u>. Col·lecció Anselm Marçet. Teatre amateur. Col·lecció Montserrat Miró i Tost. Teatre amateur. Col·lecció Floreal Soriguera i Soriguera. Teatre amateur. Fons <u>Carles Duran</u>, concretament les fotografies de l'actor Conrad Fontelles i Gamisans (pseud. "Pickman"; 1910-1975). Teatre amateur.</p> <p>Sant Cugat del Vallès / Arxiu Nacional de Catalunya (ANC): Fons Rafael Areñas (pare i fill). Rafael Areñas Miret: (Barcelona 1846-1891). Iniciat en la fotografia cap a l'any 1865. El 1871 obre el cèlebre estudi Areñas de Barcelona, i fa de retratista tant de la burgesia com de figures de les arts escèniques. Va fotografiar a l'actor Iscle Soler emulant els seus papers teatrals al llarg de 26 anys. El fons va ingressar a l'ANC l'abril del 2013. El fons inclou un document manuscrit del fotògraf Narcís Nobas lliurant la seva col·lecció de fotografia de teatre a Rafael Areñas Miret (1888). Fons Narcís Nobas Ballbé (Barcelona, 1840-1893). Fotògraf. Motius personals el separaren de la seva professió prenent la decisió de deixar en mans del seu amic i company, Rafael Areñas, les plaques negatives de l'actor Lleó Fontova. Dates de creació: 1864-1888. Dates d'agregació: 1904-1980.</p> <p>*Fons relacionables:¹²³ Fons Joan Alavedra [i Segurañas] (Barcelona, 1896-1981). Escriptor i periodista; fou director de l'Institut del Teatre. Fons Gabriel Casas i Galobardes (Barcelona, 1892-1994). Fotògraf. Va retratar teatres, actors (companyia Pius Daví-Maria Vila, Maria Morera, Celia Gámez, Maurice Chevalier, Enriqueta Torres...), moments de representacions teatrals, espectacles de revista, etc. Dates de creació: 1892-1994. Dates d'agregació: 1916-1973. Fons Noel Clarasó i Serrat (Barcelona, 1899-1985). Autor de gran quantitat de relats humorístics i guionista de cinema. Premi Ciutat de Barcelona de Teatre (1961). Ingressà l'any 2013 a l'ANC. El fons inclou diverses obres de teatre (<i>Viudo con hijas</i>, <i>El río crece</i>, <i>Fruta prohibida...</i>). Fons Colita (pseud. d'Isabel Steva) (Barcelona, 1940). Fotògrafa. Inclou fotos d'actors, cantants, ballarins, etc. Adquirit el 2007 per l'ANC. Fons Antonio Esplugas (Barcelona, 1852-1929). Fotògraf. Va retratar cantants, actors, ballarines: Iscle Soler, Lleó Fontova, Raffaello Grani, Alfredo Volpini, Consuelo Baillo, etc. Fons Francesc Xavier Ferran i Brugués. Teatre de guerra i Milícies de la Cultura. 1937.</p>
--	---

¹²³ Molts d'aquests fons relacionables s'han obtingut arran de la lectura (p. 39 i ss.) del Treball de Recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents, de Cristian Rubio titulat *Archivos literarios en Barcelona y su área metropolitana. Guía de fondos personales de escritores en centros públicos*. Evidentment són fons personals d'escriptors que tangencialment o amb abundor conreaven la literatura dramàtica.

	<p>Fons Moviment Gai (Armand de Fluvià, 1931-; president del Casal Lambda). Inclou obres i informació de cicles de teatre gai i lèsbic.</p> <p>Fons Ventura Gassol (La Selva del Camp, 1893-Tarragona, 1980). Autor ocasionalment de teatre.</p> <p>Fons Nicolás González Albiach (Cadis, 1934-). Fotògraf. Algunes fotos amb personalitats teatrals, cantants, etc. (Ricard Salvat, Josephine Baker, Marisol, Antonio Buero Vallejo,...). Ingrés el 1999 a l'ANC.</p> <p>Fons Delegació Provincial a Barcelona del Ministerio de Información y Turismo. Censures i autoritzacions teatrals de moltes obres.</p> <p>Fons Pilar Lloren Souto (la Corunya, 1929-Sant Cugat del Vallès, 1999). (Nom artístic: Pastora Martos). Ballarina, mestra, traductora, gestora, crítica de dansa. Ingrés el 2004 a l'ANC. El fons inclou informació en format textual i gràfic sobre dansa relatives a països, entitats, institucions, grups, companyies, coreògrafs i ballarins, corresponents a la segona meitat del segle XX.</p> <p>Fons Eugeni d'Ors (Barcelona, 1881-Vilanova i la Geltrú, 1954). Polític, escriptor, filòsof, autor puntual de teatre.</p> <p>Fons Baltasar Porcel (Andratx, Mallorca, 1937-Barcelona, 2009). Escriptor, periodista i crític literari. El fons inclou algunes obres teatrals.</p> <p>Fons Josep Pous i Pagès (Figueres, 1873-Barcelona, 1952) . Escriptor teatral.</p> <p>Fons Carles Riba (Barcelona, 1893-1959). Traductor teatral.</p> <p>Fons Montserrat Roig (Barcelona, 1946-1991). Escriptora; estudià a l'EADAG.</p> <p>Fons Josep Maria Sagarra i Plana (Barcelona, 1885-1959). Fotògraf. Inclou fotos d'actors, actes socials, homenatges escènics. Ingrés el 2002 a l'ANC.</p> <p>Fons Carles Soldevila i Zubiburu (Barcelona, 1892-1967). Dramaturg, poeta, periodista. Fons amb força originals teatrals (<i>Valentina, Fuga i variacions, La creació d'Adam, Senyoreta Cyrano</i>, etc.). El fons de la seva filla actriu, Carlota Soldevila, és a la Biblioteca del Teatre Lliure.</p> <p>Fons Ferran Soldevila i Zubiburu (Barcelona, 1894-1971). Historiador; va escriure alguna obra de teatre. Biblioteca personal a la Biblioteca Municipal homònima de Santa Maria de Palautordera (Vallès Oriental).</p> <p>Fons Foto Estudio Vilaseca (1920-1940). Algunes fotos d'actors i moments de representació.</p> <p>Sant Cugat del Vallès / Biblioteca Gabriel Ferrater: Disposa, des de la seva inauguració l'any 1993, d'un fons especial de Teatre i arts escèniques. Aquesta especialització va venir determinada per la seva proximitat i estreta relació amb el Teatre-Auditori de Sant Cugat del Vallès. El fons especial està format per més de 1800 textos teatrals, llibres sobre el món del teatre i les arts escèniques, biografies d'actors i dramaturgs i obres teatrals o altres espectacles en dvd.</p>
<p>Vallès Oriental</p>	<p>La Garriga / Fundació Maurí: *Fons relacionables: Fons Josep Sancho i Marraco (La Garriga, 1879-1960). Organista i compositor. Va ser director musical del Teatre Romea entre els anys 1898-1908. Va fer música per a l'escena. Fons (parcial; partitures) a la BC.</p> <p>Santa Maria de Palautordera / Biblioteca Ferran Soldevila: *Fons relacionables: Fons Ferran Soldevila i Zubiburu (Barcelona, 1894-1971). Historiador; va escriure alguna obra de teatre. S'hi ubica la biblioteca personal. (Consten fons parcials amb documentació personal a l'IEC i a l'ANC.)</p>

5 Estudi de cas: el fons de l'actriu catalana Assumpció Casals i Rovira. Tractament arxivístic del fons

5 Estudi de cas: el fons de l'actriu catalana Assumpció Casals i Rovira. Tractament arxivístic del fons

5.1 Registre d'autoritat

Com bé explica la introducció de la norma ISAAR (CPF), el nom del productor d'un fons o d'una unitat de descripció pot ser considerat el **punt d'accés principal** en una descripció de documents d'arxiu. Tenir un nom normalitzat facilita claríssimament l'accés i la confluència de dades sobre una *persona* (una entitat, una persona física, o una família). En el nostre cas, facilitarà que l'actriu Assumpció Casals tingui un nom oficial, quedi clara la identitat (a qui fem referència), i que es pugui localitzar informació sobre ella a llocs (físics o virtuals) ben remots. Aquestes descripcions normalitzades constitueixen els anomenats *registres d'autoritat*; permetran que els arxius puguin compartir informació més fàcilment, agilitzaran la recerca històrica. Els continguts del registre d'autoritat queden definits i pautats des de la comentada ISAAR (CPF); els noms normalitzats per a cada *persona* els fixaran les institucions autoritzades a cada país.

En aquest cas, el Registre d'autoritat,¹²⁴ establert amb International Standard Archival Authority Record, for Corporate Bodies, Persons and Families, ISAAR (CPF), s'ha cercat a cinc institucions:

- a) CÀNTIC (Catàleg d'Autoritats de Noms i Títols de Catalunya):¹²⁵ sí recull el nom de l'actriu objecte d'aquest treball,¹²⁶
- b) LENOTI (Llista d'Encapçalaments de Noms i Títols de la Biblioteca de Catalunya): sí hi consta un encapçalament acceptat,

¹²⁴ Per al concepte, vegeu: http://www.bne.es/es/Micrositios/Publicaciones/AUTORIDADES/005_Registros/. [Consulta: 4 juny 2016].

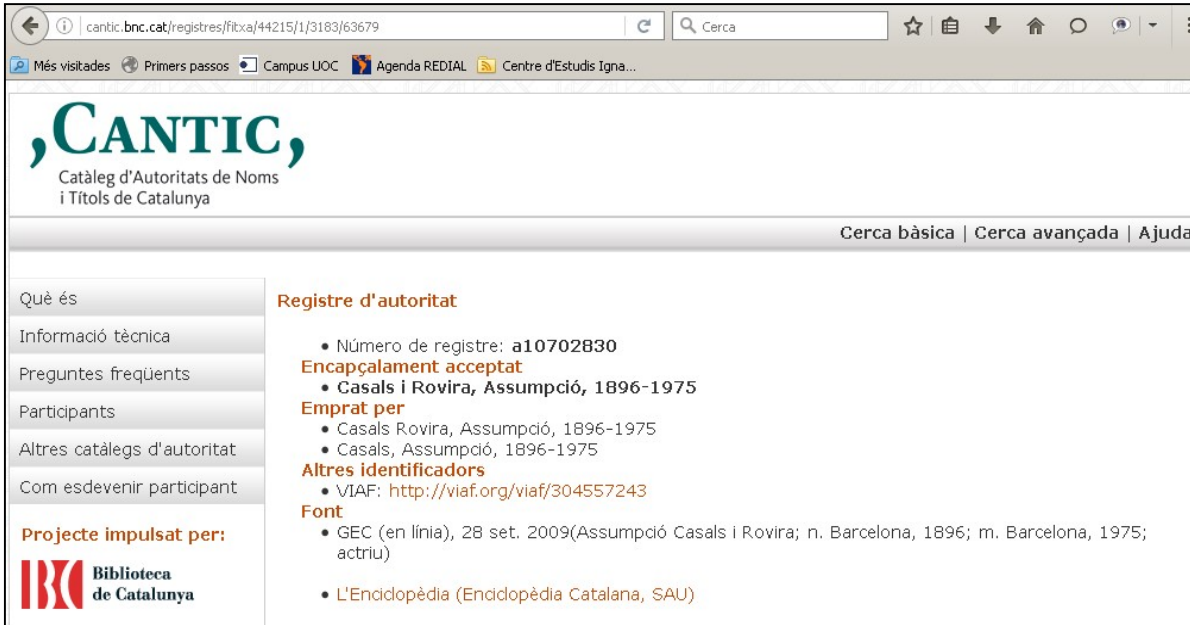
¹²⁵ Vegeu <http://cantic.bnc.cat/>. [Consulta: 6 febrer 2016].

¹²⁶ Vegeu <http://cantic.bnc.cat/registres/fitxa/36298/1/3080/61615>. [Consulta: 6 febrer 2016].

- c) BIBLIOTECA NACIONAL DE ESPAÑA-CATÁLOGO DE AUTORIDADES:¹²⁷ no hi consta: ni per “Casals Rovira,” ni per “Casals, *”
- d) LIBRARY OF CONGRESS (EUA),¹²⁸ a *Authorities and Vocabularies*, en cercar a “Name Authority File”, no dóna cap resultat,
- e) Virtual International Authority File (VIAF), servei vinculat a Online Computer Library Center (OCLC, biblioteca global cooperativa) des del 2012. (La Biblioteca Nacional d’Espanya, BNE, hi participa, des del 2009). Sí hi consta un enllaç, permanent.

L’encapçalament “Casals, Assumpció” constitueix una forma no autoritzada, segons la Biblioteca de Catalunya (<http://www.bnc.cat/Professionals/Catalogacio>).

En la realitat pràctica, en llengua espanyola i en contextos o directoris anglòfons, se li fa referència amb la denominació: Asunción Casals. En algun cas, es pot trobar escrit sense la final de cognom (Asunción Casal) o tot faltant-ne l’accent que la paraula porta en castellà (Asuncion Casals).

The screenshot shows a web browser window displaying the CÀNTIC website. The address bar shows the URL: cantic.bnc.cat/registres/fitxa/44215/1/3183/63679. The page title is “,CÀNTIC, Catàleg d’Autoritats de Noms i Títols de Catalunya”. The main content area displays the following information:

- Registre d'autoritat**
 - Número de registre: **a10702830**
 - Encapçalament acceptat**
 - Casals i Rovira, Assumpció, 1896-1975
 - Emprat per**
 - Casals Rovira, Assumpció, 1896-1975
 - Casals, Assumpció, 1896-1975
 - Altres identificadors**
 - VIAF: <http://viaf.org/viaf/304557243>
 - Font**
 - GEC (en línia), 28 set. 2009(Assumpció Casals i Rovira; n. Barcelona, 1896; m. Barcelona, 1975; actriu)
 - L'Enciclopèdia (Enciclopèdia Catalana, SAU)

On the left side, there is a navigation menu with options like “Què és”, “Informació tècnica”, “Preguntes freqüents”, “Participants”, “Altres catàlegs d'autoritat”, and “Com esdevenir participant”. At the bottom left, it says “Projecte impulsat per: Biblioteca de Catalunya” with the library's logo.

Figura 16. CÀNTIC. Número de registre: **a10702830** [Consulta: 4 juny 2016].

¹²⁷ Accés al catàleg: <http://www.bnc.es/ca/Catalogos/CatalogoAutoridades/>. [Consulta: 4 juny 2016].

¹²⁸ Vegeu *LC Linked Data Service*: <http://id.loc.gov/>. [Consulta: 4 juny 2016].

Figura 17. LENOTI. Número de registre: 14976237 [Consulta: 4 juny 2016].

Figura 18. Biblioteca Nacional d'Espanya. Autoritats. <http://catalogo.bne.es/uhtbin/authoritybrowse.cgi> [Consulta: 4 juny 2016].

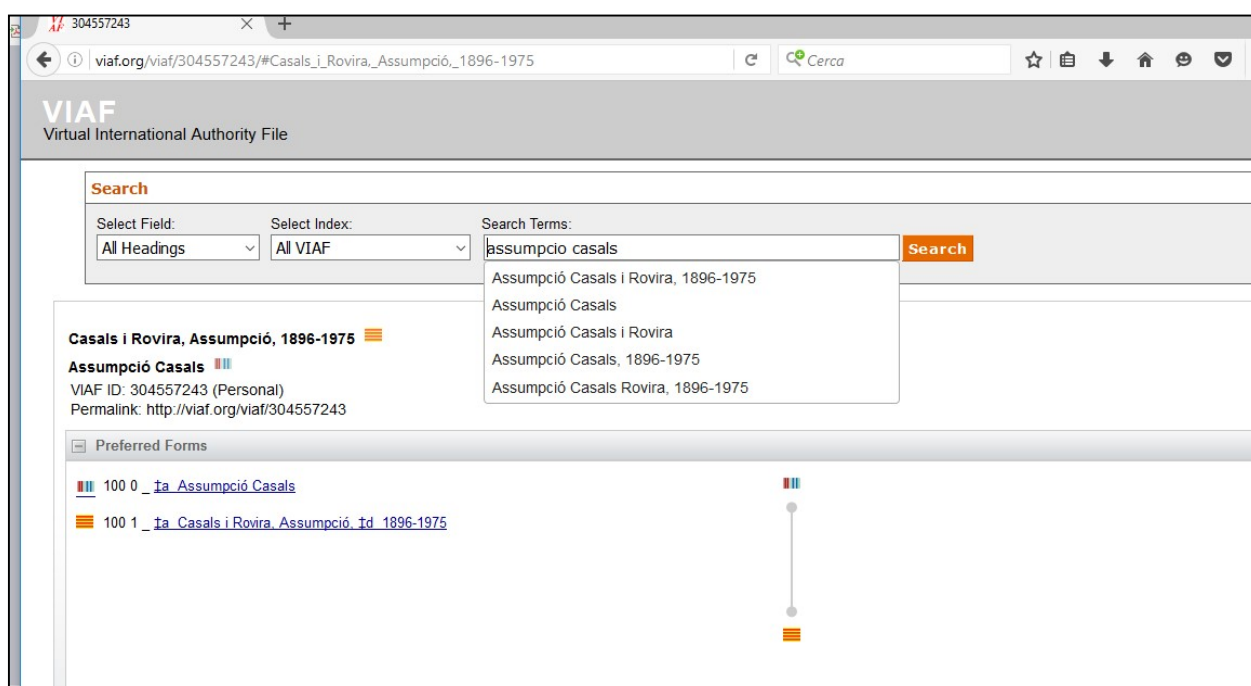

Figura 19. VIAF. <http://viaf.org/viaf/304557243> [Consulta: 4 juny 2016].

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Tipus d'entitat

Persona.

Forma autoritzada del nom

Casals i Rovira, Assumpció, 1896-1975.

Formes paral·leles del nom

No apareix en altres llengües.

Altres formes del nom

Casals Rovira, Assumpció, 1896-1975 (AACR2, 2002 revision).¹²⁹

ÀREA DE DESCRIPCIÓ

Dates d'existència

1896-01-17/1975-01-23¹³⁰

¹²⁹ Regles angloamericanes de catalogació (*Anglo American Cataloging Rules, second edition, 2002 revision*). Dintre del capítol que tracta els encapçalaments de persones, s'han aplicat els enunciats que fan referència al cas dels cognoms compostos i a l'addició de les dates d'una persona com a darrer element d'un encapçalament.

¹³⁰ Format de data: ISO 8601:2004, notació estàndard de presentació de dates i temps (2004). Vegeu: http://www.iso.org/iso/catalogue_detail?csnumber=40874. [Consulta: 7 juliol 2016].

Notícia biogràfica¹³¹

Assumpció Casals i Rovira (Barcelona, 17 de gener del 1896- 23 de gener del 1975):

Actriu, empresària i professora teatral, catalana, que va viure a l'exili als anys quaranta del segle XX. Filla d'una família amb tradició teatral, el seu pare, Enric Casals, també es dedicava a les arts escèniques; d'aquí deriva la seva primera intervenció teatral, als cinc anys (*La Pasionaria*, Manresa [1901], paper: nena Margarita), en una obra en gira de la companyia teatral paterna. Integrant de la generació posterior a la de les mítiques Elena Jordi (1882-1945), Margarida Xirgu (1888-1969) i Raquel Meller (1888-1962), va ser primera actriu en la companyia d'Enric Borràs i integrant de la companyia de Josep Santpere ("Santpere-Bergés"); era una de les actrius predilectes de Guimerà (*Jesús que torna*, *Indíbil i Mandoni*, *L'ànima és meva*). En la seva època inicial, l'any 1910 va actuar força al Teatre Romea de Barcelona. Va combinar una prolífica vida teatral amb incursions al cinema. El 1920 ja tenia companyia teatral pròpia, amb Josep Bruguera. El 1930 va actuar a Madrid (*Shanghai*, de John Colton, Teatro Cómico; *El crimen de Juan Anderson*, d'Annie Wisse, Teatro Reina Victoria; etc.). El 1934 formava part de la Companyia Catalana de Grans Espectacles (ella, primera actriu; primer actor i director, Josep Clapera; altres integrants: Maria Morera, Visita[ció] López).

La Temporada 1936/1937 va treballar força a Barcelona, fins a l'agost del 1937. En efecte va actuar al Teatre Poliorama,¹³² el "Teatre Català de la Comèdia" (Barcelona). Allí va coincidir reiteradament a escena amb el seu marit (com a actor o tenor, va fer servir diversos noms artístics: José Goula, José R. Goula, Josep Goula), a la companyia d'Enric Borràs: *Cataclisme* de Joan Oliver (setembre del 1936), *Judith* de Maria Lluïsa Algarra (octubre del 1936), *Ombres del port* de Joan Cumellas (novembre del 1936),¹³³ *Cèlia, la noia del carrer Aribau* de Xavier Regàs (desembre del 1936),¹³⁴ *Crim de mitjanit* de Lluís Capdevila (maig del 1937).¹³⁵ Sense que hi participi Goula, Casals va continuar les actuacions al Poliorama, amb: *Fortitud* de Florenci Cornet (juliol del 1937) i *Més enllà de l'amor* de Francesc Xavier Sabartés (agost del 1937).

¹³¹ Com a complement que dona una bona perspectiva generacional i del cercle de familiars, amistats i companys de professió, vegeu els Annexos 1 i 2 d'aquest treball. En seu de 6. *Il·lustracions*, fotos de l'actriu, del seu marit i de tipologies del fons personal.

¹³² La informació s'ha obtingut en especial de l'article de Francesc Foguet publicat a la revista *Assaig de Teatre* (2006).

¹³³ A la nòmina actoral, hi consta una Mercè Casals. No sabem si era la germana de l'actriu. Josep Goula feia el personatge de Cristòfol Colom.

¹³⁴ A la nòmina actoral, hi consta una Mercè Casals. No sabem si era la germana de l'actriu. Josep Goula feia el personatge de Paco.

¹³⁵ A la nòmina actoral, hi consta una Mercè Casals (paper de serventa). No sabem si era la germana de l'actriu. Josep Goula feia el personatge de Noi de casa bona.

L'any 1939 cal ja situar-la a Cuba i molt poc després a Mèxic, on va crear una sòlida empresa teatral amb un extens repertori i on va participar a diversos films. Allí va representar obres per a l'Agrupació Catalana d'Art Dramàtic, vinculada a l'Orfeó Català de Mèxic, dirigit aleshores per Avel·lí Artís i Balaguer, pare de Tísner. A final dels anys quaranta va tornar a Catalunya. El 1959 ella i el seu marit residien a Palma (Mallorca), fins a l'octubre del 1964 en què el matrimoni ja va tornar a Barcelona. Actriu habitual, llavors, de la Companyia Mario Cabré (*La mare* de Santiago Rusiñol, *París pintat* de J. Aymamí, *Història d'un mirall* de Cecília A. Màntua, etc.). El 1965 funcionava una Companyia de Comèdia Catalana d'Assumpció Casals, amb de primers actors Rafael Anglada i Lluís Nonell, i com a primera actriu còmica, Elisenda Ribas.

Assumpció Casals va representar, durant la seva llarga carrera, textos teatrals de molts autors catalans, entre els quals destaquen:

- *Jesús que torna, Indíbil i Mandoni, L'ànima és meva*, tots d'Àngel Guimerà,
- *La vida bohèmia, Baixant de la Font del Gat o La Marieta de l'ull viu, La campana de Gràcia o El fill de la Marieta, L'assassí del carrer 42*, tots d'Amichatis,
- *Marionetes, El preu de l'or, La vida no és nostra*, tots d'Enric Lluelles,
- *La reina del mercat, El dret de les dones o Sant Antoni gloriós, El tec de Pasqua, La florista de la Rambla, El dret a la vida*, tots d'Alfons Roure.

Va participar en diversos films a Espanya i a l'estranger, concretament:

- *Magda*, dir. Albert Marro, 1913, Hispano Films,
- *La herencia del diablo*, dir. Domènec Ceret,¹³⁶ 1918, Studio Films,
- *Los arlequines de seda y oro*, dir. Ricard de Baños, 1919, Royal Films,
- *Al margen de la ley*,¹³⁷ dir. Ignacio F. Iquino, 1936 (estr. a Madrid: 1941), Emisora Films,
- *Regalo de reyes*,¹³⁸ dir. Mario del Río, 1942, Films Victoria (Mèxic),
- *Dulce madre mía*,¹³⁹ dir. Alfonso Patiño Gómez, 1943, Producciones Ariel (Mèxic),

¹³⁶ Domènec Saret, per al CÀNTIC, Catàleg d'Autoritat de Noms: <http://cantic.bnc.cat/registres/fitxa/43945/1/3709/74183>.

¹³⁷ Vegeu-ne un fotograma a: <http://repositori.filmoteca.cat/handle/11091/22629>, Assumpció Casals al film *Al margen de la ley* (1935) d'Iquino, amb l'actor Juan de Landa. [Consulta: 1 juliol 2016].

¹³⁸ Les dates d'estrena dels films mexicans s'han extret en general de: <http://www.filmografiamexicana.unam.mx/busqueda.html> amb només una paraula de cerca (amb dos substantius, no funciona bé el cercador). Es prefereixen les dates d'estrena que no pas les de creació fílmica, perquè és la data en què l'obra arriba al públic. Data d'estrena de *Regalo de reyes*: 5 de març del 1942. Fitxa i especificacions a: www.filmografiamexicana.unam.mx/detalles.html?idReg=4753&incremento=0. [Consulta: 1 juliol 2016].

¹³⁹ Data d'estrena de *Dulce madre mía*: 5 de març del 1943. Fitxa i especificacions a: www.filmografiamexicana.unam.mx/detalles.html?idReg=4732&incremento=0. [Consulta: 1 juliol 2016].

- *El médico de las locas*,¹⁴⁰ dir. Alfonso Patiño Gómez, 1944, Pereda Films (Mèxic),
- *Rosa de las nieves*,¹⁴¹ dir. Vicente Oróná, 1944, producció EMA (Espanya-Mèxic-Argentina) i Juan F. Azcárate,
- *Porfirio Díaz, Entre dos amores*,¹⁴² dir. Rafael M. Saavedra / Raphael J. Sevilla, 1944, Saavedra Films (Mèxic),
- *El niño de las monjas*,¹⁴³ dir. Julio Villarreal, 1944, Cimesa (Mèxic),
- *La morena de mi copla*,¹⁴⁴ dir. Fernando A. Rivero, 1946, Impulsora Cinematográfica (Mèxic),
- *La forastera*, dir. Antonio Román, 1952, Emisora Films.

El 1975 va morir a Barcelona, als †78 anys; l'octubre del 1977 mor el seu marit, als †79 anys. Uns mesos abans, el març, la germana de l'actriu havia lliurat el fons personal a l'Institut del Teatre de Barcelona.

A Internet, Findagrave (info afegida el: 2016-01-05)¹⁴⁵ li atribueix un primer casament amb Joaquín[m] Torrens, amb divorci el 1935. Joaquim Torrens formava part de la Companyia del Teatre Català Romea la Temporada 1918/1919¹⁴⁶ i va tenir una Companyia de Comèdies¹⁴⁷ (en actiu *circa* 1932-1933). Pel que fa a les segones núpcies, amb Josep Goula, a través del segon increment del fons personal (juliol del 1980) disposem d'una foto (R. 45104/4, Registre a Escena Digital: 394926)¹⁴⁸ que aporta dades importants: el 27 de juny del 1939 celebraven el 3r aniversari de casats a l'Havana.

De l'**arbre genealògic** d'Assumpció Casals, destaquem aquests noms: Enric Casals Molas (pare), Carme Rovira Peris¹⁴⁹(mare), Mercè Casals i Rovira (germana; data de defunció: 1980-04-27, als †72 anys). També, sense lligams de sang: Josep Riera Goula (marit d'Assumpció Casals), Marta Cazorla (actriu, amant o companya d'escena del pare d'Assumpció).

¹⁴⁰ Data d'estrena de *El médico de las locas*: 3 d'agost del 1944; rodada un any abans, als Estudios Azteca. Fitxa i especificacions a: www.filmografiamexicana.unam.mx/detalles.html?idReg=4817&incremento=0. [Consulta: 1 juliol 2016].

¹⁴¹ Data d'estrena de *Rosa de las nieves*: 30 de novembre del 1944. Fitxa i especificacions a: www.filmografiamexicana.unam.mx/detalles.html?idReg=4921&incremento=0. [Consulta: 1 juliol 2016].

¹⁴² Data d'estrena de *Porfirio Díaz, Entre dos amores*: 15 de setembre del 1944. Fitxa i especificacions a: www.filmografiamexicana.unam.mx/detalles.html?idReg=4915&incremento=0. [Consulta: 1 juliol 2016].

¹⁴³ Data d'estrena del film *El niño de las monjas*: 15 de setembre del 1944. Fitxa i especificacions a: www.filmografiamexicana.unam.mx/detalles.html?idReg=4911&incremento=0 i a la Filmoteca Espanyola, a: <http://www.mcu.es/cgi-brs/AbsysNetFilmoteca/abnetopac2/O9691/ID3cbfa8ca/NT2>. [Consulta: 1 juliol 2016].

¹⁴⁴ Data d'estrena de *La morena de mi copla*: 5 de juliol del 1946. Fitxa i especificacions a: <http://www.filmografiamexicana.unam.mx/detalles.html?idReg=4980&incremento=0>.

¹⁴⁵ Primeres núpcies de Casals: <http://www.findagrave.com/cgi-bin/fg.cgi?page=gr&GRid=156745727>. [Consulta: 7 juliol 2016].

¹⁴⁶ Font: <http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:319070?locale=es>. [Consulta: 7 juliol 2016].

¹⁴⁷ Font: Mercadal (1968), que estudia la cartellera del Coliseum de Maó. *V.* bibliografia.

¹⁴⁸ *Vegeu* <http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:394926>. [Consulta: 7 juliol 2016].

¹⁴⁹ En dona aquesta informació el Google Site *Tombant de segle*.

Llocs

- Barcelona (lloc de naixença i mort, de representacions escèniques habitualment, seu de productores cinematogràfiques, i lloc de residència el 1949-1957? i als anys 60, concretament el 1964 i ss.)
- Vilafranca del Penedès (lloc on estava enterrat el seu pare, Enric Casals i Molas; documentació relacionada dels anys: 1921 i 1980)
- molts pobles i ciutats catalans on va actuar: Manresa, Terrassa, Girona, Mollerussa, Calaf, Olot, Palamós, Olot, Badalona, etc.
- Palma, a Mallorca, (lloc on va viure, una mica retirada de l'escena, el 1959-1964)
- Madrid (lloc on va fer funcions la Temporada Teatral 1930/1931 i la Temporada Teatral 1935/1936)
- Sevilla (lloc de funcions el febrer del 1934)
- França (lloc d'exili)
- Cuba (lloc d'exili i d'actuacions a recintes com per exemple al Teatro Arбу, Teatro Ideal, Teatro-Auditorium, Teatro Principal de la Comedia, i Teatro Campoamor de l'Havana; 1938?-1940?)
- Mèxic (lloc d'exili i d'actuacions: Ciutat de Mèxic, Guadalajara, Tampico, Mérida, Veracruz, Campeche, San Luis Potosí, Colombia; lloc de treball cinematogràfic a estudis com ara Azteca, México Films, Churubusco, 1941?-1949?)
- Estats Units d'Amèrica (lloc de desembarcament al port de Laredo, Texas, el 20 d'agost del 1946 i lloc de breu gira, post-setembre del 1946: Nova York, Manhattan, etc.)
- Corbera de Llobregat (Corbera de Dalt) (lloc de repòs uns dies de l'any 1968)
- Barcelona, carrer [Marquès de Sentmenat, 55-59](#) (hi té una adreça postal, l'octubre del 1974)
- Barcelona, cementiri de Montjuïc (tomba de l'artista; 1975?)

També probablement Assumpció Casals va estar a altres llocs però es desconeixen.

Estatut jurídic

No és pertinent.

Funcions, ocupacions i activitats

- actriu: gran activitat i fama a Catalunya, Espanya i Mèxic,

- empresària teatral: va tenir diverses companyies (Companyia Casals-Bruguera, Gran Compañía de Dramas y Comedias Asunción Casals, etc.),
- pedagoga teatral: classes de dicció a Mèxic.

Atribucions o fonts legals

- retalls de premsa i programes de mà, que expliquen les seves múltiples actuacions,
- targetes d'invitacions ("pase libre") de la companyia teatral seva, en actiu a Mèxic (document del fons personal, R. 41273/15, topogràfic F105-10),
- targeta de presentació, professional, com a professora de dicció ("Academia de Declamación Asunción Casals, República del Salvador, 31-43, México D.F") (document del fons personal, R. 41273/17, topogràfic F105-10).

Estructura interna / genealogia

No és pertinent.

Context general

Assumpció Casals va néixer a les darreries del segle XIX, concretament l'any 1896, a la capital de Catalunya, a Barcelona. Aquest 1896 hi havia un aixecament separatista a les Filipines i la derrota italiana a Abissínia. El 1897 Àngel Guimerà estrenava la versió en català de *Terra baixa* i el 1898 Joan Maragall oferia la seva *Oda a Espanya*. Immediatament va succeir la famosa crisi del 1898, quan Espanya va haver de fer front al conflicte colonial que culminava amb la guerra amb els EUA i la pèrdua de les darreres possessions a l'Amèrica i l'Àsia. Històricament, a la seva infantesa, tot i que no deuria ser-ne gaire conscient, també té lloc l'any 1909 la Setmana Tràgica, moviment social de protesta que es radicalitzà per la causa inicial de l'embarcament de reservistes al port de Barcelona amb destinació al Marroc. Quan Assumpció Casals ja té uns 33 anys, l'any 1929, es torna a organitzar una Exposició Universal, gràcies a la qual es va urbanitzar tota la zona de la plaça d'Espanya, i es van construir pavellons on ara hi ha la Fira de Barcelona. L'exposició del 1929 també va ser el pretext per construir el metro, inaugurat inicialment el 1924.¹⁵⁰

¹⁵⁰ Una aproximació a la història de Barcelona s'ha extret de: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Barcelona>. [Consulta: 1 juliol del 2016].

Els anys de creixença i de formació de Casals coincideixen amb el període de la crisi de la Restauració (1898-1931) a Espanya, amb una dictadura, la de Primo de Rivera, des del 1923. El 1931 es va proclamar la Segona República; Casals té llavors 35 anys. La Guerra Civil Espanyola històricament ocupa el segment 1936-1939 i comporta l'exili de milers de catalans; Casals també ho va fer, tot i que consta que la Temporada 1936/1937 va estar força activa a Barcelona, fins a l'agost del 1937. Ja a l'**exili a Mèxic**, va viure en un país presidit pel militar Manuel Ávila Camacho (1940-1946).

A nivell històric internacional, destaquem el trist episodi de la Gran Guerra (1914-1918), l'afermament de la democràcia i el naixement de corrents autoritaris (feixisme que va arribar al poder a Itàlia el 1922, Hitler que puja al poder el 1933, etc.). El 1939-1945 els ocupa foscament la Segona Guerra Mundial. Casals, dona preocupada pel seu proïsme i catòlica, de ben segur, va viure amb neguit aquests episodis històrics.

A nivell teatral internacional, el període d'entreguerres, té com a protagonistes a, per exemple: Louis Jouvet o bé Artaud (França), Piscator i Max Reinhardt a Alemanya, Stanislavski i Meyerhold a Rússia, Gordon Craig a Anglaterra... Les personalitats teatrals de la postguerra inclouen a Giorgio Strehler (Piccolo Teatro, Milà), Peter Brook, Orson Welles, els revolucionaris Judith Malina i Julian Beck del Living Theatre, Bertolt Brecht, Samuel Beckett, Jerzy Grotowski o Jean Cocteau. No sabem, però, fins quin punt Assumpció Casals estava al corrent del que passava a nivell teatral internacional.

A nivell teatral a Catalunya,¹⁵¹ dintre del període 1896-1975, destaquem que als anys 30 del segle XX van conviure el teatre modernista, noucentista i el començament de les primeres avantguardes: expressionista, etc. Van ser anys de consum massiu de teatre i d'intents renovadors profunds en l'escena. L'adveniment de la República i la constitució de la Generalitat de Catalunya oferien un marc polític propici per a la diversificació de les formes teatrals. El govern es va plantejar la necessitat de crear diversos teatres oficials i de renovar les entitats ja existents. El 1931 es va crear la Federació d'Associacions de Teatre Amateur, que va donar cabuda a un teatre d'aficionats que no havia deixat de créixer des de principis de segle. El mateix any es va crear el premi Ignasi Iglésias de textos dramàtics per fomentar la producció catalana de qualitat; recordem que Casals defensava rotundament els autors de teatre (correspondència conservada al MAE, carta del 1962-02-10): «Vivo de recuerdos y siempre deseando para el teatro nuevas eras de modernidad, que surjan actores actrices y sobre

¹⁵¹ Esbossos històrics a partir de: https://ca.wikipedia.org/wiki/Hist%C3%B2ria_del_teatre_catal%C3%A0. [Consulta: 1 juliol del 2016].

todo autores, soy partidaria y opino que sin autor no hay actores». Així mateix, es va reestructurar l'Escola Catalana d'Art Dramàtic (ECAD), que va prendre el nom d'Institució del Teatre. En aquest ambient Assumpció Casals vivia la seva maduresa escènica, abans d'exiliar-se.

Assumpció Casals, a la tornada de l'exili (1949), ja va viure a una Catalunya sota la dictadura franquista (1939-1975). Teatralment, són els anys de, per exemple, l'Agrupació Dramàtica de Barcelona (Ferran Soldevila), del Teatre Viu de Ricard Salvat i Miquel Porter (1956), o de la convocatòria el 1963 per primer cop del Premi Josep Maria de Sagarra de Teatre promogut per Frederic Roda que va donar nom i a conèixer tota una generació d'autors teatrals.

ÀREA DE RELACIONS

Relació 1

Nom de la persona relacionada: Casals Molas, Enric

Naturalesa de la relació: familiar

Descripció de la relació: pare de l'actriu

Dates de la relació: 1896-[1921] (data de naixement actriu-data de trasllat de restes de nínxol, de les restes del pare)

Relació 2

Nom de la persona relacionada: Casals Rovira, Mercè ("Merche")

Naturalesa de la relació: familiar

Descripció de la relació: germana de l'actriu; durant una etapa, va viure i viatjar amb el matrimoni Goula-Casals

Dates de la relació: 1896-1975 (cronologia de Casals; Mercè va morir l'abril del 1980)

Relació 3

Nom de la persona relacionada: Riera Goula, Josep (té diversos noms artístics: "R. Goula, José", "Goula, José", "Goula, Josep")

Naturalesa de la relació: familiar

Descripció de la relació: (segon?)¹⁵² marit d'Assumpció Casals

Dates de la relació: [1936] -1975 (any d'estrena junts el 6 de juny, al Teatre Nou (Barcelona), de *La nostra Natatxa*,¹⁵³ traducció al català d'Agustí Collado de l'original d'Alejandro Casona, cia. Casals-Clapera - any de mort de l'actriu)

Relació 4

Nom de la persona relacionada: Teatre Romea (Barcelona) (VIAF ID: 135020188 (Corporate))

Naturalesa de la relació: jeràrquica

Descripció de la relació: espai escènic barceloní on Casals va actuar sovint

Dates de la relació: [1903?-1965] (predomini 1910, 1918, 1956-1970)

Relació 5

Nom de la persona relacionada: Guimerà, Àngel, 1845-1924 (CÀNTIC: a10432383, VIAF ID: 49349972 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: dramaturg les obres del qual va representar Assumpció Casals; Casals tindria 28 anys quan va morir Guimerà (segurament es coneixien perquè Guimerà la considerava una de les seves actrius predilectes)

Dates de la relació: [1911?-1924] (representació de joveneta d'una obra de Guimerà - any de mort del dramaturg)

Relació 6

Nom de la persona relacionada: Borràs, Enric, 1863-1957 (CÀNTIC: a10940212. VIAF ID: 87243615 (Personal))

Naturalesa de la relació: jeràrquica

Descripció de la relació: actor-director per al qual va treballar Assumpció Casals

Dates de la relació: [1914-1957] (any d'un dels primers treballs plegats a escena, a *Jesús que torna* – any de mort de Borràs)

¹⁵² Suposadament, hi ha un primer matrimoni, que no s'ha pogut verificar. *Vegeu Àrea de descripció>Història.*

¹⁵³ Francisca Ferrer Gimeno (Universitat de València) ha estudiat en profunditat l'obra, constitutiva de teatre pedagògic republicà. Vegeu: http://www.episkenion.com/app/download/5802437168/04_NuetraNatacha_FranciscaFerrerGimeno.pdf. [Consulta: 14 jul. 2016].

Relació 7

Nom de la persona relacionada: Mariné, Amadeu “Amadeo” 1878- 1935 (VIAF ID: 87067126 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: fotògraf escènic que va retratar tot sovint Assumpció Casals

Dates de la relació: [1917?-1935] (any d'una foto datada, de *Jesús que torna* – any de mort del fotògraf)

Relació 8

Nom de la persona relacionada: Xatart i Solà, Matilde

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: actriu i amiga d'Assumpció Casals

Dates de la relació: [1917?-] (any d'una foto dedicada de Casals a Xatart, que era muller de l'actor Joaquim Montero, 1869-1942)

Relació 9

Nom de la persona relacionada: Rusiñol, Santiago 1861-1931 (CÀNTIC: a10443290 . VIAF ID: 9886682 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: dramaturg les obres del qual va representar Assumpció Casals

Dates de la relació: [1917-1931] (any d'un dels primers treballs a escena a partir de textos de Rusiñol – any de mort de Rusiñol, a Aranjuez)

Relació 10

Nom de la persona relacionada: Baños i Martínez, Ricard de¹⁵⁴, 1882-1939 (CÀNTIC: a10747138. VIAF ID: 20492062 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: cineasta amb el qual va treballar Assumpció Casals

¹⁵⁴ Fons personal a Filmoteca de Catalunya.

Dates de la relació: [1912-1936] (any de participació de Casals al curtmetratge *Magda de Baños* – any de mort de Baños)

Relació 11

Nom de la persona relacionada: “Amichatis”, 1888-1965 (Josep Amich i Bert) (CÀNTIC: a10039909. VIAF ID: 308693109 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: dramaturg les obres del qual va representar Assumpció Casals

Dates de la relació: [1919-1965] (any d'un dels primers treballs artístics plegats, a [Los arlequines de seda y oro](#), de la Royal Films, que en versió abreujada es va titular [La gitana blanca](#), el 1923 – any de mort d'Amichatis)

Relació 12

Nom de la persona relacionada: López, Visitació (“Visita”), 1889?-1974¹⁵⁵

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: actriu, companya a escena d'Assumpció Casals (que era una gran defensora seva)

Dates de la relació: [1919-1975] (any del film *Los arlequines de seda y oro*, en què hi van treballar plegades; any de mort de Casals)

Relació 13

Nom de la persona relacionada: Guitart i Matas, Enric, 1909-1999 (CÀNTIC: a10699867. VIAF ID: 100919974 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: actor que va compartir escena tot sovint amb Casals.

Dates de la relació: [1919-1975] (any de treball plegats a *L'ànima és meva*, de Guimerà – any de mort de Casals; Guitart va morir el 1999)

fons personal: <http://www.cdmae.cat/fons-enric-guitart/>

inventari: www.cdmae.cat/wp-content/uploads/2015/.../EnricGuitart_inventari.pdf

¹⁵⁵ S'ha conseguit a través de recerca a l'hemeroteca de *La Vanguardia* saber la data de defunció. Notícia a: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1974/01/13/pagina-57/34220348/pdf.html>.

Relació 14

Nom de la persona relacionada: Bruguera i Canela, Josep

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: codirector amb Casals de la companyia teatral Casals-Bruguera

Dates de la relació: [1920-1975] (any de treball plegats a *La mare*, de Rusiñol – any de mort de Casals; Bruguera va morir el 1980)

Relació 15

Nom de la persona relacionada: Santpere, Josep¹⁵⁶, 1875-1939 (CÀNTIC: a10700390. VIAF ID: 31369398 (Personal))

Naturalesa de la relació: jeràrquica

Descripció de la relació: empresari (companyia de vodevil de Josep “Pepe” Santpere) que va contractar Assumpció Casals; company d’escena

Dates de la relació: [1921?-1939] (any d’entrada a la companyia? – any de mort de Santpere)

Relació 16

Nom de la persona relacionada: Lluelles, Enric, 1885-1943 (CÀNTIC: a10700225. VIAF ID: 304713013 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: dramaturg les obres del qual va representar Assumpció Casals

Dates de la relació: [1923-1943] (any d’estrena de *Marionetes*, de Lluelles, al Teatre Español de Barcelona – any de mort de Lluelles, a Tolosa, al Llenguadoc)

Relació 17

Nom de la persona relacionada: Roure, Alfons, 1889-1962 (CÀNTIC: a10195944. VIAF ID: 86622616 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

¹⁵⁶ Val a dir que el fons de la seva filla, Mary Santpere (1917-1992), té documentació relacionada amb Josep Santpere i Assumpció Casals. El fons també es troba al MAE.

Descripció de la relació: dramaturg les obres del qual va representar Assumpció Casals

Dates de la relació: [1927-1962] (any d'estrena de *La reina del mercat*, de Roure – any de mort de Roure, a Barcelona)

Relació 18

Nom de la persona relacionada: Iquino, Ignacio F., 1910-1994 (CÀNTIC: a10755159. VIAF ID: 22403481 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: cineasta amb el qual va treballar Assumpció Casals

Dates de la relació: [1940-1941] (any de rodatge i estrena del film *Al margen de la ley*, inicialment titulada *El crimen del expreso de Andalucía* d'Iquino, Emisora Films)

Relació 19

Nom de la persona relacionada: Cadena Azul de Radiodifusión (VIAF ID: 149517718, (Corporate))

Naturalesa de la relació: jeràrquica

Descripció de la relació: ràdio-emissora cubana, de la qual Assumpció Casals fou actriu, durant l'exili a Sudamèrica

Dates de la relació: [1940-]

Relació 20

Nom de la persona relacionada: Orfeó Català de Mèxic¹⁵⁷ (CÀNTIC: a11424473. VIAF ID: 153570905 (Corporate))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: entitat amb la que va col·laborar Assumpció Casals; la subsecció Agrupació Catalana d'Art Dramàtic es va reorganitzar amb la col·laboració d'Avel·lí Artís i Balaguer, Emma Alonso, Gabriel Fradera i Manuel Fontanals. Van promoure l'edició de les revistes en català *Full Català*, *Quaderns de l'Exili*, *Revista*

¹⁵⁷ El fons de l'Orfeó Català de Mèxic de la Biblioteca de Catalunya (<http://www.bnc.cat/Fons-i-col·leccions/Cerca-Fons-i-col·leccions/Orfeo-Catala-de-Mexic>) no hauria de tenir documents (sonors) sobre la Casals perquè la cronologia és 1970-1980.

[dels Catalans d'Amèrica](#), [Revista de Catalunya](#), [Lletres](#), [Pont Blau](#) i [Xaloc](#). Van editar el diari [El Poble Català](#) (1941-53). Alhora, també s'edità *Orfeo. Butlletí de l'Orfeo Català de Mèxic*, en català, editada a la ciutat de Mèxic entre 1943 i 1955.

Dates de la relació: [1940-1950]

Relació 21

Nom de la persona relacionada: García Larrea, Ramón (“Ramón G. Larrea”)

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: actor (Bilbao, 1893 – ciutat de Mèxic, 1981; nacionalitzat mexicà el 1942) que va treballar a la Companyia Casals-Goula de l'exili

Dates de la relació: [1939-] (any de teòric inici de participació a la cia.)

Relació 22

Nom de la persona relacionada: Alfonso Lapena

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: director artístic a la Companyia Dramàtica de Asunción Casals¹⁵⁸, a l'exili

Dates de la relació: [1939-] (any de teòric inici de participació a la cia.)

Relació 23

Nom de la persona relacionada: San Martín, Conrado, 1921- (VIAF ID: 61745355 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: actor, que va treballar amb A. Casals; Conrado també va treballar sovint amb el marit d'Assumpció Casals

Dates de la relació: [1951-] (any del film *El pasado amenaza*, d'Antonio Roman, per a Emisora Films; San Martín va néixer el 1920 i actualment té 95 anys)

¹⁵⁸ Integren la companyia de Casals: Pepito Martínez (primer actor còmic), Carmen Manzano (“damita e intérprete de la cancion mexicana”), Stella Inda (actriz cinematográfica), Fernando Morales (primer galan jove), Blanca (Blanquita) Marroquín (primera dama jove). Els noms s'han obtingut a través de la Consulta de la documentació del fons personal, d'un àlbum de retalls de l'artista.

Relació 24

Nom de la persona relacionada: Román, Antonio, 1911-1989 (CÀNTIC: a11797770. VIAF ID: 35593234 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: cineasta que va dirigir Assumpció Casals a *La forastera*

Dates de la relació: [1951] (any del film *La forastera*, d'Antonio Román)

Relació 25

Nom de la persona relacionada: Cabré, Mario, 1916-1990 (CÀNTIC: a10748398. VIAF ID: 19331782 (Personal))

Naturalesa de la relació: jeràrquica

Descripció de la relació: actor-director per al qual va treballar Assumpció Casals

Dates de la relació: [1956-1974] (any d'un dels primers treballs plegats a escena, a *Gente bien* de Rusiñol, al Teatre Romea—any de l'homenatge (50è aniversari) a Àngel Guimerà al Teatre Romea, el 30 de setembre del 1974, per la Companyia Mario Cabré)

Relació 26

Nom de la persona relacionada: Franch i Sales, (Em)Manuel

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: apassionat barceloní del teatre, que va mantenir amistat i correspondència freqüent amb l'actriu¹⁵⁹

Dates de la relació: [-1975] (any de defunció de Casals)

Relació 27

Nom de la persona relacionada: Vila San-Juan, Pablo, 1911-1989 (VIAF ID: 196282654 (Personal))

Naturalesa de la relació: associativa

Descripció de la relació: periodista que va publicar, elogiar i tenir correspondència amb l'actriu

Dates de la relació: [-1975] (any de defunció de Casals)

¹⁵⁹ *Vegeu* punt 5.2 d'aquest treball: Descripció a nivell de fons>increments.

ÀREA DE CONTROL

Identificador del registre d'autoritat

ES CAT XXX BARCELONA MAE Assumpció Casals i Rovira RA¹⁶⁰

Identificador de la institució

No és pertinent (actualment no forma part del SAC)

Regles

ISAAR (CPF)

Estat d'elaboració

Finalitzat

Nivell de detall

Complet

Dates de creació, revisió o eliminació

2016-07-01/14 (creació)

Llengües i escriptures

espanyol (65%), català (30%), anglès (5%)

Fonts

- "Assumpció Casals i Rovira". *Viquipèdia*, actualització: 15 set. 2015. <https://ca.wikipedia.org/wiki/Assumpci%C3%B3_Casals_i_Rovira>. [Consulta: 30 set. 2015].
- Cifra (agencia). (24 gener 1975). Ha fallecido en Barcelona la actriz Asunción Casals. *ABC*, p. 69.
- Ferreres i Calvo, E., Llorens i Vila, J., i Casassas, J. (1992). *Història de Catalunya*. Barcelona: Grup Promotor.
- Foguet i Boreu, F. (2006). La cartellera teatral de Barcelona durant la guerra i la revolució (1936-1939). *Assaig de Teatre*, 50-51, 213-236.
- Google Sites. *Tombant de segle*. Barcelona: Jorig Serra Morales, [actualització: 25 set. 2012]. <<https://sites.google.com/site/tombantdesegle/assumpcio-casals>>. [Consulta: 30 set. 2015].
- Vila San-Juan, P. (1 febrer 1975). Los que se van. Evocación de Asunción Casals. *La Vanguardia*, p. 41.
- Vila San-Juan, P. (22 octubre 1977). El último adiós para José Goula. *La Vanguardia*, p. 42.

¹⁶⁰ El codi de referència real d'aquest fons al MAE és: FP ACR (1977). Aquí figura el codi de referència tal i com indica NODAC, al qual s'afegeix al final RA.

- Fons Assumpció Casals i Rovira (MAE, Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques, Barcelona)

Notes de manteniment: Responsable de creació i manteniment: Rosa Isart.

5.2 Descripció a nivell de fons (NODAC)

La NODAC explica (2007, p. 15) que: «Entenem per descripció arxivística l'elaboració d'una representació acurada d'una unitat de descripció i, si escau, de les parts que la componen, mitjançant la recopilació, l'anàlisi, l'organització i l'enregistrament de qualsevol informació que serveixi per identificar, gestionar, localitzar i explicar els documents d'arxiu, proporcionant també informació sobre el seu context de creació i el sistema a partir del qual han estat organitzats». Ara, doncs, concretament, proporcionarem informació referida al fons com a conjunt. Constitueix el nivell més general.

DESCRIPCIÓ DEL FONS ASSUMPCIÓ CASALS I ROVIRA

1 ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

1.1 Codi de referència

ES CAT XXX BARCELONA MAE Assumpció Casals i Rovira¹⁶¹

1.2 Nivell de descripció

Fons

¹⁶¹ Adreça del MAE: Institut del Teatre. Plaça Margarida Xirgu s/n, 08004 (Barcelona), planta tercera (oficines MAE). Tel. 93 227 39 00 ext. 243. A/e: mae@institutdelteatre.cat. Àrea de Direcció del MAE: tel. 93 227 39 10. Directori general: <http://www.cdmae.cat/coneix-nos/>.

1.3 Títol

Assumpció Casals i Rovira

1.4 Dates

Dates de creació: [1914]-[1965] (predomina 1917-1965)

1.5 Volum i suport

Pre-tractament arxivístic: es desconeix com va arribar presentat el fons al MAE.

Post-tractament arxivístic: 1 m aprox. (distribuïts en: 3 capses, 2 àlbums; 4 peces d'indumentària tèxtil, 1 collaret). Tipologies predominants: fotografies (positius, b/n), programes de mà, retalls de premsa, correspondència. Suports predominants: paper, cartró.

El llibre de registre d'entrades de l'IT-MAE, de l'any 1977, en detalla el contingut:

268 fotografies (positius, paper o cartró de targetes postals; majoritàriament b/n)
(fons)

2 àlbums (fons)

4 peces d'indumentària tèxtil (2 unitats documentals compostes)

1 collaret (unitat documental simple)

3 dibuixos (unitats documentals simples)

69 programes de mà (fons)

33 documents diversos ("anecdolari") (fons)

Total d'unitats documentals: 380.

2 ÀREA DE CONTEXT

2.1 Nom del productor

Assumpció Casals i Rovira (CANTIC: a10702830; VIAF ID: 304557243 (Personal)).

2.2 Biografia del productor

Assumpció Casals i Rovira (Barcelona, 17 de gener del 1896- 23 de gener del 1975), actriu catalana, també empresària i professora teatral, artista exiliada als anys quaranta del segle XX.

Pertany a la generació d'artistes immediatament posteriors a la de les mítiques "Elena Jordi" (Montserrat Casals, 1882-1945, actriu i empresària teatral), Tórtola Valencia (1882-1955, ballarina), Raquel Meller (1888-1962, cantant, cupletista i actriu) i Margarida Xirgu (1888-1969, actriu i empresària teatral). Casals es va iniciar de ben jove en el món de la interpretació. Va ser primera actriu a la companyia d'Enric Borràs i integrant de la companyia de Josep Santpere i una de les actrius predilectes d'Àngel Guimerà (*Jesús que torna, Indíbil i Mandoni, L'ànima és meva*). A la seva maduresa, va treballar a la companyia de Mario Cabré.

Altres noms artístics: Assumpció Casals (nom habitual), Asunción Casals (nom espanyolitzat), Asunción Casal (cognom escrit incorrectament a l'àmbit americà).

**Una biografia més extensa es troba al Registre d'autoritat, p.100-103.*

2.3 Història arxivística

Abans d'entrar al MAE, el fons va estar sempre en mans de la seva productora, ja que bàsicament es va formar per l'acumulació d'informació de les activitats professionals que ella anava portant a terme. No és possible saber les situacions concretes en què es va trobar. Deuria, doncs, anar sofrint els mateixos trasllats que Assumpció Casals, fins al seu establiment definitiu a Barcelona, als anys seixanta. En morir l'actriu (1975), el fons va quedar en mans de Mercè Casals i Rovira, germana única d'Assumpció, que va acabar lliurant, poc després, el març del 1977, tota aquesta documentació personal al Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (MAE), vinculat a l'Institut del Teatre (Barcelona).

En el moment d'entrar el fons al MAE, es va procedir a la **disgregació del fons** per la política existent a l'època que guardava els documents en funció de les diferents tipologies.

L'any 1980 hi hagué dos increments, a través d'aportacions de Manuel Franch Sales, gran afeccionat al teatre i amic de l'artista, tal com evidencia l'abundant correspondència que van mantenir.

2.4 Dades sobre l'ingrés

El 31 de març del 1977 Mercè Casals i Rovira, tres anys abans de morir (abril del 1980), va lliurar a l'Institut del Teatre la documentació de la seva germana. Aquesta donació figura al llibre de registre de la institució (volum de l'any 1977, a la portada: "*Registro Archivo VIII, 38379 a 41750*"); correspon als números de registre: R. 41.256-41.273).

3 ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

3.1 Abast i contingut

El fons aporta una idea de la magnitud del treball que van fer els actors catalans a l'exili, per volum de representacions teatrals i ciutats visitades, i sobretot mostra la gran importància d'Assumpció Casals, injustament poc coneguda malgrat la seva gran activitat a Catalunya abans de la guerra i a moltes altres ciutats durant el seu exili. A través del fons es pot intuir el caràcter d'aquesta intèrpret catalana que sempre va donar suport a grups marginats, va defensar la religió catòlica, va ajudar els actors en situació de conflicte o precarietat, i va defensar la vàlua de l'autor teatral. Finalment el fons permet reafirmar la importància de la fotografia i altres arts per tal de deixar testimoniatge de l'art efímer que constitueix el teatre.

Tots els documents del fons personal corresponen als registres històrics R.41256 a R.41273, dels llibres administratius de l'entitat que deixen constància de l'entrada dels donatius o adquisicions. Hi ha documents datables clarament dintre del segment cronològic 1914¹⁶²-1965,¹⁶³ si bé hi ha documentació resultant dels increments que correspon a la dècada del 1980. En el fons d'Assumpció Casals no hi ha les fotos del seu pare (13 fotografies del seu pare, Enric Casals, R. 41266), perquè es troben en altres ubicacions (6 a la capsa F 104-40, <http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:321286>; 1 a la capsa F 104-20, <http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:321561>; 1 a la capsa F 299-34, <http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:360415>; 2 a la capsa F 265-41, R. 41266/1 i 41266/2, <http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:331468>). El fons FACiR està fonamentalment integrat per fotografies (teatre, cinema) i notícies o programes de mà de la seva vida professional. Les fotografies són principalment del temps de joventut i època adulta, retrat artístic que no tant de moments de posades en escena, habitualment amb presentació com a targetes postals i en b/n; hi ha un baix percentatge de fotos de la vida privada i social de l'artista (com ara fotografies del/amb el seu marit, Josep R. Goula). Entre els autors de les fotografies, hi ha destacables artistes del moment: A. Baró, Amadeo, Vadalak, Carrera, Carlos Pérez de Rozas, Martín Santos Yubero, Postius, Studium Daniel, Vilaró (Llacer), Román, Napoleón, Masana, i el mexicà Carlos Ysunza.

¹⁶² Targeta postal. Hi consta escrit: "Assumpció Casals als 18 anys". R. 41256/23.

¹⁶³ Existeix un document clarament datat del 1964: una foto b/n, d'un esdeveniment social (La Salle), amb nombrosos músics joves i un director d'orquestra saludant. A mà, en tinta blava, dedicatòria: "A la eximia artista del teatro catalán con mi más rendida admiración Doña Asunción Casals: Santiago C[astañol], 17-1-1964". R.41258/5. I, per altra banda, existeixen fotos sense datar ni informació al verso, que corresponen a moments escènics de l'obra *Història d'un mirall* feta al Teatre Romea el juliol-setembre del 1965, <http://www.teatrromeapropietat.cat/es/fotos-teatro/espectaculos/category/1588-historia-d-un-mirall>. [Consulta: 25 juliol 2016].

Els documents aporten informació interessant que il·lustra la seva iniciativa com a empresària amb companyia pròpia, la seva tasca pedagògica i la seva participació en iniciatives socials o gremials. Els àlbums originals, probablement recopilats per ella (R. 41270, àlbum amb tapes amb segells repetits enganxats, i R 41265, àlbum marró, emmagatzemats respectivament com a L92, L93), estan formats per retalls de premsa i programes de mà (enganxats als fulls) i aporten cròniques de les seves actuacions a Cuba, Mèxic, EUA i Madrid i ajuden a configurar la història teatral d'aquests països. Falta saber què va passar amb un suposat tercer àlbum (R. 41264, “àlbum de tapes negres i motius orientals”) que indica el llibre de registre que va entrar al MAE. El fons inclou testimonis importants (foto fixa?) dels films fets a Mèxic: *Dulce madre mía* (2 fotos), *Regalo de reyes* (2 fotos), *El niño de las monjas* (12 fotos), *Rosa de las nieves* (1 foto). Hi ha també una quantitat molt menor de fotos dels films fets a la península ibèrica: *Al margen de la ley*, *La forastera*. En la categoria de peça o reproducció artística, el fons inclou un dibuix de Sunyol del 1934 (perfil de Casals, amb collaret; R. 41257/1). Finalment, cal destacar, les quatre peces d'indumentària (R. 41267 i R. 41268, emmagatzemat com a I87 i I88) i un collaret “de metall, daurat, i amb pedreria de colors” (R. 41269).

Una valuosa correspondència (12 cartes, 6 targetes postals, en especial nadalenques) d'Assumpció Casals amb Manuel Franch, dels anys 1959-1968, completa el fons. Existeixen reproduccions (fotocòpies) d'aquests originals, enquadrats, per a la consulta en sala (EPISTOLARI, VOL. II (A-J), p. 60-81. Registres: 14398-14415).

Malgrat que hi ha constància que Casals va escriure relats,¹⁶⁴ no se'n conserva cap al seu fons ni tampoc els textos teatrals que ella va fer servir per preparar les representacions.

Pèrdues accidentals: hi ha molt poca documentació extraviada o pendent de verificar-ne la seva existència (el comentat àlbum 3, alguna unitat documental concreta o foto faltant, com passa a la capsa F106-14, etc.). Potser tenen una ubicació provisional per estar participant en alguna exposició temporal o per algun procés de restauració.

3.2 Sistema d'organització

Es proposa una classificació idònia per a persones basada en les activitats; per lògica, no resulta idònia una classificació orgànica. S'han establert 8 classes, les següents:

¹⁶⁴ *Vegeu:* Vila San-Juan, P. (1 febrer 1975). Los que se van. Evocación de Asunción Casals. *La Vanguardia.*, p. 41.

- A- IDENTIFICACIÓ I DRETS / DEURES SOCIALS
- B- RELACIONS FAMILIARS I SOCIALS / CORRESPONDÈNCIA
- C- SALUT
- D- FORMACIÓ I EDUCACIÓ
- E- TREBALL / OBRES O PARTICIPACIONS ESCÈNIQUES
- F- ECONOMIA
- G- ACCIÓ COMUNITÀRIA I SOCIAL
- H- OCI (CREACIÓ NO TEATRAL I ESBARJO)

Organització no definitiva. Aquesta proposta també podria aplicar-se a altres *fons personals escènics* (o sigui d'activitat escènica però no necessàriament corresponent a la feina d'un actor.) Constitueix un model teòric que, en tot cas, no segueix el QdC del MAE (vegeu secció Notes d'aquesta NODAC).

Per a màxim detall i especificacions dintre de cada apartat, vegeu proposta general de quadre de classificació per als fons personals escènics (Quadre Elvira-Isart, 2016) en seu d'aquest treball (p. 53 i ss.).

3.3 Informació sobre avaluació, tria i eliminació

Es desconeix si la productora o la part cedent del fons van fer alguna mena de tria documental. El que sí és segur és que el MAE no ha eliminat cap document, ni tan sols els duplicats (documentació de gira de la companyia, programes de mà, etc.). Al ser un petit fons i no haver documentació repetitiva, en el futur, no s'hauria pas de fer cap avaluació sinó només conservar-ho tot. A banda, el MAE no té definit encara el protocol de tria i eliminació. Finalment cal recordar, que en el cas dels documents administratius, com a norma general, no pot ser objecte d'avaluació i tria la documentació anterior a l'1 de gener de 1940 (Reial Decret 17/190, art. 5.3).

3.4 Increments

Dos (consolidats). El fons FACiR no s'incrementarà —per la defunció de la productora, que va succeir el 1975—, però pot passar que alguna persona que l'hagués conegut conservi

encara documentació relacionada amb ella i la doni al MAE, tal com va fer Manuel Franch Sales, que va realitzar dues petites donacions (llibre *Registre Arxiu X*):

Donació 1: el 29 de maig del 1980 Manuel Franch Sales dóna 1 recordatori de defunció d'Assumpció Casals (Registre: R.45042).

Donació 2: entre l'1-7 de juliol del 1980 Manuel Franch Sales dóna (Registres: R.45100-45108): 1 cartell *La reina del mercat* (R. 45100), 8 fotografies d'Assumpció Casals en diferents èpoques de la seva vida (R. 45101), 9 fotografies d'Assumpció Casals caracteritzada (R. 45102), 4 fotos (R. 45103), 5 fotos d'Assumpció Casals amb el seu marit, Josep Riera Goula (R. 45104), 1 rètol que indica que Casals fa classes particulars a Mèxic (R. 45105), fotografies i un retall de premsa de Goula (R. 45106), 2 fotos de Mercè Casals (R. 45107), 1 foto de Paco Martínez Soria dedicada a Casals (R. 45108). Potser també un traspàs de nínxol del 1980, recordatoris de defunció de Mercè Casals, ambdós documents sense informació d'entrada, i col·locats en la documentació de l'actriu al fons personal.

La recuperació de documentació personal de Manuel Franch (mort el 2003), a través del contacte amb la seva vídua, resident a Barcelona, podria proporcionar un (futurible) tercer increment (fons obert), malgrat que els intents (juny del 2016) de parlar amb ella han donat pocs resultats.

4. ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

4.1 Condicions d'accés

La documentació és consultable a la Biblioteca de l'Institut del Teatre, prèvia petició escrita dels documents que es necessiten, tot respectant la normativa del fons de reserva. Els horaris de consulta¹⁶⁵ (dilluns a divendres) són a l'hivern de 10 a 20 h; a l'estiu de 9 a 14.30 h, i l'agost està tancat.

Pàgina del fons: <http://www.cdmae.cat/fons-assumpcio-casals/> (permet la descàrrega de l'inventari).

¹⁶⁵ Horaris consultables al web oficial del MAE (<http://www.cdmae.cat/on-som/>) i al directori de biblioteques <http://cercadorbiblioteques.cultura.gencat.cat/biblio.do?reqCode=view&codiBiblio=E0229&pos=0>. [Consulta: 1 març. 2016].

Accés a unitats documentals digitalitzades del fons:

[http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f\[relation_conformsTo_facet\]\[\]=Fons+Assumpci%C3%B3+Casals&locale=ca](http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f[relation_conformsTo_facet][]=Fons+Assumpci%C3%B3+Casals&locale=ca).

4.2 Condicions de reproducció

El MAE autoritza la reproducció sense traves si és amb finalitat docent o d'investigació, no lucrativa. Es poden obtenir còpies digitalitzades a través del Servei d'obtenció de documents i de digitalització, previ pagament de la taxa corresponent (<http://www.cdmae.cat/serveis/>); hi ha un full de petició descarregable a Internet (<http://www.cdmae.cat/wp-content/uploads/2014/10/formulari-repro-cat.pdf>). El particular ha d'informar-se de l'existència de drets d'autor i, en cas de publicació d'algun document, ha de fer els tràmits pertinents amb el titular dels drets.

4.3 Llengua i escriptures dels documents

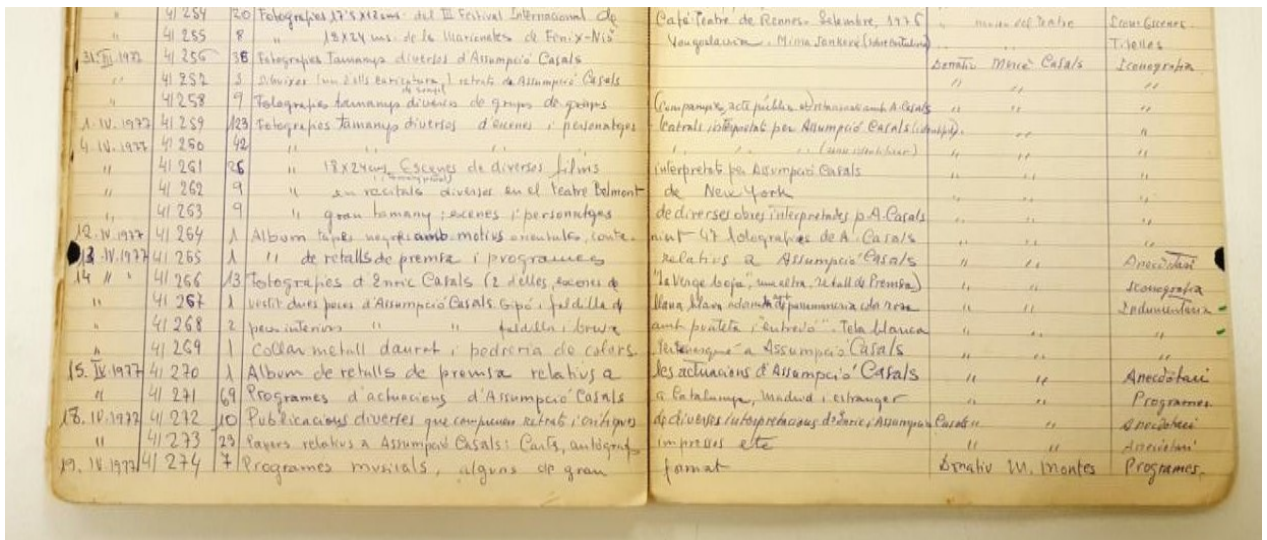
Espanyol (65%), català (30%), anglès (5%).

4.4 Característiques físiques i requeriments tècnics

La documentació, majoritàriament, està constituïda per petits formats en bon estat, de fàcil manipulació física. Estat de conservació: bo. Els àlbums (L92, L93), però, tenen retalls de diaris i programes de mà força arrugats o rebregats o incomplets. A banda d'això, cap especial dificultat d'accés o de lectura.

4.5 Instruments de descripció

- El llibre de registre de l'Institut del Teatre-MAE (vegeu foto, a sota) de l'any 1977 (*Registro Archivo, VIII, 38379 a 41750*), que fa menció de l'entrada de la donació i n'especifica el contingut,

Llibre de l'Institut del Teatre-MAE: *Registro Archivo, VIII, 38379 a 41750*. Foto: Isart. Gentileza MAE.

- Aquest TFM és també una descripció a nivell de fons i també d'unitats documentals.

5. ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

5.1 Existència i localització dels originals

Tota la documentació és original i es localitza a l'adreça esmentada a *1.1 Codi de referència*.

5.2 Existència i localització de reproduccions

Reproduccions en paper: existeixen reproduccions (fotocòpies) de la correspondència original, enquadernades, per a la consulta en sala (EPISTOLARI, VOL. II (A-J), p. 60-81. Registres: 14398-14415), al mateix MAE.

Reproduccions digitals: una part del fons està digitalitzat al repositori [Escena Digital](http://www.escena.cat)¹⁶⁶ del MAE.

5.3 Documentació relacionada

Els fons següents estan relacionats amb el descrit i l'ordre seguit respon a un criteri subjectiu d'importància de la relació o de la documentació:

- Fons **Josep Santpere**, ubicat al MAE: guarda documentació¹⁶⁷ laboral i testimonial de posades en escena, ja que Assumpció Casals formava part de la seva companyia teatral,

¹⁶⁶ [http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f\[relation_conformsTo_facet\]\[\]=Fons+Assumpci%C3%B3+Casals](http://colleccions.cdmae.cat/catalog?f[relation_conformsTo_facet][]=Fons+Assumpci%C3%B3+Casals)

¹⁶⁷ Dos exemples: <http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:364348> i <http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:364288>.

- Fons **Mario Cabré**, ubicat a un immoble particular fora de Barcelona, sota la responsabilitat del director i actor teatral Mario Gas Cabré: guarda documentació laboral i testimonial de posades en escena, ja que Assumpció Casals formava part de la seva companyia teatral,¹⁶⁸
- Fons **Enric Guitart** i Matas, ubicat al MAE (<http://www.cdmae.cat/fons-enric-guitart/> i http://www.cdmae.cat/wp-content/uploads/2015/04/EnricGuitart_inventari.pdf): guarda documentació¹⁶⁹ perquè l'actor Enric Guitart era amic d'Assumpció Casals,
- Fons (parcial) **Enric Borràs**, ubicat al MAE: guarda documentació laboral i testimonial de posades en escena, ja que Assumpció Casals formava part de la seva companyia teatral,
- Fons (parcial) Enric Borràs, ubicat a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona,
- Fons (parcial) **Àngel Guimerà**, ubicat a la Biblioteca Nacional de Catalunya: guarda documentació relacionada perquè Assumpció Casals era una de les seves actrius predilectes; <http://www.bnc.cat/fons/inventaris/smanuscrits/guimera/guimera.pdf> i <http://mdc.cbuc.cat/cdm/landingpage/collection/fpguimera>,
- Fons (parcial) Àngel Guimerà, ubicat al MAE,
- Fons **Conrado San Martín** (Higuera de las Dueñas, Àvila, 1921-), d'ubicació desconeguda: guarda documentació relacionada perquè va ser company de feina d'Assumpció Casals i del seu marit,
- Fons **Ignacio F. Iquino** (Valls, 1910 - Barcelona, 1994)/Emisora Films, d'ubicació desconeguda: guarda documentació relacionada perquè va dirigir Assumpció Casals al cinema,
- Fons **Mary Santpere**, ubicat al MAE: guarda algun document relacionable perquè Mary era filla de Josep Santpere, l'empresari teatral esmentat més amunt, i el seu fons conserva documentació del pare.

5.4 Bibliografia

No existeix bibliografia sobre el fons.

¹⁶⁸ Malgrat la bona predisposició de Mario Gas, no s'ha pogut consultar aquest fons pels seus problemes d'agenda, però hi ha el compromís de fer-ho en el futur.

¹⁶⁹ Un exemple: l'inventari a Internet permet saber que hi ha al fons un retrat d'Assumpció Casals dedicat a Emília Matas (E 353-49).

6. ÀREA DE NOTES

Àrea d'identificació. El Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (MAE) no forma part del SAC (Sistema d'Arxius de Catalunya). De tal manera, per articular el codi de referència s'ha aplicat la regla *1.ID6 regla; variant*, de la NODAC. Sí que forma part de les Biblioteques de Catalunya (http://cercadorbiblioteques.cultura.gencat.cat/start.do?set_locale=ca_ES), com a biblioteca especialitzada. Val a dir, també, que el MAE té una normativa específica per denominar els fons, i no segueix doncs la NODAC. Els fons Assumpció Casals al MAE es denomina: **FP ACR (1977)**.

Per referir-nos al fons, per abreujar, poder denominar-lo Fons FACiR, d'acord amb les inicials del nom de l'artista.

Volum i suport. Bàsicament, les capsas F105 i F106. La resta de documentació està força repartida, en diverses capsas que inclouen documentació no del fons que estudiem.

La Memòria del 1977, però, no coincideix amb els materials de què informa el llibre de registre. En la memòria s'indica: 316 fotos, 4 peces d'indumentària, 3 dibuixos, 79 programes i fullets, 23 cartes i gràfics.

Abast i contingut. Del fons FACiR no es va respectar la unitat documental preceptual (documentació físicament tota junta), sinó que es va separar en funció de formats i tipologies (àlbums, tèxtils, fotografies, programes de teatre, etc.), perquè el MAE així ho tenia com a normativa, fins al 2006. Actualment i excepcional, de fet, si per raons de conservació o característiques del format (indumentària, complements, etc.) s'han de disgregar peces es consigna llavors a l'inventari del fons personal a través del topogràfic.

Sistema d'organització. Pel que fa al quadre de classificació, cal recordar que l'autoria del *QdC Elvira-Isart (2016)* correspon a la professora Maria Elvira i Silleras i a l'autora d'aquest treball, Rosa M. Isart.

Cal indicar que el quadre de classificació proposat constitueix una proposta paral·lela a la general que té el Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques, que bàsicament estableix 8 classes, les següents:

1- ACTIVITAT PERSONAL I FAMILIAR

2- ACTIVITAT CREATIVA

3- ACTIVITAT PROFESSIONAL

4- ACTIVITAT ASSOCIATIVA, SOCIAL I POLÍTICA

5- CORRESPONDÈNCIA

6- RECONeixEMENT I CRÍTICA

7- FOTOGRAFIES (no associables a cap espectacle en concret)

8- BIBLIOTECA I ARXIU

7. ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

7.1 Autoria i data

Rosa Isart, juliol del 2016

7.2 Fonts

- la pròpia unitat de descripció
 - per a la història del productor:
-
- “Assumpció Casals i Rovira”. *Viquipèdia*, actualització: 15 set. 2015. <https://ca.wikipedia.org/wiki/Assumpci%C3%B3_Casals_i_Rovira>. [Consulta: 30 set. 2015].
 - Cunill, Josep. *Elena Jordi: una reina berguedana a la cort del Paral·lel: el teatre de vodevil a Barcelona (1908-1920)*. Berga: Centre d'Estudis Musicals del Berguedà "L'Espill" / Àmbit de Recerques del Berguedà, 1999. 126 p. ISBN 8489988218.
 - Cunill, Josep. *Gran Teatro Español (1892-1935): història del primer teatre del Paral·lel*. Barcelona: Fundació Imprimatur, 2011. 313 p. ISBN 9788493788674.
 - Curet, Francesc. *Història del teatre català*. Barcelona: Aedos, 1967. 641 p.
 - González, Palmira. *Els anys daurats del cinema clàssic a Barcelona (1906-1923)*. Barcelona: Edicions 62 / Institut del Teatre, 1987. 582 p. ISBN 8429725288.

- Google Sites. *Tombant de segle*. Barcelona: Jorig Serra Morales, actualització: [25 set. 2012]. <<https://sites.google.com/site/tombantdegle/assumpcio-casals>>. [Consulta: 30 set. 2015].
- Molner, Eduard; Albertí, Xavier. *Carrer i escena: el Paral·lel 1892-1939*. Barcelona: Viena / Ajuntament de Barcelona, 2012. 222 p. ISBN 9788483307076 (Viena Edicions).
- Romaguera, Joaquim (dir.). *Diccionari del cinema a Catalunya*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005. 638 p. ISBN 8441213798.
- per informar l'element *Abast i contingut* s'ha utilitzat el llibre administratiu de registres d'entrada (de l'any 1977), i el protocol intern del MAE per a fons personals i institucionals ("*procediment (annex manual arxiu i museu*"), tot i que actualment aquest protocol està en fase de revisió.

7.3 Regles o convencions

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) 2007. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Subdirecció General d'Arxius, 2007.

Per a la presentació de dates, s'ha utilitzat la norma ISO 8601:2004. –*Notació estàndard de data i temps*.¹⁷⁰

8. ÀREA DE PARAULES CLAU

Descriptors onomàstics

Casals, Assumpció; Goula, José; Iquino, Román, Antonio; Santpere, Josep; Borràs, Enric; Cabré, Mario; López, Visita; Guitart, Enric

¹⁷⁰ Accessible parcialment a: http://www.iso.org/iso/catalogue_detail?csnumber=40874. [Consulta: 1 març. 2016].

Descriptors temàtics

teatre, actors, actrius catalanes, fotografies teatrals, Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques, MAE, Institut del Teatre, fons personals, arxius personals, arts escèniques, exili

Descriptors topogràfics

Barcelona, Mèxic, Palma, l'Havana, Vilafranca del Penedès, Madrid

6 Il·lustracions

6 Il·lustracions

A continuació, il·lustracions que mostren diferents **tipologies documentals** (llenguatge controlat del MAE aplicat a [Escena Digital](#), que inclou, per exemple: cartell, correspondència, document personal, fotografia, indumentària, programa).

IL·LUSTRACIÓ 1. **Fotografia.** Any 1927. L'actriu Assumpció Casals, caracteritzada per a l'obra *La reina del mercat*, d'Alfons Roure. Topogràfic: F 106-14. Font: Escena Digital MAE:
<http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:311485>.
[Consulta: 30 juliol 2016].

IL·LUSTRACIÓ 2. **Fotografia.** Any d'exili (c. 1939). L'actriu Assumpció Casals, en l'època de plenitud. R. 41256/2. Topogràfic: F 105-03. Font: Escena Digital MAE:
<http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:321525>.
[Consulta: 30 juliol 2016].

IL·LUSTRACIÓ 3. **Fotografia.** Any 1939. L'actriu Assumpció Casals, amb el seu marit Josep Goula, a l'Havana, en una foto que celebra el seu tercer aniversari de casats, del 27 de juny del 1939. R. 45104/4. Topogràfic: F 105-02. Document procedent d'increment del fons. Font: Escena Digital MAE:
<http://colleccions.cdmae.cat/catalog/bdam:394926>.
[Consulta: 30 juliol 2016].

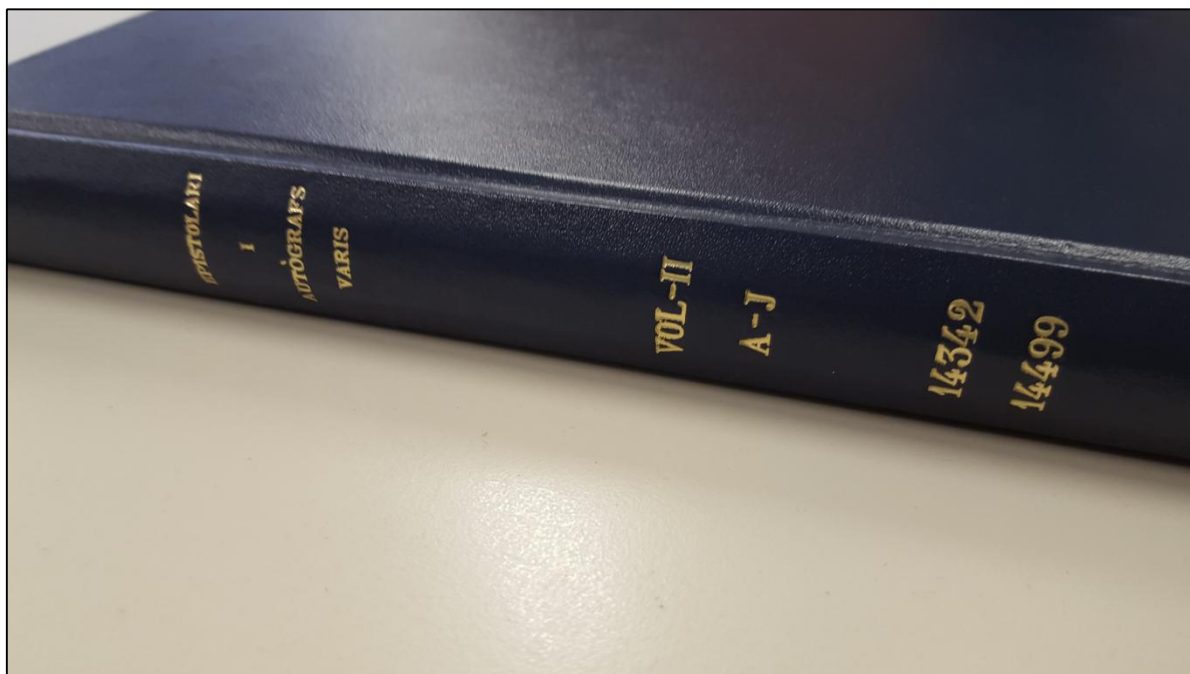
IL·LUSTRACIÓ 4. **Document personal.** Una part del fons personal: a mà dreta, dos àlbums personals (L 92, L 93), amb retalls de premsa i programes de mà enganxats. Foto: Isart. Gentilesa MAE.

IL·LUSTRACIÓ 5. **Document personal.** Detall de l'àlbum L93, de pell marró. Foto: Isart. Gentilesa MAE.

IL·LUSTRACIÓ 6. **Document personal.** Detall de l'àlbum L92 del fons Assumpció Casals. Foto: Isart. Gentilesa MAE.

IL·LUSTRACIÓ 7. **Correspondència.** En aquest cas, reproduccions disponibles, a partir dels originals. Foto: Isart. Gentilesa MAE.

IL·IISTRACIÓ 8. **Indumentària.** Les peces de [roba escènica](#) es guarden amb fundes a l'àrea de magatzem del MAE. Foto: Isart. Gentilesa MAE.

IL·IISTRACIÓ 9. **Programa de mà.** R. 41271/42. Topogràfic B458-58. Foto: Isart. Gentilesa MAE.

7 Conclusions

7 Conclusions

7.1 Conclusions sobre els fons personals d'actors/actrius

Aquest TFM sobre els fons personals dels actors i de les actrius, amb una especial atenció dispensada al fons de l'actriu Assumpció Casals (1896-1975), ha permès posar en contacte la disciplina arxivística amb el món de les arts escèniques, i té unes conclusions finals.

Com a **conclusió primera**, comprovem com els fons personals estan entrant cada vegada més en la nostra realitat: “els *personal papers*” cada cop són més valorats per la societat i pels responsables culturals, al mateix temps que va augmentant el seu nombre a les institucions professionals de custòdia (arxius, biblioteques, museus,...), en especial per la crisi econòmica que impossibilita una conservació patrimonial i una difusió suficient i encertada des de l'esfera privada. (De la mateixa manera, doncs, això passa amb els fons d'actors/actrius).

Una **conclusió segona** ha estat comprovar la gran varietat de noms amb què es fa referència al *fons personal*. Terminològicament constitueix un gran problema i aporta un grau d'inseguretat terrible. Cal fermament unificar la terminologia i oblidar denominacions antigues, obsoletes o circumstancials com ara *arxiu personal*, *documentació personal*, *col·lecció especial*, *col·lecció personal*, *documentació musical* (en el cas de fons personals d'un músic), *donació*, *llegat*, *fons patrimonial*, *arxiu patrimonial*, *col·lecció singular* o bé *fons documental*. Fet això, ja no hauria passat que, per exemple, els mitjans i la Sala de Premsa de la Generalitat de Catalunya, el 8 d'abril del 2016 escrivissin que hi hauria un «acte de donació del fons documental del realitzador Jaime Camino a la Filmoteca de Catalunya». Esdevé imprescindible la complicitat dels gabinets de premsa i de tots els professionals de la biblioteconomia i documentació per arribar a aquesta fita.

Com a **conclusió tercera**, hem certificat, amb la revisió de la bibliografia existent sobre fons personals, que aquí manca molt camí a fer. La història dels fons personals s'ha vingut explicant poc i de manera molt fragmentària. Cal animar els estudiosos i aconseguir que es transformin en historiadors d'aquesta tipologia que ja va agafant protagonisme. Nosaltres ho hem fet, ben succintament, en seu de la *Introducció*, a “Els temps actuals i els fons personals”.

Conclusió quarta, en l'àmbit de la formació dels fons personals, s'ha detectat la problemàtica immediata i de rotunda actualitat de l'augment de la tinença de documentació personal i professional en format digital, electrònic, i a la xarxa o al núvol. Internet té coses ben bones

però ara mateix l'arxiver i l'historiador han de valorar com poder recuperar i conservar amb prou solidesa i garanties aquests formats *a priori* invisibles, impalpables, que portaran la idea de fons personal lluny dels clàssics suports que són el paper i el cartró. En el cas dels actors resulta claríssim, per exemple, que moltes fotografies del fons personal reposen sense impressió a targetes SD, a microSD de dispositius mòbils, a unitats USB o directament al Facebook o Instagram. Cal que els propis productors, els *nostres artistes*, se sensibilitzin i procurin més que mai ajudar a la conservació de la *memòria històrica* fent visibles aquests continguts emmagatzemats, no desvelats; cal que els professionals de l'arxivística participin en aquesta recuperació.

Per altra banda, com a **conclusió cinquena**, en l'esfera del significació dels fons personals, un altre problema detectat és que els fons personals d'actors/actrius estan afectats molt especialment per la vàlua social donada a la feina (i paper) de l'actor, també per pròpia solidesa emocional i autoestima del seu productor, que comportaran el manteniment o bé la destrucció de la documentació. Finalment, per la mobilitat habitual de la persona física, molt més alta que en altres tipus de fons privats personals. Paga la pena, doncs, des d'aquest treball, demanar que la societat se sensibilitzi més amb la feina de l'actor i li atorgui més respecte i valor al seu treball que, per altra banda, constitueix, com venim dient, una aportació a la història del teatre i de la cultura en general, des de la perspectiva i el cas concret de l'individu i de l'experiència personal.

La **conclusió sisena**, per la qual també esdevé important valorar un fons d'un actor o d'una actriu, és que hem observat que els fons d'actors/actrius: acostumen a contenir força documentació de companys de feina (altres actors). De tal manera, un fons personal d'un actor concret podria incloure una interessantíssima documentació d'altres artistes. Els lligams sentimentals, afectius i simpaties cal doncs sempre tenir-los ben presents, a l'hora d'enfocar una investigació, en especial biogràfica: potser un fons personal no previst aportarà molta informació, pels lligams entre els productors (artistes). El cas del fons Tórtola Valencia n'és un bon exemple, farcit de fotografies de molts altres artistes de l'època.

Curiosament (**conclusió setena**), pel que fa al fet de l'*existència en sí de fons d'actors/actrius*, val a dir que hem observat que es conserven més fons personals de professions escèniques tècniques (directors teatrals, escenògrafs, etc.) que no pas d'intèrprets de l'escena i del cel·luloide. La causa podria radicar en l'hàbit organitzador i recopilador o compilador dels directors —i per extensió, d'altres integrants tècnics— versus l'**art efímer** que constitueix

l'acte interpretatiu (així doncs, l'activitat o art de la interpretació) i vist que els fons dels actors tot sovint contenen molts **materials efímers** (díptics de l'obra, propaganda, entrades, targetes d'invitació, etc.).

Cal valorar, com a **conclusió vuitena**, en l'àmbit de la proposta de quadre de classificació aportada, que l'especificitat de la feina de l'actor fa que tot sovint es vegi obligat a participacions sense contracte i amb un alt grau de precarietat; això ha influït en l'obtenció d'un **quadre de classificació** dels fons que diferencia, anòmalament, dins la classe *Treball*, entre "treball contractual" i "treball no contractual".

A nivell institucional, tot constituint la **conclusió novena**, en l'àmbit de la localització efectuada de fons d'artistes escènics (i d'actors, com a subtipologia més específica), es constata la realitat actual de la tendència de cessió de fons personals a biblioteques, en especial les universitàries,¹⁷¹ i als museus; ambdós estan agafant protagonisme, en detriment dels (clàssics) arxius (teatral o no). Un exemple clar n'és la Biblioteca de la Universitat de Girona. També la Biblioteca d'Humanitats de la UAB. Simultàniament, resulta evident que les tasques de difusió i excel·lent presentació a Internet dels fons personals que poden fer aquestes entitats que custodien els fons els aporten gran prestigi a banda de la lògica utilitat informativa. En aquesta línia, el web oficial i el catàleg [Escena Digital del MAE](#) esdevenen notablement elogiables. També, fora de l'àmbit escènic, [Arxius en línia](#) (3326 fons documentals, 2669350 unitats documentals) del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Igualment es constata (**conclusió desena**) que els fons personals d'actors/actrius localitzables a Catalunya es concentren bàsicament a Barcelona capital però al mateix temps cal especificar que les dues grans institucions que poden tenir fons personals d'actors a Catalunya, el Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (MAE) i la Filmoteca de Catalunya, tenen pendent la reordenació i revisió integral de gran part dels seus fons (suposadament) personals¹⁷²; també la quantificació definitiva. No constitueix un problema d'incompetència o inapetència professional perquè ambdues institucions tenen grans professionals treballant-hi: hi ha una manca de recursos econòmics i humans clara, que els governants haurien de solucionar.

¹⁷¹ Recordem l'excel·lent treball d'investigació dels fons personals en les biblioteques universitàries, sobretot de l'estranger, de Laura Moré. *V. bibl.*

¹⁷² Tot sovint la **valoració** com a *fons personal* o com a *col·lecció personal* constitueix un motiu de debat i pot exigir la revisió del contingut del fons. Un altre inconvenient habitual és el problema d'**espai**. La quantificació total de fons personals també constitueix un tema pendent, de fet derivat dels dos factors anteriors que menciona aquesta nota.

A nivell d'informació digital i en línia, de com es presenten els fons personals, hem comprovat (**conclusió onzena**) que els *fons personals escènics*, o els *fons personals d'actors/actrius*, no tenen un portal general (com ara el projecte [IFMuC](#) en l'àmbit musical, el [Patrimoni d'editats i editors de Catalunya](#) o el [Serveis d'Arxiu de Ciència](#), SAC) català o espanyol que els agrupi i centralitzi la informació. Tampoc, tot sovint, no hi ha inventaris ni visualitzables ni descarregables a Internet, ni una digitalització íntegrament i exhaustiva dels fons personals d'actors/actrius.

Haver accedit al fons Assumpció Casals (o fons FACiR, si abregem) ens ha permès d'efectuar la primera descripció arxivística històrica d'aquest fons: constituïa un dels objectius. Amb aquest tractament hem confirmat que cal revaloritzar, tornar-li el protagonisme, a aquesta gran dama de l'escena catalana (i de l'exili català). Simultàniament s'han pogut perfilar (**conclusió dotzena**) les tipologies històricament habituals, prèviament al *boom* digital actual, en els fons d'actors, que (de més a menys quantitat) són:

- en primer lloc, fotografies, programes de l'acte artístic, i retalls de premsa (crítiques, cròniques socials, ,o anuncis inserits en premsa),
- en segon lloc, textos teatrals i guions cinematogràfics (fotocòpies o anàlegs) de les obres en què han participat,
- en tercer lloc, indumentària de treball i objectes procedents de les posades en escena o dels desplaçaments que han fet amb motiu artístic.

També ens ha permès valorar (**conclusió tretzena**) que caldria tenir present els Registres d'autoritat a l'hora de proveir d'informació (nom dels productors) els repositoris. I que convé (**conclusió catorzena**) evitar la disgregació —el fons FACiR la va patir en el moment d'ingrés al centre de custòdia, el març del 1977 — en un fons personal, sigui quin sigui el volum i les tipologies del fons. (En efecte, el fenomen de la disgregació dels fons personals constitueix una dissort general, no només predicable dels fons d'actors).

Finalment deixem constància de la utilitat de les noves tecnologies i programaris lliures per a la pràctica i l'exercici de la investigació teatral. Hem fet ús de [Mindomo](#) per a la creació dels mapes mentals en seu dels *Annexos* i n'hem quedat força satisfets.

7.2. Possibles línies d'investigació a partir d'aquest treball

Aquest Treball final de Màster obre les portes clarament a tot un seguit de noves línies d'investigació o a l'aprofundiment en línies ja encetades. En efecte, alguns estudis futurs podrien seguir aquests suggeriments d'investigació:

- **línia 1:** l'estudi exhaustiu dels fons personals d'actors/actrius existents a Catalunya. O bé estudiar els fons personals d'actors/actrius a les biblioteques públiques, especialitzades i universitàries de Catalunya.¹⁷³ Implica completar l'estudi aportat per aquest treball en seu de l'*Apartat 4.4.3*,

línia 2: l'estudi dels fons personals d'actors/actrius existents a l'estranger a partir de l'estudi dels membres integrants (<http://www.sibmas.org/members/members-directory/>) de SIBMAS (International Association of Libraries, Museums, Archives, and Documentation Centres of the Performing Arts). Es relaciona amb la línia d'investigació internacional de l'*Apartat 4.4.1* d'aquest treball,

- **línia 3:** el tractament arxivístic integral de fons de professionals del teatre, no necessàriament actors: escenògrafs, figurinistes, escriptors teatrals, etc. Per exemple, de: dramaturgues (Rosa Victòria Gras, Lluïsa Cunillé, Àngels Aymar, Mercè Sarrias) o dramaturgs (Joan Guasp, Nicasi Camps) catalans vius, de periodistes o professors teatrals en actiu (María-José Ragué, Joan-Anton Benach, Marcos Ordóñez), etc. És vinculable al punt 2.4 *Fons personals escènics* d'aquest treball.

- **línia 4:** el tractament arxivístic integral de fons personals d'altres actors i actrius catalans. D'especial interès esdevé fer-ho dels actors actualment amb més de 70 anys —per raons òbvies, de possible òbit o complicacions de salut o memòria de l'artista —¹⁷⁴, així doncs nascuts pre-1946 i que tinguin el seu fons personal ubicat al domicili —per donar-li visibilitat i saber-ne el seu grau d'importància i l'abast/volum documental. La llista d'actors és extensa: Jaume Pla (n. 1928; 88 anys), Joan Borràs (n. 1940; 75 anys), Àngel Pavlovsky, Rosa Maria

¹⁷³ Actualment totes sumen un total de 871 biblioteques. Consultable i llistat descarregable a: <http://cercadorbiblioteques.cultura.gencat.cat>.

¹⁷⁴ En aquesta línia de recuperació de la memòria històrica teatral, és encomiable la iniciativa d'[AISGE](http://www.aisge.es) (Artistes Intèrprets, Societat de Gestió), de les autobiografies d'actors editades, dintre del projecte *Taller de la memòria*. Ens ho va presentar l'actor Enric Majó. Vegeu-ne una notícia (2013) a: <http://www.aisge.es/taller-de-la-memoria-en-barcelona>.

Sardà, Carme Sansa, Maife Gil, Josep Maria Pou, Àngels Moll, Enric Majó (n. 1945; 71 anys), etc., etc.

- **línia 5**: continuació del tractament arxivístic fet amb el fons FACiR. En aquest sentit, presentació de l'inventari definitiu (o catàleg raonat) del fons d'Assumpció Casals.

Fora de l'àmbit arxivístic, seria bo i enriquidor d'analitzar en profunditat les opinions doctrinals sobre els conceptes d'actor/intèrpret/artista (en relació amb el *Marc conceptual* d'aquest treball, concretament amb els punts 2.5 *Els fons personals dels artistes escènics* i 2.6 *Els fons personals dels actors/actrius*, d'aquest treball).

8 Bibliografia i recursos electrònics sobre fons personals

8 Bibliografia i recursos electrònics sobre fons personals

8.1 Bibliografia consultada

IV Jornades de Debat sobre el Repertori Teatral Català: dona i teatre. (2012). Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Biblioteca d'Humanitats.

Abad Canós, G. (2015). *El lenguaje de los oficios teatrales: Glosario de voces de la práctica teatral en el siglo XIX*. Universitat de València (Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació). Recuperat de <http://roderic.uv.es/handle/10550/50510>

Adroer i Pellicer, M. À. i Gifre i Ribas, P. (1989). Arxius privats i arxius patrimonials. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 1, 83-96.

Aguer Teixidor, M. (2009). El Archivo de Salvador Dalí, heterogéneo, fragmentario y dual. En *Archivos y fondos documentales para el arte contemporáneo*, 1, 17-21. Universidad de Extremadura.

Alberch i Fugueras, R., Boadas i Raset, J., Capell i Garriga, E., i Corominas i Noguera, M. (2009). *Manual d'arxivística i gestió documental*. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya.

Alberch i Fugueras, R., Freixas i Camps, P., i Massanas, E. (1988). *Arxiu: l'arxiu d'imatges: propostes de classificació i conservació*. [Barcelona]: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General del Patrimoni Artístic. Servei de Museus.

Albertí, X., Molner, E. (2012). *El Paral·lel 1894-1939. Barcelona i l'espectacle de la modernitat*. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona/Diputació de Barcelona.

Amorós, A., Díez Borque, J. M., i Alvar, C. (1999). *Historia de los espectáculos en España*. Madrid: Castalia.

Andreu i Daufí, J., Cruellas i Serra, R. M., i Elvira i Silleras, M. (2003). La documentació personal com a eina docent: ensenyar i aprendre amb els fons personals. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 21, 223-270. Recuperat de <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/55210>

Arnau Fernández, M. (2015). *Estudi del Fons Marian Amat* (Treball final de Màster-TFM, no publicat). Universitat de Barcelona (Facultat de Biblioteconomia i Documentació), Barcelona.

- Arxiu Històric del «Teatre Romea Propietat». (2016). Recuperat 16 juliol 2016, de <http://www.teatreromeapropietat.cat/ca/>
- Arriaga Mesa, M. D. (1996). Experiencias sobre el procesamiento de fondos personales en el Archivo Nacional de Cuba. En *La investigación y las fuentes documentales de los archivos: [I y II Jornadas sobre Investigación en Archivos]* (1a ed., vol. 2, p. 1015-1024). Asociación de Amigos del Archivo Histórico Provincial.
- Association des archivistes français, Drouhard, M., Foucher, E., i Papon, B. (2005). *Archives privées: un patrimoine méconnu: petit guide à l'usage des propriétaires*. París: Association des archivistes français. Section archives départementales.
- Audouard i Deglaire, P., Mariné, A., Calafell, J., Domenech, S., i Gustà, M. (1998). *Amadeu i Audouard: fotografies d'escena: La Virreina, Barcelona del 3 de juny al 31 de juliol de 1998*. Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona/Arxiu Fotogràfic de l'AHCB.
- Badenas i Rico, M. (1998). *El Paral·lel, història d'un mite: un barri de diversió i d'espectacles a Barcelona*. Lleida: Pagès.
- Balsinde, I. (2006). Archivos personales en la Biblioteca de la Fundación Universitaria Española. En *Seminario de Archivos Personales*, 1, 83-90.
- Barcelona. (2016). En *Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure*. Recuperat de <https://ca.wikipedia.org/wiki/Barcelona>
- Barreau, D. (2009). «Gestión» de información personal, no sólo «recuperación» de información personal. *El profesional de la información*, 18(4), 361-364.
- Bartrina, F., i Espasa, E. (2010). *Dones de teatre*. Vic: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic.
- Batlle i Gordó, R. (1984). *Quinze anys de teatre català: els teatres Romea i Novetats de 1917 a 1932*. Barcelona: Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona.
- Bellveser, E., i Alfonso i Nogueron, L. (1999). *Manual de documentació audiovisual en ràdio i televisió*. [València]: Universitat de València.
- Belmonte García, A. E. (2011). Archivos personales y familiares en la Región de Murcia. *Revista ANABAD Murcia*, 11, 3-26. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3949039.pdf>
- Belmonte García, A. E. (2011). *Correspondencia del escritor Raimundo de los Reyes, 1896-1964: estudio y tratamiento archivístico*. Saarbrücken: Editorial Académica Española.
- Berkeley, E. (1981). Appraisal of Current Private Papers and Collection Development. *Midwestern Archivist*, 6 (1), 59-71. Recuperat de <http://personalarchivesbibliography.pbworks.com/w/page/16005216/appraisal>

- Biblioteca de Catalunya. (2013). Patrimoni literari. Dossier informatiu sobre conservació de fons adreçat als escriptors. Barcelona. Recuperat de www.bnc.cat/content/download/82557/1297774/version/2/.../2015_ILC_Dossier.pdf
- Boadas, J., Fernández, J., Masachs, J., Planes, R., i Rovira, M. (2000). Conceptes generals i tipologies de fons privats. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 16, 299-314.
- Bordas, J. (1954). *Vademecum del actor*. Barcelona: Libreria Salesiana.
- Botrel, J. F. (2006). El archivo personal de Sinesio Delgado. En *Seminario de Archivos Personales* (1a ed., p. 227-234).
- Bravo Lledó, P. (2006). Los archivos personales. Una manera de trabajar sus documentos. En *Seminario de Archivos Personales* (1a ed., p. 91-104).
- Bravo Toledo, R. (2000). Cómo gestionar nuestra bibliografía: creación y mantenimiento de un archivo bibliográfico personal. *Atención primaria*, 25(6), 432-437. Recuperat de <http://www.elsevier.es/es-revista-atencion-primaria-27-articulo-como-gestionar-nuestra-bibliografia-creacion-11169>
- Brook, P. (2007). *La Puerta abierta: reflexiones sobre la interpretación y el teatro*. Barcelona: Alba.
- Cabañas Guevara, L. (1945). *Biografía del Paralelo, 1894-1934: recuerdos de la vida teatral, mundana y pintoresca del barrio más jaranero y bullicioso de Barcelona*. Barcelona: Memphis.
- Cabello Martín, M. (2011). El Archivo Personal de Ildefonso Martínez y Fernández en la Biblioteca Histórica de la Universidad Complutense de Madrid. *Documentos de Trabajo UCM Biblioteca Histórica*, 10. Recuperat de <http://biblioteca.ucm.es/foa/doc17303.pdf>
- Cagigas Ocejo, Y. (2012). Los fondos personales del Archivo General de la Universidad de Navarra. En *5as Jornadas Archivando* (1a ed., p. 81-89). Fundación Sierra Pambley.
- Cantín Luna, M. (2014). El archivo personal de Miguel Labordeta: un taller literario en la Biblioteca de la Universidad de Zaragoza. *Insula*, 810, 27-28.
- Capdevila, L., i Canosa i Farran, F. (2012). *Història de la meua vida i dels meus fantasmes. La República, el periodisme, el teatre*. Valls: Cossetània.
- Carrasco, R. (2000). El règim jurídic dels fons privats dels arxius. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 16, 331-340.
- Carreras, C., i Elvira Silleras, M. (2006). Aplicación de la ISAD a los archivos personales. En *El archivo, ¿un servicio público?* (1a ed., p. 187-208).
- Casacuberta, M. (1999). *Santiago Rusiñol i el teatre per dins*. Barcelona: Institut del Teatre. Diputació de Barcelona.

- Casas Castells, E. (2012). Páginas de interés para realizar una investigación sobre el patrimonio bibliográfico: pautas para la elaboración de un archivo personal. *Cistercium*, 259, 35-64.
- Casella, L., i Navarrini, R. (2000). *Archivi nobiliari e domestici: conservazione, metodologie di riordino e prospettive di ricerca storica*. Udine: Forum.
- Casellas i Serra, L.-E., i Boadas i Raset, J. (2014). *What will be remembered about us?: how to preserve personal archives in the 21st century*. Girona: City Council of Girona, Departament of Records Management, Archives and Publications.
- Casellas Serra, L.-E. (2014). Memorias personales digitales y archivos: ¿oxímoron o simbiosis? *Tabula*, 17, 157-174.
- Casellas Serra, L.-E., i Hernández Olivera, L. (2014). Ego archivo: ¿sociedad digital vs. memoria personal? *Tabula*, 17, 13-24.
- Casellas, L.-E., Codern, L., i Piqué, J. (2000). Aspectes pràctics que cal tenir presents abans de l'ingrés d'un fons privat en un arxiu públic. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 16, 341-350.
- Castán, A., i Taulé, A. (2000). Aspectes pràctics que cal tenir presents després de l'ingrés d'un fons privat en un arxiu públic. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 16, 351-358.
- Castañeda Peña, J. (2006). Los documentos sonoros. En *Seminario de Archivos Personales* (1a ed., p. 323-328).
- Castells, J. (2002). *El Món del teatre*. Barcelona: Teatre Nacional de Catalunya.
- Ceballos, E. (1998). *Diccionario enciclopédico básico de teatro mexicano: siglo XX*. México: Escenología.
- Cent anys d'actrius del teatre català: Palau Robert, exposició octubre 2015 - març 2016*. (2015). Barcelona: Diputació de Barcelona, Institut del Teatre.
- Chavarrías, A. (productor), Cabeza Gutiérrez, E., Riambau, E. (2010). *Màscares* [DVD]. Espanya: Cameo.
- Cifra (agencia). (24 gener 1975). Ha fallecido en Barcelona la actriz Asunción Casals. *ABC*, p. 69.
- Comas, À. (2004). *El Star system del cine español de posguerra (1939-1945)*. Madrid: T & B.
- Conte, J. (2011). *Tarradellas, testigo de España: el exilio y la Transición a través de los archivos privados de uno de los políticos mejor informados de su tiempo*. Barcelona: Destino.

- Cox, R. J. (2008). *Personal archives and a new archival calling: readings, reflections and ruminations*. Duluth, Minn.: Litwin Books.
- CRAI, UB. (2009). *El fons personal Miquel Porter i Moix*. Recuperat de <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/54585>
- Cristina, D. M. (2014). Hospedar, resguardar y compartir la memoria: el caso de los archivos de escritores latinoamericanos. *Cuadernos de Literatura*, 18(36), 254-267. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/5228549.pdf>
- Cucuzza, H. R. (2007). Allons enfants de la patrie: el archivo personal de Anunciada Mastelli. *Archivos de Ciencias de la Educación*, 1, 109-130. Recuperat de http://www.memoria.fahce.unlp.edu.ar/art_revistas/pr.687/pr.687.pdf
- Cunill Canals, J. (1999). *Elena Jordi: una reina berguedana a la cort del Paral·lel: el teatre de vodevil a Barcelona (1908-1920)*. Berga: Àmbit de Recerques del Berguedà.
- Cunill Canals, J. (2011). *Gran Teatro Español (1892-1935): història del primer teatre del Paral·lel*. Barcelona: Fundació Imprimatur.
- Curet, F. (1967). *Història del teatre català*. Barcelona: Aedos.
- de Huerta, M. (2009). El valor de un legado personal. En *Archivos y fondos documentales para el arte contemporáneo* (1a ed., p. 61-68). Universidad de Extremadura.
- de la Vega Zamora, M. (2006). El Servicio Histórico del COAM y los archivos personales de arquitectura. El legado Molezún y otros legados menores. En *Seminario de Archivos Personales* (1a ed., p. 295-307).
- del Álamo. Á. (2011). El Archivo Personal de Tomás Navarro Tomás en la Biblioteca Histórica de la Universidad Complutense de Madrid. *Documentos de Trabajo UCM Biblioteca Histórica*, 5. Recuperat de http://eprints.ucm.es/12380/1/Archivo_personal_TNT.pdf
- Delgado Gómez, A. (2014). Los archivos personales o El archivero domado. *Tabula*, 17, 75-86.
- D'Huart, S. (1974). Les archives privées aux Archives nationales. *La Gazette des archives*, 2(85).
- D'Huart, S. (1980). Les Archives privés: essai de methodologie. *La Gazette des archives*, 110, 167-176.
- Dieterich, G. (1974). *Pequeño diccionario del teatro mundial*. Madrid: Istmo.
- Direction des archives de France, Nougaret, C., Éven, P., i Joux, C. de. (2008). *Les Archives privées: manuel pratique et juridique*. [París]: La Documentation française.

- Dubatti, J. A. (2008). *Historia del actor: de la escena clàssica al presente*. Buenos Aires: Colihue.
- Dubatti, J. A. (2009). *Historia del actor II: del ritual dionisiàc a Tadeusz Kantor*. Buenos Aires: Colihue.
- Ducrot, A. (1992). Archives personnelles et familiales: status legal et problèmes juridiques. *La Gazette des archives*, 157, 134-171.
- Dupriez, J. (2002). *Le Classement des documents personnels*. Brossard: Édival.
- El Teatro*. (1977). Barcelona: Noguer.
- Elvira Silleras, M. (2013). Posibilidades de eliminar documentos en archivos personales. En *6as Jornadas Archivando* (1a ed., p. 219-230). Fundación Sierra Pambley.
- Enric, B. (2006). La edición de epistolarios: autor y lector. En *Seminario de Archivos Personales* (1a ed., p. 251-258).
- Equipo Fondo Isadora Aguirre. (2015). Apuntes de construcción: fondo documental Isidora Aguirre. *Anales de literatura chilena*, 23, 231-233. Recuperat de http://www.analesliteraturachilena.cl/images/N23/DosierIA1_Equipo.pdf
- Escobar Socías, H. (2013). Aproximació a l'estudi arxivístic dels fons històrics dels teatres de Barcelona. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 36, 181-206.
- Escobedo, J. (2006). Los caminos de la memoria. Archivos personales. En *Seminario de Archivos Personales* (1a ed., p. 55-79).
- Eslava Ochoa, E. (2008). Clasificación del archivo personal de Francisco Navarro Villoslada. *Boletín de la ANABAD*, 58(3), 81-88.
- Espinosa Ramírez, A. B. (1995). Los archivos personales: metodología para su planificación. En *Manual de Archivística* (1a ed., p. 263-280). Síntesis.
- Estivill Rius, A. (2008a). Els fons i les col·leccions d'arxiu a les biblioteques: models per al seu control i accés. *BiD, textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 21. Recuperat de <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/8969>
- Estivill Rius, A. (2008b). *Regles angloamericanes de catalogació: traducció de: Anglo-American Cataloguing Rules, second edition, 2002 revision, 2005 update*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya.
- Estudios sobre la Ley de propiedad intelectual: últimas reformas y materias pendientes*. (2016). Madrid: Dykinson.
- Fàbregas, X. (1978). *Història del teatre català*. Barcelona: Editorial Millà.

- Farré Fiol, C., Gómez Escofet, J., i Allué i Blanch, V. (2013). *Col·leccions singulars a les biblioteques de la Universitat Autònoma de Barcelona*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Fernández Granados, L. (2013). Archivos personales «en formación»: valoración documental. En *6as Jornadas Archivando* (1a ed., p. 174-181). Fundación Sierra Pambley.
- Fernández Trabal, J. (1995). Els arxius personals. En *Els Arxius: l'experiència catalana* (1a ed., p. 91-92). Barcelona: Associació d'Arxiviers de Catalunya .
- Fernández Trabal, J. (2009). Els arxius personals i patrimonials. *Dovella*, 99, 19-24.
- Ferreres i Calvo, E., Llorens i Vila, J., i Casassas, J. (1992). *Història de Catalunya*. Barcelona: Grup Promotor.
- Foguet i Boreu, F. (2006). La cartellera teatral de Barcelona durant la guerra i la revolució (1936-1939). *Assaig de Teatre*, 50-51, 213-236.
- Foguet i Boreu, F., Batlle, C., Gallén, E., Noguero, J., i Saumell i Vergés, M. (2003). *La Representació teatral*. Barcelona: UOC.
- Foguet i Boreu, i Santamaria, N. (2009). *La Literatura dramàtica*. Barcelona: UOC.
- Fons especials de la Biblioteca UdG: política de valor*. Universitat de Girona. Servei de Publicacions. Recuperat de <http://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/5879>
- Freixas Gutiérrez, G. (2001). *La Protección de los datos de carácter personal en el derecho español: aspectos teóricos y prácticos*. [Barcelona]: Bosch.
- Frontera Zunzunegui, M. E. (2010). El Archivo personal de Kurt Schindler: una propuesta de organización. *Etno-Folk*, 16, 15-34.
- Galiana Chacón, J. P. (2006). De los archivos personales, sus características y su tratamiento técnico. En *Seminario de Archivos Personales* (1a ed., p. 17-28).
- Galiana Chacón, J. P., i Simón Aura, C. (2004). Catálogo de los documentos de la época del exilio (1939-1947) existentes en el archivo personal de Juan Gil-Albert. *Laberintos*, 3, 161-207.
- Gallego Domínguez, O. (1993). *Manual de archivos familiares*. Madrid: ANABAD.
- Gallén, E., i Bacardit, R. (1989). *Romea, 125 anys*. [Barcelona]: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.
- Gifre i Ribas, P., Matas i Balaguer, J., i Soler i Simon, S. (2002). *Els Arxius patrimonials*. Girona: CCG.

- Girona Albuixech, A. (2005). El archivo personal de José Rodríguez Olazábal en la Biblioteca Valenciana. *Laberintos*, 4, 90-182.
- Gómez García, M. (1998). *Diccionario del teatro*. Madrid: Akal.
- Gómez Rodríguez, S. N. (2016). *Els fons personals de polítics. El fons d'Anna Bosch i Pareras, alcaldessa de Mollet del Vallès* (Treball final de Màster-TFM, no publicat). Universitat de Barcelona (Facultat de Biblioteconomia i Documentació), Barcelona.
- González Alcaide, G., i Tolosa Robledo, L. (2010). La documentación privada como recurso patrimonial al servicio de la sociedad: fondos archivísticos familiares y personales en los archivos valencianos. *Tabula*, 13, 169-182.
- González Alonso, A. (2008). El hilo de Ariadna: guía para la utilización del archivo personal de José Pérez de Barradas. En *Arqueología. América. Antropología* (1a ed., p. 497-516). Ayuntamiento de Madrid.
- González Cachafeiro, J. (2012). Los archivos personales y sus personajes: el caso del Archivo de la Fundación Sierra Pambley. En *5as Jornadas Archivando* (1a ed., p. 57-71). Fundación Sierra Pambley.
- González López, P. (1986). *Història del cinema a Catalunya*. [Barcelona]: La Llar del Llibre.
- González López, P. (1987). *Els Anys daurats del cinema clàssic a Barcelona: (1906-1923)*. Barcelona: Diputació de Barcelona, Institut del Teatre.
- González López, P. (2006). *El Cinema mut*. Barcelona: UOC.
- González Tura, O. (2008). *El Fons Bartra-Murià: l'arxiu personal i literari dels escriptors Agustí Bartra i Anna Murià*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- Gregori i Cifré, J. M. (2015). El cens IFMUC dels fons musicals de Catalunya. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 38, 136-166.
- Gual, A., i Serrahima, M. (1960). *Mitja vida de teatre: memòries*. Barcelona: Aedos.
- Gubern, R. (1994). *Benito Perojo: pionerismo y supervivencia*. Madrid: Ministerio de Cultura.
- Gubern, R. (1977). *El Cine sonoro en la II República, 1929-1936*. Barcelona: Lumen.
- Gudayol Torelló, A. M. (2006). Los archivos personales en una biblioteca patrimonial de ámbito territorial: la Biblioteca de Catalunya. En *Seminario de Archivos Personales* (1a ed., p. 147-162).
- Hawkins, D. T. (2013). *Personal archiving: preserving our digital heritage*. Medford, New Jersey: Information Today.

- Hernández Sanz, F. (2001). *El Teatre Principal i l'òpera a Maó*. Maó: Ajuntament-Institut Menorquí d'Estudis.
- Herrera García, A. (1996). El archivo personal del canónigo sevillano Don José Sebastián Bandarán. *Hespérides*, 4, 91-98.
- Hildesheimer, F. (1991). Les Archives privées. Le traitement des archives personnelles, familiales, associatives. *La Gazette des archives*, 154, 210-211.
- Història del teatre català. (2016). En *Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure*. Recuperat de https://ca.wikipedia.org/wiki/Hist%C3%B2ria_del_teatre_catal%C3%A0
- Hobbs, C. (2001). The Character of Personal Archives: Reflections on the Value of Records of Individuals. *Archivaria*, 52, 126-135. Recuperat de <http://journals.sfu.ca/archivar/index.php/archivaria/article/view/12817/14027>
- Hodge, A., i Vieites, M. F. (2003). *Teoría e práctica da interpretación: a formación do actor no século XX*. Vigo: Galaxia.
- Iborra, J., i Pla i Arxé, R. (1999). *La Mirada del conserge: dietari del Gran Teatre del Liceu (1862-1981)*. Barcelona: Sociedad del Gran Teatro del Liceo.
- Inés, A., Pilar, M., i Chaguaceda Toledano, A. (2002). Descripción de la serie Correspondencia recibida por los familiares de Miguel de Unamuno. *Cuadernos de la Cátedra Miguel de Unamuno*, 37, 125-201. Recuperat de http://campus.usal.es/~revistas_trabajo/index.php/0210-749X/article/viewFile/1497/1563
- Irurita Hernández, I. (2012). Los archivos personales y familiares en el Archivo General de la Universidad de Navarra: el difícil equilibrio entre el libre acceso y la restricción de uso. *Tabula*, 15, 223-234.
- International Council on Archives (ICA), Cortés Ruiz, M. E., i Desantes Fernández, B. (2004). *ISAAR (CPF): norma internacional sobre los registros de autoridad de archivos relativos a instituciones, personas y familias*. Madrid: Ministerio de Cultura, Secretaría General Técnica.
- Jornet Benito, N., i Tuset Páez, N. (2016). Construint la memòria dels feminismes: arxius, biblioteques i centres de documentació. Una mirada al passat, una reflexió per al futur. *BiD, textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 36. <http://doi.org/http://dx.doi.org/10.1344/BiD2016.36.9>
- Juan Payán, M. (1995). *Diccionario de actores*. Madrid: Ediciones JC.
- Juncosa, X., i Romaguera i Ramió, J. (1997). *El Cinema : art i tècnica del segle XX*. Barcelona: Pòrtic.
- Ketelaar, E. (2001). The Ethics of Preserving and Destroying Private Archives. *Argiefnuus = Archives news*, 43(4), 70-77.

- Ladj, M. (1998). *Le lexique de la scène*. París: AS.
- Latorre Merino, J. L. (2006). Los archivos personales: entre lo público y lo privado. Metodología para su tasación, difusión y establecimiento de plazos de acceso. En *Seminario de Archivos Personales* (1a ed., p. 173-185).
- Lee, C. A. (2011). *I, digital: personal collections in the digital era*. Chicago: Society of American Archivists.
- Les Archives personnelles des scientifiques: classement et conservation*. (1995). París: Archives Nationales.
- Llanas, A., i Fàbregas, X. (1975). *Trenta anys de teatre*. Barcelona: Edicions 62.
- Ley 13/1985, de 25 junio, del patrimonio histórico español*, BOE 155 § 12534 (1985).
- Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català*, DOGC 1807 § 6748 (1993).
- Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents*, DOGC 3437 § 11538 (2001).
- Lombrana, A., i Ojeda, N. (2013). Los legajos personales únicos como campo de indagación antropológico: Un ejercicio metodológico. *Nuevas Tendencias en Antropología*, 4, 1-23. Recuperat de <http://www.revistadeantropologia.es/Textos/N4/Los legajos personales unicos.pdf>
- López Ortega, C. (2013). *Cómo albergar el mundo en la nube. Propuesta de archivo personal en la era de las migraciones* (Treball final de Màster-TFM no publicat). Universitat Politècnica de València (Arts Visuals i Multimèdia), València. Recuperat de <https://riunet.upv.es/handle/10251/38008>
- López Varea, M. E. (2008). Archivos personales. En *Guía de manuscritos en las bibliotecas universitarias españolas* (1a ed., p. 47-52). Universidad de Castilla-La Mancha.
- López Varea, M. E. (2011). Los Archivos personales en las Universidades españolas. *Boletín de la ANABAD*, 61(4), 55-72.
- Lozano Martínez, I. (2012). El archivo personal de Jacinto Guerrero en la Fundación Jacinto e Inocencio Guerrero. *Boletín DM*, 16, 85-91. Recuperat de <http://dialnet.unirioja.es/servlet/extart?codigo=4284395>
- MacGowan, K., Melnitz, W., Villegas, C., & Prieto, J. (1964). *Las Edades de oro del teatro*. México: Fondo de Cultura Económica.
- Marcilloux, P. (2013). *Les ego-archives: traces documentaires et recherche de soi*. Rennes: Presses universitaires de Rennes.
- Martín-Palomino Benito, M. (2006). Los archivos personales: ingreso y eliminación en los archivos estatales. En *Seminario de Archivos Personales* (1a ed., p. 163-172).

- Marzo Portera, A. (2009). *Guía práctica para la protección de datos de carácter personal*. Barcelona: Experiencia.
- Mas i Vives, J., i Perelló Felani, F. (2003). *Diccionari del teatre a les Illes Balears*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Mastropierro, M. del C. (2006). *Archivos privados: análisis y gestión*. Buenos Aires: Alfagrama.
- Mastropierro, M. del C. (2007). *El Porqué de los archivos privados*. Buenos Aires: Alfagrama.
- Mercadal Bagur, D. (1968). *Ciento cincuenta años de arte lírico y dramático en el Coliseum de Mahón*. Barcelona: Peris.
- Mitry, J., & Falquina, Á. (1970). *Diccionario del Cine*. Barcelona: Plaza.
- Montero García, J. (2008). Los archivos musicales familiares y personales. En *El archivo de los sonidos* (1a ed., p. 389-411). Asociación de Archiveros de Castilla y León.
- Moré, L. (2014). *La visibilitat dels fons personals i les col·leccions especials a les biblioteques universitàries* (Treball final de Màster-TFM, no publicat). Universitat de Barcelona (Facultat de Biblioteconomia i Documentació), Barcelona.
- Moré, L., i Oliva Callís, L. (2013). Fons especials de la Biblioteca de la UdG: estat de la qüestió 2012-2013. Universitat de Girona. Biblioteca. Recuperat de <http://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/7600>
- Moscoso del Prado, A. (2016). *Practicum propiedad intelectual: 2016*. Valladolid: Lex Nova Thomson Reuters.
- Mota Muñoz, J. F. (2010). Els arxius sindicals: una pluralitat de models. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 31, 242-262.
- Nacache, J. (2006). *El Actor de cine*. Barcelona: Paidós.
- Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) 2007*. (2007). [Barcelona]: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.
- Notarianni, R. (1997). Il futuro della memoria. Atti del convegno internazionale sugli archivi di famiglie e di persone. Capri, 9-13 settembre 1991, II. En *Archivi personali di uomini politici e pubblici: problema di riordinamento* (p. 783-787). Ministero per i Beni Culturali e Ambientali. Ufficio Centrale per i Beni Archivistici.
- Oliva, C., i Torres Monreal, F. (2005). *Historia básica del arte escénico* (5a ed.). Madrid: Cátedra.

- Olivera Zaldúa, M. (2010). Colecciones fotográficas particulares: El fondo Joaquín Turina. Estudio de contenido. *Documentación de las Ciencias de la Información*, 33, 171-183. Recuperat de <http://revistas.ucm.es/index.php/DCIN/article/view/19600>
- Olmo Ibáñez, M. del. (2011). El archivo personal del calígrafo español. Francisco Javier de Santiago Palomares (1728-1796). *Tabula*, 14, 210-219.
- Orós Muruzábal, S. (2004). Els drets de propietat intel·lectual i els arxius. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 22, 449-464.
- Paredes Naves, M. C. (2011). Los archivos personales y familiares en el Archivo Histórico de Asturias. En *La utilidad de los archivos* (1a ed., p. 163-179). Universidad de Cantabria.
- Parra Verdú, P. J. (1995). El descubrimiento del archivo de la agrupación teatral La Cazuela: archivos personales, testimonios orales relacionados con dicha entidad teatral alcoyana. En *Historia contemporánea y nuevas fuentes: (Actas de las I Jornadas Internacionales sobre Historia Contemporánea y Nuevas Fuentes celebradas en Alicante - Elche, 14 - 15 de diciembre de 1995)* (1a ed., p. 199-204). Universidad de Alicante. Recuperat de <http://dialnet.unirioja.es/servlet/extart?codigo=936011>
- Parra Verdú, P. J. (1995). *La Cazuela, compañía de teatro estable en la sociedad alcoyana: 1950-1968*. Alcoy: Gráficas Ciudad.
- Pavis, P. (2014). *Diccionario del teatro* (ed. rev. i ampl., 8a impr.). Barcelona: Paidós.
- Paz, A. de la. (2016). *El fons Lluís Pasqual de la Biblioteca del Teatre Lliure* (Treball final de Màster-TFM, no publicat). Universitat de Barcelona (Facultat de Biblioteconomia i Documentació), Barcelona.
- Persia, J. de, i Ainaud de Lasarte, J. M. (2001). *En torno al patrimonio musical en Cataluña: archivos familiares*. Trujillo: Biblioteca Nueva.
- Pigrau, Y. (2002). *Els Santpere*. Barcelona: Planeta.
- Poblet, J. M. (1963). *Enric Borrás*. Barcelona: Editorial Alcides.
- Porras Rodríguez, G. (2007). *Julia Martínez, vocación de actriz*. Buenos Aires: Libros en red.
- Porter i Moix, M., i Ros Vilella, M. T. (1969). *Historia del Cinema Català: 1895-1968*. [Barcelona]: Editorial Taber.
- Prada Rodríguez, J. (1999). Los archivos personales y la correspondencia privada en el estudio de la represión franquista. En *III Jornadas Internacionales sobre Historia Contemporánea y Nuevas Fuentes* (1a ed., p. 83-93).
- Puig Taulé, O. (2007). *L'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual i la seva època* (Tesi doctoral). Recuperat de https://ddd.uab.cat/pub/treecpro/2007/hdl_2072_4348/Escola_d_art.pdf

- Radigales, J. (1999). *L'Òpera: música, teatre i espectacle*. Barcelona: Pòrtic.
- Rebollo Delgado, L., i Serrano Pérez, M. M. (2014). *Manual de protección de datos*. Madrid: Dykinson.
- Reyes Sánchez, A. A. (2006). *Fondo Pedro Bosch-Gimpera: catálogo del fondo personal de un arqueólogo* (Tesi doctoral no publicada). Escuela Nacional de Antropología e Historia, Mèxic.
- Rigo, A., i Genescà, G. (2000). *Tesis i treballs: aspectes formals*. Vic: Eumo.
- Rivas Palá, M. (1988). Automatización de los instrumentos de descripción de un archivo personal: la correspondencia de Joaquín Costa conservada en el Archivo Histórico Provincial de Huesca. *Boletín de la ANABAD*, 38(4), 541-548. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/798928.pdf>
- Romaguera i Ramió, J., i Porter i Moix, M. (2005). *Diccionari del cinema a Catalunya*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- Román, M. (1995). *Los que fueron a Hollywood, los años de postguerra*. Barcelona: Royal Books.
- Romera Castillo, J. (2011). *Pautas para la investigación del teatro español y sus puestas en escena*. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia.
- Rubio Villaró, C. (2013). *Archivos Literarios en Barcelona y su Área Metropolitana. Guía de fondos personales de escritores en centros públicos* (Treball final de Màster-TFM, no publicat). Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents (UAB), Bellaterra. Recuperat de <http://www.recercat.cat/handle/2072/253927>
- Rucio Zamorano, M. J. (2006). Los archivos personales: la incorporación a las bibliotecas y su control técnico bibliotecario. En *Seminario de archivos personales (Madrid, 26 a 28 de mayo de 2004)*(1a ed., p. 135-144). Madrid: Biblioteca Nacional.
- Rucio Zamorano, M. J. (2012). Una puerta a la intimidad: control técnico y acceso a los archivos personales de la Biblioteca Nacional de España. En *5as Jornadas Archivando* (1a ed., p. 9-24). León: Fundación Sierra Pambley.
- Ruiz Pérez, M. (2008). Carlo Borbolla, la dimensión de un músico a través del estudio de su archivo personal. *Ensayos. Historia y teoría del arte*, 15, 129-146.
- Sáiz Díaz, V. M. (2002). Fondo de archivo personal de Marcial Solana. En *Actas del VI Congreso Internacional de Historia de la Cultura Escrita* (1a ed., vol. 2, p. 501-516). Calambur Editorial.
- San Segundo Manuel, R. (2004). *Clasificación Decimal Universal (CDU): edición abreviada de la Norma UNE 50001:2000: incluye las modificaciones de la Norma UNE 5001:2004/1M*. Madrid: AENOR.

- Sánchez Noriega, J. L. (2004). *Diccionario temático del cine*. Madrid: Cátedra.
- Sancho Monzó, A. I. (2013). Como describir, organizar y conservar el archivo personal de Ricardo Muñoz Suay. *Archivos de la filmoteca*, 71, 179-190.
- Santiago Pérez, M. Á. (2005). Fondos privados en los archivos públicos: el fondo Lorenzo Mendoza en el Archivo Municipal de los Llanos de Aridane. En *Encuentro de Archiveros de la Administración Local de Canarias* (1a ed., p. 11-17).
- Santos Cunha, M. T. (2011). Essa coisa de guardar: homens de letras e acervos pessoais - This thing of keeping: man of words and personal files. *História da Educação*, 12(25), 109 - 130.
- Segura Molina, M. I. (2012). El archivo personal de Mariano Ruiz-Funes. *Tejuelo*, 12, 58-60. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/4404657.pdf>
- Serra Morales, J. (2012). *Tombant de segle. Assumpció Casals*. Recuperat de <https://sites.google.com/site/tombantdesegle/assumpcio-casals>
- Seton, R. E. (1997). *Conservación y administración de los archivos privados: un estudio del RAMP*. Bogotá: Archivo General de la Nación.
- Simón Aura, C. (2008). Archivo personal de Rafael Lapesa Melgar. En *El legado de Rafel Lapesa* (1a ed., p. 117-133). Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Esport.
- Solà Gasset, F. (2011). Els arxius d'esports: de la Secció Internacional d'Arxius d'Esports al Fons Documental del Club Atlètic Vic. La cursa per a l'organització dels arxius d'esports. *Lligall, revista catalana d'arxivística*, 33-34, 106-125.
- Tarter Fonts, R. (2009). Els fons patrimonials i personals de l'Arxiu Històric de Moià. *Dovella*, 99, 37-42. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/Dovella/article/view/201275>
- Terreu Gascón, M. (2012). El tractament arxivístic dels fons personals de científics (Treball final de Màster-TFM, no publicat). Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. Recuperat de <http://www.recercat.cat/handle/2072/227727>
- Tierz, C., i Muniesa, X. (2013). *Barcelona, ciutat de teatres: A-Z: 1597-2013*. Barcelona: Viena/Ajuntament de Barcelona.
- Tirado García, L. (2009). El archivo personal de Godofredo Ortega Muñoz: organización, conversación e inventario. En *Archivos y fondos documentales para el arte contemporáneo* (1a ed., p. 361-367). Universidad de Extremadura.
- Torres Quevedo, L. (1993). Recuerdos personales y archivo familiar. En *Actas del II Simposio «Leonardo Torres Quevedo: su vida, su tiempo, su obra»: 12 al 14 de agosto de 1991* (1a ed., p. 133-138). Amigos de la Cultura Científica.

- Torruella i Llopart, J. (2004). El fons personal Ramon Ribera i Llobet (1901-1957): una font per a la història del teatre a Sabadell. *Arraona, revista d'història*, 28, 200-205. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/Arraona/article/view/204216d=b61>
- Trelles Plazaola, L. (1986). *Cine sudamericano: diccionario de directores*. Río Piedras: Editorial de la Universidad de Puerto Rico.
- Universitat de Barcelona. (2011). *Fulletts de teatre de la Biblioteca de Lletres*. Recuperat de <http://mdc.cbuc.cat/cdm/landingpage/collection/fulletsblUB>
- Valls Pasola, A. (2009). Fons patrimonials d'arts escèniques. *Ítem, revista de biblioteconomia i documentació*, 51, 18-20. Recuperat de www.raco.cat/index.php/Item/article/download/172117/293623
- Vázquez Estévez, A. (1993). El Centre de Documentació de l'Institut del Teatre. *Ítem, revista de biblioteconomia i documentació*, 13, 142-147. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/Item/article/view/22436/22270>
- Verdaguer, M. (2015). *Donació del fons documental de Tom Sharpe. Universitat de Girona. Biblioteca. Fons Tom Sharpe*. Recuperat de <http://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/12520>
- Vila San-Juan, P. (1956). *Memorias de Enrique Borrás*. Barcelona: AHR.
- Vila San-Juan, P. (1 febrer 1975). Los que se van. Evocación de Asunción Casals. *La Vanguardia*, p. 41.
- Vila San-Juan, P. (22 octubre 1977). El último adiós para José Goula. *La Vanguardia*, p. 42.
- Vilchez Domínguez, L. (2016). *Estudi d'un fons personal d'escriptor: el tractament de la Secció Guillermo Díaz-Plaja a la Reial Acadèmia de Bones Lletres* (Treball final de Màster-TFM, no publicat). Universitat de Barcelona (Facultat de Biblioteconomia i Documentació), Barcelona.
- Villiers, A. (1987). *L'acteur comique*. París: Presses Universitaires de France.
- Viñes Millet, C. (2006). Los archivos personales en la investigación histórica. En *Homenaje a M.ª Angustias Moreno Olmedo* (1a ed., p. 525-536). Editorial Universidad de Granada.
- Zamacois, E. (1911). *Desde mi butaca: apuntes para una psicología de nuestros actores* (2a ed.). Barcelona: Maucci.
- Zanni Rosiello, I. (1989). *Archivi e memoria storica*. Bologna: Mulino.

8.2 Recursos electrònics sobre fons personals

Arxius

Archivo “Fortín Mapocho”: amb la desaparició del periòdic Fortín Mapocho el seu important arxiu fotogràfic (uns 100.000 positius i 30.000 negatius), va quedar sota la protecció de la Central Unitaria de Trabajadores (CUT). L'any 1994 l'Archivo Nacional de l'Administració va rescatar i aplicar un tractament a aquest bé patrimonial. L'arxiu inclou fotografies de muntatges teatrals i d'actors.

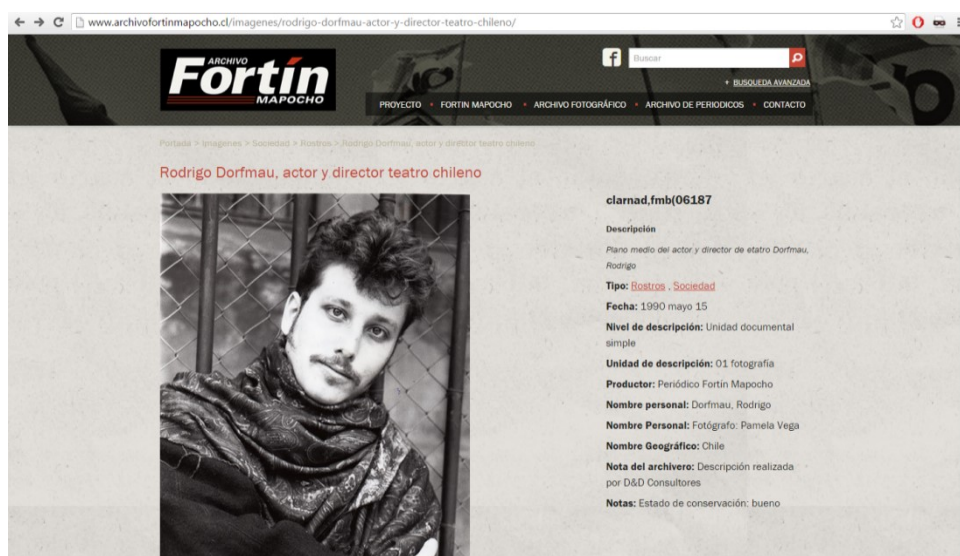

Figura 20. Archivo Fortín Mapocho.

<http://www.archivofortinmapocho.cl/imagenes/rodrigo-dorfmau-actor-y-director-teatro-chileno/>

Association of Performing Arts Collections (APAC), base de dades de col·leccions teatrals al Regne Unit: <http://www.performingartscollections.org.uk/resources/search-collections/>

Association of Moving Image Archivists (AMIA), The: <http://www.amianet.org/>

Federación Internacional de Archivos de Televisión (FIAT): www.fiatifta.org (xarxa global d'arxius d'emissió). Interessant pàgina d'enllaços a diversos arxius filmics a: <http://www.focalint.org/footage-and-content-gallery/directory-footage-libraries>

Federation of Commercial Audio Visual Libraries (FOCAL): <http://www.focalint.org/>

Harvard Library, Online Archival Search Information System (OASIS):

http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/advancedsearch?_collection=oasis

International Federation of Film Archives (FIAF): <http://www.fiafnet.org/>

Portail International Archivistique Francophone (PIAF): <http://www.piaf-archives.org/>

Society of American Archivists: www.archivists.org

Southeast Asia-Pacific Audiovisual Archive Association: <http://www.seapavaa.com/>

Trinity Laban Conservatoire of Music and Dance (Londres), secció Biblioteca i Arxiu:

[https://www.trinitylaban.ac.uk/student-experience/facilities/faculty-of-dance/lablan-library-](https://www.trinitylaban.ac.uk/student-experience/facilities/faculty-of-dance/lablan-library-archive)

[archive](https://www.trinitylaban.ac.uk/student-experience/facilities/faculty-of-dance/lablan-library-archive) (especialització: dansa; inclou descripcions a nivell de fons de ballarins, professors i

coreògrafs, p.e. <http://calm.trinitylaban.ac.uk/CalmView/Record.aspx?src=Catalog&id=D26>,

si bé sense digitalització dels documents originals).

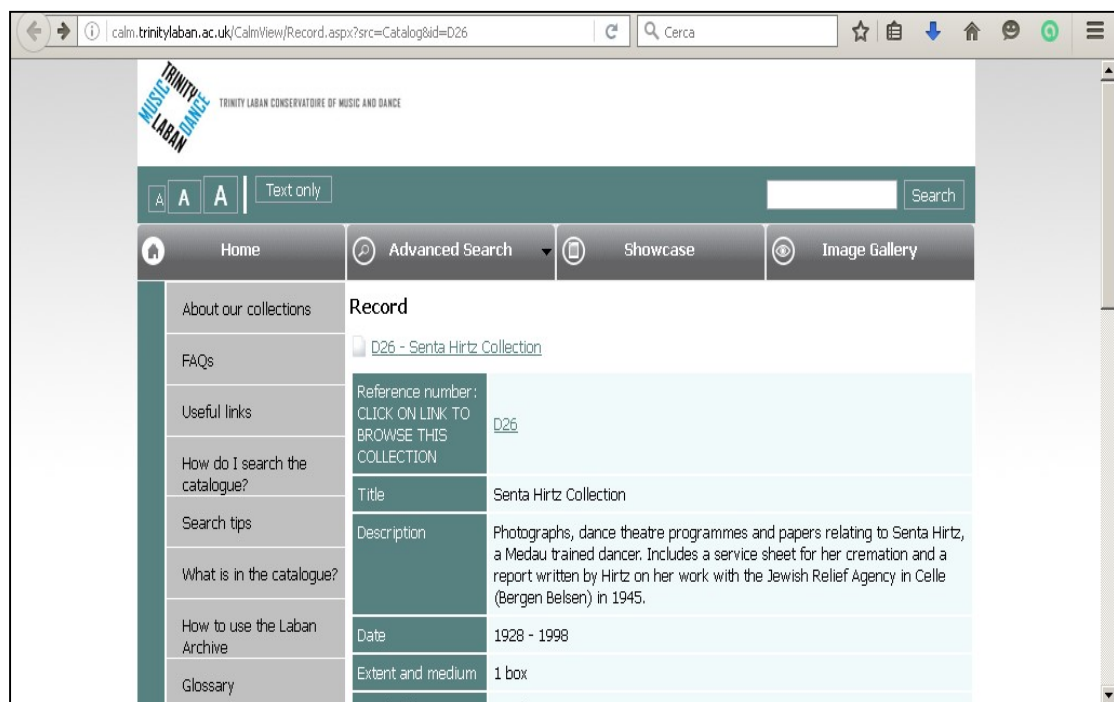

Figura 21. Trinity Laban Conservatoire. <http://calm.trinitylaban.ac.uk/CalmView/Record.aspx?src=Catalog&id=D26>

Fons personals

Archivo General de la Nación (AGN). A la subsecció “Archivos de Particulares” ofereix tres subcarpetes (persones, famílies, col·leccions). La secció Persones (fons personals) està formada per 2319 volums <http://www.agn.gob.mx/guiageneral/> [consulta: 31 març 2016].

Arxiu Comarcal de les Valls d'Àneu, secció fons personals, familiars i d'entitats (només hi ha fotos, no NODACs a nivell de fons o d'unitat documental): <http://arxiudimatges.aneu.cat/fons.php>

Arxiu de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, secció fons especials: <http://www.racab.es/es/biblio/arxiu/fons-especials> [consulta: 5 agost 2016].

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB), secció Fons privats: http://w110.bcn.cat/portal/site/ArxiuHistoric/menuitem.3c6bd9ada7c74930cef7cef7a2ef8a0c/?vgnextoid=242a692b13e7c210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&vgnnextchannel=242a692b13e7c210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&lang=ca_ES [consulta: 31 març 2016].

Arxiu Municipal de Lleida, secció llegats i donacions: <http://arxiu.paeria.cat/fons-documentals/llegats-i-donacions> [consulta: 5 agost 2016].

Arxiu Municipal de Lloret, secció de fons personals: <http://www.lloret.cat/seccions/arxiu-municipal/els-fons/100-fons-de-ladministracio-municipal/600-fons-personals> [consulta: 5 agost 2016].

Biblioteca Central d'Igualada: <http://bibliotecaigualada.cat/ca/la-col%C2%B7leccio/col%C2%B7leccions-especials/>

Biblioteca d'Humanitats de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), secció de fons personals: <http://www.uab.cat/web/biblioteca-d-humanitats/fons-personals-1345649065438.html> [consulta: 31 març 2016].

Biblioteca de Catalunya (BC): <http://www.bnc.cat/Fons-i-col·leccions/Cerca-Fons-i-col·leccions?GetList=All> [consulta: 30 març 2016].

Biblioteca de La Rioja, secció llegats: <http://www.blr.larioja.org/node/249> [consulta: 31 març 2016].

Biblioteca Nacional de España (Madrid), secció de fons personals: <http://www.bne.es/es/Colecciones/ArchivosPersonales/>
http://www2.bne.es/AP_publico/irBuscarFondos.do (llista) [consulta: 30 març 2016].

Biblioteca Virtual de la Diputació de Barcelona, secció fons especials: <http://bibliotecavirtual.diba.cat/fons-especials> (llista per temes) [consulta: 4 agost 2016].

Boston Public Library, secció col·leccions especials (inclou fons o col·leccions personals)
<http://www.bpl.org/research/special/collections.htm>

Centre de Documentació del Montgrí, Illes Medes i Baix Ter, secció fons especials:
<http://www.museudelamediterrania.cat/centre-documentacio/fons-especials.html> [consulta: 4 agost 2016].

Charlie Chaplin Archive: <http://www.charliechaplinarchive.org> (arxiu personal en línia, amb 40000 imatges, 2201 manuscrits, 10292 cartes etc.; web paral·lela al museu de l'actor, www.chaplinmuseum.com, inaugurat oficialment l'abril del 2016).

Escola Pia de Catalunya, Arxiu (Barcelona), secció Altres fons:
http://arxiu.escolapia.cat/home/arxiu_fons/fons_altresfons [consulta: 21 agost 2016].

Filmoteca de Catalunya (Barcelona), secció de fons personals:
<http://www.filmoteca.cat/web/biblioteca/fons-i-colleccions/arxius-personals> [consulta: 30 març 2016].

Fundació Casa Museu: literatura a Mallorca: casa-museus d'escriptors,
<http://www.fundaciocasamuseu.cat/cases/index.php?i=ca>.

Harvard Library (Biblioteca de la Universitat de Harvard), cercador per fons personals:
http://hollis.harvard.edu/primo_library/libweb/action/search.do?v1%28freeText0%29=Collecti+ons+of+the+Harvard+University+Archives.+Personal+archives.&v1%2851615747UI0%29=Isr38&v1%28117501629UI1%29=all_items&v1%281UI0%29=exact&fn=search&tab=everything&mode=Basic&vid=HVD&scp.scps=scope%3a%28HVD_FGDC%29%2cscope%3a%28HVD%29%2cscope%3a%28HVD_VIA%29%2cprimo_central_multiple_fe&ct=lateralLinking

IFMuC, Inventari de Fons Musicals de Catalunya, secció fitxa descriptiva dels fons:
<http://pagines.uab.cat/ifmuc/content/fitxa-descriptiva-dels-fons> [consulta: 18 agost 2016].

Institució de les Lletres Catalanes (ILC), vinculable al Departament de Cultura (Generalitat de Catalunya). Portal "Lletres catalanes.cat". <http://lletrescatalanes.cat/ca/patrimoni-literari/fons-personal-d-autors> [consulta: 30 març 2016].

Institut d'Estudis Catalans (IEC). Fons personals de membres de la institució.
<http://www.iec.cat/arxiu/membres.asp> [consulta: 30 març 2016].

Instituto Iberoamericano de Berlín, secció de llegats: <http://sondersammlungen.iai.spk-berlin.de/es/legados.html> i <http://sondersammlungen.iai.spk-berlin.de/es/legados/lista-a-z.html> (llista) [consulta: 31 març 2016].

John F. Kennedy Presidential Library and Museum (Boston) www.jfklibrary.org/AssetViewer/Archives/JPKPP.aspx?f=1

Koninklijke Bibliotheek (National Library of the Netherlands), secció “Personal Collections”: <https://www.kb.nl/en/resources-research-guides/kb-collections/personal-collections>

Library of Congress, The (secció Guia de Recursos sobre Arts Escèniques, “Guide to Performing Arts Resources): <https://memory.loc.gov/diglib/ihis/browsetitles?start=A> (325 resultats, entre fons personals i col·leccions)

Museu de la Música (Barcelona), secció Arxiu històric: http://w110.bcn.cat/portal/site/MuseuDeLaMusica/menuitem.a0c89927b13869d6916c174720348a0c/index28c2.html?vgnextoid=0000000285756321VgnV6CONT000000000000RCRD&lang=ca_ES? (relació de “fons particulars”).

Museu Marítim de Barcelona (Centre de Documentació), secció fons arxivístics: http://www.mmb.cat/centre_informacio.php?idm=1&pagina=5&codi_subseccio=53&codi_plana=411&estic=2

Orfeó Català, fons i col·leccions: http://www.orfeocatala.cat/ca/els-fons-i-col-leccions-del-centre-de-documentaci%C3%B3_35676

Patrimoni d'Editors i Editats de Catalunya, secció autors: <http://www.bnc.cat/cat/Editors-i-Editats-de-Catalunya/Autors> (portal amb accés centralitzat als fons o col·leccions d'il·lustradors i fotògrafs de Catalunya) <http://www.bnc.cat/cat/Editors-i-Editats-de-Catalunya/Il-lustradors-Fotografs>

Servei d'Arxius de Ciència (SAC),¹⁷⁵ fons de científics: <http://www.sac.cat/estudis.php?sitelang=ca>

Swarthmore College (EUA): <http://www.swarthmore.edu/friends-historical-library/family-and-personal-papers>

Smithsonian Archives of American Art: <http://www.aaa.si.edu/collections>

Universidad Complutense de Madrid (UCM), secció fons personals: <https://www.ucm.es/fondos-personales-1>

¹⁷⁵ El SAC contribueix a la localització, el tractament i la preservació del patrimoni documental de la ciència, la tecnologia i la medicina contemporànies.

Universidad de Granada, secció fons conservats (institucionals i personals):
<http://www.ugr.es/~archivo/fondosdes.htm>

Universidad de los Andes (Xile), secció de fons especials:
<http://www.uandes.cl/colecciones/fondos-especiales.html>

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Biblioteca d'Humanitats,
<http://www.bib.uab.cat/human/fonspersonals/>

Universitat de Barcelona (Biblioteca, CRAI-Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació),
<http://crai.ub.edu/ca/recursos-d-informacio/patrimoni-bibliografic/fons-personals>

Universitat de Girona (Biblioteca), secció fons i col·leccions especials:
<http://www.udg.edu/tabid/17368/language/ca-ES/Default.aspx> fonsespecials@udg.edu

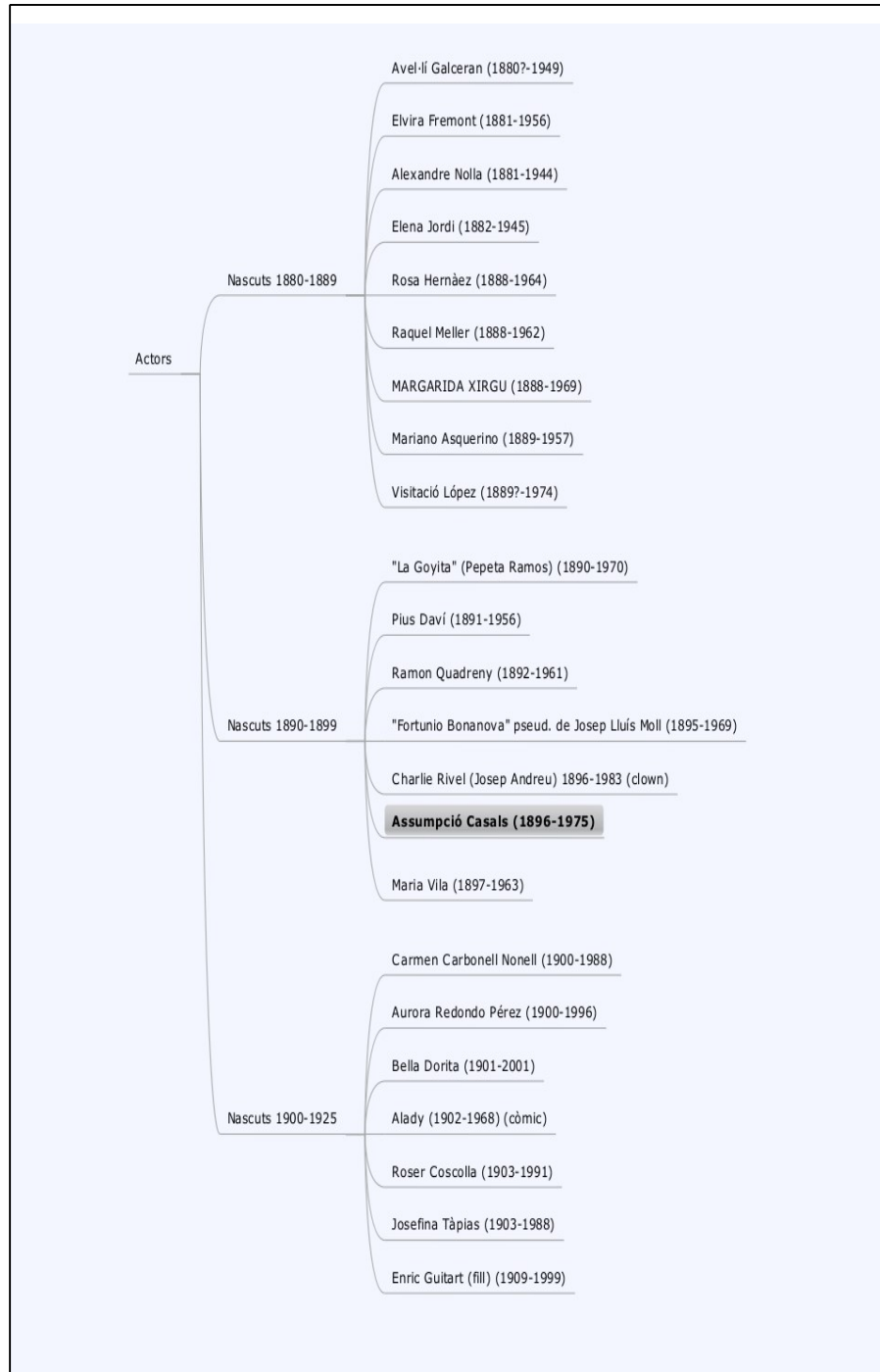
Universitat de Lleida (Biblioteca), secció fons especials: <http://fonsespecials.sbd.udl.cat/>

9 Annexos

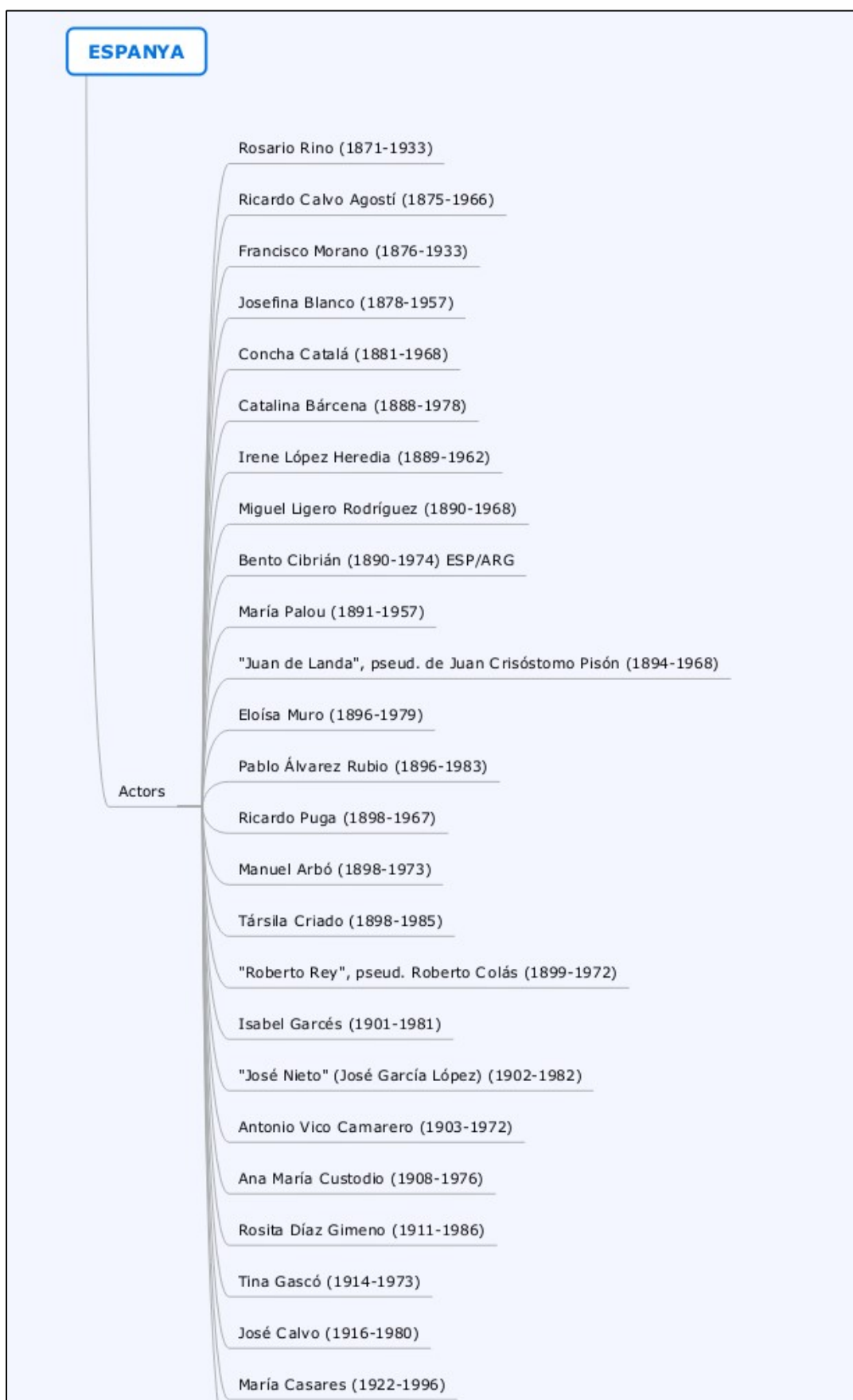
9 Annexos

Annex 1. Enquadrament generacional d'Assumpció Casals

*Versió completa a: Mindomo.com

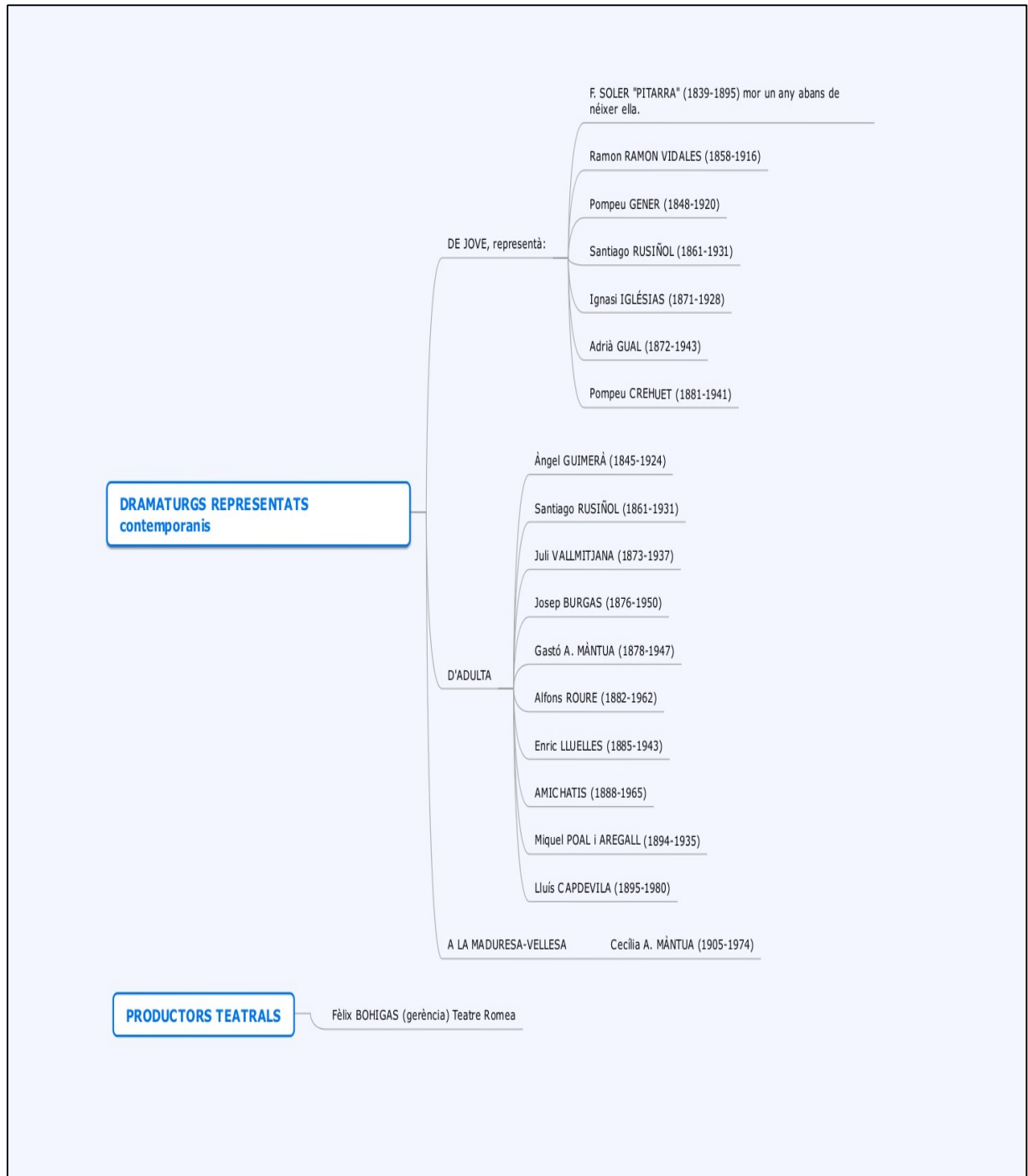

Annex 2. Enquadrament vital d'Assumpció Casals

(Noms de familiars, amics, coneguts, companys de feina, dramaturgs que va interpretar, fans, fotògrafs que la van retratar, periodistes que van parlar d'ella, etc.)

*Versió completa a: Mindomo.com

Annex 3. Obres representades per Assumpció Casals

(per ordre aproximat d'any de representació)

La vida bohèmia, d'Amichatis i Joaquim Montero
El triomf dels filisteus, d'Henry Arthur Jones
El restaurant de la platja, de Ramon Ramon Vidales (paper: Miguelín)
La família Rocamora, de Pompeu Crehuet (paper: minyona de servei)
Foch nou, d'Ignasi Iglésias
Lo ferrer de tall, de Frederic Soler "Pitarra"
El magistrat, d'Arthur Wing Pinero
La cadenera, de Josep Ponsa
El complot, versió Lluís Puiggarí (Teatre Romea, 1910)
Sant Josep gloriós, de R. Foyé
El testament, versió Lluís Puiggarí (Teatre Romea, 1910)
Donzell qui cerca muller, d'Adrià Gual (Teatre Romea, 1910) (paper: Na de Gualves, joveneta noble)
Maria Rosa, d'Àngel Guimerà
Terra baixa, d'Àngel Guimerà
La dida, de Frederic Soler "Pitarra" (1915)
Toreros d'hivern, d'Antoni Ferrer Codina
La filla del mar, d'Àngel Guimerà
Jesús que torna, d'Àngel Guimerà (paper: Gladis) (1917)
Amor que vence al amor, d'Antonio Rey Soto
El premi de l'hermosura, de Burgas
Mireia, de Frederic Mistral
Ruji (Rosa), de Juli Vallmitjana
El cardenal, Louis N. Parker
Nit de pluja (Barbusse), adaptat per Santiago Rusiñol
Boi, el meravellós, d'Oscar Wilde, adaptat per Casimir Giralt
L'auca del senyor Esteve, de Santiago Rusiñol
Indíbil i Mandoni,¹⁷⁶ d'Àngel Guimerà (paper: Baàlia) (1917)
Gente bien, de Santiago Rusiñol (Teatre Novetats, 1918)
Misteri de dolor, d'Adrià Gual
L'ànima és meva, d'Àngel Guimerà (paper: Sor Niva) (Teatre Novetats, 1920)
Carn de dona, cia. Santpere, traducció d'Amichatis (Teatro Español, 1921)
La vida bohèmia, de Murger, adaptació d'Amichatis i Joaquim Montero (Teatre Español, 1921)
Baixant de la font del gat, d'Amichatis (paper: Marieta) (Teatre Espanyol, 1922)
A l'ombra de Montjuïc, de Juli Vallmitjana (Teatre Español, Barcelona, 1922)
El barander (L'alcalde), de Juli Vallmitjana (Teatre Español, Barcelona, 1923)
La mare pecadora (Il ostaculo), de Motta, traducció d'Amichatis (paper: Laura, la muller) (T. Espanyol, 1923)
La tragèdia de l'opi, en una traducció d'Amichatis (Teatre Español, 1923)
Marionetes, d'Enric Lluelles (paper: Neus) (Teatre Espanyol, 1923)
Vostè serà meva (Pour avoir Adrienne), de Verneuil, en una traducció d'Amichatis (paper: Adriagna Thomeret)
La senyoreta Mamá (Mademoiselle ma mere), en una traducció d'Amichatis (Teatre Español, Barcelona, 1924)
Don Juan Tenorio, de Zorrilla (Teatro Español, 1924) (paper: Inés)
Les bones festes (cia Santpere)
La campana de Gràcia (o El fill de la Marieta), d'Amichatis i Màntua (paper: Cinteta)(Teatre Espanyol, 1924)
La trata de blanques, de Bonice Charance, en una traducció d'Amichatis
La vida no és nostra, d'Enric Lluelles (1925)
La dona de la vida, d'Amichatis (1926)
Shangay, de John Colton, adaptat per Arturo Mori (1926)
L'amiga, el capritxo i el que paga, de Louis Verneuil, en una traducció d'Amichatis (1926)
La cocaïna, d'Amichatis (Teatre Espanyol, 1926)

¹⁷⁶ Exemple d'obra digitalitzada: actualment Internet facilita enormement la consulta dels textos teatrals històrics.

La reina del mercat, d'Alfons Roure (1927)
El dret de les dones (o Sant Antoni gloriós), d'Alfons Roure
La cançó del dia, d'Alfons Roure (Teatre Espanol, 1927)
El tec de Pasqua, d'Alfons Roure (1929)
La florista de la Rambla, d'Alfons Roure
La guapa del barri (o Paies i calés), de Francesc Oliva
La vida d'un del públic explicada per ell mateix, d'Amichatis
Les indecises, d'Enric Lluelles
Per tenir dona i pessetes (Teatre Talia, 1929)
La presonera (Teatre Talia, 1929)
Tot per l'herència (Teatre Talia, 1929)
L'adroguer del carrer nou (El último mono), d'Arniches, adaptació d'Antonio Pejoan) (Talia, 1929)
El caballero Barona, de Jacint Grau
El séptimo cielo, d'Austin Strong, en una traducció d'Antonio F. de Madrid
L'hèroe, de Santiago Rusiñol (1931)
La loca de la casa, de Galdós (1931)
La máscara y el rostro (1931)
La fuente escondida (1931)
Jesús, estampas de la pasión (Coliseo España, Sevilla, 1934)
La gloriosa, de Miquel Poal
L'assassí del carrer 42, d'Amichatis i Gastó A. Màntua
La moza del cántaro, de Lope de Vega
Santa Maria del Buen Aire (Teatro Espanol, Madrid, 1935)
Otelo, de Shakespeare (Teatro Espanol, Madrid, 1936)
La nostra Natatxa, d'Alejandro Casona (versió catalana d'Agustí Collado)
Cataclisme, de Joan Oliver (paper: Filomena)
Judith, de Maria Lluïsa Algarra (paper: Judith)
Ombres del port, de Joan Cumellas (paper: Manuela)
Cèlia, la noia del carrer Aribau, de Xavier Regàs (paper: Cèlia)
Més enllà del deure, de Manuel Andreu Fontirroig (paper: Marta)
Crim de mitjanit, de Lluís Capdevila (paper: Isabel)
Fortitud, de Florenci Cornet (paper: Martina)
Més enllà de l'amor, de Francesc Xavier Sabartés (paper: Lluïsa)
Landrú, el asesino de 100 mujeres, de Alfonso Lapena (T. Campoamor, l'Havana, 1940)
Terra baixa, d'Àngel Guimerà (Mèxic, 1943)
Maria Rosa, d'Àngel Guimerà (Mèxic, 1943)
El señor en su heredad, de Lope de Vega (Teatro Virginia Fábregas, Mèxic, 1944)
El puente del mundo, de Lope de Vega (Teatro Virginia Fábregas, Mèxic, 1944)
Reinar después de morir (The late Edelvina Black), de Vélez de Guevara, trad. per Eleazar Canale (Teatro Virginia Fábregas, Mèxic, 1945)
El alcalde de Zalamea, de Calderón de la Barca (Teatro Virginia Fábregas, Mèxic, 1945)
La Pepa se'ns vol casar, d'Alexandre Puig
Refugi de pecadors, de Lluís Elias
El dret a la vida, d'Alfons Roure (Teatre Talia, 1950)
La reina del mercat, d'Alfons Roure (Teatre Talia, 1950)
La florista de la Rambla, d'Alfons Roure (1950)
Gente bien, de Santiago Rusiñol (1956)
La dida, de Frederic Pitarrà (Teatre Romea, 1964)
La mare, de Santiago Rusiñol (Teatre Romea, 1964)
Clar de lluna a Montjuïc, de Joan Cumellas
París pintat, de Juan Aymamí (Teatre Romea, 1965)
Clementina, no rellisquis, de Joan Cumellas
Història d'un mirall, de Cecília A. Màntua (paper: Hermínia) (Teatre Romea, 1965)
Gente bien, de Santiago Rusiñol (1969)
El místic, de Santiago Rusiñol (1969)

Annex 4: Llista d'arxius i biblioteques col·laboradors + preguntes formulades

(per tipologies; en cada tipologia, per ordre de resposta)

ARXIUS

130 enviaments. 70 respostes (66 respostes útils)¹⁷⁷. 2 errors en enviament. % de resposta sobre el total: 53,8%¹⁷⁸

- 1 Arxiu **Montserrat Tarradellas**, monestir de Poblet. 1 fons personal.
- 2 Arxiu **Municipal de Salt** (Frederic Mayol). 23 fons personals.
- 3 Arxiu **Comarcal del Montsià + Arxiu Municipal Amposta** (Albert Company). 3 fons personals.
- 4 Arxiu **Gavín del Monestir de les Avellanes-Centre de Documentació de Cultura Popular i Religiosa de Catalunya** (Josep Sansalvador). Tenen informació sobre uns 47.000 personatges cèlebres catalans.
- 5 Arxiu **Municipal de Girona**¹⁷⁹ (Núria Surià). 32 fons personals.
- 6 Arxiu **Municipal de Begur** (Núria Casellas). 19 fons personals aprox.
- 7 Arxiu **Municipal de Matadepera** (Jaume Munuera). 8 fons personals.
- 8 Arxiu **Comarcal del Bages** (Marc Torras). 47 fons personals (16 fons, segons Arxius.cat).
- 9 Arxiu **Municipal de Cornellà** (Rosa Collado). Redirecciona o resposta inicial.
- 10 **Reial Acadèmia de Bones Lletres, Arxiu** (Oriol Baró)
- 11 Arxiu **Municipal de Cerdanyola del Vallès** (Àngel Soler). 0 fons personals.
- 12 Arxiu **Municipal de Torroella de Montgrí** (Enric Torrent). 4 fons personals.
- 13 Arxiu **Comarcal de l'Alt Empordà** (Erika Serna). 12 fons personals.
- 14 Arxiu **Comarcal d'Osona**. 16 fons personals.
- 15 **Fundació Mercè Rodoreda** (Marta Viñuales). 1 fons personal.
- 16 Arxiu **Comarcal Conca de Barberà** (Josep M. Porta, director). Indiquen que cal preguntar a la Subdirecció General d'Arxius, per temes de qüestionaris i enquestes. No ens faciliten la informació personalment, així que cercador: [arxiusenlinia](#): 3 fons personals.
- 17 Arxiu **Municipal d'Esparreguera** (Rosa Maria Codina). 10 fons personals.
- 18 Arxiu **Comarcal del Pallars Jussà** (Fernando Lázaro). Resultat per cercador: [arxiusenlinia](#): 1 fons personal.
- 19 Arxiu **Municipal de Cubelles** (Núria Jané). 11 fons personals.
- 20 Arxiu **Comarcal de l'Anoia** (Marta Vives). 160 fons personals.¹⁸⁰
- 21 Arxiu **Històric General d'Aran** (Maria Pau Gómez). 25 fons personals.¹⁸¹
- 22 Arxiu i Biblioteca **Episcopal de Vic**. 27 fons personals.
- 23 Arxiu **Comarcal Ribera d'Ebre** (Gerard Mercadé). 5 fons personals.
- 24 Arxiu **Municipal de Roses** (Josep M. Barris). 14 fons personals.
- 25 Arxiu **Municipal de Masquefa** (Ester Cabrera). Resposta inicial o redirecciona.
- 26 Arxiu **Comarcal Pallars Sobirà** (Carme Maria Marugan). 8 fons personals.
- 27 Arxiu **Municipal de Castellar del Vallès** (Sílvia Sáiz). 2 fons personals.
- 28 Arxiu i Biblioteca **Reial Acadèmia de Ciències i Arts (RACAB)** (Josefina Fortuny). 1 fons, especificat a fons especials del web.
- 29 Arxiu **Municipal de Llançà** (Joan Serra). 10 fons personals.
- 30 Arxiu **Municipal Santa Cristina d'Aro**. 1 fons personal.
- 31 Arxiu **Històric de Lleida** (Carmina Garcia). 4 fons personals.
- 32 Arxiu **Comarcal Pla d'Urgell** (Daniel Vilarrúbias). 5 fons personals.
- 33 Arxiu **Comarcal del Tarragonès**. 10 fons personals.
- 34 Arxiu **Comarcal del Baix Empordà** (Teresa). 16 fons personals.
- 35 Arxiu **Municipal Castelló d'Empúries** (Marisa Roig). 7 fons personals.
- 36 Arxiu **Municipal de Lleida** (Elena González Coso). Reenvia a [arxiu.paeria.cat](#), i obtenim un resultat de 5+12+0+0.
- 37 Arxiu **Comarcal del Garraf**. 65 fons personals.
- 38 Arxiu **Comarcal de la Segarra** (Dolors Montagut). 5 fons personals.
- 39 Arxiu **Comarcal Alt Urgell** (Julio Quílez). Resultat per cercador: [arxiusenlinia](#): 4 fons personals.
- 40 Arxiu **Històric de Girona** (Joan Ferrer). 12 fons personals.
- 41 Arxiu **Històric Ciutat de Badalona** (Montserrat Carreras). 48 fons personals.
- 42 Arxiu **Municipal Sant Carles de la Ràpita** (Jordi Enfedaque). 2 fons personals.

¹⁷⁷ Per *resposta útil* s'entén que la institució ha indicat com a mínim quants fons personals tenen. A continuació, han pogut dir si tenien fons vinculables a les arts escèniques o no. (Hi havia entitats que contestaven directament si tenien fons d'actors o no, saltant-se aquesta dada general prèvia, important, que es preguntava.)

¹⁷⁸ Cal tenir present que el qüestionari/petició d'informació s'ha fet el mes de juliol. Algunes entitats estaven de vacances o fent canvi de personal (suplències d'estiu, de juliol i/o agost).

¹⁷⁹ Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions. Inclou Arxiu Municipal (Històric i Administratiu), Centre de Recerca i Difusió de la Imatge i Servei Municipal de Publicacions.

¹⁸⁰ L'arxiu ens indica que té la considerable xifra de 160 fons personals; a Internet, al portal Arxius.cat hi ha una notable divergència: assenyalava l'existència d'11 fons personals i un total de 793 unitats documentals [Consulta: 4 agost 2016]. Val a dir, que a partir d'aquí hem fet proves aleatòries i no hi ha coincidència entre el portal Arxius.cat i les dades que facilita en persona cada institució arxivística. Potser el portal té un problema d'actualitzacions pendents...

¹⁸¹ Archiu Generau d'Aran: 18 fons. Archiu de Complement Archiu Generau d'Aran: 7 fons. Informa Maria Pau Gómez, directora de l'arxiu, que no tenen fons vinculables a les arts escèniques però que sí tenen peces de teatre religiós: a) en el fons patrimonial, Çò de Mossempèir de Les e çò de Cojo de Bagergue es conserva un lligall que es titula *Autoseremonial de la Passion y muerte de Jesus*, sense data ni autor, però es podria datar cap a principis del XIX. I b) en el fons patrimonial Çò de Joanchiquet de Vilamòs e çò de Capdet de Bossòst es conserva un lligall que es titula *Passos de la tragedia, passion, y muerte de N.S.J.C.* que van representar Dn Juan de Bossost i de Benosa l'any 1816.

- 43 Arxiu Municipal de Figueres (Eva Astarloa). 3 fons personals.
44 Arxiu General i Registre de la Universitat Autònoma de Barcelona (Bellaterra) (Dolors Fernández). 3 fons personals.
45 Arxiu Institut d'Estudis Ilerdencs (Abigail Sagarra). 11 fons personals.
46 Arxiu Comarcal de la Terra Alta (Laia Vidal). 0 fons personals.
47 Arxiu Municipal de Calafell (Antoni Albacete). 0 fons personals.
48 Arxiu de l'Ateneu Barcelonès (Marta Bilbeny). 5 fons personals.
49 Arxiu Municipal de Palafrugell (M. Concepció Saurí). 39 fons personals.
50 Arxiu Municipal de Flix (Josep Antoni Collazos). 3 fons personals.
51 Arxiu Municipal de Lloret de Mar (Joaquim Daban). 31 fons personals.
52 Arxiu Municipal de Centelles (Maria Dolors Bernal). "3 fons personals tractats".
53 Arxiu Municipal de Banyoles (Josep Grabuleda). 10 fons personals.
54 Arxiu Municipal de Manlleu (Empar Costa). 2 fons personals.
55 Arxiu Comarcal del Baix Llobregat (Josep Maria Gelabert). [arxiusenlinia/](#): 4 fons personals.
56 Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (Biblioteca). 116 fons personals.
57 Arxiu-Centre de Documentació de l'Orfeó Català (Marta Grassot). 22 fons personals.
58 Universitat de Barcelona, Oficina d'Administració Electrònica i de Gestió Documental (Arxiu Històric) (Maria Teresa Vernet). 0 FP.
59 Arxiu Comarcal del Vallès Occidental-Arxiu Històric de Terrassa. 65 fons personals.
60 Arxiu Municipal de Castelldefels (Juanjo Vas). 2 fons personals.
61 Arxiu Comarcal de l'Alt Camp (Salvador Cabré). 4 fons personals.
62 Arxiu Jesuïtes de Catalunya (Francesc Casanovas). 9571 fons personals¹⁸².
63 Arxiu Comarcal de la Garrotxa (Antoni Mayans). 37 fons personals.
64 Arxiu Històric de Sabadell (Jordi Torruella). 42 fons personals.
65 Arxiu Provincial de l'Escola Pia de Catalunya (Oriol Casanovas). 582 fons personals.
66 Arxiu Històric Municipal d'Arbúcies (Gemma Font). 46 fons personals i 136 fons fotogràfics personals/patrimonials.
*Arxius Municipals de Districte de Barcelona¹⁸³

BIBLIOTEQUES ESPECIALITZADES.

- 314 enviaments. 54 respostes (34 respostes útils). 24 errors en enviament. % de resposta sobre el total: 17,19%
- 1 Filmoteca de Catalunya (Biblioteca-Centre de Documentació) (Noemí Maya). 56 fons personals, sobre un total de 75 fons privats. Quantia, dades i fons en fase de revisió per la pròpia institució.
2 Museu de les Arts Escèniques (MAE) (Biblioteca-Centre de Documentació) (Neus Garriga). 50 fons personals. Quantia, dades i fons en fase de revisió per la pròpia institució.
3 Museu d'Art Contemporani (Centre de Documentació) (MACBA) (Barcelona) (Estel Fabregat). 10 fons personals.
4 Biblioteca Víctor Balaguer (Vilanova i la Geltrú) (Montserrat Comas). 5 fons personals.
5 Centre de Coneixement de la Seguretat (Elisabeth Calatayud). 0 fons personals.
6 Centre de Documentació del Paisatge (Olot) (Gemma Bretcha). 0 fons personals.
7 Aster, Agrupació astronòmica de Barcelona (Jaume Roca). 0 fons personals.
8 Centre Mediterrani d'Investigacions Marines i Ambientals (CMIMA) (Natalia Rodríguez). 0 fons personals.
9 Centre de Documentació del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa (Montserrat Grabolosa). 0 fons personals.
10 Institut Català de la Salut (Biblioteca) (Elena Bilbao). 2 fons personals.
11 DIXIT Centre de Documentació de Serveis Socials (Marta Puig). 0 fons personals.
Centre de Documentació Estadística. Ja no existeix.
Centre de Documentació del Centre per a la Igualtat i Recursos per a les Dones (CIRD). Ja no existeix.
12 Secretaria d'Universitats i Recerca (Biblioteca) (Blanca Ciurana). 0 fons personals.
13 DIXIT Centre de Documentació de Serveis Socials (Vic) (Tatjana Bou). 0 fons personals.
14 Col·legi Oficial de Farmacèutics de Tarragona (Biblioteca) (Ingrid Fortuny). 0 fons personals.
15 Fundació Catalunya La Pedrera (Hemeroteca) (Tarragona). 0 fons personals.
16 Hospital Universitari Sagrat Cor (Biblioteca) (Maria José Sánchez). 0 fons personals.
17 Centre de Documentació de l'Institut Català de les Dones. 0 fons personals.¹⁸⁴
18 Servei de Documentació i Accés al Coneixement (SEDAC). 0 fons personals.
19 Col·legi d'Advocats de Tarragona (ICAT) (Biblioteca) (Agnès Figuera). 1 fons personal.
20 Centre de Documentació del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (Emma Asensio). 11 fons personals.
21 Fundació Maurí (La Garriga) (Victor Rodríguez). 1 fons personal.
22 Col·legi Oficial d'Odontòlegs i Estomatòlegs de Catalunya (Biblioteca) (Barcelona) (Myriam Nadal). 0 fons personals.
23 Consell de l'Audiovisual de Catalunya (Barcelona) (Brígida Piquero). 0 fons personals.
24 Centre de Documentació de l'Orfeó Català (Marta Brussot). 22 fons personals.
25 Agrupació Cultural Folklorica Barcelona (Clara Feliu). 0 fons personals.
26 Institut Francès, Mediateca (Barcelona) (Montserrat Solano). 0 fons personals.
27 Parlament de Catalunya (Biblioteca) (Elvira Bosch). 0 fons personals.
28 Castell de Perelada (Biblioteca) (Inés Padrosa). 0 fons personals.
29 Port de Tarragona (Arxiu) (Coia Escoda). 3 fons personals.
30 Centre de Documentació del Museu de la Mediterrània (Torroella de Montgri) (Eva). 10 fons personals.
31 Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya. Centre de Documentació (Carlos Pons). 0 fons personals.
32 Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (Biblioteca) (Isabel Juncosa). 12 fons personals.
33 Centre de Documentació del Museu Marítim (Barcelona) (Pilar Cueva). 6 fons personals.
34 Museu de la Música-L'Auditori (Espai de Documentació i Recerca) (Barcelona) (Marisa Ruiz). 15 fons personals.

BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES

- 414 enviaments. 46 respostes (41 respostes útils). 4 errors en enviament. % de resposta sobre el total: 11,11%
- 1 Biblioteca Poblenou-Manuel Arranz (Barcelona). 0 fons personals.
2 Biblioteca d'Olot. 4 fons personals.
3 Biblioteca Joan Triadú (Vic). 0 fons personals.
4 Biblioteca Josep Janés (L'Hospitalet de Llobregat) (Irene Gálmez). Especialitzada en arts escèniques. 0 fons personals.
5 Biblioteca de Llinars del Vallès (Marta Fernández). 0 fons personals.
6 Biblioteca Gòtic-Andreu Nin (Barcelona) (Mercè Pérez). 0 fons personals.

¹⁸² Incorpora els fons personals de membres de la Companyia de Jesús des de l'any 1550.

¹⁸³ Se'ls va formular una missiva de petició d'informació, post-tancament d'aquest treball, per tal de poder aportar una perspectiva/informació de barri al treball.

¹⁸⁴ Ens aporten uns enllaços ben útils, que hem volgut conservar: [Dones en el teatre](#), [Actrius](#), [Dramaturgues](#), [Directores i productores teatrals](#).

- 7 Biblioteca de Gavà (Marian Colomé). 0 fons personals.
- 8 Biblioteca Joan Maluquer i Viladot (Artesa de Segre). 1 fons personal.
- 9 Bibliobus La Mola (Terrassa) (Ingrid). 0 fons personals.
- 10 Biblioteca Salvador Raurich (Begur, Girona) (Rosa Vilà). 0 fons personals.
- 11 Biblioteca de Polinyà. 0 fons personals.
- 12 Biblioteca Can Casacuberta (Badalona) (Imma Casals). 0 fons personals.
- 13 Biblioteca La Cooperativa (Centelles). 0 fons personals.
- 14 Biblioteca Sebastià Juan Arbó (Amposta) (Tomàs Queralt)
- 15 Biblioteca Sant Pau-Santa Creu (Barcelona) (Imma Solé)
- 16 Biblioteca Fages de Climent (Figueres) (Nati Vilanova). Tenen fons relacionables amb les arts escèniques.
- 17 Biblioteca Octavi Viader i Margarit (Sant Feliu de Guíxols). 3 fons personals.
- 18 Biblioteca Joan Duch (Juneda, Lleida) (Isabel Solé). 1 col·lecció/fons (productor local).
- 19 Biblioteca Jaume Vicens Vives (Roses) (Pilar Cortés). 0 fons personals.
- 20 Biblioteca Sant Bartomeu (Alpicat, Lleida). 0 fons personals.
- 21 Biblioteca Julià Cutiller (Llagostera, Girona) (Mercè Pérez). 1 fons personal.
- 22 Biblioteca Sant Agustí (La Seu d'Urgell, Lleida) (Lourdes Esteve). 0 fons personals.
- 23 Biblioteca Ignasi Iglésias-Can Fabra (Barcelona). 1 biblioteca personal (Ignasi Iglésias).
- 24 Biblioteca Elisenda de Montcada (Montcada i Reixac, Barcelona) (Marta Eiriz). 0 fons personals.
- 25 Biblioteca Maria Aurèlia Capmany (Sant Boi de Llobregat) (Manoli Arànega). 0 fons personals.
- 26 Biblioteca del Districte 2 (Terrassa, Barcelona) (Maria Badia). 0 fons personals.
- 27 Biblioteca Municipal (Constantí, Tarragona). 0 fons personals.
- 28 Biblioteca Central (Igualada, Barcelona) (Montse Lobato). 4 fons personals.
- 29 Biblioteca Joaquim Bauxell (Anglès, Girona) (Georgina Linares). 0 fons personals.
- 30 Biblioteca Central Gabriel Ferrater (Sant Cugat del Vallès) (M. Josefa Forn). 0 fons personals.
- 31 Biblioteca d'Esterrí d'Àneu (Esterrí, Lleida) (Oriol Riart). 0 fons personals.
- 32 Biblioteca Joan Pomar i Solà (Sant Esteve Sesrovires, Barcelona) (Julia López). 0 fons personals.
- 33 Biblioteca (Cambrials, Tarragona) (Rosa M. Fusté). 0 fons personals.
- 34 Biblioteca Xavier Benguerel (Barcelona) (Neus Castellano). 0 fons personals.
- 35 Biblioteca Trinitari Fabregat (Alcanar, Tarragona) (Pietat Subirats). 0 fons personals.
- 36 Biblioteca Pare Ignasi Casanovas (Santpedor, Barcelona). 0 fons personals.
- 37 Biblioteca del Nord (Sabadell, Barcelona). 0 fons personals.
- 38 Biblioteca Lambert Mata (Ripoll, Girona). (Montse Guix). 10 fons personals.
- 39 Biblioteca Maria Barbal (Tremp, Lleida) (Laura Fuses). 0 fons personals.
- 40 Biblioteca Sant Adrià (Sant Adrià de Besòs, Barcelona) (Lina López). 7 fons personals.
- 41 Biblioteca Pilarín Bayés (Santa Coloma de Cervelló, Barcelona). 1 fons personal.

BIBLIOTEQUES UNIVERSITÀRIES

- 87 enviaments. 21 respostes (17 respostes útils). 1 error en enviament. % de resposta sobre el total: 24,13%
- 1 Biblioteca Universitat de Girona (UdG) (Laura Moré). 11 fons personals.
 - 2 Universitat Oberta de Catalunya, Biblioteca Virtual de la UOC. 0 fons personals.
 - 3 Universitat Autònoma, Biblioteca d'Humanitats (UAB) (Cerdanyola del Vallès) (Montserrat Gutiérrez). 12 fons personals.
 - 4 CRAI, Biblioteca de Reserva (UB). 0 fons personals.
 - 5 Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), Biblioteca del Campus Universitari de Manresa. 8 fons personals.
 - 6 Universitat Abad Oliva CEU (Biblioteca). 0 fons personals.
 - 7 Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya (Núria Coma). 4 fons personals.
 - 8 Centre de Documentació Europea (UAB) (Conxi Muñoz). 0 fons personals.
 - 9 CRAI Biblioteca del Campus de Mundet (UB) (Conxa Álvarez). 0 fons personals.
 - 10 CRAI Biblioteca de Biologia (UB) (Montserrat Font). 7 fons personals.
 - 11 Universitat Autònoma, Biblioteca de Ciència i Tecnologia (UAB) (Isabel Filella). 7 fons personals.
 - 12 Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), Biblioteca del Campus de Terrassa. 0 fons personals.
 - 13 CRAI Biblioteca Pavelló de la República (UB) (Ma. Lourdes Prades). 78 fons personals.
 - 14 CRAI Biblioteca de Matemàtiques (UB) (Montserrat Garrich). 1 fons personal.
 - 15 Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), Biblioteca Rector Gabriel Ferraté. 0 fons personals.
 - 16 Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna (Universitat Ramon Llull), Biblioteca (Anna Ubach). 1 fons personal.
 - 17 Universitat de Lleida (Biblioteca) (Montse Larios). 14 fons personals.

PREGUNTES FORMULADES

PREGUNTA 1. Si us plau, quants fons personals teniu a la vostra entitat? (Cada persona computa com a 1 fons).

PREGUNTA 2. Dels fons personals que teniu, quants fons personals serien vinculables a les arts escèniques? (activitat professional o amateur, o força unitats documentals relacionables amb l'activitat escènica, tant a nivell d'escriptura, direcció, creació de vestuaris o escenografies, empresaris teatrals, periodistes teatrals, etc.).

PREGUNTA 3. Sobre el total de fons personals que teniu, quants fons personals són exactament de persones que han estat actors o actrius (professionals o bé amateurs)?

PREGUNTA 4. Elaboració de llista. En relació a la pregunta formulada com a pregunta 2, quins, concretament, són, si us plau, els fons (o col·leccions) que serien vinculables a les arts escèniques: el nom i cognoms del productor, segment cronològic de vida i definició bàsica de la seva activitat professional.

PREGUNTA 5. Quina és la unitat documental (peça, llibre, document, etc.) teatral més antiga que tenen? Indiqui si us plau el nom, autoria, datació, descripció succinta, i fons (privat o no) vinculable.

10 Índex onomàstic

10 Índex bàsic onomàstic

Aguirre Tupper, Isidora: 39, 41, 147

Amichatis: 85, 101, 109, 168-169

Albert Corp, Esteve: 89

Arbonès, Jordi: 92

Àngels, Victòria dels: 45, 52

Barceló, Pau: 73

Borràs, Enric: 8-10, 20, 44-45, 79, 83, 91, 100, 107, 117, 124, 127

Borràs, Jaume: 20, 44, 79, 83

Borràs, Joan: 139

Brook, Peter: 33, 66, 105, 144

Brossa, Joan: 83, 186

Burmann, Sigfrid: 72-73

Cabré, Mario: 8-11, 83, 101, 113, 117, 124, 127

Camino, Jaime: 17, 82, 135

Camps, Nicasi: 82, 139

Casals, Assumpció: 3, 5, 7, 8-10, 12, 14, 19-20, 23, 44, 83, 95-97, 99-113, 119, 121, 123-127, 132, 135, 138, 140, 145, 155-156, 164, 167-168

Casals, Enric: 100, 102-103, 106, 118

Casals, Mercè: 100, 102, 106, 117, 121

Cazuela, La (companyia): 39-40, 153

Ceret, Domènec: 20, 45, 82, 101

Ciuró, Wenceslau: 82

Coquard, Lluís: 51, 82

Cunill, Josep: 126, 146

Cunillé, Lluïsa: 139

Dagoll Dagom: 18

Elvira Silleras, Maria: 11, 21, 25, 27, 38, 53-54, 120, 125, 142, 144, 147

Escobar Socias, Helena: 39, 41, 147

Fernández Trabal, Josep: 25-26, 38, 148

Flotats, Josep Maria: 18

Franch, Manuel: 113, 117, 119, 121

Fura dels Baus, La (companyia): 16, 86

Goula, José: 8-10, 83, 100, 102, 106, 112, 114, 118, 121, 127, 130, 156

Goula, Josep: v. Goula, José

Graham, Martha: 17

Gras, Rosa-Victòria: 139

Grífol, Joaquim: 20, 44, 79

Gual, Adrià: 12, 73, 149, 153, 168

Guasp, Joan: 49, 139

Guimerà, Àngel: 79, 81, 83, 91, 100-101, 104, 107, 109, 113, 117, 124, 168-169

Guitart, Enric: 20, 44, 83, 109, 124, 127

Iglésias, Ignasi: 45, 80, 105, 168, 172

Joham, Franz: 73, 84-86

Jordi, Elena: 8-10, 100, 117, 126, 146

Leigh, Vivien: 66

Lluelles, Enric: 101, 110, 168-169

Loos, Anita: 64

Majó, Enric: 139-140

Membrives, Dolores: 84

Moll, Àngels: 11, 140

Moll, Biel: 82

Moré, Laura: 11, 28, 38, 137, 152, 172

Novell, Rosa: 16, 20, 44, 84

Oliva, César: 33, 152

Pasqual, Lluís: 39, 42, 49, 84, 86, 153

Pou, Josep Maria: 11, 140

Puigserver, Fabià: 73, 86

Provost, René: 61-63

Ragué, María-José: 139

Reinhardt, Max: 63, 105

Ribera Llobet, Ramon: 39-40, 93, 156

Riera Goula, Josep: v. Goula, José

Rivel, Charlie: 82, 87

Roure, Alfons: 85, 101, 110-111, 130, 169

Rusiñol, Santiago: 83, 91, 101, 108, 110, 113, 144, 168-169

Sala, Xavier: v. Xevi.

Salvat, Ricard: 11, 18, 49, 83, 94, 106

Sancho Marraco, Josep: 45, 94

Santpere, Josep: 8-10, 17, 44, 83, 85-86, 100, 110, 117, 123-124, 127, 153, 168

Sardà, Rosa Maria: 140

Sharpe, Tom: 88, 156

Sil, Teresa: 49

Soldevila, Carlota: 86, 94

Soldevila, Ferran: 45, 94, 106

Soler i Rovirosa, Francesc: 73

Teatre Fortuny: 76

Teatre Romea: 41, 80, 85, 91, 94, 100, 102, 107, 113, 118, 143, 148, 168-169

Torrens, Joaquim: 102

Valencia, Tórtola: 8-10, 20, 35, 44, 50, 73, 86, 117, 136

Valls, Anna: 11, 39-40, 156

Vázquez, Nicanor: 51

Vila San-Juan, Pablo: 113-114, 119, 156

Vol Ras (companyia): 16, 86

Xevi: 77

Xirgu, Margarida: 8-10, 85, 87, 100, 115, 117

11 Dades sobre l'autora i la directora del treball acadèmic

Rosa M. Isart

(Barcelona, 1970)

Llicenciada en Història de l'Art per la Universitat de Barcelona i diplomada en Restauració pictòrica per l'Escola d'Arts i Oficis de la Diputació de Barcelona. L'any acadèmic 2015/2016 ha cursat el segon any del Màster de Biblioteques i Col·leccions Patrimonials (UB). El TFM ha estat defensat el setembre del 2016. **Com contactar:** rmisart@hotmail.com

Núria Jornet

(Vilanova i la Geltrú, 1968)

Doctora en Història Medieval, Paleografia i Diplomàtica, per la Universitat de Barcelona. Màster d'Arxivística i Gestió de Documents, per la UAB. Ha estat directora de DUODA (Centre d'Investigació de Dones, <http://www.ub.edu/duoda/>) de la Universitat de Barcelona. Actualment participa al projecte d'humanitats digitals *Spiritual Landscapes*, d'investigació del paper de les dones en l'espiritualitat medieval. **Com contactar:** jornet@ub.edu

Aquest treball ha estat fet en general amb lletra tipus Times New Roman, tamany 12, amb un interlineat d'1,5.

Llibre d'estil: *Vegeu* Criteris Universitat de Barcelona
<http://www.ub.edu/cub/criteri.php?id=1329> [Consulta: 15 oct 2015].

Citació bibliogràfica: <http://crai.ub.edu/ca/que-ofereix-el-crai/citacions-bibliografiques> [Consulta: 15 oct 2015].

Norma de citació bibliogràfica emprada: APA, 6a ed.

Norma arxivística emprada:
NODAC, Norma de descripció arxivística de Catalunya (2007).

Gestió bibliogràfica: feta amb Mendeley.

Traducció a l'anglès (abstract): Sílvia Pons i Pinac.